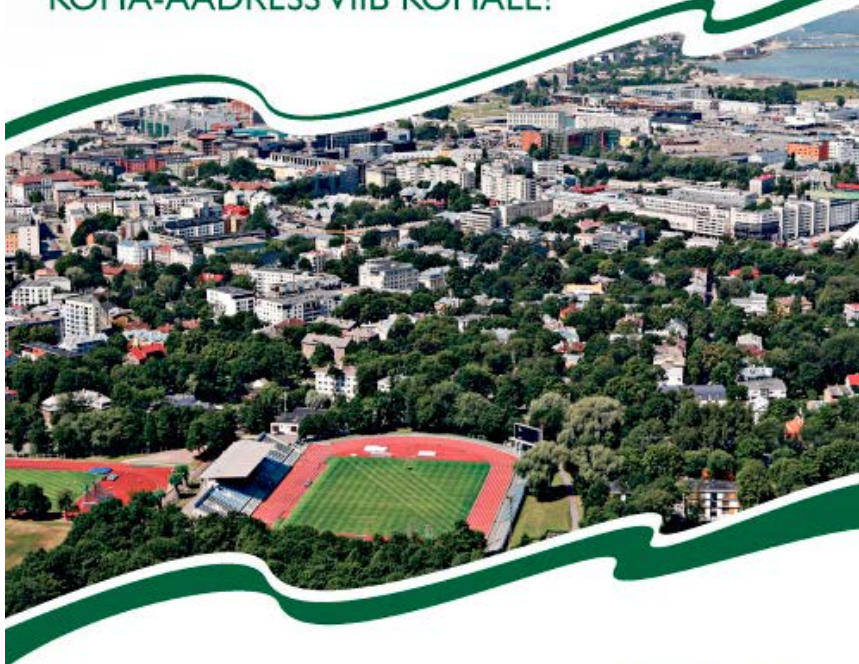

Kui otsid vastuseid

AADRESSIANDMETE KÄSIRAAMAT

Aadressiandmete valdkond on mahukas ning tekitab hulgaliselt küsimusi kõigil, kes sellega tihedamalt kokku puutuvad, seepärast otsustas Maa-amet koostada aadressiandmete käsiraamatu, mis püüab pakkuda vastuseid enamikule tekkida võivatele küsimustele.

**HÄSTI MÄÄRATUD
KOHA-AADRESS VIIB KOHALE!**

MAA - AMET

Estonian Land Board

Europea Liit
Euroopa
Regioonidearengu Fond

Eesti tuleviku heaks

AADRESSIANDMETE KÄSIRAAMAT

XII versioon

01.04.2022

Koostajad:

Mall Leht
Annika Palu
Andre Kaptein
Kadri Proomann
Sirje Kaul
Kerli Nõu
Keiti Pärn
Aime Renser
Triin Hinrikus
Küllli Uibo
Kadri Kuuse
Mari-Liis Kivipõld
Krista Roose
Kadri Konsap

Käsiraamat on valminud Euroopa Liidu struktuurifondide programmi
"Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine" raames Maa-ameti ja Riigi Infosüsteemi Ameti tellimisel.

Sisukord

- Tänusõnad
- Sissejuhatus
- Aadressiandmete käsiraamatu sihtrühm
- Üldine taustteave
 - 1. Mõisted
 - 2. Viited
 - 2.1. Õigusaktide loetelu
 - 2.2. Lisamaterjale
 - 2.2.1. Selgitusi õigusaktide juurde
 - 2.2.2. ADS-i haldussüsteemi tehniline dokumentatsioon

- 2.2.3. Soovitused kohanime kohta
 - 2.2.4. Soovitused katastriüksuste nimede kohta
 - 2.2.5. Viiteid internetiallikatele
- 2.3. Keelenõu saab Eesti Keele Instituudist
- Õigusaktide kohta ADS-i käsiraamatu vaatest
 - 3. Avaliku teabe seadus
 - 4. Ruumiandmete seadus
 - 4.1. ADS-i määrus
 - 5. Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus
 - 5.1. 2017. aasta haldusreform
 - 6. Kohanimeseadus
 - 6.1. Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatori muudatused 01.10.2014 kuni 1.01.2015
- Milleks kohanimed ja koha-aadressid
 - 7. Vajadus kohanime järel
 - 8. Teemärgid on meil veres
 - 9. Milleks korrastada aadressiandmeid
 - 10. Kohanimi ja aadress - kõik ju teavad, mis need on
 - 11. Probleemidest aadressiandmete korrastamisel
 - 11.1. Nimed ja numbrid siltidel elavad oma elu
 - 11.2. Siltide kultuur
 - 11.3. Mõistetes on segadus
 - 11.4. Osa süsteemist on inimeste peas
 - 12. Soovides on vastuolu
- Aadressiandmete süsteemi (ADS) tutvustus
 - 13. ADS riigi infosüsteemi osana
 - 14. ADS-i haldussüsteem
 - 15. ADS ruumiandmete seaduse (RaS) käsitluses
 - 15.1. Andmekvaliteedi tagamine
 - 16. ADS-i toimimine
 - 17. ADS-i teenused
 - 17.1. ADS-i avalik päringu- e tärkrakendus
 - 17.2. ADS-i avalik kaardirakendus
- Andmed ADS-is
 - 18. Andmed ADS-s 2021. a. 31. juulil
 - 18.1. Ametlikud aadressiandmed
 - 18.2. Ametlike aadressiandmete vastutusalala
 - 18.3. Mitteametlikud aadressiandmed
 - 18.4. Mitteametlike andmete kogumine
 - 18.5. Andmekorrastused kohalikes omavalitsustes
- Mis on aadressiandmed
 - 19. Aadressiandmed
 - 19.1. Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus
 - 19.2. Kohanimed aadressiandmete süsteemis
 - 19.3. Koha-aadressi struktuurielemendid e komponentide tasemed
 - 19.3.1. Aadressipuu
 - 19.3.2. Lähiaadress
 - 19.4. Kohanimed ja koha-aadressid kaardil
- Kohanimekorraldus
 - 20. Kohanimekorraldusest üldiselt
 - 20.1. Kohanimenõukogu
 - 20.2. Kohanimeregister (KNR)
- Kohanimede ja koha-aadresside haldustegevus
 - 21. Tööprotsess kohalikes omavalitsustes
 - 21.1. Töö põhimõtted
 - 21.2. Koostöö omavalitsuses

- 21.3. Koostöö omavalitsuste vahel
- 21.4. Tööetapid
- 21.5. Haldusmenetlus
- 21.6. Õigusakti koostamine ja edastamine
- 21.7. Ebaseadusliku ehitise adresseerimine ja seadusliku ehitise tegelik kasutusotstarve
- 22. Kuhu mida esitada
- 23. Kohanimede määramine ja korrastamine
 - 23.1. Kohanimede korrastamise töökäik
 - 23.1.1. Kohanimeregistrist väljavõtte tegemine
 - 23.1.2. Aadressiandmete päringurakendusest väljavõtte tegemine
 - 23.1.3. Ajalooliste andmete kasutamine
- Koha-aadresside määramine ja korrastamine
 - 24. Koha-aadresside määramise töökäik
 - 25. Koha-aadressi registreerimine
 - 26. Koha-aadressi muutmine ja kehtetuks tunnistamine
 - 26.1. Ametliku koha-aadressi muutmise kohustus
 - 26.2. Ametliku koha-aadressi muutmise võimalus
 - 26.3. Koha-aadressi kehtetuks tunnistamine
 - 26.4. Koha-aadressi määramise haldusmenetlus
 - 26.5. Koha-aadressi määramise õigusakt
- Kohanimed – mis ja kuidas
 - 27. Kohanimele esitatavad nõuded
 - 27.1. Kohanime keelsus
 - 27.2. Oma- ja võõrsõnad, võõrkeelsed sõnad
 - 27.2.1. Kuidas võõrsõnalist nime ära tunda?
 - 27.2.2. Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?
 - 27.2.3. Eesti vähemusrahvuste asualad
 - 27.3. Kohanime õigekirjutus
 - 27.3.1. Kirjaviis
 - 27.3.2. Vana kirjaviisi reeglid
 - 27.3.3. Kuidas vana kirjaviisi ära tunda?
 - 27.4. Võrumaa kohanimede kirjutamise reegleid
 - 27.4.1. Kas on vaja ühtlustada murdelist ja kirjakeelset nime?
 - 27.5. Omastav kääne
 - 27.6. Nimeobjekti liik ja liigisõna
 - 27.7. Üldjuhul üheosalisus
 - 27.8. Põhi- ja rööpnimi
 - 27.9. Kohanimede samanimelisuse piirang
 - 27.10. Pühendusnimi
 - 27.11. Isiku järgi määratud kohanimi
 - 27.12. Numbrite kasutamine kohanimes
 - 27.13. Suur ja väike täht kohanimedes
 - 27.14. Lühendid
 - 27.14.1. Pühendusnimega liikluspindade nimede lühendamine
 - 27.15. Hargtäiendid
 - 27.15.1. Hargtäiendi vorm
 - 27.15.2. Tagatäiend
- Kohanimede kokku- ja lahkukirjutamine
 - 28. Kohanimede kokku- ja lahkukirjutamine
 - 28.1. Erinevalt üldreeglist
 - 28.1.1. Kohanimi võib esineda nii liigisõnaga kui ka ilma
 - 28.1.2. Nimetuumaks on käänduv omadussõna
 - 28.1.3. Sekundaarnimed
 - 28.1.4. Aadressikohtade nimed
 - 28.1.5. Aadressikohtade nimede erandid
 - 28.1.5.1. Nime esiosa on muutumatu sõna
 - 28.1.5.2. Haruldane liigisõna

- 28.2. Üldreegel parkide korral
 - 28.2.1. Erandid parkide korral
- Väikekohtadest ja liikluspindadest
 - 29. Väikekohtade ja liikluspindade nimed
 - 29.1. Väikekoha nimi
 - 29.1.1. Väikekoha nime liigisõnad
 - 29.2. Liikluspinna nimi
 - 29.2.1. Liikluspinna nime liigisõnad
 - 29.3. Väikekohtade ja liikluspindade ruumiline paiknemine
 - 29.3.1. Põhireeglid väikekoha ruumilise paiknemise kohta
 - 29.3.2. Põhireeglid liikluspinna ruumilise paiknemise kohta
 - 29.3.3. Näiteid liikluspinna ebasoovitava ruumilise paiknemise kohta
 - 29.3.4. Liikluspinna nime määramine omavalitsuste piiril
 - 29.4. Nummerdamine
 - 29.4.1. Nummerdamine väikekohtades
 - 29.4.2. Liikluspinnajärgne nummerdamine
 - 29.4.3. Veel numbrite omistamisest
 - 29.5. Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koosmõju
 - 29.6. Kuidas parandada teeregistris olevate teede nimetusi
- Kohanime määramise õigusakt
 - 30. Kuidas koostada kohanime määramise õigusakti?
 - 30.1. Naksitralli Vallavolikogu otsus
 - 30.2. Ennemuistse Vallavolikogu otsus
 - 30.3. Asukohakaart (asendiplaan)
 - 30.3.1. Kuidas teha sobivat asukohakaarti
 - 30.3.2. Kuidas asukohakaarti teha X-GiS-i vahenditega
- Koha-aadressid – mis ja kuidas
 - 31. Koha-aadressidele esitatavad üldnõuded
 - 31.1. Ajaloolise talunime säilitamine
 - 32. Unikaalaadress
 - 32.1. Unikaalaadress tiheasustuses
 - 32.2. Unikaalaadress hajaasustuses
 - 32.3. Katastriüksuse nime unikaalsuse tekitamine
 - 32.4. Unikaalaadressi nõudvate hoonete adresseerimine hajaasustuses
 - 32.5. Unikaalaadressi nõudega alad
 - 33. Paralleelaadress
 - 33.1. Suur ja väike täht koha-aadressides
 - 33.2. Tähtlisandi kasutamine maaüksuse lähiaadressis
- Levinud vead koha-aadressides
 - 34. Levinud vead koha-aadressides
 - 34.1. Ei ole eestikeelne
 - 34.2. Kokku- ja lahkukirjutamise vead
 - 34.3. Nimetuum või liigisõna ei ole õiges käändes
 - 34.4. Unikaalsusnõue ei ole täidetud
 - 34.5. Eksitavalt sarnased koha-aadressid
 - 34.6. Koha-aadress sisaldab parasiitsõnu
 - 34.7. Keelatud kirjavahemärkide kasutamine
 - 34.8. Kaldkriipsu ja sidekriipsu vale kasutamine
 - 34.9. Numbrite ekslik kasutamine
 - 34.10. Liigisõna või selle lühendi ärajätmine
 - 34.11. Ebaotstarbekalt pikad nimed
 - 34.12. Üksikute suurtähtede ja Rooma numbrite kasutamine
 - 34.13. Lühendite kasutamine
 - 34.14. Asulanime tarbetu kordamine lähiaadressis
 - 34.15. Liigisõnade eksitav kasutamine
 - 34.16. Avalikustamisele mittekuuluv info koha-aadressides
 - 34.17. Üheülbalised, sisutud koha-aadressid

- Maaüksuse koha-aadress
 - 35. Maaüksuse lähiaadress
 - 36. Maaüksuse lähiaadressi (sh nime) muutmine
 - 37. Kinnistu nimi ei ole koha-aadressi osa
 - 38. Juurdelõigete adresseerimine
 - 39. Maaüksuste kohanimed
 - 39.1. Maaüksuse kohanime liigisõnad
 - 39.2. Vana kirjaviis maaüksuste kohanimedes
 - 39.3. Maaüksuste nimede rändamine
 - 39.4. Maaüksuste nimede nummerdamine
 - 39.5. Nimetuuma kokkukirjutus katastriüksuste nimedes
 - 40. Hoonestatud maaüksused
 - 41. Parke ja haljasalasid teenindavad maaüksused
 - 42. Avalikke teid teenindavad maaüksused
 - 42.1. Riigimaanteid teenindavad maaüksused
 - 42.1.1. Veel teedest, millele on määratud liikluspinna nimi
 - 42.1.2. Riigimaanteed teenindava maaüksuse nime näiteid
 - 42.2. Ristmikud
 - 42.3. Riigiteede laiendamisel tekkivad maaüksused
 - 42.4. Kohalikku teed teenindava maaüksuse koha-aadress
 - 42.5. Liikluspinda teenindava maaüksuse koha-aadress
 - 42.6. Teed ja liikluspinnad väikekohas
 - 42.7. Kergliiklusteed, jalgteed, kõnniteed
 - 42.8. Majadevahelised juurdepääsuteed
 - 43. Riigile kuuluvad metsamaad
 - 44. Karjäärid
 - 45. Veekogusid teenindavad maad
 - 46. Veeteede navigatsioonimärke teenindavad maad
 - 47. Raudteed teenindavad maaüksused
 - 47.1. Rail Baltica kiirraudteed teenindavate maaüksuste aadressid
 - 48. Riigipiiriäärsed maad
 - 49. Gaasirajatisi teenindavad maaüksused
 - 50. Päikesepaneelide aluste katastriüksuste adresseerimine
- Hoone ja hooneosa koha-aadress
 - 51. Hoonete adresseerimine
 - 51.1. Üks hoone ühel maaüksusel
 - 51.2. Ridaelamud ja teised liithooned
 - 51.3. Komplekshooned
 - 51.4. Mitu hoonet ühel maaüksusel
 - 51.5. Üks hoone mitmel maaüksusel
 - 52. Hooneosade (sh korterite, äriruumide ja garaažibokside) adresseerimine
 - 52.1. Vähim hooneosa, millele aadress määrata
 - 52.2. Tubade aadressid
- Näiteid omavalitsustest
 - 53. Tööprotsess Sindi linna näitel
 - 53.1. Kohanimede määramise korraldus
 - 53.2. Aadressitoimingute korraldus
 - 54. Tööprotsess Harku valla näitel
 - 55. Tööprotsess Raasiku valla näitel
- Aadressiandmed teistes registrites
 - 56. Aadressiandmed maaregistris
 - 57. Aadressiandmed riiklikus ehitisregistris
 - 58. Aadressiandmed Eesti rahvastikuregistris
 - 59. Aadressiandmete kooskõla erinevates registrites
 - 59.1. Korteriomandite numbrid ja aadressid Kinnistusraamatus
 - 60. Aadressiandmed äriregistris
 - 61. Teede andmed teeregistris
 - 62. Aadressiandmed postisüsteemis

- Infosüsteemide arendajatele ja andmete suurkasutajatele
 - 63. Mis on ADS-i infosüsteemis seni tehtud
 - 64. ADS-i X-tee teenused
 - 65. Maainfosüsteemi X-tee teenused
 - 66. Kohanimeregistri X-tee teenused
 - 67. Andmetöötlus ADS-is
 - 68. Süsteemi liidestamine ADS-iga
 - 68.1. ADS-iga liidestumise juhend
 - 69. Integreeritav aadressiotsing (In-ADS)
 - 70. ADS-i andmete kasutamine

Tänuõnad

Raamatu koostamisel on kasutatud hulgaliselt erinevate ettekannete materjale ning abiks on olnud Siseministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Eesti Keele Instituudi, Võru Instituudi, Maanteeameti (Transpordiameti), Veeteede Ameti, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Eesti Raudtee, Eesti Posti (Omniva) jt asutuste töötajad.

Maa-amet tänab kõiki, kes on raamatu koostamisel abiks olnud!

- Peeter Päll, Eesti Keele Instituut
- Sven Pöder, Keskkonnaministeerium
- Aule Kikas, Siseministeerium
- Tõnis Rüütel, Siseministeerium
- Kadri Teller-Sepp, Rahandusministeerium
- Evar Saar, Võru Instituut
- Kadri Ollo, AS Datel
- Heiki Valk, Tartu Ülikool
- Malle Hunt, Veeteede Amet
- Priit Kask, Riigimetsa Majandamise Keskus
- Imbi Salmistu, AS Eesti Raudtee
- Roman Bogdanovits, AS Eesti Gaas
- Jaan Ingermaa, Maanteeamet
- Tõnu Tänav, Politsei- ja Piirivalveamet
- Valentina Konks, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- Tatjana Allik, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- Jaanus Sulakatko, AS Datel
- Kalle Arula, Riigi Infosüsteemi Amet
- Elsa Neeme Riigi Infosüsteemi Amet
- Mari Käis, AS Eesti Post
- Ilona Semidor, Raasiku Vallavalitsus
- Natalia Akerberg, Sindi Linnavalitsus
- Mari Viilop, Harku Vallavalitsus
- Enel Pungas, Siseministeerium
- Aire Leht, Siseministeerium
- Ervin Ambach, Põhja-Eesti Päästkeskus
- Priit Potisepp, Statistikaamet
- Diana Makarenko-Piirsalu, Statistikaamet
- Kristi Lehto, Statistikaamet
- Ethel Maasing, Statistikaamet
- Must OÜ, ADS käsiraamatu projekti meeskond
- Omavalitsuste ja riigiasutuste ametnikud, kelle õlul on igapäevane töö kohanimede ja koha-aadressidega

Palju tänu ka kõigile neile, kes on aadressiandmete ja kohanimede valdkonna teemadel kaasa mõelnud ning aidanud vastavaid infosüsteeme ja õigusakte arendada. Samuti täname kõiki, kes on neil teemadel koosolekuid ja teabeüritusi korraldanud.

Nende inimesteta ei oleks ADS selline nagu ta täna on.

Sissejuhatus

Aadressiandmete valdkond on mahukas ning tekitab rohkesti küsimusi kõigil, kes sellega tihedamalt kokku puutuvad.

Näiteks on küsimusi, millele ei olegi nii lihtne lühidalt vastata.

- Mis on vahet koha-aadressil ja aadressikohal?
- Kuidas määrata aadressid mitmele elamule, mis asuvad ühel maaüksusel?
- Kuidas adresseerida korruselamut, mis asub mitmel maaüksusel?
- Kuidas ma saan oma talunime muuta?
- Kuidas kõige paremini tagada, et määratud aadress aitaks kohta üles leida?
- Miks peab koha-aadresse korrastama?
- Miks ei või jääda sama aadress, mis on kogu aeg olnud?

ADS-i käsiraamatusse on koondatud nii eeltoodud küsimuste vastused kui ka paljud teised teemad koos selgituste, soovitude, näidete ja joonistega.

Raamatu koostamisel on lähtutud peamiselt küsimustest, mis on üles kerkinud Maa-ameti ja kohalike omavalitsuste suhtluses. Kasutatud on Peeter Pälli, Evar Saare jt autorite materjale.

Täiendame käsiraamatut pidevalt ja kõige värskema versiooni hoiame kättesaadavana Maa-ameti kodulehel.

Aadressiandmete käsiraamatu sihtrühm

Aadressiandmete käsiraamatu sihtrühm on:

- kohalike omavalitsuste teenistujad, kes tegelevad kohanime ja koha-aadresside määramisega ja muutmisega;
- erinevate andmekogude, registrite ja infosüsteemide haldajad ja registrikannete tegijad, kes tegelevad aadressiandmetega (nt ehitisregistri, rahvastikuregistri, äriregistri pidajad);
- erasektori infosüsteemide haldajad;
- taristu teenuseid (nt elekter, gaas, vesi, side) pakkuvate ettevõtete töötajad, kes tegelevad aadressiandmetega;
- haridusasutused, kus koolitatakse avaliku halduse või infosüsteemide haldamisega tegelevaid spetsialiste;
- avalikus sektoris töötavad inimesed, kelle igapäevatoos on oluline osa kohanimedel ja koha-aadressidel (nt päästeamet, politsei, kiirabi, statistikaamet);
- kinnisvara valdkonnaga tegelevad erasektori töötajad (nt maamõõtjad, notarid, kinnisvaramaaklerid, kinnisvaraarendajad, planeeringute koostajad);
- posti- ja logistikateenustega tegelevad inimesed;
- infotehnoloogia arendajad, kes arendavad aadressiandmeid töötlevat tarkvara;
- kõik inimesed, kes on huvitatud kohanime ja koha-aadresside valdkonnast.

Üldine taustteave

1. Mõisted

- **Aadress** on objekti asukohale osutav kirje või tunnus objekti leidmiseks geograafilises ruumis. Selles raamatus käsitleme üksnes geograafilisi aadresse (vt ka [geograafilise aadressi](#)).
- **Aadressiandmed** on andmed, mille abil kirjeldatakse ning määratakse aadressiobjekti asukoht. Siia hulka kuuluvad nii koha-aadressid kui ka näiteks aadressiobjekti ruumikuju.
- **Aadressiandmete süsteem** (ADS) on organisatsiooniliste, tehniliste ja õiguslike vahendite raamistik, mis tagab aadressiobjektide ühese identifitseerimise nii nende asukohas kui ka erinevates andmekogudes ning koha-aadresside määramise ja aadressiandmete töötlemise ühtse korralduse. Aadressiandmete süsteem on ruumiandmete infrastruktuuri aluseks ja kindlustab andmekogude pidamist.
- **Aadressikoht** on:
 - [ehitusseadustiku](#) (§92 ja 93) tähenduses tee (edaspidi *liikluspind*), mille nime

- kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Aadressikoha nime võib määrata ka tee lõigule;
- asulast väiksem maa-ala (edaspidi *väikekoht* - lühend *vkt*), mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Väikekohas asuv tee võib olla kasutusel iseseisva aadressikohana liikluspinna tähenduses.
 - **Aadressiobjekt** on maaga seotud objekt, millele on määratud aadress või millele aadressi määramise kohustus või võimalus tuleneb õigusaktist (vt ka [geograafiline aadressiobjekt](#)). Selles raamatus käsitleme peamiselt liikluspindade ja väikekohtade kohanimedega määramist ning maaüksuste, hoonete ja hooneosade adresseerimise küsimusi. Aadressiobjekti asukoht maa suhtes ei muutu ajas ja seega on sellisel objektil olemas kindel asukoht geograafilises ruumis. Ajalist muutumatust saab muidugi vaadelda suhtelisena inimelu kestust arvesse võttes, sest pikemate ajalõikude (aastasade ja -tuhandete) vältel toimuvad muudatused kõigi objektidega varem või hiljem.
 - **Aadressisubjekt** on elusolend või ese, mille asukoht on muutuv (nt inimene, loom, lind, auto jne) ja mille asu-, elu-, tegevuskohta jne saab määrata aadressiobjekti kaudu, kus see elusolend või ese parajasti asub.
 - **Aadressitoimingud** on koha-aadressi määramine, muutmine ja kehtetuks tunnistamine ning koha-aadressiga seotud aadressiandmete muutmine. Näiteks kui hoonel ei ole koha-aadressi ning kohaliku omavalitsuse töötaja sisestab koha-aadressi koos vajalike andmetega ADS-i ja kinnitab selle, siis on aadressitoiming tehtud ja uus koha-aadress muutub ametlikuks.
 - **EHAK** – Eesti haldus- ja asustusüksuste klassifikaator, mis on ette nähtud territoriaalse paiknevuse tähistamiseks. EHAK-isse kantakse maakonnad, omavalitsused (linnad, vallad) ja asustusüksused (külad, alevid, alevikud, vallasisesed linnad ja linnasisesed linnad). EHAK-it haldab Statistikaamet. Kõige värskem info klassifikaatorite kohta on kättesaadav Statistikaameti hallataval [klassifikaatorite nimistu veebilehel](#). EHAK muudatused registreeritakse KNR-is ja ADS-is hiljemalt 1 kuu jooksul peale kehtestamist.
 - **Eksonüüm** (väliskeelne nimi) – nimi keeles, millel ei ole vastaval alal ametlikku staatust (*Berliin, Varssavi, Viin, Helsingi*).
 - **Endonüüm** (sisekeelne nimi) – riigis endas kasutatav kohalik ametlik nimi (*Berlin, Warszawa, Wien, Helsingfors*).
 - **Erilisand** on lähiaadressi osa, mis koosneb aadressinumbrist (numberlisand) ja vajadusel sellele lisatavast eristavast numbrist või tähest (tähtlisand) ning korteri või muu hooneosa numbrist. Lähiaadress ei või koosneda ainult erilisandist. Näiteks *Pikk tn 23a* puhul on erilisand 23a, milles omakorda 23 on numberlisand ja a on tähtlisand. Lähiaadressi *Masina tn 56/2* puhul on erilisand 56/2, mis koosneb krundi numbrist ja sellele kaldkriipsu järele lisatud hoonet eristavast numbrist 2.
 - **ETAK (Eesti topograafia andmekogu)** – on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, millesse kantakse üldist tähtsust omavate topograafiliste nähtuste ruumiandmed ning andmed, mis kirjeldavad nende nähtuste sisu, suhteid ja konteksti. ETAK-i väljundiks on topograafilised kaardid, mida kasutatakse näiteks [Maa-ameti kaardirakendustes](#) (hübriidkaart, põhikaart jne).
 - **Gazetteer-teenus** – on kas koha- või aadressinimistu veebiteenus, mida pakutakse erinevate kasutusõiguste ja otsingukomplektidega X-tee kaudu ja avalikes kaardirakendustes. *Gazetteer*-teenuses on ühendatud tekstiline ja ruumilise asukoha otsingumootor võimalikult kiireteks päringuteks. Näiteks kui avada [aadressiandmete kaardirakendus](#) ja teha seal aadressipäring, siis kasutataksegi vastavat *gazetteer*-teenust, mis võimaldab leitud tulemusi ka kaardil vaadata. Maa-amet pakub kõigile tasuta ka integreeritavat aadressiotsingu teenust [In-ADS](#).
 - **Geograafiline aadress** (edaspidi *aadress*) on objekti asukohale osutav kirje või tunnus objekti leidmiseks geograafilises ruumis. Tegu on kõige laiemas mõttes aadressiga, mis on määratud füüsilisele reaalmaailma objektile. Geograafilise aadressi mõiste defineerimine on oluline, eristamaks seda aadresside muudest tähendustest. Näiteks kasutatakse mõistet *aadress* tavakeeles samuti võrguaadressi (ka IP-aadress), elektronposti aadressi või informaatikas mäluaadressi tähenduses.
 - **Geograafiline aadressiobjekt** (edaspidi *aadressiobjekt*) on maaga seotud objekt, millele on määratud aadress või millele aadressi määramise kohustus või võimalus tuleneb õigusaktist. Seega tegeleme selles raamatus peamiselt maaüksuste, hoonete ja hooneosade (sh korterite) adresseerimise teemadega.
 - **Geoportaal** ([Maa-ameti geoportaal](#)) on veebileht, mis võimaldab internetikeskkonnas keskset juurdepääsu ruumiandmetele ning nendega seotud teabele ja teenustele. Maa-ameti geoportaali haldab Maa-amet ja selle kaudu saab ligi nii [kohanimeregistri](#), [aadressiandmete süsteemi](#) kui ka paljudele teistele teenustele. Maa-ameti geoportaalis on eelkõige andmed ja

teenused, mida haldab Maa-amet või mida haldab Maa-amet koostöös teiste riigiasutustega. Lisaks on Maa-ameti poolt loodud ka [Eesti geoportaal](#), mille kaudu on kättesaadavad teenused, mida pakuvad või hakkavad tulevikus pakkuma lisaks Maa-ametile kõik need teabevaldajad, kellel on INSPIRE direktiivist tulenev kohustus teha kättesaadavaks nende poolt hallatavad keskkonnavalased ruumiandmed.

- **In-ADS** on aadressiandmete süsteemi andmeid sisaldav integreeritav aadressiotsingu kasutajaliides, mida on võimalik lihtsalt paigutada erinevatesse veebipõhistesse infosüsteemidesse. Lisaks tavaotsingule on komponendi abil võimalik otsingus leitud vasted salvestada tarbivasse infosüsteemi. In-ADS sisaldab ka kaardikomponenti ning aadressi ja objekti otsing võib olla nii teksti- kui ka kaardipõhine.
- **Hargtäiend** on kohanime täiendav osa, mis eristab korduvaid kohanimi. Näiteks *Suure-Jaani* puhul on hargtäiend *Suure* (samuti *Suur-Kaare* tänav, *Vana-Võidu* alevik jne).
- **Katastriüksus** on katastris iseseisva üksusena registreeritud maatükk (e maaüksus). Katastriüksuste eristamiseks kasutatakse unikaalseid katastritunnuseid, millel on kindel struktuur. Näiteks: *14504:099:0399*.
- **Kinnistu** on kinnistusraamatusse iseseisva üksusena kantud: 1) kinnisasi (maatükk); 2) hoonestusõigus; 3) korteriomand; 4) korterihoonestusõigus.
- **Kinnistu nimi (NB! mõiste esineb kahes eri tähenduses)** on:
 - **kinnistusraamatu esimesse jakku (katastriandmetesse) kantud maatüki (katastriüksuse) nimi**, mille määrab kohalik omavalitsus. See nimi on ühtlasi katastriüksuse lähiaadress. Ühes registriosas võib olla mitu katastriüksust ja igal katastriüksusel võib olla erinev nimi või näiteks tänavajärgne aadress ning ühte registriosasse kantud katastriüksused võivad asuda erinevates haldus- ja asustusüksustes;
 - **kinnistusraamatu registriosa pealkirja ossa kantud nimi**, mille määras kuni 2013. aasta 1. juulini kinnistu omanik sõltumatult omavalitsusest ja mis võib kokku langeda ühe või mitme sellesse registriosas kantud maaüksuse lähiaadressiga, kuid ei tarvitse ühegi kokku langeda. Iga kinnistusraamatusse kantud kinnisasi kohta avatakse iseseisev registriosa ja sellele antakse eraldi number (kinnistu number). Kinnistu registriosa eristamiseks on olemas registriosa number ning avalikus teabelevis kinnistu registriosa nime kasutada ei ole vaja. **Alates 2013. aasta 1. juulist kinnistusraamatu pealkirja ossa uusi kinnistute nimesid ei kanta** (sest [kinnistusraamatu seaduse](#) § 12 punkt 4 muudeti kehtetuks). Varem sisestatud kinnistu nimesid automaatselt tühisteks ei muudeta. Kinnistu omanik saab alates nimetatud kuupäevast muuta kinnistu nime andmevälja üksnes tühjaks.
- **Koha-aadress** on territooriumi haldusjaotuse hierarhiast ja ametlikest kohanimedest lähtuv aadressiobjekti tekstilis-numbriline kirje (nt *Marja maakond, Mustika vald, Seemne küla, Mammu; Taristu maakond, Rongi linn, Piilupardi linnaosa, Siku tn 26*).
- **Kohanimeobjekt** on looduslik või inimtekkeline geograafiline objekt, millele on määratud ametlik kohanimi. Näiteks on kohanimeobjektid jõed, järved, mäed, orud, saared, bussipeatused jne. Aadressisüsteemi seisukohast on kõige olulisemad kohanimeobjektid maakonnad, linnad, vallad, külad, alevid, alevikud, teed, liikluspinnad, väikekohad ja katastriüksused.
- **Kohanimi (e toponüüm)** on geograafilise objekti (nt asula, soo, mere, jõe vm) nimi. Kohanimeobjektile õigusaktiga määratud nimi või kohanimenõukogu otsusega kinnitatud nimi on **ametlik kohanimi**. Nimeobjektile saab olla ainult üks ametlik kohanimi ja mõnel juhul ka üks ametlik rööpnimi (näiteks *Tuksi / Bergsby küla*). Kui objektile on kasutusel veel nimesid, siis need on **mitteametlikud kohanimed**. Näiteks Haanja vallas asub järv, mille ametlik nimi on *Mäe-Tilga järv*, aga rahvasuus on kasutusel ka mitteametlik nimi *Valgejärv*.
- **Liigisõna** on kohanime koostisosa, mis tähistab nimeobjekti liiki, nt *tänav, linn, mägi, saar* (*Kullerkupu tänav, Pirita jõgi, Karksi küla* jne). Maaüksuste, talude ja hoonete korral on liigisõna juurdemõeldav ja seda üldjuhul ei kirjutata ametlikesse registritesse ega kaartidele. Näiteks *Männiku talu* asemel määratakse ja registreeritakse katastriüksuse nimena *Männiku*, samal katastriüksusel asuv elamu registreeritakse ehitisregistris samuti nimega *Männiku*, mitte *Männiku elamu*.
- **Liikluspind** on [ehitusseadustiku](#) (§ 92 ja 93) tähenduses tee (nt tänav, allee, põik jne), mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Aadressikoha nime võib määrata ka tee lõigule (vt ka [aadressikoht](#)).
- **Lähiaadress** on koha-aadressi osa, mis koosneb väikekoha olemasolul selle nimest koos liigisõna ja erilisandiga (*Vikerkaare vkt 3*), aadressiobjekti nimest (*Raja*) või liikluspinna nimest, liikluspinna liigisõnast ja erilisandist (*Kuuse tn 10*). Ka väikekohas võib olla omakorda liikluspindasid, sel juhul on lähiaadressiks väikekoha nimi, liikluspinna nimi ja erilisand (*Päikese vkt, Pilve tn 4*).

- **Maaüksus (maatükk)** on maa- või veeala piiritletud osa. Maaüksus ei pruugi olla katastris registreeritud. Kui maaüksus registreeritakse katastris, siis nimetatakse teda katastriüksuseks.
- **Nimetuum** on kohanimi ilma liigisõna ja hargtäiendita (nt *Pärna* allee, *Sõpruse* puiestee).
- **Normaliseeritud koha-aadress** on koha-aadressi struktuurielementidest (e. komponentidest) koosnev ja ärireeglitele vastav tekstiline aadress. Andmekogudes on sageli sisestatud vabatekstilisi aadresse, millest inimene saab küll aru, kuid masintöötlusel võib ilmned probleeme. Näiteks pisike kirjaviga (*Tartu* asemel *Tatru*) või struktuurielementide vales järjekorras esitamine (*Mustivere küla, Muuga tee 1, Viljandimaa*) ei ole inimese jaoks üldjuhul probleem, kuid andmekogudes peavad andmed vastama kindlatele reeglitele, et neid saaks automaatselt töödelda. Selleks viiakse nad normaliseeritud kujule (kindlas järjekorras, standardse kirja-pildiga, kõrvaldatakse liigsed tühikud ning standardiseeritakse kirjavahemärkide ja lühendite kasutus). Näiteks aadress *Aia 16, Tallinn* on normaliseeritud kujul: *Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Aia tn 16*.
- **Ortofoto** on maapinna georefereeritud kujutis, mis on talletatud satelliitidel või lennuvahenditel asuvate sensorite abil. Ortofotosid saab vaadata Maa-ameti [geoportaal](#)is X-GIS-i kaardirakendustes, olemas on metainfo pildistamise aja kohta ning on võimalik võrrelda eri ajal tehtud fotosid. Maa-amet pakub ka lennukilt tehtud **kaldfotosid**, mida on alates 2006. aastast kokku kogutud üle 1,28 miljoni (2017. aasta seisuga). Fotod on tehtud Maa-ameti kaardistuslendude ajal, mis toimuvad igal aastal ortofotode ja kõrgusmodelite tootmiseks (vt [fotoladu](#)).
- **Paralleelaadressid** on ühele aadressiobjektile määratud mitu koha-aadressi, mis on üksteise suhtes võrdsed. Näiteks võib olla tänavanurgal asuval maaüksusele määratud paralleelaadressid mõlema tänava järgi: *Pikk tn 10 // Pargi tn 3*. Paralleelaadressse võib määrata üksnes vajaduse korral (majal on mitu peaust erinevatelt tänavatelt, maaüksusel asub mitu elamut, sama liikluspinna ääres asub pikem hoone, millel on samalt liikluspinnalt mitu peasissekäiku). Põliste talunimede säilitamiseks on võimalik määrata maaüksuse paralleelaadressiks ka nimi (Kase tn 5 // *Kõrboja*), kuid hoone aadressis sellisel juhul nime kasutada ei saa. (vt ka [Paralleelaadress](#)).
- **Pühendusnimi** on kellegi mälestuseks või austuseks määratud kohanimi, nt *Oskar Lutsu tänav*. Pühendusnimede hulka ei ole soovitatav kasutusmugavuse tõttu väga suureks paisutada. Lugupeetud inimeste austamiseks on palju teisigi võimalusi.
- **Riiklik kohanimerregister (KNR)** on register, mille pidamise eesmärk on Eesti kohanime kohta teabe kogumine ja selle registreerimine, töötlemine ja säilitamine ning kasutajatele kättesaadavaks tegemine. Vastutav töötleja on Maa-amet, volitatud töötleja Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus. (KNR-iga saab tutvuda avalike rakenduste kaudu: [kaardirakendus](#) ja [päringurakendus](#)).
- **Ruumiaadress** on aadressiobjekti arvutuslik (analüütiline) aadress, mis saadakse aadressiobjekti ruumikujude ja haldus- ning asustusüksuste ruumikujude analüüsimisel. Ruumiaadress koosneb haldus- ja asustusüksuste nimedest koos liigisõnadega ning vastavatest ruumilise osakaalu protsentidest 0,01% täpsusega.
- **Ruumiandmed** on andmed, sealhulgas andmekogudes hallatavad andmed, mis otseselt või kaudselt osutavad konkreetsele asukohale või geograafilisele alale, ja mis kirjeldavad ruumiobjektide asukohta (sh koha-aadress), omadusi ja kuju geograafilises ruumis.
- **Ruumikuju** on ruumiobjekti geomeetiline kuju. Ruumiandmekogus ei ole näiteks mitte maja ise, vaid andmekogus hoitakse tema ruumikuju (tavakasutaja jaoks on ruumikuju nt hoone kujutis kaardil).
- **Ruumiobjekt** on konkreetse asukoha või geograafilise alaga seotud reaalmailma nähtuse abstraktne kujutis (nt kaardil kujutatud tee).
- **Rööpnimi** on erandjuhtudel määratav teine kohanimi (nt külanimi *Aulepa* / *Dirslätt*). Nimeobjekt, mis ei ole haldusüksus, tänav ega väljak, võib olla kaks ametlikku nime, millest üks on põhi- ja teine rööpnimi. Rööpnime määramiseks peab kohalik omavalitsus taotlema nõusolekut riigihalduse ministrilt. Minister teeb otsuse pärast seda, kui on saanud arvamuse kohanimenõukogult.
- **Talu** on tavaliselt ühele perekonnale kuuluv elupaik ja väike maamajand, mis hõlmab maavalduse koos eluhoonete, abihoonete, nii majandatavate (aed, põllud, karjamaad, heinamaad, mets) kui ka mittemajandatavate kooslustega (nt soo, ka osa metsa) koos nende elanikega (sealhulgas kodu- ja metsloomadega). Talu võib olla naturaalmajanduslik või spetsialiseeruda mõne põllumajandus-, loomakasvatuse- või aiandussaaduse tootmisele. Tänapäeval on paljud talud spetsialiseerunud turismile. Mõningatel juhtudel nimetatakse taluks ka suuremat äriettevõtet, mille tegevus ei ole enam eelkirjeldatuga kooskõlas, vaid on tunduvalt laiem (nii territooriumi, töötajate arvu kui ka tegevusvaldkondade osas), sel juhul on pigem tegu äriettevõtte nimega, mille nime kasutamine on juba palju laiem ega ole seotud

kindla kohaga. Üldiselt on tänapäeva talu käsitletav nii majandusüksuse kui ka kindla kohanimeobjektina. Segaduste vältimiseks jäetakse liigisõna *talu* ametlikest kohanimedest välja. Tavasuhetluses ja nt kirjaümbrikutel võib seda julgesti kasutada. Samas tuleb arvestada, et kaugeltki mitte kõiki hajaasustuses olevaid majapidamisi ei saa automaatselt nimetada taludeks.

- **Unikaalaadress** on koha-aadress, mille tekstilis-numbriline kuju on unikaalne samaliigiliste unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide hulgas. Mitmel sama liiki unikaalaadressi nõudval aadressiobjektil ei või olla sama koha-aadress (näiteks ei või olla sama aadress kahel elamul) (vt ka [Unikaalaadress](#)).
- **Unikaalaadressi nõudega ala** (UN-ala) on olemasolev või kavandatud selgelt piiritletav tiheasustusega või kompaktse asustusega ala. UN-alade piire haldab Maa-amet aadressiandmete süsteemis ja nendel aladel asuvad maaüksused peavad olema unikaalse koha-aadressiga (üldjuhul peavad alal olema määratud liikluspinnad või väikekohad).
- **Väikekoht** on asulast väiksem maa-ala (nt paik, kant, piirkond, keskus, aiandusühistu, suvilaühistu, garaažiühistu jne), mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis (nt *Vikerkaare vkt 8*). Väikekohas asuv tee võib olla kasutusel iseseisva aadressikohana liikluspinna tähenduses. Väikekoha lühend on vkt (vt ka [aadressiobjekt](#)).
- **X-GIS** on avatud standarditele tuginev terviklik ja laiendatav kaardiserver, mille baasfunktsionaalsusele saab vastavalt vajadusele konfigureerida juurde lisavõimalusi, lisada uusi andmekihte ja koostada [kaardirakendusi](#). X-GIS-is on realiseeritud nii [aadressiandmete](#) kui ka [kohanimeregistri](#) kaardirakendused.
- **X-tee** on Eesti riigi põhilisi andmebaase ühendav andmevahetuskiht. [Aadressiandmete süsteemi](#) ja [kohanimeregistri](#) andmete kohta on loodud suur hulk erinevaid X-tee teenuseid nii andmete tarbijatele kui ka andmete esitajatele (vt ka [ADS-i X-tee teenused](#)).

2. Viited

2.1. Õigusaktide loetelu

- **Aadressiandmete süsteem** – 1. juulil 2021. a jõustus hetkel kehtiv [Keskkonnaministri](#) 16. juuni 2021. a määrus nr 32 "Aadressiandmete süsteem" (edaspidi *ADS-i määrus*), mis sätestab aadressiandmete süsteemi, sealhulgas koha-aadresside määramise ja esitamise, aadressiandmete töötlemise ja aadressiteenuste osutamise ühtsed põhimõtted. Nimetatud määrusega kehtestatud muudatustega saab tutvuda [seletuskirjas](#). Aadressiandmete süsteemi haldamisega tegeleb Maa-ameti aadressiandmete osakond (vt [seletuskiri](#)).
- **Keeleseadus** – vastu võetud 23.02.2011. a (RT I, 18.03.2011,1), jõustunud 1.07.2011. a. Seaduses reguleeritakse eesti keele ja võõrkeelte kasutamist suulises ja kirjalikus asjaajamises, avalikus teabes ja teeninduses, eesti viipekeele ja viibeldud eesti keele kasutamist, eesti keele oskuse nõudeid ja hindamist, seaduses ja seaduse alusel sätestatud nõuete täitmise riiklikku järelevalvet ning vastutust seaduse nõuete rikkumise eest. Keeleseaduse § 3 määratleb eesti keele staatuse:

(1) *Eesti riigikeel on eesti keel.*

(2) *Eesti viipekeel on iseseisev keel ning viibeldud eesti keel on eesti keele esinemiskuju.*

(3) *Riik toetab eesti keele piirkondlike erikujude (edaspidi murdekeel) kaitset, kasutamist ja arendamist.*

Keeleseadusest tulenevalt peavad Eesti koha-aadressid vastama eesti keele reeglitele, samuti peab vastama reeglitele õigusaktide sõnastus. Koha-aadressides ja kohanimedes on lubatud kasutada murdekeelseid sõnu, sest ka mured on eesti keele osa.

- **Eesti kirjakeele normi rakendamise kord** – Vabariigi Valitsuse 9. juuni 2011. a määrus nr 71. Eesti Keele Instituut annab nõu kirjakeele normi kohta ning on kohanimede asjus eksperdihinnanguid andev ja tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus. Kui kellelgi on kahtlusi, kas määratav kohanimi või koha-aadress vastab keeleliselt nõuetele, siis on võimalik pöörduda seisukoha saamiseks Eesti Keele Instituudi poole.
- **Kohanimeseadus** – vastu võetud 5.11.2003. a (RT I 2003, 73, 485), jõustunud 1.07.2004. a. Kohanimeseadus reguleerib Eesti kohanimede määramist ja kasutamist ning selle üle järelevalve tegemist.
- **Kohanimede eestikeelsuse kindlakstegemise kord** – Vabariigi Valitsuse 22. juuni 2004. a määrus nr 226.

- [Kohanime vormistamise ja kasutamise kord](#) – riigihalduse ministri 15.01.2016. a määrus nr 2.
- [Riikliku kohanimeregistri pidamise põhimäärus](#) – vastu võetud Keskkonnaministri 07. detsembri 2020. a määrusega nr 57, jõustunud 11.12.2020. a.
- [Nimeteadusliku usaldusasutuse määramine](#) – Vabariigi Valitsuse 07.03.2005. a korraldus nr 124, mille kohaselt määratakse nimeteaduslikuks usaldusasutuseks Eesti Keele Instituut. Eesti Keele Instituut annab nõu kirjakeele normi kohta ning on kohanime asjus eksperdihinnanguid andev ja tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus. Kui kellelgi on kahtlusi, kas määratav kohanime või koha-aadress vastab keeleliselt nõuetele, siis on võimalik pöörduda seisukoha saamiseks [Eesti Keele Instituudi poole](#).
- [Kohanime transkribeerimist ja translitereerimist reeglistava tähetabeli kehtestamine](#) – haridus- ja teadusministri 20. novembri 2008. a määrus nr 64, millega kinnitatakse tähetabel Eesti kohanime kirjutamiseks vene tähestikus. Eesti kohanime kirjutamisel muus mitteladina tähestikus, mille kohta tähetabel puudub, on nimekuju fikseerimise aluseks nimeteadusliku usaldusasutuse (EKI) ekspertiis.
- [Haldusmenetluse seadus](#) – vastu võetud 6.06.2001. a (RT I 2001, 58, 354), jõustunud 1.01.2002. a. Haldusmenetluse seadus on suunatud isiku õiguste kaitse tagamisele ühtlase, isiku osalust ja kohtulikku kontrolli võimaldava haldusmenetluse korra loomise teel.
- [Avaliku teabe seadus](#) – vastu võetud 15.11.2000. a (RT I 2000, 92, 597), jõustunud 1.01.2001. a.
- [Maakatastriseadus](#) – vastu võetud 12.10.1994. a (RT I 1994, 74, 1324), jõustunud 8.11.1994. a (v.a § 3, mis jõustus 1.01.1995. a).
- [Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus](#) – vastu võetud 22.02.1995. a (RT I 1995, 29, 356), jõustunud 27.03.1995. a, osaliselt 1.09.1995. a.
- [Asustusüksuse liigi, nime ja lahkmejoonte määramise alused ja kord](#) – vastu võetud Vabariigi Valitsuse 25. novembri 2004. a määrusega nr 335 ([RT I 2004, 82, 550](#)), jõustunud 05.12.2004. a.
- [Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus](#) – vastu võetud 2.06.1993. a (RT I 1993, 37, 558), jõustunud vastavalt §-le 67.
- [Ehitusseadustik](#) – vastu võetud 11.02.2015. a (RT I, 05.03.2015, 1), jõustunud 1.07.2015. Ehitusseadustik reguleerib ehitise kavandamist, ehitamist, kasutamist ja korrashoidu ning ehitisregistri pidamise põhialuseid. Seadustik sätestab muuhulgas ka tee suhtes esitatavad nõuded, tee omaniku ja liikleja õigused ja kohustused ning vastutuse liiklusohutusnõuete rikkumise eest, reguleerib teehoiu, tee kasutuse ja kaitse korraldamist ja rahastamist ning inimeste ja keskkonna kaitset liiklusest tulenevate ohtude eest. Muuhulgas reguleerib ehitusseadustik ka teede tähistamist siltide ja suunaviitadega.
- [Ruumiandmete seadus](#) – vastu võetud 17.02.2011. a (RT I, 28.02.2011, 2), jõustunud 10.03.2011. a.

2.2. Lisamaterjale

2.2.1. Selgitusi õigusaktide juurde

- [ADS-i määruse seletuskiri](#) – avab [aadressiandmete süsteemi](#) määruse sätteid, andes lisaselgitusi ja näiteid.
- [Digitaalsete halduspiiride tekkelugu](#) – selgitav materjal, millest saab ülevaate, kuidas haldus- ja asustusüksuste piirid on tekkinud ning viited õigusaktidele, mis reguleerivad haldus- ja asustusüksuste piiride muutmist.
- [Ruumiandmete seaduse seletuskiri](#) – avab ruumiandmete seaduse sätteid, andes lisaselgitusi.
- [Kohanimeseaduse ja kinnistusraamatu seaduse muutmise seletuskiri](#) - annab selgitused 2013. aasta märtsis tehtud muudatustele kohanimeseaduse ja kinnistusraamatu seaduse sätetes.

2.2.2. ADS-i haldussüsteemi tehniline dokumentatsioon

- [ADS-iga liidestumise juhend](#) - juhendmaterjal ametlike aadressiandmete süsteemseks

kasutamiseks oma andmete sidumisel ja uuendamisel. Liidestumise juhendi lisa:

[Liidestumise seosmudelid](#).

- **ADS-i spetsifikatsioon** – analüüsidokument, mille alusel on ADS-i haldussüsteem on loodud. Annab detailse kirjelduse süsteemi ülesehituse ja X-tee teenuste kohta. Seda dokumenti täiendatakse pidevalt vastavalt tehtud tarkvaraarendustele.
- Veel täiendavaid materjale ADS-i infosüsteemi kohta vt [Maa-ameti geoportaalist](#).
- **In-ADS komponendi kasutusjuhend** - In-ADS-i veebiteenus on aadressiandmete süsteemi (ADS-i) andmeid kasutava integreeritava aadressiotsinguga, mida on võimalik lihtsalt paigutada erinevatesse veebipõhistesse infosüsteemidesse. In-ADS-is on alati kõige täpsemad ja ajakohasemad aadressid, sest tänu igaõistele uuendamistele jõuavad sinna kõik aadressiandmete süsteemis tehtud muudatused.
- **In-ADS geoportaal**.
- **In-ADS komponendi arendusjuhend**.
- **In-ADS komponendi kasutustingimused**.

2.2.3. Soovitused kohanimede kohta

Üldised nõuded kohanimedele on sätestatud [kohanimeseaduses](#). Kuid keerukamatel juhtudel on abiks head nõuanded, millest suur osa on käesolevas raamatus kirjas (vt alates peatükist "[Kohanimede esitatavad nõuded](#)"). Soovitusi kohanimede valiku kohta annab [rahandusministeeriumi](#) valitsemisalas tegutsev [kohanimenõukogu](#). Kohanimenõukogu on nõuandev organ kohanimekorralduse probleemide läbitöötamiseks ning selleletemalise tegevuse suunamiseks.

Lisaks annab soovitusi ning eksperthinnanguid [Eesti Keele Instituut](#), kes annab nõu kirjakeele normi kohta ning on kohanimede asjus eksperthinnanguid andev ja tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus. Kui kellelgi on kahtlusi, kas määratav kohanimi või koha-aadress vastab keeleliselt nõuetele, siis on võimalik pöörduda seisukoha saamiseks Eesti Keele Instituudi poole.

Valik aastatel 1997-2008 välja töötatud juhendmaterjale (samad põhimõtted kajastuvad ka käesolevas raamatus):

- **Tänavanimede nõuannet** – 8. juunil 2004. a kohanimenõukogu poolt heaks kiidetud soovitused tänavanimede määramise kohta. Praeguseks pisut aegunud, kuid nimede valiku üldpõhimõtted ei ole muutunud. Käsiraamatus avame teemat ajakohasemas võtmes.
- **Väikekohtade nimetamise soovitused** – 23. aprilli 2008. a kohanimenõukogu poolt heaks kiidetud soovitused väikekohtade nimede määramise kohta.
- **Soovitused talunimede fikseerimiseks** – Vabariigi Valitsuse kohanimekomisjoni 25.02.1995. a pöördumine kohalike omavalitsuste poole, milles antakse soovitusi **talunimede** (eelkõige maaüksuste nimede) valikuks. Enamik nendest soovitustest on endiselt asjakohased, kuid soovime siiski eelkõige tutvuda käesoleva raamatu vastavate peatükkidega. Näiteks on [ADS-i määruse §-s 14](#) toodud rida erandsõnu, mille kasutamine koha-aadressides (sh maaüksuste nimedes) ei ole lubatud.
- **Eesti kohanimede õigekirjast** – Emakeele Seltsi keeleteimkonna soovitus Võrumaa kohanimede kirjutamiseks ning kohanimede kokku- ja lahkukirjutamise reeglid. (Keel ja Kirjandus 1/1997, lk 41–42, elektrooniliselt: <http://www.eki.ee/knn/>).

Valik täiendavaid materjale nii uuemast ajast kui varasemast ajaloost on viidatud ka Maa-ameti [Geoportaal](#)is.

- Kohanimesid hakati eestindama juba 1930-ndatel aastatel, selle kohta paar artiklit **Digarist**:
 - **Päewaleht**, 8. juuli 1936: "[Talunimed olgu eestipärased](#)"
 - **Postimees**, 31. jaanuar 1935: "[Rein pole siiski eesti nimi](#)"

2.2.4. Soovitused katastriüksuste nimede kohta

- **Soovitusi riigimaanteid teenindavate katastriüksuste nimede kohta** – Maanteeameti (alates 01.01.2021 Transpordiameti) ja Maa-ameti koostöös valminud juhenddokument omavalitsustele riigimaanteid teenindavate maaüksuste nimede määramisel.
- **Põhimõtteid katastriüksuse nime määramiseks raudteemaa katastriüksusel** – Eesti

Raudtee AS-i ja Maa-ameti koostöös valminud juhenddokument omavalitsustele raudteid teenindavate maaüksuste nimede määramisel.

- RMK valduses olevate katastriüksuste koha-aadresside määramist käsitleme peatükis: [43. Riigile kuuluvad metsamaad](#).
- [Veeteede Ameti soovitusel navigatsioonimärkide katastriüksustele nime määramiseks](#) – Veeteede Ameti (alates 01.01.2021 Transpordiameti) ja Maa-ameti koostöös valminud juhenddokument omavalitsustele navigatsioonimärke teenindavate maaüksuste nimede määramisel.
- [Põhimõtted katastriüksuste lähiaadresside \(sh. nimede\) määramiseks AS Eesti Gaasi valduses olevatele katastriüksustele](#) – AS Eesti Gaasi ja Maa-ameti koostöös valminud juhenddokument omavalitsustele AS Eesti Gaasi valduses olevate maaüksuste lähiaadresside määramisel.

2.2.5. Viiteid internetiallikatele

- Kohanimenõukogu kodulehekülg: www.eki.ee/knn
- Kohanimekorraldus: <http://www.fin.ee/kohanimekorraldus/>
- Kohanimed internetis: www.eki.ee/knn/lingid.htm; www.eki.ee/nimeselts/bib
- Eesti kohanimeraamatu veebiversioon: <http://www.eki.ee/dict/knr/>
- Ajaloolise Võrumaa kohanimede (kotussõnimede) andmebaasi ([AVKA](#)) andmed on kättesaadavad [kohanimeregistri avaliku rakenduse kaudu](#)
- [Aadressiandmete info Maa-ameti geoportaalil](#)
- Aadressiandmete [kaardirakendus](#)
- Aadressiandmete [päringurakendus \(koos kaardiga\)](#)
- [Kohanimeregistri info Maa-ameti geoportaalil](#)
- Kohanimeregistri [kaardirakendus](#)
- Kohanimeregistri [päringurakendus](#)
- Korduma kippuvad küsimused [ajakirjandusest](#)

2.3. Keelenõu saab Eesti Keele Instituudist

Kohanimede ja koha-aadresside määramisel ja korrastamisel ning õigusaktide sõnastamisel tekib sageli keelelisi küsimusi. Sel puhul on abiks Eesti Keele Instituut (EKI). Keelenõuanne on tasuta.

- Keelenõuanne töötab igal tööpäeval kl 9–12 ja 13–17 telefonil 631 3731.
- Küsimustele saab vastuseid otsida aadressil <http://keeleabi.eki.ee/>.
- Küsimusi võib esitada ka [kirjalikult](#).

Sel teemal on EKI teinud ka abistava [video](#).

Õigusaktide kohta ADS-i käsiraamatu vaatest

3. Avaliku teabe seadus

[Avaliku teabe seadus](#) on üks [ADS-i määru](#)se kehtestamise alus. Teiseks aluseks on [ruumiandmete seadus](#). Avaliku teabe seadus määratleb ADS-i riigi infosüsteemi tugisüsteemina

ning annab Vabariigi Valitsusele volituse kehtestada ADS-i määrus. Ühtlasi sätestab avaliku teabe seaduse §439, et riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide, sealhulgas ADS-i kasutamine on kohustuslik riigi ja kohaliku omavalitsuse andmekogude pidamisel.

See tähendab, et kui andmekogusse sisestatakse aadressiandmeid, siis tuleb kasutada aadressiandmete süsteemiga seotud andmeid. Sel viisil tagatakse, et aadressi alusel on võimalik õige koht üles leida ja igakordsel aadresside muutmisel hoitakse kokku inimeste aega (muudatused on automaatsed).

4. Ruumiandmete seadus

Ruumiandmete seadus sisaldab järgmisi olulisi sätteid:

- ADS on ruumiandmete infrastruktuuri põhikomponent ning ühtlasi on ADS ruumiandmete infrastruktuuri alus ja kindlustab andmekogude pidamist, seadus reguleerib ADS-i haldamise üldpõhimõtteid;
- ADS-i toimimise seisukohast olulisemate mõistete määratlused;
- millistele objektidele tuleb koha-aadress määrata, milline on koha-aadressi struktuur ja üldnõuded koha-aadressi määramisele;
- koha-aadressi määraja on kohalik omavalitsus, kes ühtlasi vastutab koha-aadresside korrastamise eest;
- koha-aadresside määramise korra üldpõhimõtted.

Maa-ameti eesmärk on, et aadressiandmed oleksid kvaliteetselt hallatud. Anname omavalitsustele nõu, abistame sobivate koha-aadresside määramisel ning korrastamisel.

4.1. ADS-i määrus

Aadressiandmete süsteem loodi 2007. aastal kehtima hakanud ADS-i määruse alusel. 2011. aastal hakkas kehtima ruumiandmete seadus ning seejärel kehtestas Vabariigi Valitsus 8. oktoobril 2015 uue aadressiandmete süsteemi määruse, („Aadressiandmete süsteem”), kus reguleeriti nii aadresside määramist kui ADS-i infosüsteemi pidamist.

ADS- määruse 2015. aasta redaktsioon viidi kooskõlla ruumiandmete seaduses sätestatuga (vt lisaks määruse seletuskirja).

Pärast seda on määrust muudetud kahel korral:

- 28.09.2017 (jõustunud 06.10.2017) - vaata seletuskirja
- 04.01.2018 (jõustunud 01.02.2018) - vaata seletuskirja.

16.06.2021. kehtestas uue ADS-määruse keskkonnaminister:

- 16.06.2021 (jõustunud 01.07.2021) vaata seletuskirja - see on hetkel kehtiv.

Ruumiandmete seaduse ja ADS määruse sätetest tulenevalt teeb Maa-amet järgmist:

- nõustab, suunab ja juhendab kohalike omavalitsuste töötajaid aadresside määramisel ja korrastamisel;
- koostab juhendmaterjale (õppevideod, kirjalikud juhendid, käsiraamat ja slaidid);
- korraldab koolitusi;
- valmistab ette aadressiandmete korrastamise menetlusi aadressiandmete menetlusrakenduses;
- teeb kvaliteedikontrolle, juhhib koha-aadressi määrajate tähelepanu andmetele, mida on vaja parandada;
- loob tehnilised eeldused aadressiandmete haldamiseks (korraldab ADS-i infosüsteemi tarkvara arendustöid ning andmete automaattöötlust, mis vähendavad omavalitsuste käsitöö mahtu).

Kommenteerime siinkohal mõningaid sätteid:

1) Kohanimesid puudutav regulatsioon on sätestatud peamiselt kohanimeseaduses ning kohanime vormistamise ja kasutamise korras, mistõttu on aadressiandmete süsteemi määrusest suur enamus kohanime regulatsioonist välja jäetud.

2) Aadressiandmete süsteemi § 13 lõikes 4 on toodud regulatsioon, milliseid sõnu, lühendeid ja sümbboleid ei või kasutada koha-aadressis. Punktis 1 on toodud näitena sõnu, mille kasutamine koha-aadressides on keelatud, sest need on juurdemõeldavad ja ei loo sisulist erinevust aadresside vahel.

Keelatud on näiteks sõnad: *number, krunt, maatükk, maaüksus, katastriüksus, talu, maja, kodu*. Koha-aadressis ei sobi kasutada ka selliseid sõnu nagu *maamaja, kortermaja, elamu, ridaelamu, korterelamu, koht, maa, metsamaa, kodutalu, tare, hoone*.

See loetelu ei ole lõplik, sest selliseid piisava erisuseta (eristusvõimeta) sõnu on kindlasti veel. Seda, milline on piisava erisuseta sõna konkreetse objekti puhul, saab öelda Eesti Keele Instituut (EKI).

3) Aadressiandmete süsteemi § 14 reguleerib paralleelaadressi esitamist. Võrdse struktuuriga paralleelaadressid esitatakse tähestiku järjekorras. Nõue on eelkõige tehniline, sest olenemata sellest, millises järjekorras paralleelaadressid ADS-i sisestatakse, muudab ADS aadresside järjekorra vastavalt reeglile. Samuti kehtib reegel, et kui üheks paralleelaadressiks on tänava (liikluspinna) järgne aadress ja teiseks nimi, siis tänavajärgne aadress esitatakse esimesena.

4) § 15 täpsustab liikluspinna all asuva maaüksuse nime määramist. Üldpõhimõte on lõike 1 kohaselt, et tee maaüksuse nimi määratakse kas liikluspinna nime või teeregistri tee nime kasutades. Ristuvate teede maaüksuste nimes tuleb kasutada üldjuhul selle tee nime, mille number teeregistris on väikseim. Ristmike maaüksuste korral on lubatud ka liikluspinna nime kasutamine.

5) § 15 lõike 4 regulatsiooni kohaselt peab koha-aadressi määrama selle liikluspinna järgi, mille kaudu on juurdepääs aadressiobjektile (näiteks hoonele).

See puudutab paljusid maaomanikke, kelle hooele on juurdepääs ühelt tänavalt, kuid soovitakse kasutada teise tänava järgset aadressi. Määruse kohaselt tuleb kasutada selle tänava aadressi, millelt on elamule juurdepääs.

6) § 16 reguleerib maaüksusele koha-aadressi määramist. Lõikes 1 sätestatakse hoonestamata ja hoonestamisele mittekuuluva maaüksuse nimes on lubatud kasutada eristavad lisandid (nt L – liikluspinnad (nt Kase tänav L2));

7) § 17 lõige 1 sätestab üldnõuded, et hoonele tuleb määrata ainult üks koha-aadress ning hoone ja hoonealuse maaüksuse koha-aadressid peavad olema kooskõlas. Hoone paralleelaadressid on lubatud lg 2 ja 3 kohaste erandite korral (kui hoonel on mitu sissepääsu ja kui ta asub mitmel maaüksusel).

8) § 18 sätestab hooneosade (sh korterite) adresseerimise nõuded. Täpsustatud on keerukamate hoonete (nn komplekshoonete) hooneosade adresseerimist.

Tehniliselt võib üks EHR hoone olla ADS-is registreeritud mitme hoonena (nn korpused), milles olevad hooneosad tuleb adresseerida unikaalselt. Samuti on võimalik EHR-is ühe hooneosana (nt ühiselamu toana) käsitletud eluruumi ADS-is käsitleda mitme hooneosana, vastavalt sellele, milline on eluruumi eri tubade eristamise vajadus aadressi alusel (nt rahvastikuregistris elukoha registreerimisel).

Lõike 6 kohaselt ei või hooneosal olla paralleelaadresse, st kui hoonel on paralleelaadress, siis hooneosale peab määrama ainult ühe aadressi vastavalt sellele, millisest välisuksest sellesse korterisse pääseb.

Veel reguleerib ADS määrus andmevahetuse koosseisud teiste andmekogudega ja täpsustab andmekogude liidestumise tingimused.

Alates 2017 aasta oktoobrist hakkasid kehtima järgmised täiendused:

1. Aadressiandmete süsteemi andmekoosseisu lisati unikaalaadressi nõudega alad (nn UN-alad) – neil aladel asuvatel maaüksustel peab olema selline aadress, mida ei ole ühelgi teisel maaüksusel ehk siis aadress ei tohi kattuda ühegi teise aadressiga.

Varem sobisid sellisteks aladeks linnad, alevid ja alevikud, kuid peale 2017 aasta haldusreformi tekkis Eestisse viis linna, mille koosseisu kuuluvad ka hajaasustusega külad, seega ei saa enam varasemat lähenemist jätkata. Sellised linnad on: Tartu, Pärnu, Haapsalu, Narva-Jõesuu ja Paide.

Unikaalaadressi nõudega alade käsitus toodi sisse ruumiandmete seaduse muudatusega

märtsis 2017.

Sisuliselt asendati ruumiandmete seaduses tiheasustusala ja detailplaneeringu kohustusega ala unikaaladressi nõudega alaga, et leevendada nõudeid ja tagada aadressiobjektide parem leitavus.

Näiteks kui varasemalt olid kõik linnade, alevite, alevike (detailplaneeringu kohustusega) alal asuvad maaüksused automaatselt unikaaladressi nõudvad, siis nüüd kehtib unikaaladressi nõue vaid selgelt piiritletaval tiheasustusega või kompaktse asustusega alal ehk seal, kus on vaja tõepoolest kiiresti orienteeruda.

Unikaaladressi nõudega ala võib olla suurem või väiksem kui linn, alev või alevik. Samuti võib tiheasustuse või kompaktse asustuse ehk unikaaladressi nõudega ala olla ka linnadest, alevitest ja alevikest väljaspool (nt külade keskustes).

Regulatsioon jätab senisest rohkem kaalutlusvõimalusi aadressi määrajatele (kohalikule omavalitsusele). Nn UN-alade piirid ei ole ranged, nende määratlemisel lähtutakse eelkõige olukorrast. Arvestatakse majade paiknemise tihedust ja teisi asjaolusid (sh planeeritud ehitisi).

2. Täpsustatati ADS-ile ehitisregistri poolt esitatud andmete koosseisu. Praktikas on tekitanud segadust olukord, kus hoonet või hooneosa veel ei ole, kuid ehitisregistrisse on kantud ehitisluba või on esitatud ehitusteatis.

Täpsustuse kohaselt tuleb hoone ja korteri andmed esitada ADS-i infosüsteemi ka juhul, kui tegu on alles ehitusloaga või ehitusteatisega ning objekti ennast veel ei ole. Ehitusloa alusel loetakse ADS-i infosüsteemis uus hoone või hooneosa juba olemasolevaks aadressiobjektiks, sest selline objekt vajab aadressi juba ehitamise ajal.

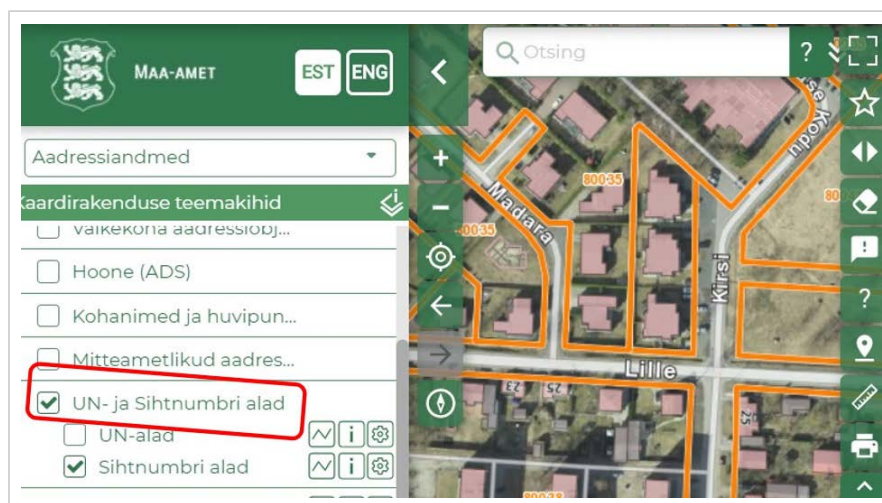
Näiteks on ka ehitusjärgus olevas hoones toimuva õnnetusjuhtumi korral vaja teada, millises hoones juhtum aset leidis. Samuti tehakse tihti kinnisvaratehinguid selliste korteritega, mida veel ei ole valmis ehitatud. Seetõttu on vaja ka ehitatavate hoonete ja hooneosade eristamist aadressi alusel samaväärsena juba valmis ehitistega.

3. Aadressiandmete süsteemi lisatakse **posti sihtnumbrid** (ehk indeksid). Seda soovisid paljud eraettevõtted ja olulised andmetarbijad nagu näiteks rahvastikuregister, äriregister ja teised laialt kasutatavad registrid.

Sihtnumbrid on aadressiandmete osa nii tavaliste kirjade, postkaartide ja pakkide läkitamise kui ka masspostituste puhul, näiteks valijakaartide saatmisel, mida tehakse rahvastikuregistri andmete alusel.

Posti sihtnumbrid on leitavad ADS-i [päringutes](#) ja kaardil ([aladena](#)). Sihtnumbreid omale koos ADS-i andmetega alla laadida [csv faili kujul](#). [Geoportaali avalehel](#) aadresside päringuid tehes kuvatakse ka sihtnumbrit.

Sihtnumbrid [ADS-i avalikus kaardirakenduses](#):

4. ADS-i infosüsteemi andmeandjate hulka lisati äriregister. Selle muudatusega viiakse määrus kooskõlla äriseadustiku § 62 lõike 5 uue sõnastusega.

Muudatus tuleneb vajadusest tagada äriregistriga andmete seosinfo vahetamine nagu see on

rahvastikuregistriga. Nimelt sätestab ruumiandmete seaduse § 43 lõige 2 punkt 3, et juriidiliste isikute asukohahooned on unikaalaadressi nõudega.

Seega on ADS-i infosüsteemis teadmine, millised hooned on juriidiliste isikutega seotud. Teada on ka millise juriidilise isikuga on tegemist. See info on oluline ka omavalitsustele aadressimuudatuste tegemisel, et oleks tagatud kõigi puudutatud isikute teavitamine.

5. Täpsustati mitmes asustusüksuses asuvatele maaüksustele koha-aadressi määramist. Katastriüksusele asustusüksuse valiku võimalused on lahti kirjutatud nelja eraldi punktina, mis tagab üheselt mõistetavuse, kuidas taolisel juhul asustusüksuse määramine toimub.

St kui varasemalt oli võimalik valida kas hoonete asukohajärgse või kõige suurema osakaaluga asustusüksuse vahel, siis nüüd on neli võimalust:

- 1) maaüksusel asuva aadressiobjekti asukohajärgne asustusüksus;
- 2) maaüksusel asuva aadressiobjekti olemasolul eelistatakse asustusüksust, kust on peamine juurdepääs maaüksusel asuvale aadressiobjektile ja mille koosseisu maaüksus koos aadressiobjektidega tunnetuslikult kuulub;
- 3) aadressiobjekti puudumisel eelistatakse asustusüksust, kust on peamine juurdepääs maaüksusele;
- 4) aadressiobjekti ja püsiva juurdepääsu puudumisel või valikute võrdväärsuse korral eelistatakse asustusüksust, kus asub kõige suurem osa selle maaüksuse territooriumist.

6. Lisati täiendav nn komplekshoonete reegel. Komplekshooned on sellised hooned mis koosnevad mitmest maapealsest ja maaalusest osast ja mida ADS-i infosüsteemis käsitletakse mitme eraldi hoonena. Ehitisregistris käsitletakse sellist ehitist ühe hoonena.

Komplekshoone maapealsed osad on nähtavad mitme erineva hoonena (korpusena), kuid neid ühendab maa-alune osa (nt garaaž).

ADS määrase kohaselt ei tohi vähemalt hoone ühes korpusas asuvate korterite (ja teiste hooneosade) numbrid korduda. Varasemas sõnastuses ei olnud üheselt mõistetav, kas hooneosade unikaalse nummerdamise nõue käis ehitisregistri hoone kohta tervikuna (st komplekshoone kõigile korpustele korraga) või ADS-i infosüsteemi kantud hoonele (korpusele ehk ehitisregistris oleva ruumikuju piires olevatele hooneosadele).

7. Muudeti § 18 lõiget 4 ning viidi see kooskõlla uue ruumiandmete seadusega ja Eestis levinud praktikaga, et korteri ümber ehitamisel mitmeks korteriks (st jagamisel) võib korteri numbrile lisada ka tähtlisandi, nt 10a ja 10b (varem oli lubatud vaid kaldkriipsu järele lisatav number, nt 10/1 ja 10/2).

Ühtlasi viidi aadressiandmete süsteemi määrus kooskõla vahepeal muutunud ruumiandmete seaduse, rahvastikuregistri seaduse, mittetulundusühingute seaduse, ehitusseadustiku ja äriseadustikuga.

Alates 2018 veebruarist lisandus ADS-ile volitatud töötleja: Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (KeMIT), kes aitab Maa-ametil teha arendustöid ning hallata ADS-i infosüsteemi tehnilist taristut.

5. Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus

Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduses on sätestatud Eesti territooriumi haldusjaotus, haldusterritoriaalse korralduse muutmise ning haldusüksuste piiride ja nimede muutmise alused ja kord. Teiste sõnadega reguleerib seadus maakondade, valdade ja linnade paiknemise ning nende piiride ja nimede muutmise reegleid.

Seaduse viimane redaktsioon hakkas kehtima 1. jaanuari 2018 ning samal ajal jõustus täielikult ka 2017.aasta kohalike omavalitsuste valimiste käigus ette valmistatud **haldusreform**.

Seaduse kohaselt jaotub Eesti territoorium haldusüksusteks, mis on: **maakonnad, vallad ja linnad**. Vallas ja linnas võib moodustada vastavalt osavaldu ja linnaosi, kuid need ei ole selle seaduse tähenduses haldusüksused.

Asustusüksused:

1) Vald ja linn jagunevad asustusüksusteks.

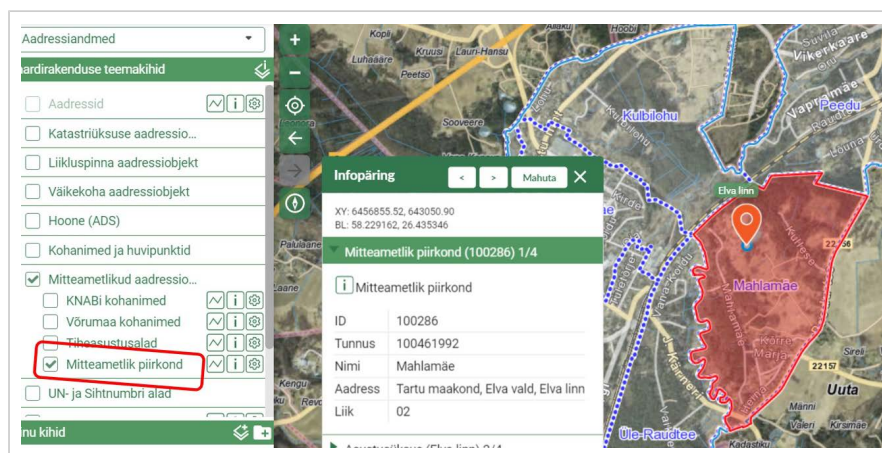
2) Asustusüksused on asulad, milleks on **linnad, külad, alevikud ja alevid**.

3) **Enamasti on linn haldusüksusena samades piirides ka asula.** Nendes haldusüksustes on ainult üks sama nime kandev asustusüksus. Selliseid linnu on peale haldusreformi Eestis 10: **Keila, Kohtla-Järve, Loksa, Maardu, Narva, Rakvere, Sillamäe, Tallinn, Viljandi ning Võru linn**. Koha-aadressides nende linnade nimesid ei korrata. Näiteks: *Ida-Viru maakond, Narva linn, Peetri plats 3*.

4) **Viie linna puhul linn haldusüksusena ei ole samades piirides asula.** Nende linnade puhul on haldusüksus suurem kui sama nime kandev asustusüksus ja haldusüksusesse jääb veel mitmeid teisi asustusüksusi (nt külasid). Need linnad on: **Haapsalu, Narva-Jõesuu, Paide, Pärnu ning Tartu linn**. Kuna haldusüksuse nimi käib laiema territooriumi osa kohta kui asula nimi ning haldusüksuses võivad nt tänavanimed korduda, siis peab nende linnade koa-aadressides linna nime kordama ka asula nimena. Näiteks: *Tartu maakond, Tartu linn, Tartu linn, Pargi tn 4* ja *Tartu maakond, Tartu linn, Ilmatsalu alevik, Pargi tee 4*.

Peale viimast seaduse muudatust ei loeta linna **asumeid** enam asustusüksusteks. Asumid on kultuurilised üksused ja aitavad hoida ning edendada kogukondade identiteeti. Asumile saab määrata kohanime, kuid koa-aadressis see ei kajastu. Aadressiandmete süsteemis on asumite, mitteametlike linnaosade ja muude nn **piirkonnanimede** (sh osavaldade) piirid kaardil nähtavad ja nende alusel saab teha päringuid.

Elva linnaosad [ADS-i avalikus kaardirakenduses](#):

Kõik muudatused haldus- ja asustusüksuse piirides, liigis või nimes, mis on õigusaktidega kinnitatud, tehakse esmalt Statistikaameti poolt [Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatoris](#) (lühidalt EHAK-is). Seejärel teeb Maa-amet muudatused maakatastri kaardil ja kohanimeregistris ja aadressiandmete süsteemis. Kõik ülejäänud andmekogud saavad tasuta muudatusi võtta aadressiandmete süsteemist automaatselt teenuste kaudu või väljavõtetena alla laadida.

5.1. 2017. aasta haldusreform

Haldusreformi läbiviimist juhtis Rahandusministeerium. Vaata täpsemalt: <https://haldusreform.fin.ee/>

Lisaks loe Rahandusministeeriumi [vastuseid korduma kippuvatele küsimustele](#).

Alljärgnevalt anname (eelkõige infosüsteemide haldajate vaatest) ülevaate, mis Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatoris (lühidalt EHAK-is) seoses 2017.aasta haldusreformiga muutus:

- Kõik 15 maakonda jäid nimeliselt alles, kuid 11 maakonna klassifikaatori kood muutus (sest nende maakondade piirid muutusid).
- Senise 213 omavalitsuse asemel jäi alles 79 (64 valda ja 15 linna). Muudatused ei puudutanud 27 omavalitsust. Tekkis 52 uut omavalitsust, millele omistati uued koodid, sõltumata sellest, kas varasem omavalitsuse nimi jäi kasutusse või mitte. Uus kood omistati, sest omavalitsuse piirid muutusid.
- 15 varasemat omavalitsuslikku linna muutusid linnadeks asustusüksustena ja said seega

uued koodid (liikused EHAK-is madalamale tasemele).

- Aadresside struktuur jäi samaks ja kodeerimissüsteem ei muutunud. Arvestada tuleb, et alates haldusreformist saab linnades olla linnasiseseid linnu, külasid, alevaid ja alevikke. Linnasiseseid linnu ehk nn linna-linnasid on 5: Tartu, Pärnu, Haapsalu, Narva-Jõesuu, Paide.
- 8 varasemat omavalitsust jaotusid mitme uue omavalitsuse vahel asustusüksuste kaupa. St ei toimunud mitte lihtne omavalitsuste liitumine (1+n), vaid osa külasid liitusid mõne teise naabervallaga. Enamasti liikusid üksikud külad naaberomavalitsusse, kuid näiteks Puka vald jaotus 3 uue omavalitsuse vahel ning mõned Kohtla-Järve linnaosad liideti naaberomavalitsusega nüüd juba asustusüksustena.
- Reformi käigus osad külad ühinesid või liideti naaberkülaga kokku ja mõned külad ennistati. Paljudel küladel muudeti nime, sest samas omavalitsuses ei või olla mitut samanimelist küla.

Ülevaattetabel haldusreformiga seotud muudatustest on kättesaadav [siit](#). Täiendavat tehnilist informatsiooni saab Maa-ameti [geoportaalist](#).

Haldus- ja asustusüksuste piirid on kättesaadavad [siit](#).

6. Kohanimeseadus

[Kohanimeseaduses](#) on sätestatud: valdkonnas kasutatavad põhimõisted (kohanimi, liigisõna, nimetuum, hargtäiend, kohanimeobjekt jne), kohanime määramise regulatsioon, nõuded kohanimedele, kohanimede kasutamise, kohanimeregistri pidamise regulatsioon, kohanimenõukogu ja nimeteadusliku usaldusastuse peamised ülesanded, nimevaidluste lahendamine ja järelevalve ning vastutus.

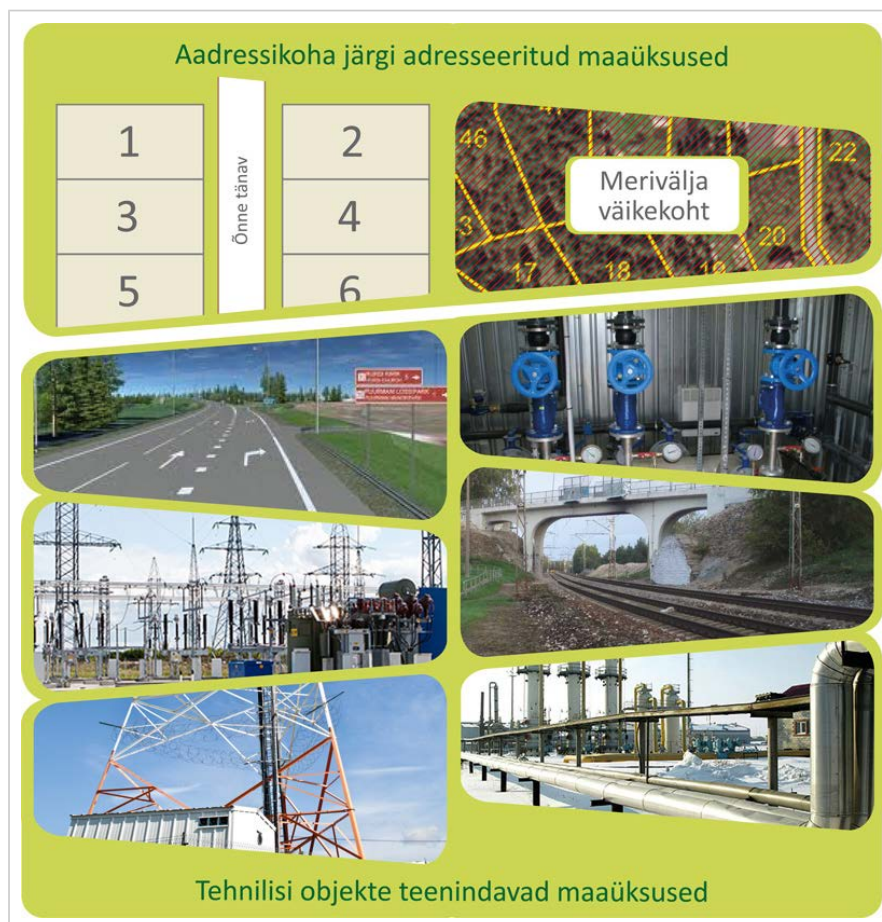
Tänu seaduse täpsustamisele hakati kohanimeregistrisse kandma ka maaüksuste nimesid. 2020. aasta novembri seisuga on [kohanimeregistris](#) umbes **149 800** maaüksuse kohanime. Neist umbes **40 000** on hoonestamata maaüksuste nimed.

[Kohanimeseaduse](#) kohaselt on kohanime nõudvad objektid:

1. haldusüksus;
2. osavald ja linnaosa;
3. asustusüksus;
4. aadressikoht ruumiandmete seaduse tähenduses, näiteks tee, tänav, väljak, väikekoht;
5. raudteejaam, rongi- või muu ühissõidukipeatus, lennuväli või -jaam, sadam;
6. maaüksus, välja arvatud allpool toodud juhtudel.

Kohanime ei ole vaja määrata katastriüksustele:

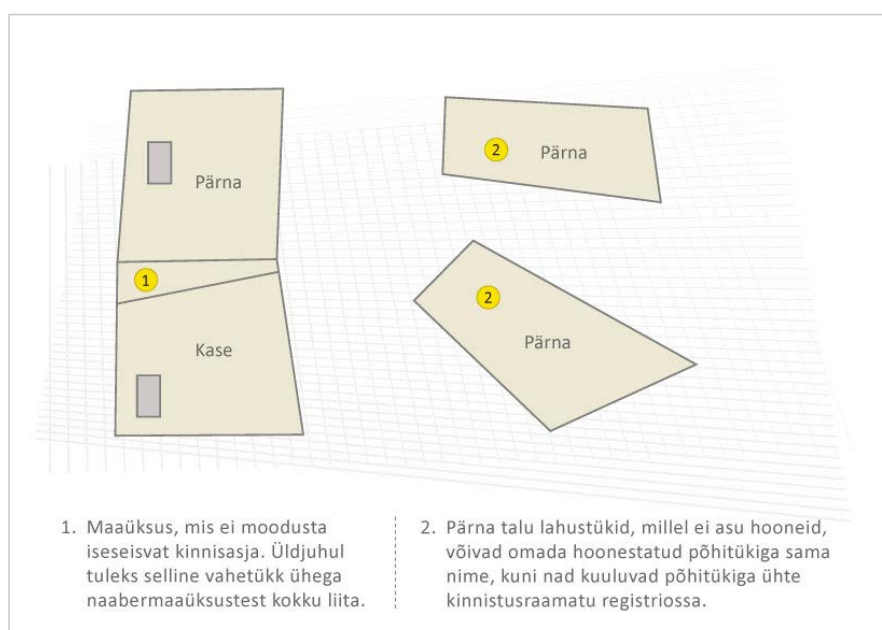
1. mida adresseeritakse aadressikoha (näiteks tänava või väikekoha) järgi;
2. mis on tehnilist objekti (taristu rajatise) teenindavad;
3. mis asuvad hajaasustuses ja millel ei paikne hooneid (näiteks metskondade maaüksused);
4. mis ei moodusta iseseisvalt kasutatavat kinnisasja.

Kokkuvõtteks saab öelda, et kohanimekohustus on pigem erand, mis kehtib hajaasustuses asuvatele maaüksustele, millel asuvad hooned – need on tavatähenduses nt talud (väike maamajand) või muud hoonestatud maaüksused (hajaasustuses asuvate eramute või suvilate maa vmt).

Hoonestatud maaüksuse nn lahustükil (hoonestamata põllu ja metsatükid) võib olla kas hoonestatud maaüksusega sama nimi või on selline üksus ilma lähiaadressita. Kui aga hoonestamata üksusele on kohanimi määratud, siis registreerime ka selle kohanime registris.

Kohanime ei vaja ka sellised maaüksused, mis ei moodusta eraldiseisvat kinnisasja ja mis kuuluvad kokku ühega naaberüksustest.

Samas kehtib põhimõte, et kui kohanimi määratakse kohanimekohustuseta üksusele, peab kohanimi ikkagi kohanime nõuetele vastama.

Maaüksusele kohanime määramisega seondub ka kinnistu nime käsitus. Kohanimeseadusest on kinnistu mõiste välja jäetud, sest see tekitab pigem segadust (vt lisaks peatükki „[Kinnistu nimi ei ole koha-aadressi osa](#)”).

Kohanimemääraja oma haldusterritooriumile jäävale nimeobjektile on üldjuhul kohalik omavalitsus, kes korraldab kohanime määramise, tehes vastava otsuse kas omal algatusel või füüsilise või juriidilise isiku ettepanekul.

6.1. Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatori muudatused 01.10.2014 kuni 1.01.2015

Kohanimeseadusega koos jõustus 1. juulil 2013. a regionaalministri määrus [Kohanimede vormistamise ja kasutamise kord](#) (RT I, 19.01.2016, 2; selles peatükis edaspidi **määrus**), mille § 5 lõike 2 järgi ei lisata kohanimele liigisõna, kui see juba sisaldab kokku- või lahkukirjutatud liigisõna, mis vastab nimeobjekti liigile.

Parandused Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatoris (edaspidi EHAK), kohanimeregistris ning teistes andmekogudes tehti 2015. aasta 1. jaanuariks.

Eelnevast lähtudes tegi Statistikaamet Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatoris (EHAK) ning Maa-ameti aadressiandmete süsteemis (ADS) ulatuslikud parandused (muudatuste aluseks on Kohanimenõukogu 10.06.2014 [protokoll nr 52](#) nimekiri lk 26-32).

Muudatuse sisu:

Kõrvaldati topelt liigisõnad, nt **Järveküla küla** asemel on nüüd ametlik nimi **Järveküla**. Rööpnimena esinevatest võõrkeelsetest kohanimedest jäeti ära eestikeelne liigisõna, nt varasema nimekuju **Elbiku / Ölbäck küla** asemel on uus nimekuju **Elbiku küla / Ölbäck**.

Lisaks eelmainitule asendatakse asustusüksuse liiki tähistanud **vallasisene linn** liigisõnaga **linn**. Termin **vallasisene** on liigisõna kirjeldav laiend ning seetõttu ei ole see asustusüksust tähistava liigisõna osa. **Vallasisene** tüübina (mitte liigisõnana) jääb EHAK-is kehtima. Vajadusel tuleb selle kirjeldamiseks kasutada sulgusid.

Näiteks loeteludes:

Haapsalu linn

Kärdla linn (vallasisene).

ADS-is parandatakse ka kõik Tallinna aadressid - **Tallinna linn** asemele kirjutatakse **Tallinn**.

Parandused on vajalikud, kuna viivad tavalise keelekasutuse ja andmekogudes olevad kirjed omavahel kooskõlla.

Eelkirjeldatud EHAK muudatused hakkasid kehtima 1. oktoobril 2014. a.

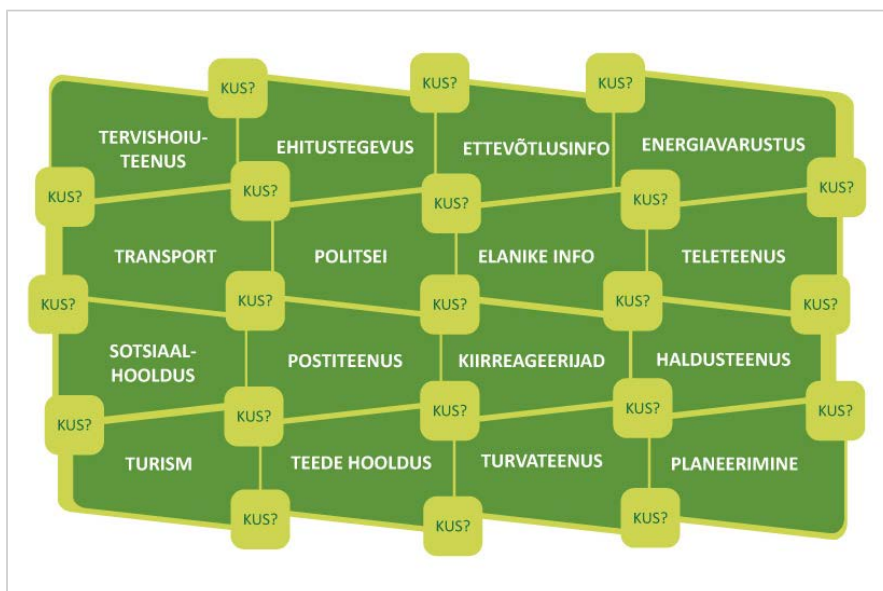
Milleks kohanimed ja koha-aadressid

7. Vajadus kohanimede järele

Mikk Sarv on öelnud, rääkides oma blogis ökoloogilisest jalajäljest:

... on oluline veel peatuda sellel, kuidas maa ja maastik inimest kõnetavad. Selle kahekõne jäljeks on kohanimed ning inimeste jaoks olulised ja väga paigad maastikus. Maa vajab inimest samuti, nagu inimene vajab maad.

Kohanimed ja aadressiandmed on sidusandmed enamiku teiste valdkondade andmete vahel. Mistahes valdkonna teenuse või andmetega tegeletakse, varem või hiljem tekivad küsimused kus? ja kuhu?.

Võib küll arvata, et tänapäeva maailmas saab enamiku asju ära ajada ilma kuhugi kohale minemata interneti teel, kuid niipea, kui tegu on reaalse inimesega, kellel on vaja kuhugi minna, või esemega, mida on vaja kuhugi viia, tulevad ikkagi mängu samad küsimused.

Masinatega andmete töötlemisel ei ole oluline, kas aadressiks märgitakse mingi suvaline sümbolite jada või kaunis sõna. Samas on inimese jaoks vägagi tähtis, mis on tema aadress, mille järgi teda leitakse. Keegi ei soovi, et tema aadressil oleks halvustav kõla. Sageli soovitakse näiteks arvu 13 vältida. Seepärast ei ole suvaline sümbolite jada aadressi asemel inimeste maailmas kuigi hea lahend. Ja selleks ongi vaja kohanimedid ja koha-aadresse.

Koha-aadress ei ole kellegi isiklik omand, vaid kuulub avalikku ruumi, teenindades nii hoone, korteri ka maaüksuse omanikku kui ka kõiki teisi inimesi, kes selle objekti andmeid kasutavad, siis ei kehti maa- või majaaniku piiramatud võim kohanime või koha-aadressi valikul.

Arvestama peab avalike huvide ja seadustega. Kuigi kohanime roll on eelkõige koha tähistamine (sh leitavuse tagamine), saame lisaks öelda, et Eesti riik on põhiseaduse kohaselt loodud muu hulgas eesti keele, kultuuri ja rahvuse säilimise eesmärgiga. Seega peab ka kohanimed ja koha-aadresside valikul järgima nii keele kui kultuuri nõudeid, sest nad on avaliku keeleruumi osa.

8. Teemärgid on meil veres

Kohalikel elanikel on teemärgid n-ö veres ning nad ei vaja oma tuntud keskkonnas liikumiseks mingeid aadresse. Kellelgi ei ole ju tuttavas ümbruses liikumiseks vaja maakaarti ega kompassi.

Rändlinnud leiavad samuti kohad üles ilma kohanimedid teadmata ja sõnu kasutamata.

Foto: Charles Jackson (Unsplash)

Niipea, kui mängu tulevad inimühiskonna loodud keerukamad ülesanded ja võõras keskkond, kus tuleb koht üles leida, peab kasutama sõnu. Siinjuures võib teatud juhtudel piisata sellistest teadmistest, et tädi Maali elab suure tamme juures kollases majas, selle juures on lapiline kuri koer ja lõhnav floksipeenar ning talvel kolib tädi Maali linna õe juurde. Küsi küla vahel kellelt tahad, kõik võivad seletada, mingeid aadresse siin vaja ei ole.

Tänapäevane elutempo ei võimalda pidevalt kohalike inimeste küsitlemisega tegeleda, vaid eeldab juba kogutud info olemasolu registrites ja kaartidel. Lisaks on maal inimasustus üsna hõre ja küsida ei ole kelleltki, samuti võib olla vaja kohale minna öösel, kui inimesi liigub väga vähe.

Sageli on ülimalt oluline koha **kiire** ülesleidmine. Näiteks kui on vaja seletada kiirabiauto juhile, kus tädi Maali elab, siis on väga tähtis suuta seostada asukohta looduses kaardiga, mida kiirabi kohalejõudmiseks kasutab.

Oluline on tagada kohanimede ja koha-aadresside info kaartidel ning oluline on, et kaardil olev nimi oleks ka kohalikele inimestele teada. Nimed teeb meeldejäävaks aga see, kui need antakse kohta tõeliselt iseloomustava teabe alusel ja kui neid kasutatakse pikka aega ning mis kõige olulisem: **tähistatakse ka looduses vastavate siltidega.**

Sageli väidetakse, et kõik on juba 30 aasta jooksul välja kujunenud ega taheta midagi muuta. Soovitame vaadelda asju pikemas perspektiivis. Järgida tuleb põhimõtet, et hästi tehtud asjade korral on need kasutuskõlblikud ka 200 aastat ja rohkemgi peale valmistamist ega tekita kellelegi lisaprobleeme, samas kui läbimõttelamata ajutised lahendused, mis esmapilgul kuidagi töötavad, tekitavad kõigile, kes nendega kokku puutuvad, kui mitte tõsiseid probleeme, siis vähemalt hämmingut ja arusaamatusi.

9. Milleks korrastada aadressiandmeid

Kui seadustest tulenevad nõuded kõrvale jätta ja vaadelda aadresside korrastamise vajadust lihtsalt terve mõistuse seisukohast, siis võiksime piltlikult välja tuua mõned eluvaldkonnad, kus koha-aadressi kohaleviiv funktsioon on inimestele, vara, riigi toimimise, oodatud külaliste kohalejõudmise, postisaadetiste sihtkohta jõudmise, turisminduse toimimise ja muu jaoks kriitilise tähtsusega.

Lõpuks võime tõdeda, et ainul juhul, kui teil on ükskõik, kus te viibite, pole koha-aadress ja kohanimi vajalikud.

10. Kohanimi ja aadress - kõik ju teavad, mis need on

Iga inimene puutub elus kokku paljude kohanimede ja aadressidega. Seepärast arvab ka enamik inimesi, et need on iseenesestmõistetavalt olemas ja neid ei ole vaja muuta. Kui aga ehitustegevuse käigus olukord muutub, tuleb ka aadresse muuta.

Kuidas siiski tagada, et kohanimed ja koha-aadressid täidaksid kohaleviivat funktsiooni ja samas sobiksid ka kultuuriliselt keskkonda? See nõuab süsteemset mõtlemist ning valdkonna ja piirkonna ajaloo ning kultuuri põhjalikku tundmist. Kindlasti eeldab see ka valdkonna mõistetest ühtset arusaamist.

11. Probleemidest aadressiandmete korrastamisel

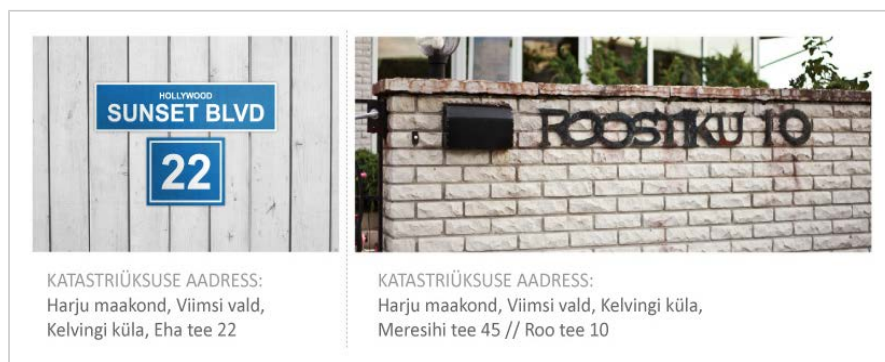
Aadresside määramisel ja korrastamisel tekib hulgaliselt küsimusi. Käsitleme neist mõningaid.

Nimed ja numbrid siltidel elavad oma elu ning tekitavad segadust ja takistusi andmete korrastamisel. Mõistetes tuleb ette arusaamatusi ja seetõttu ei ole suhtluspartnerile (näiteks omavalitsuse ametnikule või maaomanikule) sageli arusaadav, millest üldse jutt käib. Osa andmeid ei ole üheski registris registreeritud, vaid on ainult kohalikele inimestele teada, seega ei ole need andmed kaasatud ühtsesse süsteemi ning seepärast jääb osa analüüside ja otsuste tegemiseks vajalikku teavet puudu.

Aadressiandmed ja kohanimed kuuluvad üldise kultuuri hulka ning olukorda saab muuta üksnes üldise teadlikkuse kasvu kaudu nagu iga teiseigi valdkonna puhul.

11.1. Nimed ja numbrid siltidel elavad oma elu

Ametlik aadress on kohaliku omavalitsuse määrata, sildid majadele paneb enamikus omavalitsustes iga omanik ise (vastavalt omavalitsuse poolt kehtestatud regulatsioonile). Paar näidet selle kohta, kuidas inimesed oma aadressi suhtuvad (pildid on tehtud 2011. aastal):

Ilmekalt näitab inimese suhtumist koha-aadressidesse, kohanimedesse ja ilmselt veel pajudesse asjadesse tema postkast. Siinkohal üks näide:

Võtab aega, et inimeste suhtumist ja arusaamu muuta, kuid ühiste jõupingutustega on see siiski võimalik. Õigete siltide ja viitade panemine aianurkadele, postkastidele, hoonetele, trepikodadele ja korteritele on ülimalt oluline. Tegu ei ole formaalse küsimusega, vaid need sildid võivad päästa inimesid – seda kinnitab päästeamet meile igal kohtumisel.

Eestis valitseb olukord, kus majade tähistus on suuresti puudulik, selle tagajärjel ei jõua abistajad aga tihti piisavalt kiiresti abivajajani. Abistajad võivad olla nii kiirabi, päästemeeskond kui ka politsei. Maa-amet üritab aidata sellele probleemile lahendusi leida, kuid esialgu piirduakse eelkõige teavitustööga. Loodame, et appi tulevad ka kodanikualgatuslikud tegevused, näiteks „Teeme ära” kampaania. Tulevikus on kavas see oluline valdkond siiski ka seadustega reguleerida.

Nii nagu kunagi hakati suitsutaredele korstnaid ehitama ja põllu peal käimise asemel kemmergukultuuri edendama, on saanud täissuutsetatud kontoritest ja baaridest puhta õhuga ruumid, autodes kasutatakse laste turvatoole jne. See kõik on võtnud oma aja, kuid praegu on need asjad juba iseenesestmõistetavad. Soovime jõuda ka selleni, et koha-aadress ja kohanimi ning silt viiksid kohale.

Ühe rõõmustava näitena saame tuua siinkohal selle, et mitmeid aastaid oli Tallinna ja Tartut ühendaval maaneel Emajõe sillal sildid SUUR EMAJÕGI, 2014. aastal vahetati sildid ära ja nüüd vastab sildil olev kiri ka kohanimeregistris olevale ametlikule nimele: Emajõgi.

Siltide kaudu kinnistuvad paljud nimed inimeste mälu. Seega võib sildi kirjutaja osutada tunduvalt tähtsamaks kohanimemäärajaks kui kõik selleks valitud ja seatud asutused ja inimesed koos oma teooriate, raamatute ja registritega kokku. Seepärast on oluline, et kui mingi nimi või aadress kehtestatakse, muudetakse ära ka vastavad sildid ja viidad ning paigutatakse vajaduse korral ka uusi. Vastasel juhul ei tarvitse nimi ja aadress ikkagi toimida.

Teeseaduse kohaselt peab sildid ja viidad teedele paigutama ja kohanimed kirjutama vastavalt kohanimeregistris olevale nimekujule.

11.2. Siltide kultuur

Sageli leiavad inimesed, et aadressi ei saa muuta, sest sildid on juba olemas ja uute tegemine on kallis. Siltide paigutamine hoonetele on ülitähtis kiireks koha leidmiseks. Toome paar näidet siltidest, mille paigaldamine ilmselt ei olnud kulukas, kuid koha leiab nende abil hõlpsasti (kuigi esteetiline pool jätab ilmselt soovida). Eratee algusesse on paigutatud viit, mis näitab, millise numbriga hooneteni selle kaudu pääseb:

Foto: Mall Leht

Mõnikord on silt küll paigaldatud, kuid selle eest ei ole hiljem hoolt kantud. Sellisel juhul ei tarvitse hooned enam üles leida. Pealegi peab arvestama, et taoline ligipääsule viitav silt oleks nähtav mõlemalt poolt tulijale:

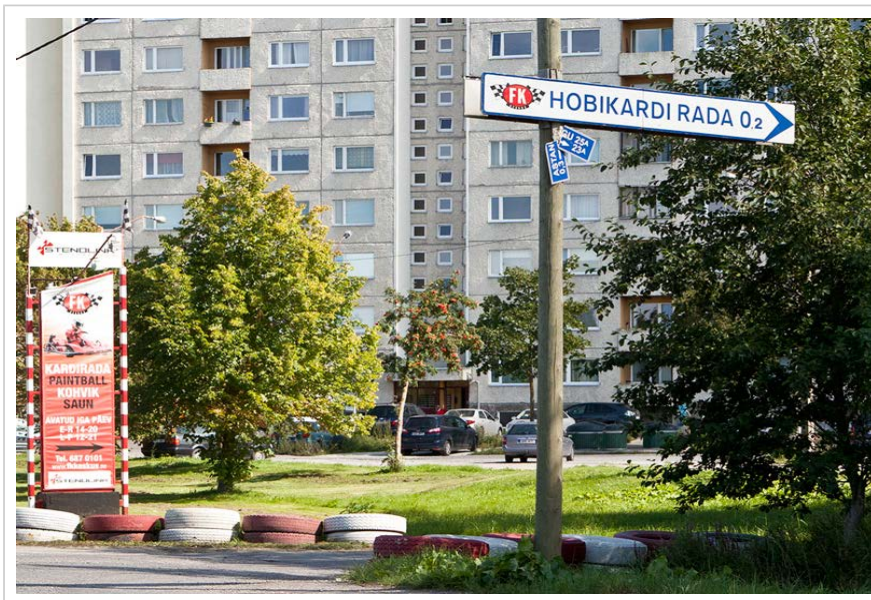

Foto: Mall Leht

Selline number postkastil ei maksa ilmselt omanikule kuigi palju, kuid toimib koha leidmisel väga edukalt.

Foto: Mall Leht

Väga hästi toimiv, kuigi mitte väga kena silt majal aitab kohta edukalt leida:

Foto: Mall Leht

Mõnikord on tuntud objektide aadressiks ka hajaasustuses määratud liikluspinnna järgne aadress, kuigi enamik inimesi teavad kohta ikka pigem selle objekti nime järgi (seda aga koha-aadressis ei kajastata):

Ilmselt Eesti suurima numbriga eluhoone on Tutermaal. Samas on omavalitsus määranud ka kohalikele teedele liikluspinna nimed, mille järgi aga paraku ei ole adresseeritud ühtegi hoonet ega maaüksust.

Sama hoone üks sissekäikudest, mille kaudu pääseb korteritesse:

Foto: Mall Leht

Sildi võib paigutada ka akna taha – nõnda ei ole karta selle hävimist loodusjõudude ega ka vandaalitsejate tegevuse tagajärjel. Samuti on taoline silt ilmselt mõnevõrra odavam maja seinale paigutatavast sildist.

Foto: Mall Leht

Hajaasustuses on tavaliselt aadressideks nimed. Kuigi ametlikus koha-aadressis juurdemõeldavat sõna **talu** välja ei kirjutata, võib postkastile ja näiteks kirjaümbrikule selle julgesti kirjutada.

Foto: Mall Leht

Ühe probleemide grupi moodustavad sellised juhtumid, kus ühel maaüksusel asub mitu eluhoonet. Näiteks **Raadiku tn 8** Tallinnas. Ehitisregistris ja seega ka ADS-i infosüsteemis olid pikka aega kõigi sellel maaüksusel paiknevate hoonete aadressiks Raadiku tn 8. Andmed hoonete siltidel ja andmekogudes ei kattu, sest inimesed teavad olevat hoonetel erinevad aadressid: Raadiku tn 8/1; Raadiku tn 8/2 jne. 2014. aasta sügisel on nende hoonete andmed ka registrites korrastatud.

Kadefotolt (2021):

Juhul kui andmed registrites ei ole korrastatud, siis neis hoonetes ei pruugi inimesed õigeaegselt politsei või päästeteenistuse abi saada, sest teatavad oma aadressi majadele paigutatud siltide järgi. Samas ei leia neid andmeid vastavatest registritest, kui omavalitsus ei ole neid registritesse sisestanud.

Kui hoonetel olevad sildid ei lähe kokku registrites olevate andmetega, võib juhtuda, et nende majade elanike post satub valesse postkasti. Õnneks jääb selliseid probleeme üha vähemaks.

11.3. Mõistetes on segadus

Sageli valitseb inimeste arusaamades segadus, kui räägitakse kohanime ja koha-aadressiga seonduvatest mõistetest. Koha-aadressina mõistetakse ja kasutatakse segiläbi alljärgnevat.

- **Talu nimi**

Talu on Eestis laialt levinud liigisõna maal asuvale majapidamisele (elahoone koos kõrvalhoonete ja maaga). Kuna liigisõna **talu** ei ole läbi ajaloo kaartidele ega registritesse kantud, siis on ta traditsiooniliselt juurdemõeldav ega vaja ka tänapäeval ametlikes aadressides väljakirjutamist.

Seega talu nimi ei ole sageli üheski registris kirjas ja eksisteerib pigem traditsioonides ja inimeste teadvuses, mõnikord ka ettevõtete nimedes ja siltidel.

Kui analüüsisime (aastal 2015) äriregistrisse kantud ettevõtete nimesid, milles esineb sõna **talu**, siis selliseid on kokku umbes 4700. Nende hulgast ainult 1/5 on sellised, mis on sama nimega leitavad ka aadressiandmete süsteemist maaüksuste nimedena.

Seega saamegi väita, et kuna registrites talu nime enamasti ei registreerita ja asukohaga kaardil ei seostata, siis ei saa seda kasutada koha leidmiseks. Äriregistri näitel võib talu nimi juhuslikult kokku langeda katastriüksuse nimega – kui sellel üksusel tau päriselt tegutseb, siis saab seda nime kasutada aadressiandmetes.

Sageli (4/5 juhtudest) on aga talu nimi ja katastriüksuse nimi täiesti erinevad:

KATASTRIÜKSUSE AADDRESS:

Viljandi maakond, Karksi vald, Tuhalaane küla, Metsanurga

Tänapäevases käsitusel on talu pigem majandusüksus, mis võib, aga ei pruugi olla ühe pere omandis. Samuti ei tegutse tänapäeval sellised majandusüksused mitte ühes kohas, vaid kasutavad oma tegevuses paljude erinevate nimedega maaüksusi. Seega ei saagi talu kui majandusüksust seostada ainult ühe kohanimega. (vt lisaks peatükki [Mõisted](#)).

Samas on oluline rõhutada, et liigisõna **tal**u lisamine maal asuva maaüksuse (elupaiga) nimele on täiesti loomulik käitumine ning see, et seda liigisõna registritesse ja kaardile ei kanta, ei ole kasutamise juures takistuseks. Samuti võib liigisõna kirjutada nimetuuma kokku (nt Metsatalu). Sel juhul muutub see liigisõna juba nimetuuma osaks ja on ka ametlikes registrites ja kaartidel olemas. Samas tuleb jälgida, et sel juhul nimi liiga pikaks ei veniks (nt Jaani-Mardiotsatalu).

- **Firma nimi**

Äriregistris registreeritud ettevõtte nimi ei ole lihtsal meetodil kaardiga seostatav, seega on ta koha leidmiseks sobimatu. Mõnel juhul võib firma nimi langeda kokku katastriüksuse aadressiga, sel juhul saab seda kasutada ka koha leidmiseks. Kuna aga ettevõtete nimedele ei laiene samad nõudmised nagu kohanimedele ja koha-aadressidele, siis võib juhtuda, et peale koha-aadressi korrastamist firma nimi ja koha-aadress enam kokku ei lange. See on ka sageli üks probleem, mille pärast maaomanikud katastriüksuse nime muutmisele vastu seisavad.

Seaduse kohaselt tuleb ainult firma ärihuvides pandud võõrapärane koha-aadress ära muuta, kui ei ole muid põhjendusi, miks keeleliselt võõras nimi peab alles jääma.

- **Ärinimi**

Ärinimi on kirjutatud näiteks poe sildile, see ei tarvitse olla üheski riiklikus registris. Selline nimi ei ole lihtsal meetodil kaardiga seostatav, seega on ta koha leidmiseks sobimatu. Kohalike elanike jaoks on selline siltidel põhinev kohaleidmise süsteem suurepärane, paraku ei sobi see aga kaugemalt tulijaile.

Kui sildil olev nimi vastab koha-aadressi nõuetele, võib selle ka kehtestada katastriüksuse nimena, kuid siiski ei ole soovitatav igakordse ärinime vahetamise puhul hakata koha-aadressi muutma.

- **Toote nimi**

Toote nimi on kirjas toodetel ja firma reklaamsiltidel ning seda levitatakse meedias. Sellised nimed võivad olla küll siltide vahendusel jällegi kohalikele inimestele teada ning toimida ka kohalejõudmiseks abistavalt, kuid kohanimena ega koha-aadressina neid siiski käsitleda ei saa.

Probleem on sama, mis ärinimede korral: toodete nimed ei ole üldjuhul väga püsivad ning ei ole mõistlik iga nime, mis kusagile sildile on kirjutatud, kohanimena kehtestada.

- **Inimese nimi**

Üsna levinud on, et kohta nimetatakse inimeste järgi, kes seal elavad. Inimese nimi on kirjutatud ka postkastile ja majasildile ning seda peetaksegi kohanimeks ehk talu nimeks.

Kui majja tulevad järgmised inimesed, siis hakatakse kasutama nende nime. Selline traditsioon õigustas end ehk varasematel aegadel talu esmaasukate korral ja sel ajal, kui sama nimega pere elas kaua aega (mitme põlvkonna vältel) ühes kohas. Siis jäigi see perenimi talule külge ja registreeriti registrites. Tänapäeval tuleks valida sobivamad talunimed.

Endisaegsete talude korral oleks nüüd aeg otsida üles vana kohanimi, kasutada seda (lisades vajadusel hargtäiendi) ja jätta nimi igakordse uue omaniku (või omaniku nimemuutuse) korral muutmata.

- **Kinnistusraamatu registriosa nimi, nn kinnistu nimi**

Seda andmevälja täideti kinnistusraamatus kuni 2013. aasta 1. juulini. See võib kokku langeda katastriüksuse lähiaadressiga, aga ei pruugi. Kinnistu registriosa pealkirja ossa kirjutatud kinnistu nimi ei ole otseselt seostatav üheselt mõistetava asukohaga kaardil, sest ühte kinnistu registriosas võib kuuluda mitu katastriüksust ja igaühel neist võib olla erinev aadress.

Seejuures võivad ühte registriosas kuuluvad katastriüksused asuda ka eri maakondades. Omanik võib osta juurde maaüksusi ja lisada need samasse registriosas, müüa osa registriosas olevatest maaüksustest.

Registriosa nime (kinnitu nime) saab alates 2013 aasta 1. juulit muuta üksnes tühjaks, mingeid muid muudatusi selle andmeväljaga teha ei saa. Seega ei sõltu kinnitu nimi sellest millise koha-aadressiga on parajasti registriosas kuuluvad maaüksused.

Kui kinnistu registriosa nimi langeb kokku kõigi sellesse registriosas kuuluvate katastriüksuste nimedega, siis on see kasutatav nende maaüksuste leidmisel, kuid samas võidakse leida ühe otsitava koha asemel mitu kohta. Seega ei ole kinnitu nime puhul tegelikult tegu mitte koha-aadressi ega kohanimega, vaid kohtade komplekti ühisnimetajaga (vt lisaks peatükki „[Kinnistu nimi ei ole koha-aadressi osa](#)”).

- **Katastriüksuse lähiaadress, sealhulgas katastriüksuse nimi**

See on ainuke andmerühm siin käsitletuist, mida saab üheselt siduda kaardil asukohaga ning kasutada koha leidmisel. Veelgi täpsemalt on võimalik kohta leida hoone lähiaadressi järgi, juhul kui on olemas ka hoone asukohaandmed. Enamasti langevad hoone ja tema aluse maaüksuse (katastriüksuse) koha-aadressid kokku.

Eelkirjeldatud segadus on tingitud sellest, et koha-aadresside ja osaliselt ka kohanimede rakenduslikus valdkonnas puudusid reeglid kuni 2007 aastani.

Tänu riigi infosüsteemi arengule on aastal 2018 olukord märgatavalt paranenud. [Aadressiandmed](#) on kõigile tasuta kättesaadavad ning erinevad registrid kasutavad aadressiandmete süsteemist pärit aadresse.

11.4. Osa süsteemist on inimeste peas

Infosüsteemide rajamise üks mõte on, et üksikute inimeste peas olev teave kogutakse kokku ning tehakse suuremale hulgale inimestele kättesaadavaks. Selline toimimine annab ühiskonna arengule suure hulga eeliseid.

Väiksema kogukonna kohaliku elu korraldamiseks piisab sageli, kui kasutusel on nn folkloorsed, suust suhu levivad kohanimed ja aadressid. Nende hulka kuuluvad ka eelnimetatud isikupõhised, firmade või füüsiliste isikute nimed, toodete nimed ja siltidel olevad nimed, mida ei ole registritesse kantud, kuid kaasaegse riigi ja äri sektori toimimiseks sellest ei piisa.

Keskselt toimiv aadresside ja kohanimede süsteem on paljude riikide arengusihiks, on rõõm tõdeda, et Eesti saab olla selles teenäitaja.

12. Soovides on vastuolu

On veel üks vastuolu, mis takistab aadressiandmete korrastamist ja inimeste andmetega seostamist infosüsteemides. **Inimestel on kaks vastukäivat soovi.**

1. Tahan kõiki teenuseid üha kvaliteetsemalt ja kiiremini saada!
 - Las riik ehitab meile siia tee, las omavalitsus ehitab meile siia lasteaia ...
 - Meil oleks siia vaja uut vee- ja kanalisatsioonitrassi ning elektriliini – nii palju inimesi on juurde kolinud.
 - Tahan saada riigilt ja omavalitsuselt teavitusi oma elukoha lähiümbruse kohta, näiteks kui midagi ehitama hakatakse või on liikluskorralduse muutus.
 - Miks meil registripõhist rahvaloendust ei tehta – arenenud riikides (Saksamaal, Norras jm) loendatakse inimesed ja eluruumid üle ilma inimesi tülitamata.
2. Ma ei avalda enda asukohta (elukohta) ega hoonete andmeid riigile.
 - Rahvastikuregistrisse ma küll oma õiget elukohta ei ütle, pole riigi ega valla asi, kus ma elan.
 - Mul ei olegi kindlat elukohta, kord olen siin, kord seal.
 - Ehitisregistris tahetakse ju riigilõivu saada, ma saan oma sauna elumajaks ümber ehitada ka ilma ehitusloata.

Sellises olukorras on aga keerukas kvaliteetseid teenuseid pakkuda. Paraku ei saa tänapäeva teadmiste tasemel ilma asukohainfota paljusid teenuseid osutada.

Registrite andmete põhjal tehakse arvestused, kui palju ühes või teises piirkonnas inimesi elab, mis võivad olla nende igapäevased vajadused (näiteks kas on rohkelt lastega noori peresid või on pigem vanemad inimesed). Maksutulude laekumine sõltub sellest, kuhu inimene on rahvastikuregistri andmete alusel registreeritud jne.

Inimeste kartus registris registreeritud ja üle loetud saada on sageli takistuseks avaliku sektori teenuse saamisel.

Loomulikult ei ole inimesed ammugi enam sunnismaised ja elavadki kord suvilas, kord linnas, ja tulevikus võiksid registrite tehnilised võimalused tagada ka selle info töödeldavuse. Siiski on ka praegu võimalik määratleda üks elukoht peamisena ja nende andmete alusel saaksid riik ja omavalitsus inimestega suhelda, nende vajadustega arvestada ning plaane teha.

Lisaks eeltoodule on valede või puudulike registriandmete korral tegu ka otseste lisakuludega andmete täiendava korrastamise ja kogumise tõttu. Näiteks rahva ja eluruumide loenduse tegemiseks kulutas riik 2011. aastal umbes 19–25 € iga inimese kohta. Iga rahvaloenduse kulud kasvavad võrreldes eelmisega kordades. Üle maailma on igakordne kulude kasv umbes 10 kordne. Seega 2021. aasta rahvaloenduse kulud korrastamata andmete tõttu on üsna oluline kulu meie kõigi ühisest rahakotist.

Tänapäeva ühiskonna paremaks toimimiseks on vajalik, et info registrites oleks kvaliteetne igas mõttes, nii täielikkuse kui ka sisulise õigsuse poolest, ning lisaks on muidugi oluline info tekkelugu. Ühtlasi on vajalik, et ühiskonna hoiakud toetaksid heal tasemel registrite toimimist. See tagab ühiskonna jätkusuutlikuma toimimise ja aitab kulusid kokku hoida.

Andmekvaliteedi osas on aastatel 2013-2020 astutud tubli samm edasi. Kui 2010. aasta alguse seisuga oli ainult umbes 80% inimestest rahvastikuregistri hoone tasemel aadresside alusel ADS-is olevate hoonete või katastriüksuste aadressidega seostatavad, siis 2020. a lõpus saame öelda, et seostatud on juba üle 99% rahvastikuregistri aadressidest ning oleme ka teiste riikide võrdluses selles osas esirinnas.

Üldine andmekvaliteet üha paraneb tänu omavalitsuste järjepidevale ja tõhusale tööle.

Aadressiandmete süsteemi (ADS) tutvustus

13. ADS riigi infosüsteemi osana

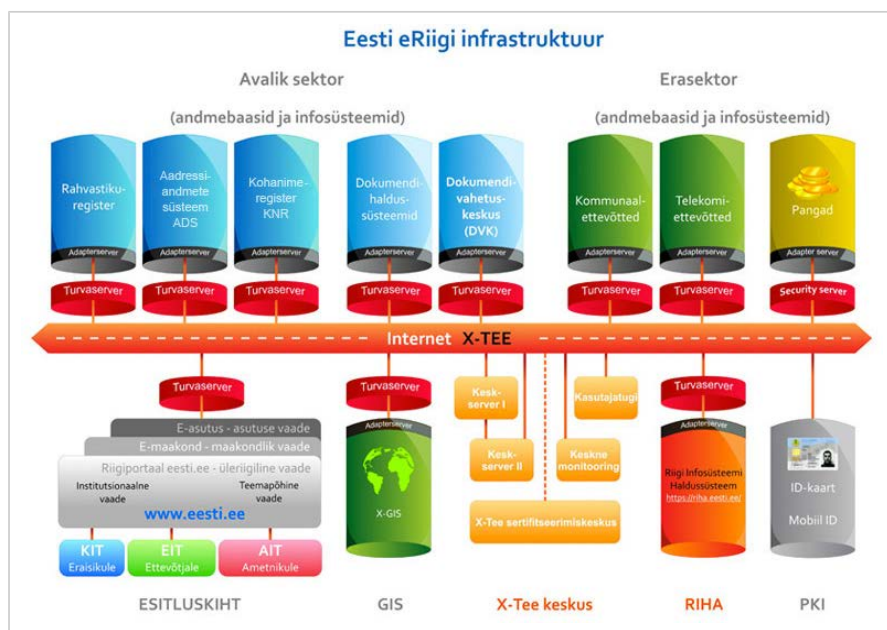
Aadressiandmete süsteem on üks oluline lüli hästi toimiva infoühiskonna ülesehitamisel. ADS on riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude tugisüsteem ja ruumiandmete infrastruktuuri põhikomponent ning ühtlasi on ADS ruumiandmete infrastruktuuri alus ja kindlustab

andmekogude pidamist.

ADS-is kogutakse ja töödeldakse aadressiandmeid. ADS-i ülesandeks on tagada aadresside ühetaoline määramine ja kasutamine. Kui omavalitsus on näiteks hoonele aadressi määranud või seda muutnud, siis see teave peab jõudma kõikide registriteni ADS-i kaudu automaatselt ning kaob andmete käsitööna muutmise vajadus. Samuti ei pea tulevikus kliendid pärast omavalitsuse tehtud aadressimuudatust erinevate asutuste vahet käima, et muuta ära oma aadress kas registriandmetes või lepingutes. See peab toimuma automaatselt andmevahetuse korras.

Seega tugisüsteemina tagab ADS, et kõik aadressiandmed koos muudatustega on ühest kohast kõigile kättesaadavad. Samuti on ADS-i ülesandeks tagada aadresside määramise kvaliteet – näiteks peavad maaüksuste ja hoonete aadressid olema omavahel kooskõlas ja ühe muutmine peab üldjuhul kaasa tooma ka teise muutmise.

Andmevahetus erinevate süsteemiosade vahel käib [X-tee kaudu](#). Avalikkuse teavitamiseks on loodud [avalikud teenused](#) internetis.

Avaliku sektori andmekogude hulka kuuluvad lisaks joonisel toodutele ka maaregister, kinnistusraamat, ehitisregister ja palju teised.

14. ADS-i haldussüsteem

ADS-i eesmärk:

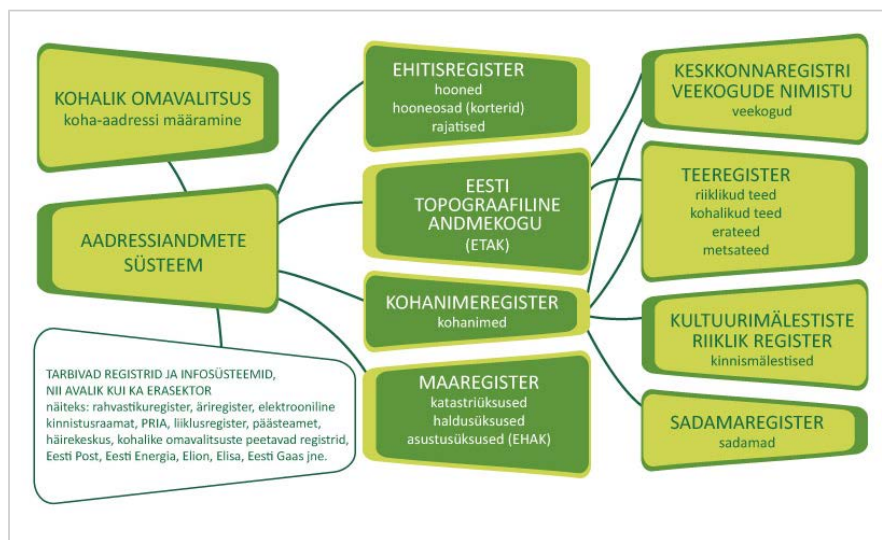
- tagada aadressiobjektide ühene identifitseerimine nii objektide asukohas kui ka andmete alusel erinevates registrites;
- tagada koa-aadresside määramise ja aadressiandmete töötlemise funktsioonide ühetaoline korraldus.

Selleks tagatakse andmete kasutamise võimalus [X-tee teenuste](#) ja [avalike teenuste](#) kaudu.

Alates 2012. aasta algusest hakkas ADS toimima registrina ning kõik maaüksuste ja suur enamik hoonete ja hooneosade (nt korterite) koa-aadresse tuleb nüüd omavalitsustel sisestada ADS-i menetlusrakendusse.

Lisaks annavad ADS-ile andmeid need registrid, mis peavad maaga seotud objektide andmeid oma põhiandmetena (nt ehitisregister ja kohanimeregister). Kõik ülejäänud registrid on tarbivad registrid, mille kaudu andmed ADS-i ei laeku, kuid kõik avaliku sektori hallatavad (riigi infosüsteemi kuuluvad) andmekogud peavad kasutama ADS-is olevaid aadressiandmeid.

Loomulikult pakume ADS-i teenuseid ka erasektori tarbijatele, ADS-i andmed ja teenused on kõigile tasuta kättesaadavad.

Joonise keskmises osas on kastikeses kujutatud andmeid andvad andmekogud. Kõige olulisemad nendest on maaregister (maa-, haldus- ja asustusüksused), ehitisregister (hooned ja hooneosad), kohanimeregister (liikluspindade ja väikekohtade kohanimed) ja Eesti topograafiline andmekogu (ETAK, teede ja hoonete ning teiste objektide ruumikujud).

Praeguseks on täielikult liidestunud andmeid andmavad registrid: maaregister, kohanimeregister, ehitisregister ja ETAK. Tarbivate registrite hulk on umbes 60.

Andmeid tarbivatest registritest on ADS-i jaoks olulisemad rahvastikuregister ja äriregister, sest nende andmete korrastamisel saab olulisel määral parandada andmekvaliteeti ka ADS-is, kasutades erinevaid kontrollimehhanisme.

- ADS on andmekogude pidamist kindlustav süsteem.
- Riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude pidajad peavad vastavalt ruumiandmete seadusele kasutama aadresside töötlemiseks ADS-i haldussüsteemi alates **1. märtsist 2012. a.**
- ADS-i haldussüsteemis on ametlikud aadressiandmed.
- Aadressiandmed, mida ADS-i haldussüsteemis ei ole, ei ole ametlikud aadressiandmed.

15. ADS ruumiandmete seaduse (RaS) käsitluses

Ruumiandmete seaduse käsitluses on Aadressiandmete süsteem alates 2012. aasta 1. jaanuarist sisuliselt register. Omavalitsused esitavad ADS-i otse, ilma teiste registrite vahendusega andmeid. Ruumiandmete seadusega on koha-aadressi määramise kohustus antud kohalikele omavalitsustele.

Tänu ruumiandmete seadusele on muutunud aadressiandmed paremini kontrollitavaks ja kvaliteetsemaks. Toome siinkohal ära mõned kõige olulisemad põhimõtted aadressiandmete kohta.

- Üheski registris ei tohi tekkida uut Eesti koha-aadressi enne, kui see on ADS-is registreeritud (varem tekkisid koha-aadressid maaregistri ja ehitisregistri kaudu kontrollimatult).
 - RaS § 42: *Maaüksusel maakatastriseaduse tähenduses (edaspidi maaüksus) ja hoonel peab olema määratud koha-aadress. § 55 lõige 4: Koha-aadressita maaüksuse koha-aadress tuleb määrata enne kohaliku omavalitsuse haldusakti vastuvõtmist selle aadressiobjekti moodustamise kohta.*
 - Hooneosade koha-aadressi peab määrama juhul, kui tegemist on eluruumiga või kui selle eristamine aadressi alusel on vajalik muul põhjusel. § 55 lõige 4: **Uue hoone koha-aadress tuleb määrata hiljemalt enne selle hoone püstitamiseks ehitusloa andmist, korteri ja muu hooneosa koha-aadress tuleb määrata hiljemalt enne hoone kasutusloa andmist või vahetult pärast ehitusteatise esitamist.**
- Varem määratud koha-aadressid on ruumiandmete seaduse rakendussätete alusel registreeritud ADS-is automaatselt. Sellest tulenevalt lisandus 2012. aasta alguses ADS-i hulgaliselt uusi aadresse ning aadressiobjekte (hooneid ja hooneosi) mida varem käsitleti

mitteametlikena.

- Ruumiandmete seaduse § 48 sätestab kõige olulisemad nõuded koha-aadressi osas järgmiselt: *Koha-aadress peab tagama objekti leidmise geograafilises ruumis, olema minimaalselt vajaliku pikkusega, vastama kultuuritavadele ja keelenõuetele ning olema kooskõlas aadressiandmete süsteemiga.*

15.1. Andmekvaliteedi tagamine

Koha-aadresside määramisel ja korrastamisel on võtmepositsioonil kohalikud omavalitsused. Maa-amet eelkõige nõustab omavalitsusi ja toetab nende tegevust koha-aadresside korrastamisel.

Aadressiandmete korrastamine on vajalik seetõttu, et riik kannatab majanduslikku kahju, kui kohanimesid ja koha-aadresse nõuetele vastavaks ei muudeta. Kui aadressiandmed ei ole korrastatud ja ühtlustatud, siis ei saa registrite vahel andmeid seostada. Andmevahetus on takistatud, toimub samade andmete mitmekordne kogumine ning riigi infosüsteem ei toimi. Kõik need asjaolud toovad riigile kaasa hulgaliselt lisakulutusi.

Registrite andmete kvaliteedist ja seostatavusest saab üsna hea ülevaate riigi statistika tootmise käigus. Näiteks ei ole võimalik registripõhine rahva ja eluruumide loendamine ja teised statistikatööd, kui aadressiandmeid ei korrastata. Rahvaloendused toimuvad vastavalt Eurostati ettepanekule edaspidi üha tihedamalt ning ka Eestis on kavas teiste arenenud riikide eeskujul üle minna registripõhisele loendusele. Seetõttu on eriti oluline, et andmeid oleks võimalik võtta registritest ilma inimesi tülitamata.

Selleks, et aadressiandmed saaksid piisavalt kiiresti korrastatud ja edaspidine andmete kvaliteet oleks jätkusuutlik, tuleb tagada:

- kõigi osapoolte ühtne informeerimine (koolituste ja infomaterjalide olemasolu);
- mentortegevus (iga ametniku toetamine tema tegevuses, nõustamine jne);
- omavalitsuste rahastamine (Vabariigi Valitsus on aastatel 2013-2021 eraldanud andmete korrastamiseks vahendid);
- andmete tootmise ja korrastamise tegevuse koordineerimine.

16. ADS-i toimimine

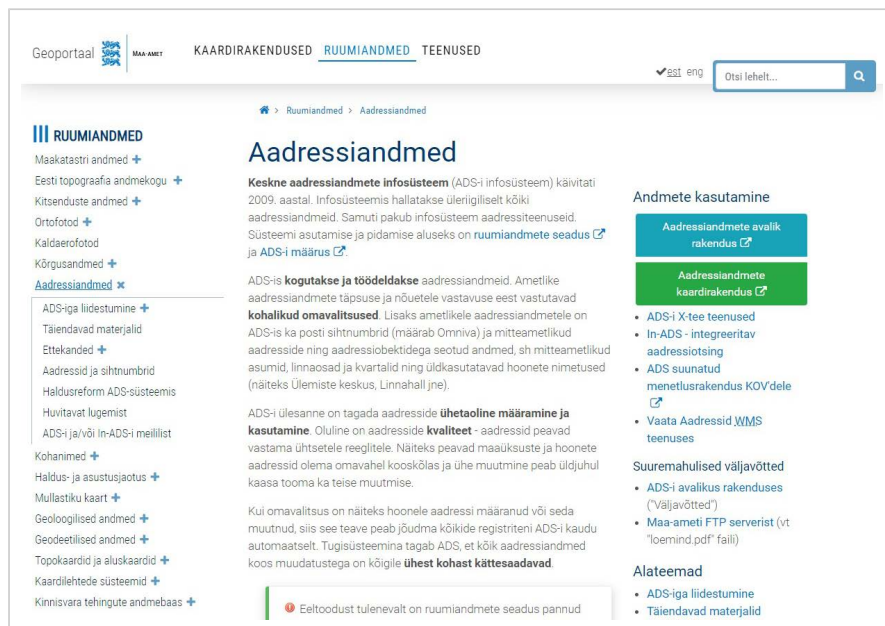
ADS-i toimimise eest vastutab Maa-amet, kes:

- tagab infosüsteemi toimimise ja arendamise;
- tagab aadressiobjektide koha-aadresside, liikide, ruumiaadresside, aadressipunktide ja ruumikujudega seotud metaandmete hoidmise ja koha-aadresside väljastamise teenuste kaudu;
- peab aadressiobjektide liikide klassifikaatorit;
- teeb aadressiandmete ja aadressiobjektide ruumiandmete analüüse ning loob koha-aadresside ja aadressiobjektide vahel seosed;
- toodab aadressiobjektide ruumiaadresse;
- tuvastab ebakorrektset määratud aadresse ning teavitab nendest vastavat aadressiandmete vastutavat töötajat ja koha-aadressi määrajat (s.o omavalitsust);
- tuvastab koha-aadresside muudatuste vajadused ning teavitab nendest vastavaid omavalitsusi ja registreid (näiteks kui muutub tänavanimi, siis on vaja ADS-is vastavate hoonete ja korterite koha-aadressid muuta);
- pakub avalikke ja X-tee teenuseid aadressiandmete kasutamiseks, sh tagab võimaluse andmeid vabalt alla laadida;
- toodab järgnevussuhete infot nii koha-aadressi struktuurielementide kui ka koha-aadressidele ning tagab selle info kättesaadavuse (aadressimuudatuste korral saab teada ka varasema aadressi);
- kogub peale ametlike aadressiandmete ka **mitteametlikke** (näiteks asumite, mitteametlike linnaosade, kvartalite jmt nimed ning piirid; hoonete nimed nt "Linnahall" ja "Plasku") ;
- suunab ja juhendab kohalike omavalitsuste töötajaid aadresside määramisel ja korrastamisel;
- koostab juhendmaterjale (õppevideod, kirjalikud juhendid ja slaidid);

- korraldab koolitusi;
- teeb aadressimuudatused juhul kui muutub haldus- või asustusjaotus.

17. ADS-i teenused

ADS-i puhul pakub Maa-amet nii avalikke veebiteenuseid (päringu- ja kaarditeenus) kui ka infosüsteemide omavaheliseks suhtluseks mõeldud X-tee teenuseid (X-tee teenuste kohta vt peatükist "[ADS-i X-tee teenused](#)"). ADS-i avalikud teenused on kättesaadavad Maa-ameti [geoportaalis](#):

17.1. ADS-i avalik päringu- e tärkrakendus

See [rakendus](#) on loodud kohalike omavalitsuste ja avalikkuse jaoks suuremahulisemate päringute tegemiseks. Rakenduses on võimalik teha erinevaid päringuid, otsida aadressiobjekte, komponente ning andmeid alla laadida. Samuti on võimalus aadressi **normaliseerida ja geokodeerida**. **Normaliseerimine** on vabatekstina sisestatud aadressi muutmine vastavate komponentide olemasolul nõuetele vastavaks normitud aadressiks. Kui täpset vastet ei ole, pakub normaliseerija võimaliku aadressi vaste.

Geokodeerija töötab analoogselt normaliseerijaga, kuid lisaks pakub ka objekti asukohainfot kaardil (koordinaate).

Päringurakenduses saab:

- teha päringuid nii aadresside, objektide kui ka aadressi struktuurielementide (komponentide) kohta;
- alla laadida ADS-i väljavõtteid terve Eesti ja ka omavalitsuste kaupa;
- vaadata objektide detailandmeid;
- vaadata aadressiobjekte kaardiaknas (juhul, kui objekti ruumiandmed on olemas);
- aadresse normaliseerida ja geokodeerida (sisestada saab nii üksiku aadressi kui ka tabelandmed).

<http://xgis.maaamet.ee/adsavalik/>

Sisesta, vali või määra kaardil otsinguparameetrid ja käivita otsing. Näed siin tulemusi, mis vastavad Sinu poolt sisestatud parameetritele. Vastuoluliste siendparameetrite korral eelistatakse identifikaatoreid prioriteetsuse järjekorras.

ADS-i täkrakendus on oluline abivahend koha-aadresside korrastamisel (vt lisaks peatükki „[Koha-aadresside määramise töökäik](#)”).

Rohkem võimalusi on aadressiandmete menetlusrakenduses, mis on koha-aadressi määrajate (kohalike omavalitsuste) ja Maa-ameti töövahend.

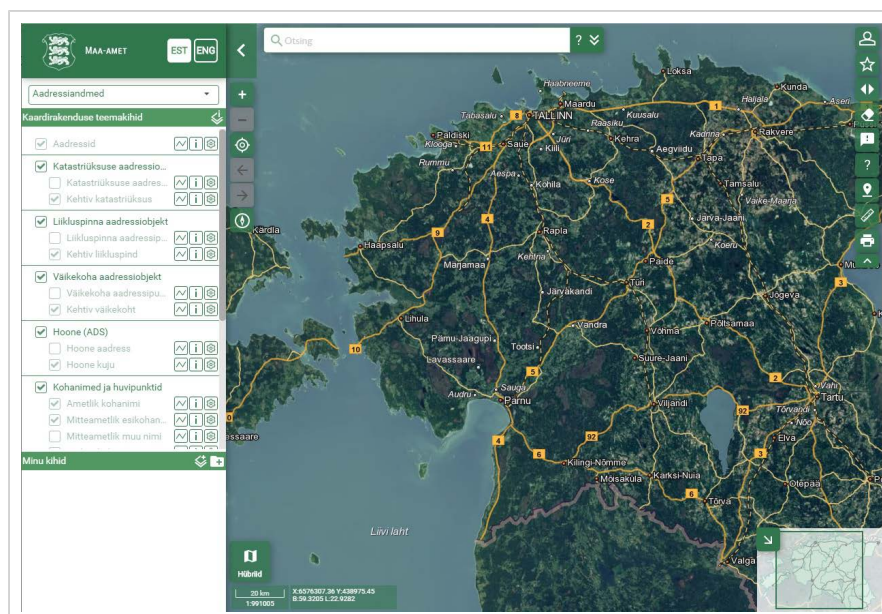
17.2. ADS-i avalik kaardirakendus

[ADS-i kaardirakenduses](#) on võimalik kasutada kõiki Maa-ameti X-GIS kaardirakenduste mugavusi: teha erinevaid aadressipäringuid, aadressiandmeid kaardil vaadelda ning koostada kaarditrükiseid. Täpsemalt infot saab X-GIS võimalustest Maa-ameti [Geoportaalist](#).

Eraldi on vaadeldavad hooned, katastriüksused, haldus- ja asustusüksused ning kohanimed.

- Saab vaadelda andmeid kaardil.
- Saab teha kiireid päringuid aadressiobjektide kohta, millel on olemas asukohaandmed.
- Saab teha kaarditrükiseid.
- Saab vaadelda tänapäevaseid ja [ajaloolisi kaarte](#).

<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/adsavalik>

Andmed ADS-is

18. Andmed ADS-s 2021. a. 31. juulil

Aadressiandmete mahust Eestis annab hea ülevaate objektide arv.

2021. aasta juuli lõpu seisuga on ADS-is 2,37 miljonit objekti:

- **992 200** hoonet (paljud hooned on ADS-is topelt, tegelikult on hooneid tõenäoliselt tunduvalt vähem - kaardistusandmete alusel umbes **726 000**. Maa-amet ja omavalitsused tegelevad topeltkirjete ühendamise);
- **616 000** hooneosa (korterit ja muud adresseeritavat hooneosa);
- **760 000** katastriüksust;
- **15** maakonda;
- **79** omavalitsust (omavalitsuslikud linnad ja vallad);
- **4 692** asustusüksust (külad, vallasisesed linnad, alevid, alevikud);
- **14** linnaosa;
- **18 233** aadressikohta, neist:
 - **17 621** liikluspinda (nt tänavad, puiesteed);
 - **612** väikekohta (nt endised aiandusühistud, suvilaühistud).

Igal objektil võib olla mitu aadressi (paralleelaadressid) ja üks aadress võib olla omistatud mitmele objektile (näiteks katastriüksus ja temal asuv hoone on tavaliselt sama aadressiga).

2020. aasta detsembris oli paralleelaadressiga ainult **0,38 %** kõigist objektidest. Üldine soovitus on paralleelaadresside osakaalu veelgi vähendada.

Ametlikud aadressiandmed jõuavad aadressiandmete infosüsteemi peamiselt aadressiandmete menetlusrakenduse ja ehitisregistri kaudu. Kandeid teevad **kohalikud omavalitsused**. Liikluspindade ja väikekohtade andmed esitatakse [kohanimeregistri](#) ning haldus- ja asustusüksused maakatastri kaudu.

18.1. Ametlikud aadressiandmed

Ametlikke aadressiandmeid esitavad ADS-i infosüsteemi lisaks kohalikele omavalitsustele kuus registrit:

- maakataster (e-Kataster),
- ehitisregister (EHR);
- kohanimeregister (KNR);
- äriregister (ÄR);
- kinnistusraamat (KR);
- rahvastikuregister (RR).

Maa-amet:

- uuendab igakiselt Eesti Posti andmete alusel ADS-is ka sihtnumbrite andmeid (koos sihtnumbri aladega);
- haldab unikaalaadressi alade andmeid.

Aadressiandmeid kasutavad X-tee kaudu umbes 60 klienti, sealhulgas mitmed IT asutused, kus võib neid andmeid tarbida omakorda mitu registrit. Avaliku sektori registritele on ametlike aadressiandmete kasutamine kohustuslik.

Avalike rakenduste (sh In-ADS) kaudu andmete tarbimist ei autoriseerita, seetõttu ei ole tarbijate arv teada.

Lisaks ametlikele aadressiandmetele on ADS-i kogutud ka mitteametlikke andmeid. Näiteks linnade asumite nimesid (nt Kassisaba) või mitteametlikke linnaosade nimesid (nt Tammelinna), hoonete nimesid (nt Ühisminstereium, Tasku, Laev, Solaris jne). Neid andmeid hakati ADS-i lisama 2018. aastal.

18.2. Ametlike aadressiandmete vastutusala

Ametlike aadressiandmete õigsuse ja korrektsuse eest vastutab kohanime või koha-aadressi määraja, üldjuhul on andmete määraja ja esitaja kohalik omavalitsus.

Maaüksuste aadressid esitab omavalitsus aadressiandmete süsteemi menetlusrakenduse kaudu otse, ilma teiste registrite vahendusega. Maakatastrisse laekuvad aadressiandmed automaatselt - katastripidaja teeb andmete vastuvõtmiseks tehnilise katastrikande.

Koha-aadress peab ADS-is olema registreeritud **enne üksuse registreerimist maakatastris**. Maakatastrist kantakse maaüksuste aadressimuudatused kinnistusraamatusse automaatselt.

Ehitisregistris registreeritud hoonete ja hooneosade andmeid saab muuta ADS-i menetlusrakenduses ja need muudatused kantakse automaatselt ehitisregistrisse. Samuti saab aadressitoiminguid teha ehitisregistri kaudu. Sel juhul esitatakse hoonete ja hooneosade aadressiandmed automaatselt ADS-i.

Ruumiandmete seaduse alusel peavad omavalitsused hoonete andmed esitama ADS-i **enne ehitusloa väljastamist ehitisregistris või hooneosa puhul enne kasutusloa väljastamist**.

Lisaks ehitisregistri laekuvad hoonete kaardistusandmed ADS-i infosüsteemi ka **Eesti topograafia andmekogu (ETAK)** kaudu.

Kõikiidel looduses olemas olevatel (kaardistamisel tuvastatud) hoonetel peab olema koha-aadress sõltumata sellest kas hoone on ehitisregistris kajastatud või mitte. Sama nõue kehtib ka hooneosade puhul, mida on vaja aadressi alusel eristada. Koha-aadressi registreerib kohalik omavalitsus aadressiandmete menetlusrakenduses.

Kohanimed väikekohtadele ja liikluspindadele määrab omavalitsus ning esitab õigusaktid kohanimeregistri pidajale (Maa-amet). Kohanimeregistris tehakse kanne ja andmed laekuvad automaatselt ADS-i.

Haldus- ja asustusüksuste andmed laekuvad ADS-i maakatastri kaudu.

ADS teavitab muudatustest, andmeprobleemidest ja mittevastavustest omavalitsusi menetlusrakenduse kaudu.

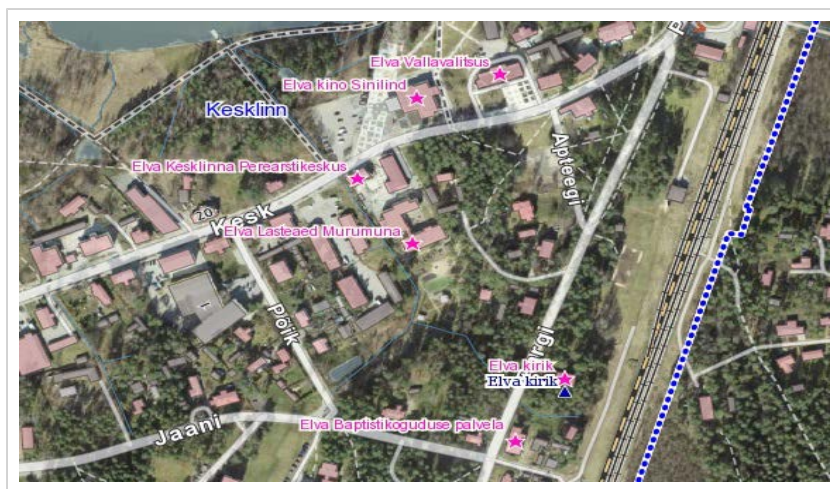
Aadressiandmete tarbijaid teavitatakse kas X-tee kaudu või vajadusel näiteks e-kirja teel. ADS-i andmete väljavõtte on tasuta allalaetavad [ADS-i avaliku rakenduse](#) kaudu.

18.3. Mitteametlikud aadressiandmed

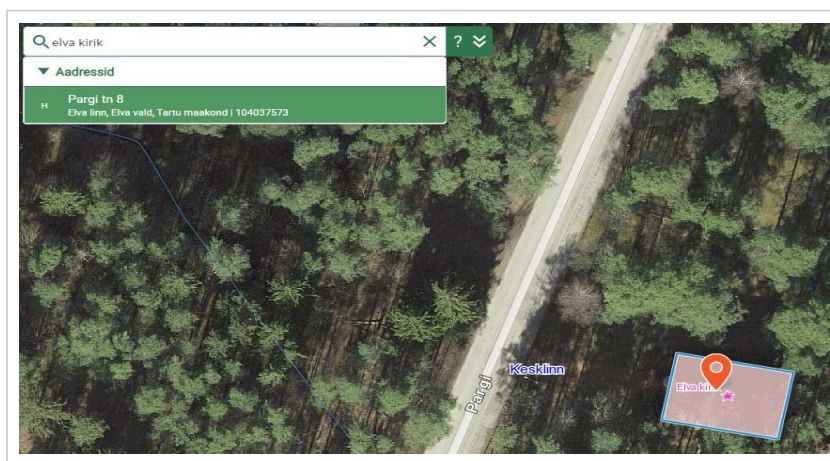
Aadressiandmete süsteemi kantakse lisaks ametlikele aadressidele ja aadressiobjektidele ka mitteametlikke aadressiandmeid.

Mitteametlikku andmetekihti kasutatakse ADS-is taustaandmete hoidmiseks ja päringute vastustes. Näiteks saab In-ADS-is ka hoone nime järgi päringut teha.

Näide [mitteametlikest aadressiandmetest Elva linnas](#):

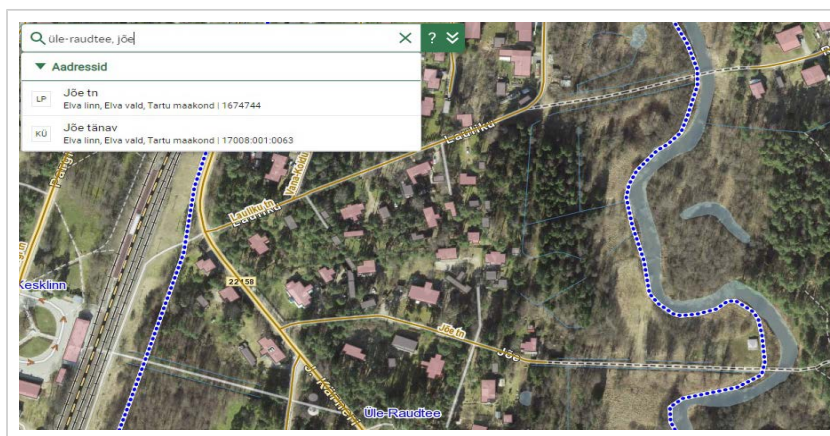

In-ADS-is saab mitteametlike aadressiandmete alusel objekte otsida. Näiteks otsing "Elva kirik" annab vastuse: Pargi tn 8, Elva linn, Elva vald, Tartu maakond

Samuti saab vastuse kui pärida tänava nime koos mitteametliku linnaosaga (päringu tulemused piiratakse mitteametliku linnaosaga).

Näiteks pärides: "üle-raudtee, jõe" - vastuses ei ole kõik Jõe tänavad üle Eesti vaid ainult Elva Üle-Raudtee mitteametlikus linnaosas olev Jõe tänav: Jõe tn, Elva linn, Elva vald, Tartu maakond

18.4. Mitteametlike andmete kogumine

Esimene mitteametlike aadressiandmete kogumise ja korrastamise projekt toimus 2009. aasta augustist kuni 2010. aasta juunini. Maa-ameti partnerid olid AS Eesti Post ja AS Regio.

- Koguti kokku ja korrastati Eesti hoonete ruumiandmed (asukohaandmed kaardil, sh x- ja y-koordinaadid), koha-aadressid, kasutusotstarbed, tüübid, hooneosade (sh korterite) andmed ning seostati võimaluse korral EHR-i hoonetega.
- Leitud seosed EHR-i andmetega kasutati ära EHR-i andmete korrastamiseks. Umbes 8% EHR-i hoonetest said omale ruumikujud.
- Andmed, mida seostada ei õnnestunud, viidi esmalt ADS-i mitteametlikule kihile, 2012. aastal ametlikule kihile.
- Käivitati andmevahetus ETAK-i ja ADS-i vahel. EHR-is saab ametlikule kihile viidud andmeid ka edaspidi kasutada.

Alates 2018. aastast on ADS-i kogutud erinevaid mitteametlike aadressiandmeid. Tegemist on eelkõige huviobjektide andmetega (hoonete nimed sh nt kirikute, perearstikeskuste, raamatukogude, koolide ja lasteaedade nimed), aga kogutakse ka mitteametlike linnaosade, asumite, kvartalite, asustatud väikesaarte jt objektide andmeid, mis on aadressiaotsingutes olulised.

Aastal 2021 tehakse arendustöid ka loodusnimede lisamiseks In-ADS-i teenusesse mitteametlike andmete hulka, näiteks järvede, mägede, jõgede jne kohanimed.

18.5. Andmekorrastused kohalikes omavalitsustes

Tänu Ruumiandmete seaduse kehtestamisele on Eesti õigusraamistik aadressiandmete valdkonnas hästi reguleeritud ja seetõttu on õnnestunud andmekvaliteeti oluliselt tõsta.

Aastatel 2013 kuni 2021 tegid omavalitsused korda suure hulga kõige olulisematest andmetest. Kõige olulisemad aadressiandmed on eluhoonete, korterite ja nt ettevõtete tegutsemise hoonete (sh. ühiskondlikud hooned, kauplused, nn ärimajad) andmed.

Tööde hoogustumisele aitas oluliselt kaasa Vabariigi Valitsuse poolt eraldatud toetus omavalitsustele tehtud andmekorrastuste eest. Väga hästi on edenenud eluhoonete ja eluruumide aadresside korrastamine ja oluliselt on paranenud aadressiandmed ka rahvastikuregistris ja ehitisregistris.

Kui 2013. aasta alguses oli ADS-is kokku umbes 2 miljonit andmeviga, siis 2021. aasta augustiks on neist korrastatud juba ligi 1,7 miljonit. Järele jäänud 0,3 miljoni andmevigadest suure enamiku (231 000) moodustasid mitteelukondlikud hooned, millel puudub ehitisregistris ruumikuju. Paljud vead on seotud ka hoonestamata katastriüksustega, mille andmevead on vähem kriitilised.

Elukondlike hoonete ja korterite andmete korrastamine aastatel 2013.-2021. on olnud edukas ja enamus omavalitsusi on sellega tõhusalt tegelenud. 2021. aasta keskel on jäänud teha umbes 19 000 elukondliku hoone või korteri andmekorrastust ning umbes 10 000 olulisema maaüksuse andmekorrastust.

Omavalitsused on kinnitanud, et tänu elukondlike hoonete ja korterite andmete korrastamisele on korrastatud ka suur hulk mitteelukondlike hoonete andmeid.

Andmete korrastamise mõju ühes registris toob kaasa andmete korrastamise mitmes teises registris ning seega paraneb kogu infoühiskonna toimimine tervikuna.

Veelgi väärtuslikum on andmekorrastuse mõju regitripidajate omavahelisele suhtlusele ning andmetega tegelevate inimeste teadlikkus mida toob kaasa ühes või teises registris tehtav muudatus.

ADS-i tarkvara arendustega on lisatud mitmeid uusi võimalusi erinevate registrite andmete seoste uurimiseks ja jälgimiseks ning lisatud on kvaliteedikontrolle, nii et uute vigade juurde tekitamine on järjest enam tõkestatud.

Mis on aadressiandmed

19. Aadressiandmed

Selles peatükis selgitame täpsemalt, mis on aadressiandmed. Kõige üldisemalt võib öelda, et aadressiandmed on andmed, mille alusel saab objekti reaalmaailmas leida. Siia hulka kuuluvad nii ruumilised asukohaandmed (nt x-, y- ja z-koordinaadid), kirjeldavad andmed (kohanimed, koha-aadressid) kui ka ajalised andmed (aasta, kuupäev, kellaaeg).

Käsiraamatus käsitleme aadressidena üksnes geograafilisi aadresse, kuigi mõistet **aadress** kasutatakse veel näiteks võrguaadressi (ka IP-aadress), elektronposti aadressi või informaatikas mäluaadressi tähenduses.

Kitsamalt käsitletakse aadressiandmetena kindlat hulka andmeid, milleks on:

- aadressides kasutatavad **kohanimed** (nt haldus- ja asustusüksuste nimed ning tänavate nimed) ja koha-aadressid;
- **aadressiobjektide liigid** (vastavalt ADS-i haldussüsteemis hallatavale aadressiobjekti liikide klassifikaatorile, eelkõige liikluspinnad (nt tänavad); elamud, mittelelamud, hooneosad (nt korterid) ja katastriüksused);
- **aadressipunkti x- ja y-koordinaat**. Sama aadress võib olla mitmel objektil, kuid kuvamaks aadresse kaardil, valitakse üks esinduspunkt;
- objekti **ruumikuju** andmed. See on kogu objekti kujutis. Lihtsustatult öelduna näiteks hoone puhul tavaliselt nelinurk kaardil;
- aadressiobjekti unikaalne tehniline **identifikaator** (nt ADS-i objekti identifikaator ADS-OID, katastritunnus, ETAK-i identifikaator ja ehitisregistri kood);

- **aadressiandmete kehtivuse algus- ja lõpuaeg.** Ajaliselt on määratud, millal konkreetne aadress mingi objektiga seotud on või oli;
- **aadressiobjekti andmete kehtivuse algus ja andmete kehtetuks tunnistamise korral kehtivuse lõpu kuupäev.** Kuna aadress ei saa eksisteerida ilma, et oleks teada, millise objekti aadressiga on tegemist, siis käsitletakse aadressiandmetena ka **objekti kehtivuse infot**. Kui katastriüksus jagatakse ja tekivad kaks või enam uut katastriüksust, siis esialgne katastriüksus muutub kehtetuks ja selle aadress võidakse anda ühele uuele katastriüksusele.

Kõiki neid andmeid tuleb vaadelda kompleksis. Esmalt keskendume **kohanimedele ja koha-aadressidele**. Kindlasti käsitleme ka ruumilise paiknemise (ruumikuju) küsimusi.

19.1. Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus

Kohanimed on aadressiandmete alusandmed. Põlised kohanimed on oluline ajalooallikas, kuid seda üksnes juhul, kui kohanimi on läbi aja säilinud. Kohaga õiges seoses olev ja hästi hoitud kohanimi kajastab sageli olulist infot konkreetse paiga kohta. Laiemas regionaalses plaanis kajastab kohanimi kunagist etnokultuurilist identiteeti, näiteks hied, kantsimäed, kalmed jmt.

Kohanimed on osa lokaalset identiteeti loovast märgisüsteemist. Samuti on kohanimi oluline orienteerumisevõrgustiku pidepunkt.

Hästi määratud kohanimi viitab koha tähenduslikkusele:

- kohaga seotud isikule;
- kohaga seotud sündmusele;
- koha välimusele;
- koha otstarbele;
- koha omadustele;
- koha paiknemisele millegi suhtes jne.

Soovitame kohanimemäärajatel lähtuda eeltoodud põhimõtetest.

19.2. Kohanimed aadressiandmete süsteemis

Kohanimed ja koha-aadressid aadressiandmete süsteemis on omavahel tihedalt seotud. Üldiselt saame öelda, et koha-aadress koosnebki peamiselt kohanimedest, millele on vajaduse korral lisatud eriliseid (numbreid, tähti ja nende kombinatsioone).

Selles raamatus käsitletakse eelkõige aadressiandmete süsteemis olulisi kohanimesid. Kohanimede korrastamine loob hea eelduse koha-aadresside korrastamiseks.

Definitsiooni kohaselt on koha-aadress territooriumi haldusjaotuse hierarhiast ja ametlikest kohanimedest lähtuv aadressiobjekti tekstilis-numbriline kirje.

Näiteks:

Marja maakond, Maasika vald, Varre küla, Mammu

Taristu maakond, Rongi linn, Piilupardi linnaosa, Siku tn 26

Muinasjutu maakond, Leiutajate vald, Sea küla, Helmi väikekoht 3

Seega igas koha-aadressis on maakonna ja omavalitsuse nimi, mis on ühtlasi ka kohanimed. Kui omavalitsus jaotub veel ka linnaosadeks või asustusüksusteks (nt küla, alev, alevik), siis on needki kohustuslikud koha-aadressi osad ja samal ajal on tegu kohanimedega. Koha-aadressi osa on paljudel juhtudel ka väikekoha nimi ja liikluspinna nimi, mis on samuti kohanimed. Kohanimed on sageli antud ka maaüksustele. Sellisel juhul koosneb maaüksuse koha-aadress ainult kohanimedest.

Võttes kohanimed ja koha-aadresside käsitusel võrdluseks näiteks muna, siis tuuma (munakollase) moodustavad kohanimed ja ülejäänud (munavalge) osa koha-aadressid.

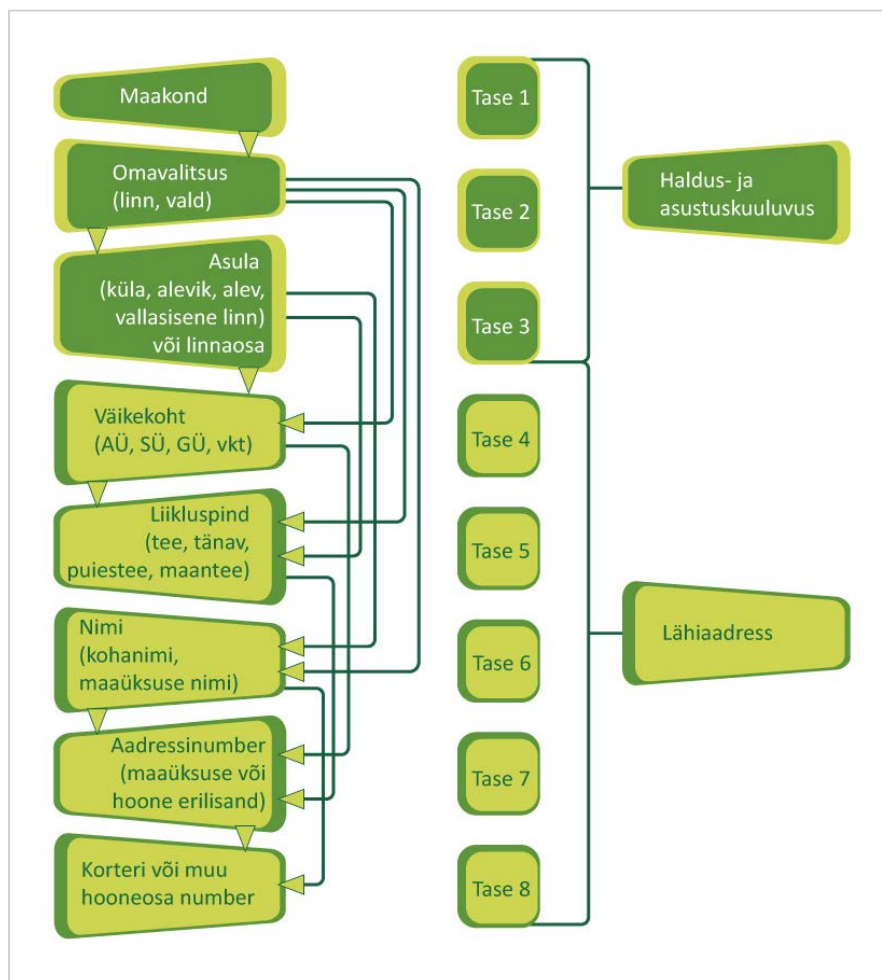
19.3. Koha-aadressi struktuurielemendid e komponentide tasemed

Ruumiandmete seaduse § 45 lõike 1 kohaselt on koha-aadressi struktuurielemendid järgmised:

1. maakonna nimi – nt *Põlva maakond*;
2. omavalitsusüksuse nimi – nt *Rapla vald, Kuressaare linn*;
3. asustusüksuse või linnaosa nimi – nt *Salutaguse küla, Järva-Jaani alev, Kiisa alevik, Antsla linn, Mustamäe linnaosa*;
4. väikekoha nimi – nt *Linda väikekoht*;
5. liikluspinna nimi – nt *Pikk tänav, Kase allee, Mäe põik*;
6. aadressiobjekti nimi – nt *Uuetoa, Taganurga, Tamme tänav L1, Topsu juurdelõige*;
7. aadressiobjekti number (edaspidi *aadressinumber*) ja sellele vajaduse korral lisatav täht (tähtlisand) – nt *Pikk tn 2, Pärna allee 2a, TLubja tn 1/2, Uuetoa/2*;
8. korteri või muu hooneosa number – nt *Pikk tn 2-8; Kase allee 6a-3; Tamme põik 7/1-4, Uuetoa/2-1, Taganurga-5*.

Koha-aadressi struktuurielement ei ole osavalla (näiteks Tudu osavald) ega asumi (näiteks Lilleküla asum) nimi, seega neid nimesid ei kasutata koha-aadressides. Tegu on mitteametlike piirkondade nimdedega, mille alusel saab aadressiotsinguid täpsustada, kuid aadressis nad ei sisaldu.

Varasemas käsitluses on struktuurielemente nimetatud ka aadressi komponentideks. Nii on see ADS-i infosüsteemis ka jäänud. Infosüsteemi ülesehituse seisukohast vaadeldakse komponente tasemetena.

Joonisel on nooltega näidatud struktuurielementide omavahelised võimalikud seosed (aadressimustrid). Esimesed kolm taset on haldus- ja asustusüksuste nimed. Tasemete 4–8 struktuurielemendid on **lähiaadressi elemendid**. See tähendab, et nendest elementidest võib moodustuda lähiaadress.

Mõned näited aadressimustritest:

- 1, 2, 5, 7 – maakond, omavalitsus (omavalitsuslik linn), asula (omavalitsuse sisene linn e. linn asustusüksusena), liikluspind (tänav), aadressinumber (näiteks *Tartu maakond, Tartu linn, Tartu linn, Turu tn 2*);

Komponendi tase 1-> **Tartu maakond**
 2-> **Tartu linn**
 3-> **Tartu linn**
 5-> **Turu tn**
 7-> **2**

- 1, 2, 3, 5, 7 – maakond, omavalitsus (linn), asula (linnaosa), liikluspind (tee), aadressinumber (näiteks *Harju maakond, Tallinn, Mustamäe linnaosa, Mustamäe tee 51*);

Komponendi tase 1-> **Harju maakond**
 2-> **Tallinn**
 3-> **Mustamäe linnaosa**
 5-> **Mustamäe tee**
 7-> **51**

- 1, 2, 3, 6 – maakond, omavalitsus (vald), asula (küla), nimi (näiteks *Jõgeva maakond, Jõgeva vald, Kaude küla, Kangru*);

Komponendi tase	1-> <i>Jõgeva maakond</i>
	2-> <i>Jõgeva vald</i>
	3-> <i>Kaule küla</i>
	6-> <i>Kangru</i>

- 1, 2, 3, 6, 7, 8 – maakond, omavalitsus (vald), asula (küla), nimi, aadressinumber, hooneosa number (näiteks *Jõgeva maakond*, *Jõgeva vald*, *Kaule küla*, *Kangru/1-1*).

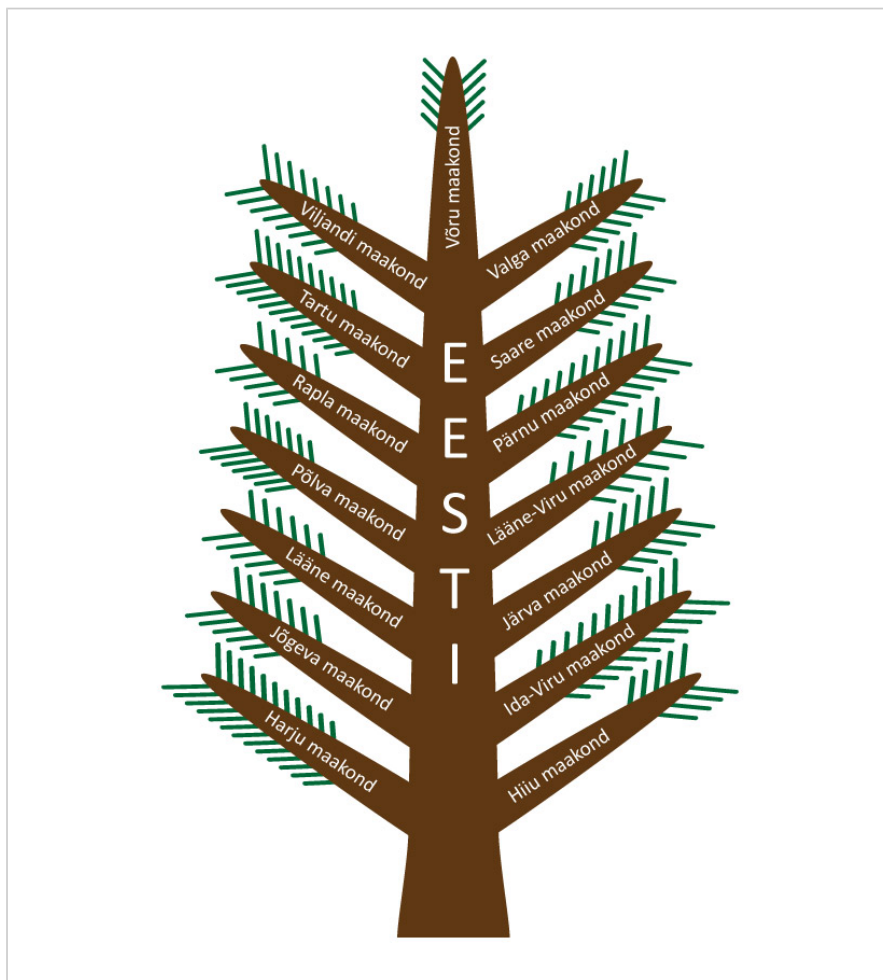
Komponendi tase	1-> <i>Jõgeva maakond</i>
	2-> <i>Jõgeva vald</i>
	3-> <i>Kaule küla</i>
	6-> <i>Kangru</i>
	7-> <i>1</i>
	8-> <i>1</i>

Keelatud on näiteks muster 1, 2, 5, 6 – sest tase 6 võib järgneda ainult kas tasemele 2 (omavalitsuslik linn) või 3 (asula). Tase 8 (korteri või muu hooneosa number) võib järgneda ainult tasemetele 6 või 7.

Struktuurielementides kasutatakse ametlikke kohanimesid. Ruumiandmete seaduse § 49 sätestab, et Eesti haldus- ja asustusüksuste nimede esitamisel koha-aadressis kasutatakse [Eesti haldus- ja asustusüksuste klassifikaatoris](#) esinevat nimekuju ilma lühendamata. Koha-aadressis kasutatavateks kohanimedeks on ainult ametlikud kohanimed kohanimeseaduse tähenduses. Ametlikud kohanimed leiab [Kohanimeregistrist](#) (kasutades staatuse filtrit "ametlik").

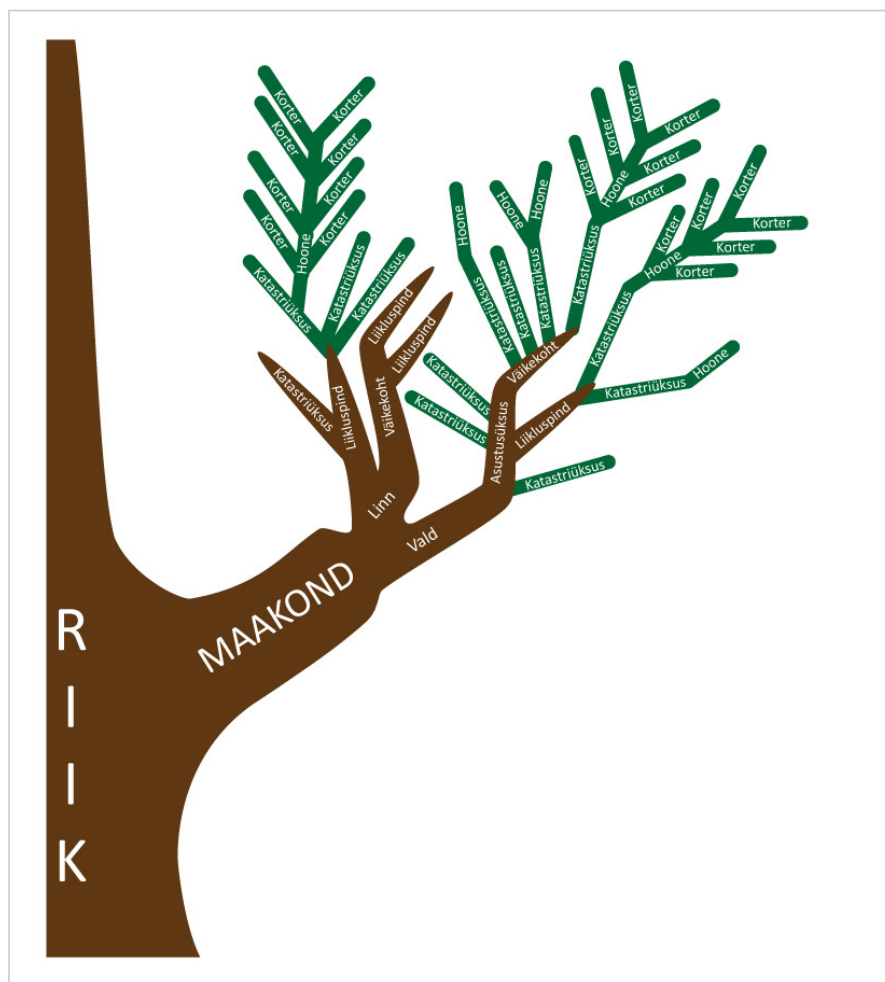
19.3.1. Aadressipuu

Koha-aadresside struktuurset ülesehitust võib vaadelda ka puuna. Selline võiks välja näha Eesti kujuteldava aadressipuu tüvi koos põhiokstega.

Aadressi kolme esimese taseme komponendid on nagu puu tüvi ja suured oksad:
tase 0 – riik (ADS-is ei käsitleta komponendina, sest süsteemis on ainult Eesti aadressid);
tase 1 – maakond;
tase 2 – omavalitsus (vald või omavalitsuslik linn).
Nende kolme esimese taseme puhul on tegu kohanimeobjektidega.

Ja aadressipuu väiksemad oksad (struktuurielemendid või komponendid) kuni lehtedeni välja:

Tase 3 – asula (küla, alevik, alev, omavalitsuse sisene linn) ja linnaosa.

Tase 4 – väikekoht (nt aiandusühistu, suvilaühistu).

Tase 5 – liikluspind (nt tänav, puistee, tee).

Tase 6 – maaüksuse nimi (võib olla kohanime või tehniline nimi).

Tase 7 – aadressinumber (maaüksuse või hoone number vajaduse korral koos eristava numbri või tähega e tähtlisandiga).

Tase 8 – hooneosa (korteri või bürooruumi) number.

Tasemete 3, 4 ja 5 puhul, nagu kahe esimesegi puhul, on tegu kohanimeobjektidega. Tasemel 6 on maaüksuste nimed mis võivad olla nt tavamõistes talunimed või ka tehnilise objekti nimed (tee, raudtee, trassi vmt nimi). Näiteks võib maaüksus olla moodustatud teele või trassile ja sellises nimes sisalduvad erinevad tehnilised lisandid (numbrid, tähed), mis ei vasta kohanime määramise reeglitele.

Sellel kujuteldaval aadressipuul kasvavad oksad ja lehed alati kindla loogilise korra alusel ja omavahelistes struktuursetes seostes. Näiteks ei saa katastriüksuse oks kasvada kunagi otse maakonna oksa külge, vahepeal peab olema kindlasti omavalitsuse oks ja kui omavalitsuses on külad, siis ka küla oks. Samuti ei saa korteri leht kasvada otse katastriüksuse oksa külge, vaid vahepeal peab olema kindlasti ka hoone oks.

Kohe kui tahetakse tekitada puu kasvureeglitele mittevastav oks või leht, annab ADS sellest menetlejale teada ning tõkestab selliste andmete registreerimise.

Pärast ruumiandmete seaduse rakendumist enam ebaloogilisi andmeid juurde tekitada ei saa ning varem tekitatud ebakorrektset andmed tuleb omavalitsustel võimalikult kiiresti korrastada. Maa-amet abistab kõiki omavalitsusi, kes soovivad andmete korrastamisega tegeleda.

Olles juba puu võrdluse kasutusele võtnud, võime öelda, et hea aedniku (ADS-i haldaja e Maa-ameti) eesmärk on aadressipuu oksad ja lehed korrastada nii, et kõik seni valesti kasvanud oksad ja lehed kasvavad õiges kohas ning tarbetud oksad ja lehed on üldse maha lõigatud. Selle eesmärgi täitmiseks on aga vaja omavalitsuste abi, kes saavad õiged oksad ja lehed luua ning valed eemaldada.

19.3.2. Lähiaadress

Lähiaadress on kujuteldava puu peenemad oksad ja lehed tasemetel 4, 5, 6, 7 ja 8. Kui vaadata mõnd infosüsteemi rakendust, siis näeb koha-aadress tasemeliselt kujutatuna välja nii, nagu näha järgneval joonisel, ning lähiaadress moodustub viimasest viiest tasemest.

Maakond:	Harju maakond
Omavalitsus:	Kuusalu vald
Asustusüksus:	Hara küla
Väikekoht:	<määramata>
Liikluspind:	<määramata>
Nimi:	Ahumetsa
Aadressnumber:	<määramata>
Hoone osa:	<määramata>

Maaüksuse lähiaadress on üks järgmistest:

kas

1) maaüksuse nimi (nt *Sõela*);

või

2) liikluspinna nimi koos liikluspinna liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (nt *Kosmose tn 5*);

või

3) väikekoha olemasolul väikekoha nimi koos väikekoha liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (nt *Linnutee väikekoht 18*);

või

4) kui väikekoht sisaldab liikluspinda, siis väikekoha nimi koos liigisõnaga ja liikluspinna nimi koos liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (nt *Heina maakond, Piima vald, Koore küla, Või väikekoht, Kreemitordi tn 8*). Sellist adresseerimist kasutatakse väga vähe. Kui väikekoht on juba nii suur, et adresseerimiseks on vaja kasutada liikluspindade nimesid, siis on otstarbekas kaaluda aleviku või alevi moodustamist.

Aadressinumbri võib olla omakorda lisandeid, kuid suures plaanis vaatleme neid lisandeid koos numbritega.

Ühes ja samas aadressis ei saa olla korraga nii maaüksuse nimi kui ka tänavanimi koos numbriga. Küll aga on võimalik, et maaüksusele määratakse mitu aadressi e **paralleelaadressi**, millest üks on tänavanimi koos numbriga ja teine paralleelaadress on (nt maaüksuse e. tavakasutuses talu) nimi (nt *Pikk tn 12 // Raja*). Selline võimalus on küll olemas, kuid soovitame seda kasutada ainult olulise vajaduse korral (vt lisaks peatükki „[Paralleelaadress](#)“).

Lähiaadress ei ole maaüksuse nime vastand, vaid üldmõiste. Selle alla paigutuvad kõik neli lähiaadressi varianti, sh nimi. Seega ei ole küsimus, kas määrata maaüksusele nimi või aadress, korrektselt püstitatud. Nimi on üks lähiaadressi võimalusi.

19.4. Kohanimed ja koha-aadressid kaardil

Vaadeldes kohanimed ja koha-aadresse kaardil, saame ülevaate, millistes ruumilistes seostes on nimed ja aadressid omavahel.

Ruumilist seost kujutab järgmine kaardivaade.

Kaardile kantakse loodusobjektid koos kohtanimedega (Sarvesoo, Loodelaht, Pillijärv, Kadakasaar, Roojõgi, Roo tee, Oru mõis jne). Kaardile kantakse ka hooned ja maaüksused. Maaüksuste ja hoonete juurde tavaliselt koht-aadressi pikalt välja ei kirjutata, kuid eeltoodud kaardil on nad olemas.

Toodud näidete järgi on näha, et hästi korrastatud kohtanimed on omavahel seoses (nt *Roojõgi – Roo tee* ja *Oru mõis – Oru park*). Samuti on näites toodud kaardil ka koht-aadresside puhul tagatud loogiline korrastatus nii omavahel kui ka kohtanimede suhtes. Maaüksused on adresseeritud kohtanimedest tulenevalt ning vajaduse korral on lisatud aadressinumbrid (nt *Roo tee 1*, *Roo tee 2* jne).

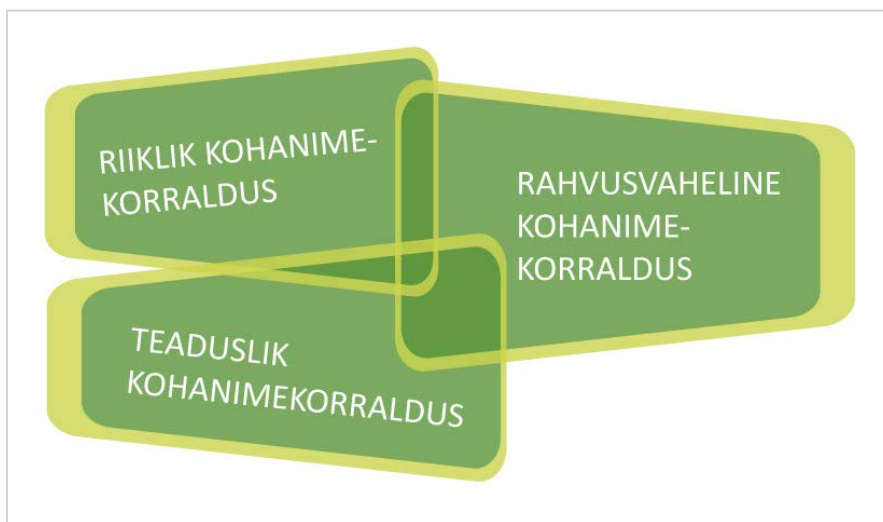
Omavalitsuste ülesandeks on teha oma territooriumil analoogne vaatlus ning panna end sellise inimese seisukohale, kes ei ole piirkonnas varem käinud ega tunne ühtegi kohalikku. Ka võõras inimene peaks hästi määratud kohtanimede ja koht-aadresside vahel leidma loogilisi seoseid, sest see lihtsustab objektide leidmist looduses. Oluline on, et kohtanimede ja koht-aadresside määramise tuhinas ei tekitataks vastuolulisi ja eksitavaid andmeid.

Muidugi tuleb loodusesse paigutada ka **sildid, viidad ja tähised** objektide leitavuse tagamiseks, kuid ennekõike peab korrastama kohtanimed ja aadressid andmekogudes ning siis asuma viitasid ja silte paigutama. Vastasel juhul tuleb sildid ja viidad varem või hiljem pärast kohtanimede ja koht-aadresside korrastamist ümber teha. Eksitavad sildid on samavõrra suur probleem kui siltide puudumine – mõlemal juhul võib see maksta inimelusid, näiteks kui tuletõrjujad või kiirabi ei leia abivajajat üles.

Kohtanimekorraldus

20. Kohtanimekorraldusest üldiselt

Kohtanimekorraldus Eestis jaotub kolme ossa.

Teadusliku kohanimekorraldusega tegelevad järgmised asutused:

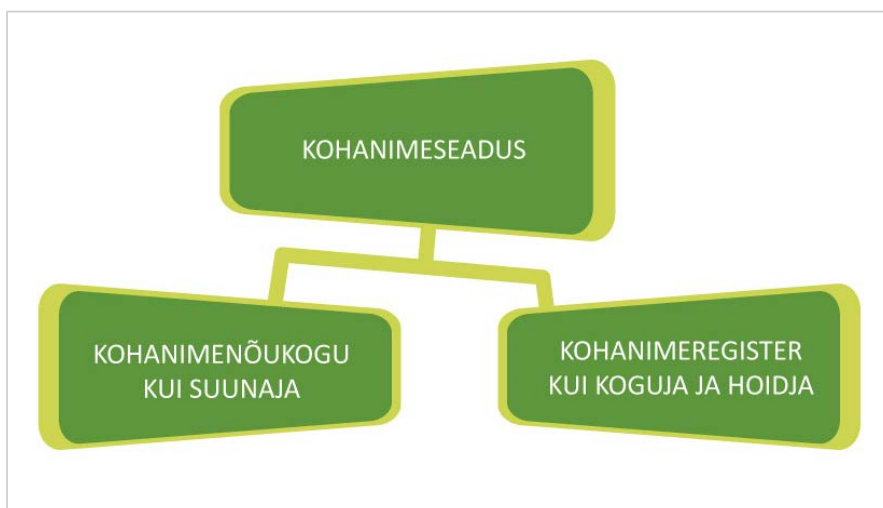
- Eesti Keele Instituut, mis on kohanime asjus eksperdihinnanguid andev ning tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus;
- Võru Instituut, mis tegeleb eelkõige võrukeelsete nimede uurimisega;
- Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool, mis tegelevad keeleteaduse ja sealhulgas kohanime valdkonna eriala õpetamisega ja teadustööga.

Rahvusvaheline kohanimekorraldus toimub rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu.

Eesti osaleb ÜRO kohanimeekspertide rühmas (UNGEGN – *United Nations Group of Experts on Geographical Names*, <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/>). Töörühma eesmärk on rahvusvahelise sidususe huvides kindlate normitud kohanime kasutamine. Selleks viiakse korrapäraselt läbi ÜRO kohanimekorralduskonverentse ja UNGEGN-i istungeid. Üle maailma tegutsevad keelelis-geograafilised jaotised (kokku 23) ja valdkondlikud töörühmad (kokku 10).

Riiklik kohanimekorraldus

Riikliku kohanimekorraldusega tegeleb eelkõige rahandusministeerium koostöös teadusasutuste, kohanimenõukogu ja Maa-ametiga. Riiklikku kohanimekorraldust reguleerivad õigusaktid, millega kehtestatakse kohanime määramise ja kasutamise ning järelevalve tegemise reeglid.

Riikliku kohanimekorralduse eesmärgid on:

- Eesti kohanime ühtlustatud kasutamine;
- ajalooliselt ja kultuuriliselt väärtuslike kohanime kaitse.

20.1. Kohanimenõukogu

Kohanimenõukogu on rahandusministeeriumi valitsemisalas tegutsev Vabariigi Valitsuse

moodustatud 15-liikmeline asjatundjate komisjon, mille tegevuse eesmärk on kohanimekorralduse probleemide läbitöötamine, sellealase tegevuse suunamine, koordineerimine ja korraldamine (vt lisaks kohanimenõukogu kodulehekülge: www.eki.ee/knn).

20.2. Kohanimeregister (KNR)

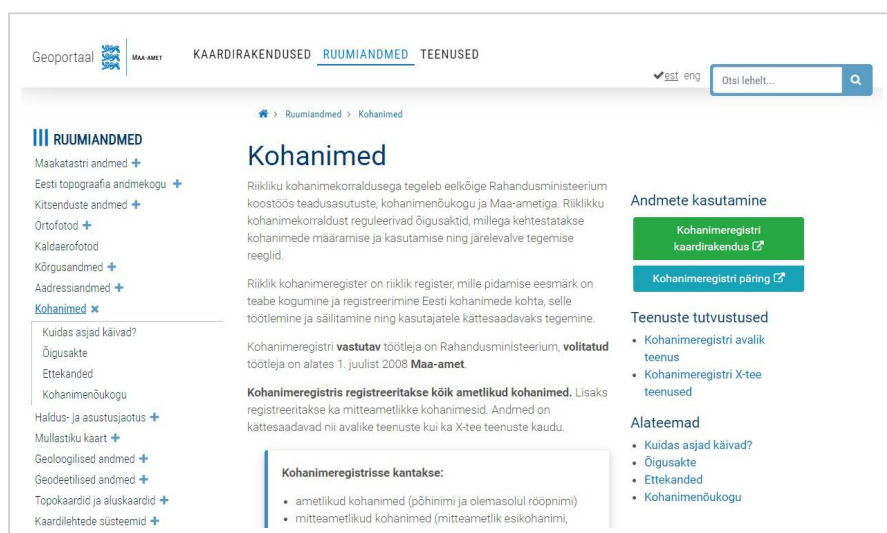
Kohanimeregistri eesmärk on teabe kogumine Eesti kohanimede kohta, selle teabe töötlemine ja säilitamine ning kasutajatele kättesaadavaks tegemine, samuti kohanimetasutuse korrastamine. KNR-i vastutav töötleja on Maa-amet, volitatud töötleja on Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus.

Kohanimeregistris registreeritakse kõik ametlikud kohanimed. Lisaks registreeritakse ka mitteametlikke kohanimed. Andmed on kättesaadavad avalike teenuste kaudu. 2020. aasta lõpuks oli KNR-is kohanimeobjekte umbes **220 900** ja kohanimed **216 500**.

Aadressil <http://xgis.maaamet.ee/knravalik/> saab avaliku päringuteenuse kaudu andmetega tutvuda ning suunduda kaardile.

Otse kohanimeregistri kaardile saab [siit](#).

Teenuseid saab avada ka Maa-ameti geoportaali kaudu aadressil <https://geoportaal.maaamet.ee/est/Ruumiandmed/Kohanimed-p26.html>:

Aadressisüsteemi jaoks on kohanimeregistri kõige olulisemad objektid kahtlemata **haldus- ja asustusüksused ning liikluspinnad (nt tänavad, teed) ja väikekohad (nt endised aiandusühistud)**. Nendest kahe viimase puhul on kohanime määrajaks kohalik omavalitsus.

Maaüksuste kohanimed määrab samuti kohalik omavalitsus ning sisestab otse aadressiandmete süsteemi. Kohanimeregistrisse laekuvad need andmevahetuse käigus.

Kohalik omavalitsus peab kohanimede määramise õigusakti esitama kohanimeregistri pidajale kümne päeva jooksul pärast selle kehtestamist. Kui liikluspinna või väikekoha kohanimi ei ole kohanimeregistris registreeritud, siis ei saa seda kasutada ametlike koha-aadresside määramisel.

Kohanimede ja koha-aadresside haldustegevus

21. Tööprotsess kohalikes omavalitsustes

Kui eelnevad peatükid olid mõeldud üldise taustateabena, siis sellest peatükist alates katsume anda praktilise kirjelduse, kuidas omavalitsus peaks kohanimede ja koha-aadresside korrastamise tööd tegema ning millele tuleb tähelepanu pöörata.

Väikekohtade ja liikluspindade (nt tänavate) kohanimede määrajaks on kohanimeseaduse alusel kohalik omavalitsus. Samuti on kohalik omavalitsus tulenevalt ruumiandmete seadusest maaüksuste, hoonete ja hooneosade (korterite) koha-aadresside määraja, esitades andmeid nii

ehitisregistrisse kui ka ADS-i menetlusrakendusse. **Seega vastutab kohalik omavalitsus oma territooriumil toimiva adresseerimissüsteemi eest tervikuna.**

Selleks, et adresseerimissüsteem saaks tõhusalt toimida, on vajalik:

1. Selgitada välja, kohanimede ja koha-aadresside olukord. Suur hulk andmete ebakõlade ja vigade infot on koondatud ADS-i infosüsteemi ning on selle kaudu omavalitsusele nähtavad;
2. Hinnata, millised probleemid on vaja esmajärjekorras kõrvaldada. Kas on piirkondi või üksikobjekte, mille kohanimed või koha-aadressid ei taga leitavust või ei vasta muul põhjusel nõuetele;
3. Valida adresseerimiseks sobivad lahendused. Otsustada kas minna üle liikluspinnajärgsele adresseerimisele või valida mõni teine viis;
4. Pärast vajalike tegevuste selgumist viia läbi haldusmenetlused kohanimede ja koha-aadresside muutmiseks või määramiseks;
5. Määrata kohanimed ja koha-aadressid nii, et on tagatud:
 - hoonete, hooneosade ja maaüksuste **leitavus**;
 - kultuuri ja ajalooliste **kohanimede kaitse**;
 - süsteemi kui terviku toimimine;
 - andmete kvaliteet ning vastavus nõuetele.

Probleemsete kohanimede ja koha-aadresside väljaselgitamisel saab eelkõige infot ADS-i menetlusrakendusest ning Maa-ameti aadressiandmete osakonna [töötajatelt](#) (aadressiandmete tugiskutelt).

Lisaks saab abi ja juhiseid käesolevast raamatust, sealhulgas viidete peatükis loetletud materjalidest ja infokanalitest ning loomulikult ka otse ekspertidelt (näiteks Eesti Keele Instituut, Võru Instituut) ja ametnikelt, kes selle valdkonnaga tegelevad (Rahandusministeerium, Maa-amet jt). Samuti saab omavalitsus haldusmenetlust läbi viies kindlasti teavet kohalikult elanikkonnalt ja ettevõtetelt, kes omavalitsuses tegutsevad.

21.1. Töö põhimõtted

Kõige paremad tulemused on omavalitsustel kus:

- Koha-nimede ja koha-aadressidega töötades tehakse koostööd erinevate ametnike ja ka naaberomavalitsuste vahel.
- Järgitakse head haldusmenetluse tava, kaasatakse kohalikke elanikke, maa- ja majaomanikke, ettevõtete esindajaid jne.

Unustada ei tohi peamist – koha-aadress peab:

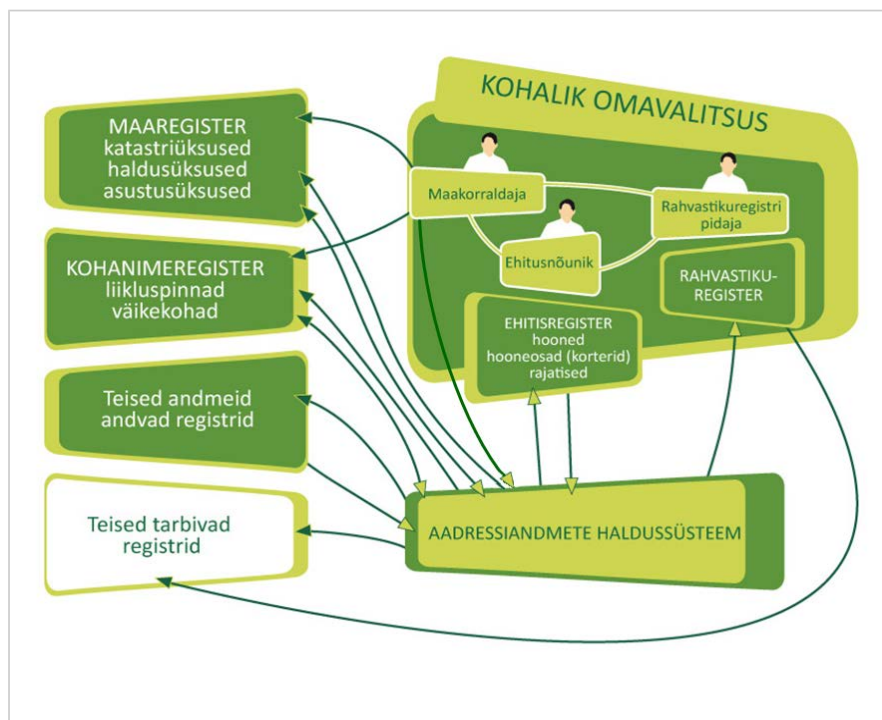
- viima kohale ehk tagama objekti **leidmise** geograafilises ruumis;
- vastama ajaloo- ja kultuuritavadele ning keelenõuetele;
- olema loogilise terviksüsteemi osa, st olema kooskõlas aadressiandmete süsteemiga;
- olema minimaalselt vajaliku pikkusega.

Probleemsete koha-aadresside väljaselgitamisel ja nende korrastamisel on abiks aadressiandmete [avalikud rakendused](#) ja menetlusrakendus.

Kui määramist ja muutmist vajavad kohanimed ja koha-aadressid on välja selgitatud, tuleb jällegi järgida hea haldusmenetluse põhimõtteid ning teha koostööd kohalike elanike, ettevõtete, maa- ja majaomanikega, et leida parimad lahendused.

21.2. Koostöö omavalitsuses

Kohanimede ja koha-aadresside korrastamise hea koostöö kohta üks pilt:

Pildil on näidatud tinglikult kolme ametnikku, mõnes omavalitsuses tegeleb nende valdkondadega vähem inimesi, mõnes aga tunduvalt rohkem. Oluline on, et vastavate valdkondadega tegelevad inimesed teeksid koostööd omavahel ja vajaduse korral loomulikult ka teiste valdkondade inimestega nii oma asutuses kui ka väljas pool, sest kindlasti on hulgaliselt olulisi valdkondi, kus koha-aadresse ja kohanimesid mingil moel kasutatakse.

Kohanime ja koha-aadresside süsteemse korraldamisega ei saa hästi toimida ka ülejäänud valdkonnad, näiteks:

- sotsiaallabi ja -teenused;
- vanurite hoolekanne;
- elamu- ja kommunaalmajandus;
- veevarustus ja kanalisatsioon;
- heakord;
- jäätmekäitlus;
- ruumiline planeerimine;
- ühistransport;
- vallateede ja linnatänavate korrashoid;
- jne.

Seega peavad peaaegu kõik omavalitsuse töötajad olema mingil määral kursis, kohanime ja koha-aadresside valdkonnaga, et osata vastavat infot oma tegevuste korraldamisel õigesti kasutada.

21.3. Koostöö omavalitsuste vahel

Lisaks heale koostööle omavalitsuses on oluline hea koostöö omavalitsuste vahel, sest kohanime ja koha-aadressid peavad sobituma ka omavalitsuste piirialadel.

Näiteks tuleb omavalitsustel jälgida teede ja liikluspindadele nimede määramisel, kas tee jätkub ka naaberomavalitsuses ja kuidas seda seal nimetatakse. Samuti on piki omavalitsuste vahelist piiri kulgevate teede korral oluline jälgida, kuidas teed nimetatakse ja adresseerimisel kasutatakse. Näiteks numbriduse suund peaks olema sama ning paaris- ja paaritud numbrid loogilises järjestuses erinevatel teepooltel ning loomulikult peab ka tee nimi olema kasutusel ühesugusena.

On maaüksusi mille juurdepääs on naaberomavalitsusest ja maaüksuse adresseerimiseks on vaja määrata kohanime liikluspinnale, mis asub teise omavalitsuse territooriumil. Ka sellisel juhul on abiks head suhted naaberomavalitsuste vahel.

Lisaks teede ja maaüksuste nimedele tuleb sarnased küsimusi silmas pidada ka teiste kohanimede määramisel. Näiteks kui bussipeatus asub ühel pool teed ühes omavalitsuses aga teisel pool teed teises, siis on mõistlik neile peatustele määrata sama kohanimi.

Terviküsteemi toimimisel huvides on oluline jälgida, kuidas on korraldatud või kavas korraldada aadressisüsteem naaberomavalitsuse piirialadel (vt lisaks peatükke „[Liikluspinna nime määramine omavalitsuste piiril](#)“ ja „[Nummerdamine](#)“).

Aadresside ja kohanimede korrastamise ja määramise käigus selgub mõnikord vajadus omavalitsuste piiride muutmiseks. Hea koostöö korral on seegi üsna ladusalt lahendatav küsimus.

21.4. Tööetapid

Kohanimede ja koha-aadresside korrastamine on tinglikult etapiline.

- **I etapp:** kohanimede määramine ja korrastamine
Eelkõige keskendume käesolevas raamatus aadressikohtade (liikluspinna nimede ja väikekohtade nimede) ja maaüksuste nimedele. Täpsemalt vt peatükkidest „[Kohanimede määramine ja korrastamine](#)“, „[Kohanimete esitatavad nõuded](#)“.
- **II etapp:** maaüksuste koha-aadresside korrastamine
Siinkohal peame silmas maaüksuste lähiaadresse, mis ei ole ühtlasi kohanimed. Täpsemalt vt peatükkidest „[Maaüksuse koha-aadress](#)“.
- **III etapp:** hoonete ja hooneosade koha-aadresside korrastamine
Kohanimede ja maaüksuste aadresside korrastamisel peab kindlasti jälgima hoonete ja hooneosade adresseerimise vajadust, kuid ei ole mõistlik hakata hoonete ja hooneosade koha-aadresse korrastama enne, kui on korrastatud kohanimed ja maaüksuste aadressid. Vastupidise tegevusjärjekorra puhul võib tekkida vajadus andmete korduva muutmise järele. Vt lisaks teemat „[Hoonete adresseerimine](#)“ ja selle alapeatükke.

Etapilisus on tinglik, sest kui mingis piirkonnas muudetakse väikekohtade või liikluspindade nimesid, siis peab samal ajal läbi mõtlema ja vajadusel muutma ka maaüksuste ja hoonete aadressid selles piirkonnas. Ühes piirkonnas tehtavad muudatused tuleb teha võimalikult lühikese ajavahemiku jooksul, et vältida lisaprobleeme mitme aadressi samaaegse kasutusega.

Iga eelnimetatud etapi läbimiseks on vajalik haldusmenetluse läbi viimine. Ühe väiksema piirkonna adresseerimise terviklahenduse väljatöötamisel on mõistlik teha korraga nii kohanimede, maaüksuste koha-aadresside kui hoonete ja hooneosade suhtes üks ühine haldusmenetlus, mille käigus kaasatakse kõiki huvirühmi (elanikke, omanikke, ettevõtteid jne). Sel juhul on kulutused haldusmenetlusele üldiselt väiksemad.

21.5. Haldusmenetlus

Kohanimede ja koha-aadresside määramisel või muutmisel peab kohalik omavalitsus läbi viima haldusmenetluse. Soovitame kohanimede ja koha-aadresside kehtestamise haldusmenetlused viia läbi korraga, sest sageli ei olegi võimalik ühte teisest lahutada. Näiteks kui mingis lõigus muudetakse tänava nime, siis üldjuhul kaasneb ka hoonete ja maaüksuste nummerduse muutmine. Samuti kaasneb haldusmenetlus planeeringute kehtestamisega, seega võib ka näiteks detailplaneeringutega adresseerimise jaoks vajalikud kohanimed ja koha-aadressid ära määrata.

Haldusmenetlus on haldusorgani tegevus määruse või haldusakti andmisel, toimingu sooritamisel või halduslepingu sõlmimisel ([haldusmenetluse seaduse](#) § 2 lõige 1).

Ruumiandmete seaduse alusel tuleb omanikke teavitada.

[RaS § 55 lõige 2](#): *Eraomandis olevale aadressiobjektile koha-aadressi määramise või selle muutmise kavatsusest teavitab koha-aadressi määraja asjaomast aadressiobjekti omanikku haldusmenetluse seaduse § 25 lõikes 1 sätestatud korras, küsides tema arvamust. Aadressiobjekti omanik peab kirjaliku arvamuse esitama 15 päeva jooksul teate saamisest arvates. Arvamuse tähtjaks esitamata jätmise korral loetakse, et aadressiobjekti omanik on koha-aadressi määramisega või selle muutmisega nõus.*

RaS § 55 lõige 21: *Korteriomandi omanikku võib teavitada koha-aadressi muutmise korterühistu kaudu. Kui teavitus on korteriühistule kätte toimetatud, loetakse teavitus kättetoimetatuks korteriomandi omanikule.*

Haldusmenetluse põhimõte on see, et kõik asjaomased maaomanikud ja elanikud peavad olema teavitatud ja kõigil peab olema piisav aeg oma arvamuse avaldamiseks.

Seega soovime omavalitsusel lisaks omanikele kaasata haldusmenetlusse kõik asjast huvitatud isikud (kohalikud elanikud, ettevõtted jne). [Haldusmenetluse seaduse](#) § 40 lõike 1 kohaselt võib arvamusi ja vastuväiteid esitada nii kirjalikus kui ka suulises vormis. Omavalitsus vaatab ettepanekud ja vastuväited läbi. Oluline on, et kellegi huve ei kahjustataks ning kõik otsused oleksid piisavalt põhjendatud.

Kui omavalitsus on kehtestanud korra, mille järgi avalikustatakse koha-aadressi muudatused üksnes omavalitsuse kodulehel ja kohalike elanikega vahetult ei suhelda, siis toob see kindlasti kaasa palju probleeme ja pahameelt kohalike elanike ja maaomanike hulgas. Tänase elutempo juures ei ole mõeldav, et inimesed pidevalt omavalitsuse kodulehel olevat infot jälgiksid. Seega on niisugune teavitus ebapiisav.

Ruumiandmete seadusega analoogne säte kehtib ka [kohanimeseaduse](#) § 6 lõike 4 alusel: *Eraomandis olevale maaüksusele või sellel paiknevale nimeobjektile kohanime määramise kavatsusest teavitab kohanimemääraja asjaomast maaomanikku posti teel, küsides tema arvamust. Maaomanik peab kirjaliku arvamuse esitama teate saamisest alates 15 päeva jooksul. Arvamuse tähtjaks esitamata jätmisel loetakse maaomaniku nõusolek saaduks. Sätet ei kohaldata, kui kohanime määramist taotleb maaomanik ise või tema nõusolek on tuvastatav maaüksuse moodustamise dokumentatsioonist.*

Kui koostöös kohalike elanike ja maaomanikega ei leita ühist, kõigile meelepärast lahendust, jääb lõplik otsustusõigus siiski omavalitsusele, kes **vastutab aadressisüsteemi toimimise ja nõuetele vastavuse eest oma territooriumil.**

Kui omanik pole nõus kohanime või koha-aadressi muutmise/määramisega, siis tuleb:

1. järgida ruumiandmete, kohanime- ja haldusmenetluse seaduses sätestatud;
2. anda inimestele aega harjuda;
3. kuulata ära vastuväited (sh. kas on majanduslikke või kultuuri- või ajaloolisi argumente miks muudatus ei sobi);
4. protokollida suuline suhtlus;
5. otsida koostöös uusi sobivaid lahendusi, kaasata eksperte (nõu saab Maa-ametist ja Eesti Keele Instituudist);
6. teha kõiki asjaolusid arvesse võttes, **kaaludes ja põhjendades** ikkagi vajalik otsus (tagada nõuete kohane leitavus).

Unustada ei tohi peamist:

1. **aadressisüsteem peab toimima;**
2. **koha-aadress peab viima kohale;**
3. **kohalik omavalitsus on otsustaja.**

Pärast haldusmenetluse läbiviimist tuleb vastu võtta õigusakt, millega vastavad kohanimed või koha-aadressid kehtestatakse, ja edastada asjaomasele registrile või teha vastavad kanded andmekogusse.

21.6. Õigusakti koostamine ja edastamine

Kohanime määramise õigusakti koostamist on põhjalikumalt käsitletud ja näiteid toodud peatükis „[Kuidas koostada kohanime määramise õigusakti](#)”.

Üldiselt tuleb **väikekoha ja liikluspinna kohanime** kehtestamise õigusakt esitada Maa-ametile. Seda saab teha digitaalkujul (e-kirjaga) aadressil kohanimeregister@maaamet.ee.

Maaüksuste aadressiandmete muudatused esitab (sisestab) omavalitsus [aadressiandmete menetlusrakenduse](#) kaudu ADS-i infosüsteemi.

Hoonete ja hooneosade, sealhulgas ka EHR-is olevate hoonete ja hooneosade, koha-aadresside ning ruumikujude muudatused saab samuti eistada ADS-i menetlusrakenduse

kaudu. Samasse rakendusse laekuvad ka omavalitsuse poolt **ehitisregistrisse** tehtud koha-aadresside ja ruumikujude muudatused, kuid ehitisregistris võib aadressiandmete menetluskäik olla mõnevõrra pikem ja tülikam.

ADS-i infosüsteemi saab omavalitsus sisestada ka koha-aadressi kehtestamise õigusakti andmed. Maaüksuse kohanime kehtestamise õigusakt peab omavalitsusel kohanimeseaduse kohaselt olemas olema, kuid seda kellelgi esitada ei ole vaja.

21.7. Ebaseadusliku ehitise adresseerimine ja seadusliku ehitise tegelik kasutusotstarve

Koha-aadressi peab määrama igale hoonele, sealhulgas ka neile, mis on püstitatud ebaseaduslikult.

Aadressi määramist ja ebaseadusliku ehitise seadustamist tuleb eristada.

Ehitise seadustamiseks on olemas konkreetsed õigusnormid ja etteantud protsess/menetlus, mis tulenevad ehitusseadustikust. Samuti on olemas aadresside määramiseks kindel õiguslik raamistik. Aadressi määramine ei seadusta ehitist.

Ebaseaduslikult püstitatud hoonele määrab omavalitsus aadressi samadel alustel nagu ka seaduslikule (lähtudes Ruumiandmete seaduse § 55 sätetest).

Kui omavalitsus ei määra Eesti topograafia andmekogu poolt tuvastatud olemasolevale hoonele koha-aadressi **kahe kuu jooksul** hoone olemasolu teadasaamisest arvates, siis Maa-amet võtab omavalitsusega ühendust ja juhhib sellele vajadusele tähelepanu. Kui omavalitsus ka siis ei määra hoonele aadressi, siis lähtuvalt Ruumiandmete seaduse § 55 lg 5-t määrab kuu aega hiljem hoone koha-aadressi Maa-amet. Aadressi määramisel lähtub Maa-amet maaüksuse aadressist. Kui tegu on unikaalaadressi nõudva hoonega, siis ei tarvitse eelpool nimetatud viisil määratud aadress vastata kõigile nõuetele. Põhjuseks on see, et Maa-amet ei vii läbi haldusmenetlust, mistõttu ei saa kooskõlastada aadressiga seonduvaid erisusi ning sel juhul tuleb aadress kohalikul omavalitsusel hiljem korrastada.

Näide: Maaüksuse aadress on Tähe tn 12. Nimetatud maaüksusel asuvad kaks elukondlikku hoonet, mille eristamiseks peaks kasutama numbraid 12/1 ja 12/2 (või 12 ja 12/1). Selliste lisanumbrite lisamiseks ei saa Maa-amet haldusmenetlust läbi viia ning mõlema hoone aadressiks määratakse lihtsalt Tähe tn 12. Antud lahenduskäik tekitab paratamatult aadressi, mis vajab kohaliku omavalitsuse poolt korrastamist ning sellega seoses haldusmenetluse läbiviimist. Küll aga saavad ka ebaseaduslikult püstitatud hooned aadressiandmete süsteemis registreeritud.

Ebaseadusliku ehitise seadustamine

Ebaseaduslik ehk omavoliline on igasugune ehitis, mille püstitamiseks oleks olnud vaja ehitusseadustiku lisa 1 järgi taotleda ehitusluba või ehitusteatis, kuid seda ei ole taotletud või on küll taotletud, aga ei ole väljastatud. Kui omavoliline ehitustegevus on aset leidnud peale ehitusseadustiku vastuvõtmist (01.07.2015), siis sellise ehitise seadustamiseks tuleb taotleda ehitusluba või -teatis samadel tingimustel, nagu oleks pidanud seda tegema juba enne ehitustegevuse algust.

Enne täna kehtiva ehitusseadustiku vastuvõtmist (01.07.2015) ehitatud ehitiste seadustamiseks on kehtestatud erireeglid ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduses. Erireeglid jagavad seadustamise kahte kategooriasse:

1. Ehitised, mis on ehitatud enne 01.01.2003 (enne ehitusseaduse vastuvõtmist), peavad vastama ehitise ohutusele esitatavatele nõuetele. Ehitise ohutust hinnatakse ehitamise ajal kehtinud nõuete kohaselt;
2. Ehitised, mis on ehitatud pärast 01.01.2003 aga enne 01.07.2015 (enne täna kehtiva ehitusseadustiku vastuvõtmist), peavad vastama ehitise ohutusele esitatavatele nõuetele ning lisaks vastama detail- ja üldplaneeringule või projekteerimistingimustele.

Ehitustegevuse aeg tuleb kohalikul omavalitsusel tõendada. Ehitise ohutuse ja seadusele vastavuse tõendamiseks on vaja teha uuringud ja koostada auditid.

Kasutusotstarve ja hoone tegelik välisilme.

Ehitatud on ka hooneid, millel on küll ehitusluba või ehitusteatis olemas, kuid selle ehitamisel on ilmselgelt loal või teatisel olevast kõrvale kaldutud.

Kaardistusinfost võib selguda, et seaduslikult püstitatud hoone välisilme ja tõenäoliselt ka reaalne kasutusotstarve erineb ehtisregistris (nt ehitusloal) olevast kasutusotstarbest.

Näiteks on loal või teatisel lubatud ehitada kõrvahoone, aga ehitatud on eluhoone tunnustega hoone. Tegemist on sarnase olukorraga nagu ebaseaduslikult püstitatud ehitise korral.

Aadresside määramisel lähtutakse faktilisest olukorrast maastikul (sh kaardistusinfost, ortofotodest, kaldfotodest, kohalike omavalitsuste lisainfost jm).

Hoonetele, mis **näevad välja nagu eluhooned**, peab määrama **unikaalse aadressi**. Eesti topograafia andmekogu (ETAK) kaardistab olukorra looduses ja kannab kaardile ehitised sellisena, nagu nad Eesti kultuuriruumi kohaselt määratletakse, sõltumata sellest, kas need on püstitatud vastavalt dokumentides lubatule või on dokumentidest kõrvale kaldutud.

Seega kui hoonetele tuleb määrata unikaalaadress, siis **ei hinnata selle käigus ehitise püstitamise seaduslikku alust** ega ehtisregistrisse kantud kasutusotstarvet, mis võib erineda reaalsest olukorrast. Maa-amet kasutab selleks nii ortofotosid kui ka [kaldfotode andmeid](#), mida tehakse [igakordsel ülelennul](#) selleks kohandatud ja [kaamerate ning lidariga varustatud lennukilt](#).

Lisaks saavad ka omavalitsused esitada täiendavat infot, sest lennuki ülelennud toimuvad regulaarselt [iga 4 aasta](#) järel ja vahepeal võib olukord olla muutunud.

Näide: Kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu kohaselt tohib ühele elamumaa sihtotstarbega 2000-3000 m² maaüksusele ehitada ühe elukondliku hoone. Kui sellele maaüksusele ehitatakse lisaks abihoone, mis ETAK-i kaardistuse kohaselt on elukondlik, siis määratakse ETAK-is hoone tüüp elu- või ühiskondlikuks, olenemata sellest, et EHR-is on tegemist abihoonega. ADS-is lisatakse sellisele hoonetele unikaalaadressi nõude tunnus. Sellisele hoonetele tuleb määrata unikaalaadress (mis eristub teistest aadressidest).

22. Kuhu mida esitada

Dokumentide ja andmete esitamine:

- **Kohanimeregistrile** tuleb esitada **väikekohtadele ja liikluspindadele** kohanimede ja ruumikujude määramise õigusaktid.
 - Üldjuhul soovitame esitada õigusaktid (enamasti on need volikogu otsused) kohanimede kohta koos kaartidega (millele on kantud objekti ruumikuju) **meiliaadressile kohanimeregister@maaamet.ee**. Kohanime määramise õigusakt tuleb Maa-ametile esitada ka juhul, kui see avaldatakse Riigi Teatajas. Eraldi kuhugi lisaks sellele meiliaadressile liikluspindade ja väikekohtade nimede kehtestamise dokumente esitada ei ole vaja.
 - E-kirja teel esitamise võimaluse puudumise korral võib õigusaktid esitada ka paberil tavaposti teel, sel juhul aadressil:
 - Kohanimeregister, Maa-amet, Mustamäe tee 51, 10621 Tallinn.
 - Kohanimede andmed registreeritakse kohanimeregistris.
 - Õigusaktid peavad olema korrektselt vormistatud (sh allkirjastatud). Lisatud peab olema **kaart** (plaan). Vt lisaks: [riikliku kohanimeregistri pidamise põhimäärus](#).
 - Kui liikluspinna või väikekoha **ruumiline ulatus** (ruumikuju – võib ka käsitleda nime mõjualana) **muutub**, näiteks tänavat pikendatakse, siis tuleb omavalitsusel kehtestada uus õigusakt, millega ruumikuju muudetakse, ja esitada see koos vastava muudetud kaardiga (plaaniga) eeltoodud aadressidele.
- **Katastriüksuste** koha-aadresside (sealhulgas KÜ-de nimede) määramise õigusakte ei ole vaja kuhugi esitada. Omavalitsus esitab (sisestab) katastriüksuste aadressiandmed **ADS-i menetlusrakenduse kaudu**.
- **Ehtisregistris** registreeritud **hoonete ja hooneosade (nt korterite) puhul** saab omavalitsus kanded teha nii **ADS-i menetlusrakenduses** kui ka **ehitisregistris**. Mõlemal juhul kantakse andmed vastavalt teise registrisse ja seega topelt kandeid ei ole vaja teha. Ülejäänud hoonete ja hooneosade korral teeb omavalitsus kanded **ADS-i menetlusrakenduses**.
- **Rahvastikuregistris (RR)** olevate isikute aadressiandmete korrastamiseks vajalikud

muudatused ning uute liikluspindade ja väikekohtade kohanime andmed toimivad automaatselt. Mõningaid erandjuhtumeid seoses aadressimuudatustega tuleb omavalitsusel lahendada rahvastikuregistri töölaual. Nende juhtumite kohta saadetakse omavalitsustele detailsem info.

- **Äriregistris (ÄR)** olevate juriidiliste isikute koha-aadresside muudatused ADS-i andmete alusel toimuvad alates 2018. aastast automaatselt.

Eraettevõtted ei ole seni ADS-ile andmeid esitanud ja see ei ole ka üldjuhul vajalik. Erandiks on Omniva, kes haldab posti sihtnumbreid, mis on ühtlasi ka ADS-i andmeteks. Hetkel (aastal 2021) uuendatakse ADS-is Omniva (Eesti Post) hallatavaid sihtotstarbe andmeid väljavõtete kaudu käsitsi. Omniva uuendab oma infosüsteemis ADS-i andmeid igaõiselt.

23. Kohanimede määramine ja korrastamine

Järgnevalt kirjeldame täpsemalt kohanime korrastamise etapil tehtavaid tegevusi.

Kohalike omavalitsuste tavatöös tuleb koha-aadresside analüüsimisel ja määramisel tegeleda peamiselt kolme liiki kohanimeobjektide kohanime ja nende ruumilise ulatusega. Need on:

1. väikekohad (tiheasustuspriirkonnad, näiteks endised aiandusühistud);
2. liikluspinnad (nt teed, tänavad);
3. maaüksused (nt hajaasustuses asuvate eramute, tavamõistes talude või suvilate maad jmt).

Loomulikult ei saa arvestamata jätta, et kõik kohanimed on omavahel teatud seostes ja mängivad ühtlasi olulist rolli kõigi kolme nimetatud objekti kohanime määramisel. Näiteks kui on määratud kohanime järvele, jõele, mäele või muule loodusobjektile, siis on loomulik, et seal läheduses olevale liikluspinnale või maaüksusele võidakse määrata sama kohanime, ainult teistsuguse liigisõnaga.

Näiteks:

1. Otepää vallas on Pühajärv ja selle poole suunduv tee on nimetatud Pühajärve teeks;
2. Helme vallas asub Petajärv ja selle järgi on oma nime saanud järve kaldal olev Petajärve maaüksus.

Sarnaseid näiteid, kus loodusobjektide nimedest tuletatakse ka teised kohanimed, saab tuua hulgaliselt. Loomulikult võib olla ka vastupidi, et enne saab nime nt maamaja (tavamõistes talu) ja seejärel loodusobjekt. Kõikide omavalitsuse territooriumile jäävate nimeobjektide, sealhulgas loodusobjektide nimede määramisega saab tegeleda omavalitsus. Nimevaliku tegemisel tuleb lähtuda [kohanimeseaduses](#) toodud põhimõtetest. Kohanime määramisel peab selgitama ka nimeobjekti ruumilise ulatuse. Kui ruumiline ulatus muutub (näiteks ehitatakse tee pikemaks) ja sama nime soovitakse kasutada muutunud ulatusega objekti puhul, siis peab omavalitsus ka selle muudatuse õigusaktiga kinnitama ning esitama kohanimeregistrile.

Selles käsiraamatus käsitleme põhjalikumalt eelkõige adresseerimissüsteemis otseselt osalevate kohanime (väikekohad, liikluspinnad ja maaüksused) kontrollimise, määramise ja muutmise spetsiifikat, kuigi üldiselt kehtivad samad reeglid enamiku kohanimeobjektide kohta (vt. täiendavalt alates peatükist "[Kohanimele esitatavad nõuded](#)").

23.1. Kohanimede korrastamise töökäik

Kõik koha-aadressid toetuvad kohanimedele, seega on väga oluline korrastada esimeses järjekorras kohanimed ja nende ruumiline ulatus (kohanimeobjekti ruumikuju – võib käsitleda ka nime mõjualana). Aadressiandmete seisukohast oluliste kohanime korrastamise etapid kohalikes omavalitsustes on järgmised:

- kohanime nõudvate väikekohtade, liikluspindade ja maaüksuste väljaselgitamine;
- nõuetele mittevastavate kohanime väljaselgitamine;
- sobivate nimede otsimine, tuginedes ajaloolistele ja kultuuriloolistele materjalidele ning paikkonna elanike arvamustele;
- nimede ja nimeobjektide ruumikujude (nt liikluspinna ruumikuju kaart) nõuetega kooskõlla viimine koos vastavate haldusmenetlustoimingutega (sh avalikustamine);
- väikekohtade, liikluspindade ja maaüksuste nimede määramine (õigusaktidega kehtestamine), vajaduse korral uute ruumikujude määramine;

- ametlike kohanime määramise õigusaktide esitamine kohanimerestriile koos kaardi või plaaniga. Juhul kui muutmist vajas ainult ruumikuju, siis sellekohane õigusakt koos kaardi või plaaniga.

Alljärgnevalt toome praktilise töökäigu näite, kuidas selgitada välja korrastamist vajavate aadressikohtade kohanime ja nende ruumikujude loend.

1. Teha kohanimerestrist väljavõtte kohanime kohta (vt lisaks peatükki „[Kohanimerestrist väljavõtte tegemine](#)”) ja kontrollida:
 - kas kohanime kohta on olemas kehtestamise **õigusakt**;
 - kas kohanimeobjekti kohta on restriis olemas **korrektne ruumikuju** ja kas see tagab loogilise adresseerimise või on vaja seda muuta.
2. Kasutada ADS-i menetlusrakendust ja teha sealt väljavõtte otsitava omavalitsuse aadressiobjektide kohta. Kontrollida ADS-i infosüsteemi poolt tuvastatud vigade infot.
3. Ajalooliste nimede uurimiseks saab kasutada Maa-ameti kodulehel olevat [maksualuste maade nimekirja aastast 1938](#).
4. Käia ADS-i menetlusrakenduse kaardil üle kogu omavalitsuse territoorium ja kontrollida visuaalselt, kas on tagatud kõigi maaüksuste ja hoonete loogiline ja nõuetele vastav adresseerimine (selgitades välja vajaduse uute liikluspindade ja väikekohtade kehtestamiseks või olemasolevate ruumikujude muutmiseks).
5. Koostada muudatusvajaduste loend ja hakata selle põhjal tegutsema.

Eeltoodud tegevustes on Maa-amet igati abiks, samuti edastab Maa-amet omalt poolt leitud probleemide kohta omavalitsustele teavet. Samas ei tohi unustada, et omavalitsus vastutab kohanime ja koha-aadresside nõuetele vastavuse eest oma haldusalas ning Maa-amet saab olla üksnes abistaja ja nõustaja rollis.

23.1.1. Kohanimerestrist väljavõtte tegemine

Kohanimerestri avalikku teenust saab avada kas otse lingiga <http://xgis.maaamet.ee/knravalik/> või Maa-ameti geoportaalist <https://geoportaal.maaamet.ee/est/Ruumiandmed/Kohanimed-p26.html>:

Ruumiandmed > Kohanimed

Kohanimed

Riikliku kohanimekorraldusega tegeleb eelkõige Rahandusministeerium koostöös teadusasutuste, kohanimenõukogu ja Maa-ametiga. Riiklikku kohanimekorraldust reguleerivad õigusaktid, millega kehtestatakse kohanime määramise ja kasutamise ning järelevalve tegemise reeglid.

Riiklik kohanimerestri on riiklik register, mille pidamise eesmärk on teabe kogumine ja registreerimine Eesti kohanime kohta, selle töötlemine ja säilitamine ning kasutajatele kättesaadavaks tegemine.

Kohanimerestri **vastutav** töötleja on Rahandusministeerium, **volitatud** töötleja on alates 1. juulist 2008 **Maa-amet**.

Andmete kasutamine

- Kohanimerestri kaardirakendus
- Kohanimerestri päring**

Teenuste tutvustused

- Kohanimerestri avalik teenus

Avaneb järgmine aken:

Riikliku kohanimeregistri avalik teenus

Vastutav töötaja Siseministeerium

Volitatud töötaja Maa-amet

X-GIS(3) Portal

Avalik

KOHANIMEREGISTRI OTSING

Kohanimeregistri kohta saate lisainfot: [Siseministeeriumi Kohanimenõukoju](#) ja [Maa-ameti kodulehelt](#)

* X-GIS kaardiden vajab töötamiseks Macromedia Flash Player 8.0 versiooni.

* Otsingu tulemusena kuvatakse need kohanimed, mis vastavad kõigile etteantud kriteeriumidele.

* Tühjaks jäetud väljad vaikut ei piira.

Kohanime või nimeosa

algusest *

Kohanime staatus

Kohanime olek

Keel

Nimeobjekti liik

Lisainfo (kohanime märkused)

Maakond

Omavalitsus

Saate teha päringu. Kohanimeregistri andmeid saab eksportida, kui olete päringu sooritanud. Tulemustabeli all on nupp „Eksport CSV”.

Tartu maakond, Tartu linn	6474932.91	659672.16	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Tartu maakond, Tartu linn	6476246.96	659273.9	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Tartu maakond, Tartu linn	6472612.86	662090.78	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Tartu maakond, Tartu linn	6473301.56	662478.67	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Tartu maakond, Tartu linn	6472390.79	660301.61	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Tartu maakond, Tartu linn	6472050.2	662917.07	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Tartu maakond, Tartu linn	6472165.03	663198.39	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Tartu maakond, Tartu linn	6471834.52	663220.73	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Tartu maakond, Tartu linn	6471892.01	663041.03	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Tartu maakond, Tartu linn	6471914.14	662641.75	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
561...	641...	721...	801...	881...	961...	
Eksport CSV						

Seda, kas õigusakt on kehtestatud, saate kontrollida, vajutades rea lõpus olevale nupule „Kirje”:

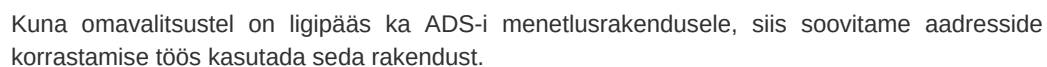
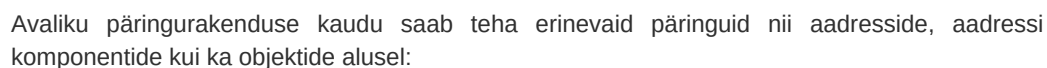
Maakond,omavalitsus,asustussüksus	X	Y	Tunnus	ADS_OID (kaardile)	EKI	Kohanime täiskirje
	↕	↕				
Saare maakond, Kuressaare linn	6457819.16	410757.89	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Saare maakond, Kuressaare linn	6458948.26	412609.27	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
Saare maakond, Kuressaare linn	6457109.33	411338.52	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje

Objekti ruumikuju saate kontrollida, vajutades nupule „Kuju”:

X	Y	Tunnus	ADS_OID (kaardile)	EKI	Kohanime täiskirje
↕	↕				
6457819.16	410757.89	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
6458948.26	412609.27	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje
6457109.33	411338.52	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	Kirje

Soovi korral saab probleemsete andmete kohta infot ka Maa-ameti aadressiandmete osakonnast.

<http://xgis.maaamet.ee/adsavalik/> või Maa-ameti
<https://geoportaal.maaamet.ee/est/Ruumiandmed/Aadressiandmed-p112.html>:
 geoportaalist

Kui tekib vajadus rohkemate andmete järele, saab kasutada [ametlikke väljavõtteid](#):

MAA-AMET

Adressiandmete infosüsteemi avalik teenus

OTSING

VÄLJAVÕTET

GEOKODEERIMINE

ABI

EST

Väljavõtted

Pealkiri

Omavalitsuse nimetus

TÜHISTA

OTSI

Nr	Pealkiri	Kirjeldus	Koostam... aeg	Falli suurus (baitides)	Kirjete arv	KOV	Tegevus
1	Jõusolevad adressiobjektid koos adressidega	Kehtivad ja ootel olekus adressiobjektid ning nendega seotud aadressid. Kui objektil on enam kui 1 aadress, siis esineb ta väljavõttes enam kui 1 kord. Samuti esinevad aadressid väljavõttes mitu korda, kui nad on seotud mitme objektiga. - adob_id (integer) - objekti versioonitunnus - ads_oid (string) - adob_liik (string) - orig_tunnus (string) - objekti tunnus originaalregistris - etak_id (integer) - objekti identifikaator ETAK süsteemis - ads_kehtiv (date) – kuupäev, millest alates selle	08.01.2020	125 684 521	2 369 699		LAADI ALLA

Juhul kui avaliku rakenduse kaudu pakutavate väljavõtete hulgas ei leidu sobivat, võib soovikohaste väljavõtete saamiseks pöörduda Maa-ameti poole.

23.1.3. Ajalooliste andmete kasutamine

Väga oluline on jälgida, et ajaloolised kohanimed ei häviks, muudaks asukohta ega moonduks, ja veelgi parem on, kui varem kaduma läinud kohanimed saaksid taastatud. Selleks on võimalik kasutada Maa-ameti geoportaalil olevat [maksualuste maade nimekirja](#) ja ADS-i avalikus kaardirakenduses pakutavaid ajaloolisi kaarte ning Eesti Keele Instituudi ja Võru Instituudi kogutud kohanimesid. Loomulikult ei või võimalike kohanimeallikadena ära unustada ka kohalikke elanikke ning kodulooürijate materjale ja teiste huviliste teadmisi.

Maa-ameti geoportaalil on **maksualuste maade nimekiri** kättesaadav järgmisel aadressil:

<https://geoportaal.maaamet.ee/est/Ruumiandmed/Kohanimed/Ettekanded-p262.html>

Maksualuste maade nimekiri aastast 1938 maakondade kaupa on abiks vanade talunimede taastamisel:

- [Harjumaa, Järvamaa, Virumaa](#) (📄 2.08 MB, 20.04.2011)
- [Pärnumaa, Läänemaa, Saaremaa, Viljandimaa](#) (📄 2.14 MB, 20.04.2011)
- [Tartumaa, Valgamaa, Võrumaa, Petserimaa](#) (📄 2.18 MB, 20.04.2011)

Failid on pakitud Winrar formaadis. Pakkimise programm [WinRAR](#) on tasuta alla laaditav [☞](#). Alternatiivina saab kasutada ka vabavaralist [7zip](#) [☞](#)

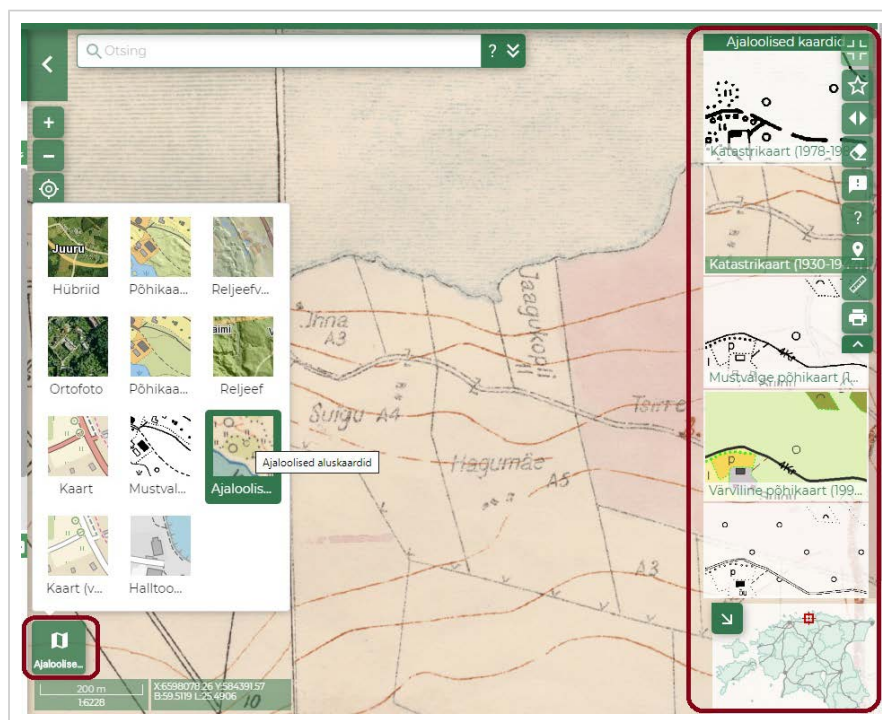
See nimekiri on saadaval Exceli tabelitena endiste maakondade kaupa. Failid on pakitud rar-vormingus, selle pakkimisprogrammi saab tasuta internetist alla laadida aadressil <http://www.rarlab.com/>.

Endised maakonnad on järgmised:

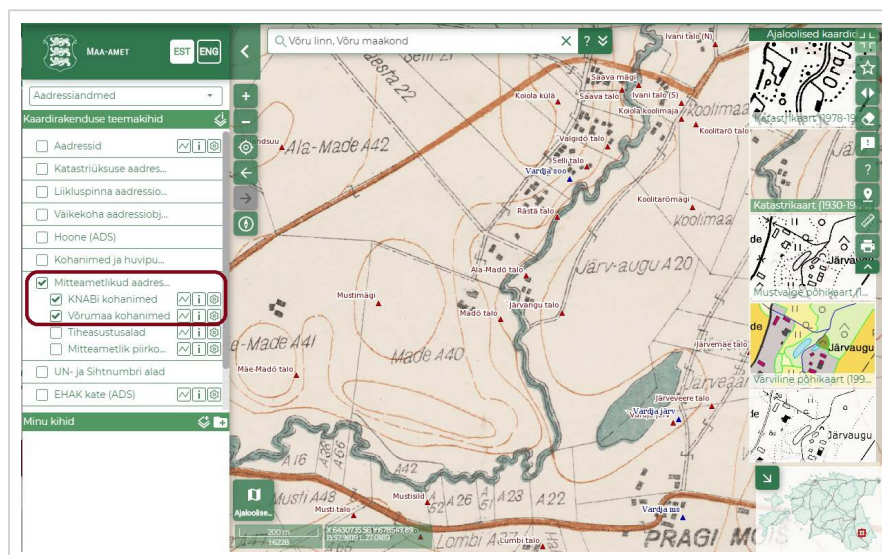

Viiide: [Eesti Instituut](#)

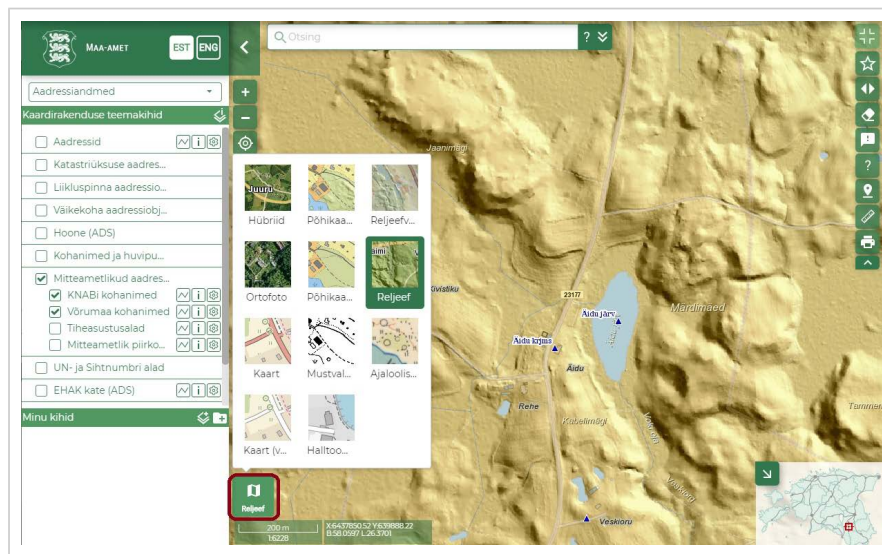
- [ADS-i avalikus kaardirakenduses](#) pakutavaid ajaloolisi kaarte saab menüüst valida järgmiselt:

- [ADS-i avalikus kaardirakenduses](#) pakutavaid Eesti Keele Instituudi ja Võru Instituudi kogutud kohanimesid saab menüüst valida järgmiselt:

- Huvitavaid leide võib pakkuda ka reljeefiinfo sisselülitamine. Kui ajaloolist nime ei leita, võib sobiva nime valikul saada inspiratsiooni ka loodusoludest.

Koha-aadresside määramine ja korrastamine

24. Koha-aadresside määramise töökäik

Kohalik omavalitsus peab ruumiandmete seaduse kohaselt tagama koha-aadresside määramise ja nõuetele vastavuse. Selleks teeb omavalitsus aadressitoiminguid. **Aadressitoimingud** on koha-aadressi määramine, muutmine ja kehtetuks tunnistamine ning koha-aadressiga seotud aadressiandmete muutmine. Sageli on muudatused tehnilised registrikannete parandused. Kuid teatud juhtudel peab omavalitsus enne aadressitoimingu tegemist viima läbi haldusmenetluse (teavitama asjaomaseid maa- ja majaanikke, kohalikke elanikke ja ettevõtteid). Samuti on vaja haldusmenetluse käigus anda inimestele võimalus aadressimuudatuste osas kaasa rääkida ning pakkuda oma lahendusi (vt lisaks peatükki "[Haldusmenetlus](#)").

Koha-aadressi määraja on kohalik omavalitsus, kes peab tagama ([RaS](#) § 54 lõige 2):

- oma pädevuses olevate aadressitoimingute tegemise ruumiandmete seaduse ja aadressiandmete süsteemi nõuetele (vt lisaks peatükke „[Koha-aadresside määramise töökäik](#)“, „[Koha-aadressi registreerimine](#)“, „[Koha-aadressi muutmine ja kehtetuks tunnistamine](#)“, „[Koha-aadressidele esitatavad üldnõuded](#)“);
- maaüksuse, sellel asuva hoone ning hooneosa koha-aadressi omavahelise kooskõla (vt lisaks teemat „[Hooneosade \(korterite\) adresseerimine](#)“ ja selle alapeatükke);
- unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide koha-aadresside ainukordsuse (vt lisaks peatükki „[Unikaalaadress](#)“ ja selle alapeatükke).

Seega saab omavalitsuse õigusaktides ja haldusmenetlustes tugineda nendele sätetele, et teha vajalikud toimingud ka juhul, kui omanikud või teised asjaomased isikud ei nõustu muudatustega. Loomulikult peab alati läbi viima korrektse haldusmenetluse.

NB! Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõige 2 sätestab: *Õigusaktiga kohaliku omavalitsuse, kohaliku omavalitsusüksuse või kohaliku omavalitsusorgani pädevusse antud küsimused otsustab omavalitsusüksuse nimel volikogu, kes võib nende küsimuste lahendamise volitada valla- või linnavalitsusele või volikogu poolt määratud osavalla või linnaosa esinduskogule, ametiasutusele, asutuse struktuuriüksusele või ametnikule.*

Seega, kui koha-aadresse määrab ja teeb kandeid ADS menetlusrakenduses, siis peab selleks olema volikogu poolt tehtud delegeerimise otsus.

Aadressitoimingud ja vastavad kandeid aadressisüsteemi menetlusrakenduses teeb omavalitsus kas:

- omal algatusel;
- riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuse algatusel;
- füüsilise või juriidilise isiku taotluse alusel.

Kui omavalitsus leiab, et koha-aadress vajab muutmist või määramist, siis algatab ta selle tegevuse ise ja ei pea ootama omanikupoolset avaldust. Samuti võivad aadressitoimingute

tegemiseks ettepanekuid esitada teised riigi- või kohaliku omavalitsuse asutused ja füüsilised või juriidilised isikud. Rakendades haldusmenetluse põhimõtteid, peavad tegevusse olema kaasatud nii maaüksuste kui ka hoonete omanikud, haldajad, kohalikud elanikud ja teised isikud, keda see puudutada võib.

Omavalitsuse tööetapid koha-aadresside korrastamisel on järgmised:

- maaüksuste, hoonete ning hooneosade koha-aadresside veelkordne kontroll ja vajadusel koha-aadresside muutmise algatamine;
- **haldusmenetluse läbiviimine;**
- muudatuste sisestamine aadressiandmete menetlusrakenduse kaudu ADS-i infosüsteemi.

25. Koha-aadressi registreerimine

Koha-aadresside registreerimine toimub järgmiselt:

1. Koha-aadressi määraja esitab uue koha-aadressi registreerimiseks aadressiandmete süsteemi infosüsteemi (edaspidi ADS-i infosüsteem) vastutavale töötajale andmed määratava koha-aadressi, aadressiobjekti ja aadressitoimingu menetluse kohta. Tehniliselt on see lahendatud nii, et omavalitsuse ametnik logib sisse ADS-i menetlusrakendusse ja sisestab selle kaudu koha-aadressi registreerimiseks vajalikud andmed. Ehitisregistrisse sisse loginud töötaja saab vajalikud aadressitoimingud sooritada ehitisregistris.
2. Pärast andmete sisestamist kontrollib ADS-i infosüsteemi vastutav töötaja (Maa-amet) registreerimismenetluse käigus aadressi määramise vastavust ruumiandmete seaduse ja aadressiandmete süsteemi nõuetele. Nõuetele vastavuse korral registreeritakse uus koha-aadress ADS-i infosüsteemis ja antakse koha-aadressi määrajale ADS-i infosüsteemi vahendusel kinnitus, et menetlus on jõustunud. Arvestama peab, et süsteemselt ei suuda ADS kontrollida kõiki vigu, mis koha-aadressides võivad esineda ja lõplik vastutus andmete nõuetele vastavuse eest jääb ikkagi omavalitsusele. Kui Maa-amet avastab probleemi pärast menetluse jõustamist, annab ta sellest omavalitsusele teada ja omavalitsusel tuleb koha-aadress ikkagi nõuetega vastavusse viia. Kinnituse saamine võib toimuda praktikas väga kiiresti (sekunditest kuni mõne minutini, kui piisab süsteemi tehtavatest automaatsetest kontrollidest), kuid võib minna ka rohkem aega, näiteks kui koha-aadressi peab üle vaatama Maa-ameti töötaja. Mõnel juhul peab kontrollija pidama nõu andmete sisestajaga, et täpsustada mõningaid küsimusi.
3. Kui koha-aadressi määramine ei vasta ruumiandmete seaduse ja aadressiandmete süsteemi nõuetele ning puudused välistavad uue koha-aadressi registreerimise ADS-i infosüsteemis, jätab Maa-amet selle registreerimata ning teavitab puudustest koha-aadressi määrajat. Vajadusel määrab Maa-amet puuduste kõrvaldamiseks tähtaja. Kui Maa-amet on tuvastanud, et koha-aadress ei sobi, siis antakse kohalikele omavalitsusele piirkonna [tugiisiku](#) poolt meili või telefoni teel sellest teada. Kui tegu on juba varem määratud koha-aadressidega, siis koostatakse ka nende kohta teated ja mõningatel juhtudel määratakse puuduste kõrvaldamise tähtaeg. Tähtaja määramine on vajalik selleks, et aadressiandmete korrastamine oleks tagatud ja omavalitsusel tekiks selge ülevaade, millised vead ja mis ajaks tuleb kõrvaldada.
4. Koha-aadress loetakse jõustunuks ja ametlikuks pärast ADS-ist **Menetlus on jõustatud** kinnituse saamisest. Seega on kõik ADS-is registreeritud aadressiandmed ametlikud ja need, mida ADS-is ei ole, mitteametlikud. Kõik enne 2012. aastat maaregisstris ja ehitisregistris registreeritud koha-aadressid kanti ADS-i automaatselt. Lisaks kanti ADS-i ametlikku ossa ka kõik seni mitteametlikena käsitletud hoonete andmed (Eesti topograafia andmekogu ETAK hooned). ADS-i haldaja teeb kõigi andmete puhul pidevat kvaliteedikontrolli ja edastab leitud probleemid ADS-i menetlusrakenduse kaudu kohalikele omavalitsustele. Kvaliteedi parandamise töö on käinud juba alates 2008. aastast ja paljud vead on kõrvaldatud, kuid suur töö ootab veel ees.

26. Koha-aadressi muutmine ja kehtetuks

tunnistamine

Alates 2012. aastast esitab koha-aadressi määraja (kohalik omavalitsus) **koha-aadressi muutmise või kehtetuks tunnistamise** info analoogselt uue koha-aadressi registreerimisega ADS-i infosüsteemi vastutavale töötlejale ADS-i menetlusrakenduse kaudu ning koha-aadressi muutmine või kehtetuks tunnistamine jõustub ADS-ist kinnituse **Menetlus on jõustatud** saamisel. Ehitisregistri kaudu tehtud muudatused laekuvad samuti ADS-i menetlusrakendusse ja peale menetlust annab ADS EHR-ile menetluse kohta kinnituse.

Arvestada tuleb ka seda, et kõigi aadressiobjektide ruumikujud on samuti aadressiandmed ja nende muudatused on aadressiandmete muudatused. Hoone või katastriüksuse ruumikuju muudatuste korral (väiksemad täpsustused, ilma et tekiks uut hoonet või katastriüksust) toimub infovahetus ADS-iga automaatselt kas ehitisregistri või maakatastri kaudu ning omavalitsus ei pea eraldi ADS-i andmeid esitama.

26.1. Ametliku koha-aadressi muutmise kohustus

Koha-aadressi peab muutma, kui:

1. koha-aadressi muutmise kohustus tuleneb õigusaktist, sealhulgas, kui muutub haldus- või asustusjaotus või muutuvad koha-aadressis kasutusel olevad kohanimed.
Kui muutub näiteks haldus- või asustusjaotus, saavad muudatuskanded üldjuhul toimuda automaatselt otse ADS-i haldaja (Maa-amet) poolt, kuid selleks on vajalik omavalitsuse nõusolek (volitus);
2. kehtestatud koha-aadress ei ole vastavuses õigusaktides sätestatud nõuetega.
Probleemiteated edastatakse omavalitsustele ja Maa-amet abistab neid sobivate lahenduste leidmisel. Kokkuleppel omavalitsusega saab Maa-amet teha osa muudatusi ka automaatselt;
3. kasutusel olev koha-aadress on eksitav.
Vaata lisaks peatükke: „[Koha-aadressid - mis ja kuidas](#)“ ja „[Levinud vead koha-aadressides](#)“. Analoogselt eelmise punktiga teavitab ja toetab Maa-amet omavalitsusi muudatuste tegemisel;
4. muutub aadressiobjekti ulatus.
Näiteks kui hoone lammutatakse osaliselt või tehakse juurdeehitis, siis võib see vajada ka koha-aadressi muudatust.

26.2. Ametliku koha-aadressi muutmise võimalus

Järgmistel juhtudel võib ametlikku koha-aadressi soovi korral muuta.

1. Aadressiobjekti leidmiseks on otstarbekas kasutada teistsugust koha-aadressi.
Näiteks kui hoonele ligipääsuks kasutati varem üht tänavat, siis aga hakati kasutama teist, on otstarbekas määrata koha-aadress selle tänava järgi, mille kaudu tegelikult hoonele kõige paremini ligi saab või millist ligipääsu kõige enam kasutatakse (näiteks kus on hoone peauks).
2. Aadressiobjekti omanik või haldaja avaldab selleks soovi.
Loomulikult vaatab omavalitsus sooviavaldused läbi ja teeb oma otsused pärast haldusmenetluse toimumist. Mõnikord võib soovi avaldada hoopis naaber ning sel juhul algatatakse samuti haldusmenetlus, et teha kindlaks, kas ja kuidas on vaja koha-aadressi muuta.

26.3. Koha-aadressi kehtetuks tunnistamine

Koha-aadress tunnistatakse kehtetuks, kui kaob aadressiobjekt, millele see määrati. See põhimõte ei ole muutunud, sest ka enne ruumiandmete seaduse kehtestamist toimub koha-aadressi kehtetuks muutmine vastavalt objektide olemasolule. Kui ei ole ühtegi objekti, millel on selline koha-aadress, siis ei saa ka koha-aadress kehtiv olla. Samas näiteks kui hoone

lammutatakse, aga sama koha-aadressiga maaüksus jääb alles, siis vabastatakse üksnes selle koha-aadressi seos hoonega ja kehtima jääb ainult maaüksusega seotud koha-aadress. Seega tuleb koha-aadresside kehtivust vaadelda alati kompleksis objektidega, millele see koha-aadress on omistatud.

Kehtetuks muutuvad loomulikult ka need koha-aadressid, mida on muudetud muutmise toiminguga käigus, aga see on sisuliselt automaatne tegevus ja selleks ei pea keegi eraldi kehtetuks muutmise toiminguid tegema. Samuti loetakse koha-aadressi muutmiseks paralleelaadressidest ühe kehtetuks tunnistamine nii, et objektile jääb alles vähemalt üks kehtiv koha-aadress. Näiteks kui varem oli hoonele määratud kaks paralleelaadressi Laua tn 5 // Tooli tn 8 ning nüüd määratakse hoone aadressiks ainult Laua tn 5 ja aadressi Tooli tn 8 ei kasutata enam ühegi teise objekti adresseerimiseks, siis muudab süsteem viimase kehtetuks.

26.4. Koha-aadressi määramise haldusmenetlus

Koha-aadressi määramisel läbiviidav haldusmenetlus peab vastama haldusmenetluse põhimõtetele. Analoogselt kohanime määramisel läbiviidava haldusmenetlusega peab omavalitsus tagama kõigi huvitatud isikute teavitamise ja huvide kaitse. Samas ei või unustada, et koha-aadress peab vastama nõuetele ning nõuetele vastavuse eest vastutab omavalitsus (vt lisaks peatükki 21.5 „[Haldusmenetlus](#)”).

Kaks kõige olulisemat haldusmenetluse läbiviimise põhimõtet aadressitoimingute puhul tulenevad otseselt ruumiandmete seadusest (vt [RaS](#) § 55).

Esimene põhimõte

Eraomandis olevale aadressiobjektile koha-aadressi määramise või selle muutmise kavatsusest teavitab koha-aadressi määraja asjaomast aadressiobjekti omanikku, haldajat või korteriühistut, küsides tema arvamust. Aadressiobjekti omanik peab kirjaliku arvamuse esitama **15 päeva jooksul teate saamisest arvates**. Arvamuse tähtjaks esitamata jätmise korral loetakse, et aadressiobjekti omanik on koha-aadressi määramise või selle muutmise nõus.

Arvamust ei ole vaja küsida juhul, kui omanik või haldaja ise ongi toiminguga algataja. Arvamuse avaldamata jätmine ei takista menetluse jätkumist. Kui omanik avaldab oma seisukoha peale haldusmenetluse läbiviimist, saab alustada uue haldusmenetluse ja vajadusel veel kord koha-aadressi muuta.

Teine põhimõte

Maaüksusele, mille koha-aadress on määramata, tuleb see määrata enne kohaliku omavalitsuse haldusakti vastuvõtmist vastava aadressiobjekti moodustamise kohta. Hoone, korteri või hooneosa koha-aadress tuleb määrata hiljemalt enne ehitusloa andmist või vahetult pärast ehitusteatise esitamist.

Seega ei või registreerida katastris maaüksusi ja ehitisregistris hooneid ega hooneosi enne, kui need objektid on registreeritud ADS-is. **Kõik need hooned ja hooneosad, mis vajavad koha-aadressi, tuleb registreerida ADS-is igal juhul, sõltumata sellest, kas need ehitisregistrisse on kantud, kavatakse kanda või mitte.** Ehitisregistris olevate hoonete ja hooneosade andmed laekuvad ADS-i automaatselt. Ülejäänud hoonete osas kasutab Maa-amet kõikvõimalikku teavet (eelkõige kaardistusinfot), mille abil saab maastikul hoone olemasolu tuvastada, ning kannab nende hoonete andmed aadressiandmete menetlusrakendusse. Juhul, kui hoone ei ole saanud omavalitsuselt koha-aadressi, annab ADS-i [tugiisik](#) sellest omavalitsusele teada. Mõnikord on kaardistusinfo alusel tuvastatud hoone andmed ehitisregistris küll olemas, kuid ilma ruumikujuta, sel juhul tuleb omavalitsusel vastavad hooned omavahel seostada. Osad hooned ehitatakse ilma ehitusluba väljastamata, ka need hooned tuleb ADS-is registreerida.

26.5. Koha-aadressi määramise õigusakt

Soovitused

- Koha-aadressi määramise korralduse motiveerivas osas soovitage tuua ära ruumiandmete seaduse § 54 lõiked 1 ja 2.
- **NB!** Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõige 2: *Õigusaktiga kohaliku*

omavalitsuse, kohaliku omavalitsusüksuse või kohaliku omavalitsuse organi pädevusse antud küsimused otsustab omavalitsusüksuse nimel volikogu, kes võib nende küsimuste lahendamise volitada valla- või linnavalitsusele või volikogu poolt määratud osavalla või linnaosa esinduskogule, ametiasutusele, asutuse struktuuriüksusele või ametnikule. Seega, kui koha-aadresside määramise õigusakte võtab praktikas vastu linna- või vallavalitsus, siis on vaja selleks volikogu volitust. Ka volituse info on soovitatav õigusaktis ära tuua.

- Viidata võib lisaks ka [aadressiandmete süsteemi määrusele](#).
- Omavalitsuse oma koha-aadresside määramise kord, juhul kui see on olemas.
- Omaniku avaldus koha-aadressi määramiseks, juhul kui see on olemas.
- Haldusmenetluse läbiviimise info – soovitame koha-aadressi määramise põhjenduses olla üksikasjalik.

Näide sisu sõnastamise kohta

Näide 1

Tagastada õigusvastaselt võõrandatud maa Rebase alevis alljärgnevatel tingimustel.

Lähiaadress: Kriimsilma tee 30

Pindala: 922 m²

Sihtotstarve: elamumaa (001 E)

Näide 2

Pidada võimalikuks Lohe vallas Koopa külas asuva vaba metsamaa nr 123 erastamist.

Lähiaadress: Printsessi

Ei soovita sellist sõnastust:

Erastatav maaüksus SÜ Mustjõe 17 Vaivara vallas, Auvere külas. (Kohamääruste järjekord on vale ja koma ei pea olema.)

- Katastriüksuste koha-aadresside **muutmisel** tuleb ära märkida katastritunnus ja üksusele määratav uus koha-aadress.
- Koha-aadressi määramisel ei tohi ära unustada ka **asustusüksuse** (küla) nime määramist, kui omavalitsus jaotub asustusüksusteks.
- Katastriüksuste **jagamisel** tuleb lisaks jagamisega nõustumisele määrata tekkivatele katastriüksustele ka koha-aadressid.

Korralduste kirjutamisel tuleb järgida keelenõudeid.

- Õigusakti kirjutamisel peab pöörama tähelepanu ka tabulatsioonide ja tühikute kasutamisele, suur- ja väiketähtedele, kokku- ja lahkukirjutamisele ([Keeleseadus](#)).
- Trükitähtede kasutamine õigusakti sisus ei ole korrektne, sest see ei võimalda aru saada, millised tähed on tegelikult mõeldud suurte tähtedena ja millised on tavakirjas väikesed tähed. Kapiteelkiri jäägu pigem siltidele ja lastekirjandusse, vajaduse korral kujunduselemendina pealkirjadesse, reklaamtrükkidele jmt. Tavakirjas ja õigusaktides tuleb kasutada õigekirjareeglitele vastavat kirjaviisi. Samal seisukohal on ka Eesti Keele Instituut.
- Keelenõu saab [Eesti Keele Instituudist](#).
- Keelenõuanne töötab igal tööpäeval kl 9–12 ja 13–17 telefonil 631 3731.

Ehkki ruumiantmete seadus ütleb, et koha-aadress on ametlik ja kehtiv sellest hetkest kui ADS menetlusrakenduses on selle kohta antud kinnitus **Menetlus jõustatud**, ei saa öelda, et koha-aadressi määramiseks õigusakti koostamine alates 2012. aasta 1. jaanuarist ei ole enam kohustuslik. Õigusakt koha-aadressi määramiseks on kohalikul omavalitsusel vaja siiski vastu võtta. Samuti kehtib endiselt haldusmenetluse läbiviimise ja koha-aadresside nõuetekohase määramise kohustus.

Kohanimed – mis ja kuidas

27. Kohanimele esitatavad nõuded

Keskendume oma raamatus peamiselt väikekohtade, liikluspindade ja maaüksuste kohanimedele. Ka neile nimedele kehtivad üldised kohanime nõuded.

Kohanimi peab vastama kõigile [kohanimeseaduse](#) nõuetele: olema üldjuhul eestikeelne, omastavas käändes, järgima eesti õigekirjutuse reegleid, nimevaliku põhimõtteid jm. Samas kehtivad nii eestikeelsuse kui ka omastava käände osas üldreeglist kõrvale kalduvad erandid ja ka nendega tuleb arvestada, et tagada kohanimedele mitmekesisus.

Eesti kohanimed, sh teede ja tänavate nimed, on kindla ülesehitusega. Kohanimi koosneb üldjuhul nimetuumast ja liigisõnast ning mõningatel juhtudel ka hargtäiendist.

Võib ju väita, et hakkama saab ka ilma kohanimedeta ja määrata saab ka väga uhkeid, võib-olla ainult väikesele inimrühmale hingelähedasi kohanimesid.

Foto: Mall Leht

Hea lahendus on siiski see, kui leitakse eelkõige kohaga sobivad kohanimed, mis aitavad kohta leida, seda iseloomustada või viidata mingile olulisele sündmusele sellega seoses (vt lisaks peatükki „[Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus](#)”). Kohanimeseaduse (KNS) § 13 sätestab, et kohanime määramisel tuleb eelistada nime, mis on paikkonnas tuntud ja levinud ning mis on tähtis aja- ja kultuurilooliselt.

Kui kohanime ei ole võimalik määrata eelmisest põhimõttest lähtuvalt, tuleb eelistada nime, mis on seotud kas paikkonnaga või nimeobjekti iseärasusega või on üle-eestilise tähendusega. Abiks tuleb ka lisateabe hankimine ajaloolistest materjalidest (näiteks [ajalooarhiiv](#), [Saaga](#) jmt), Maa-ameti kaardirakenduses X-GIS on olemas samuti võimalus uurida muinsuskaitseobjekte, pärandkultuuri, reljeefi, maardlate andmeid, geoloogilisi kaarte, mullakaarte, ajaloolisi maakaarte, Võru Instituudi ja Eesti Keele Instituudi kogutud kohanimesid jne (vt lisaks peatükki „[Ajalooliste andmete kasutamine](#)”). Kõiki mainitud andmeid on soovitatav nimede valikul arvesse võtta.

Nime valikul võib loomulikult nõu küsida ka kohalikelt kogukondadelt (koduloouurijatelt, külaseltsidelt, suguvõsauurijatelt jne) ja kohanime ekspertidelt (teadusasutustelt, mis tegelevad kohanimedega, näiteks Eesti Keele Instituut, Võru Instituut, Tartu Ülikool).

Kui ka eelnimetatud valikupõhimõtteid ei ole võimalik rakendada, siis järgmine reegel, mis kehtib muidugi ka kõigil muudel juhtudel, ütleb, et kohanimed on üldjuhul eestikeelsed (KNS § 9). Erandiks on aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud erijuhud ning pühendusnimed.

Toome veel kord esile mõned olulised põhimõtted kohanime valikul.

- Eelistada tuleb vanu kohanimesid.
 - Näiteks ajaloolistest infoallikatest leitud vanad talunimed, loodusnimed jm.
- Valida võib ka kirjeldavaid nimesid.
 - Koha asend (*Kalda tänav*), kuju (*Pikk tänav*, *Kõverjärv*), suurus (*Suuresoo*), loodusobjekt (*Kuusiku tee*, *Tiigi tänav*), maastikuvormid (*Mäeküla*), sündmus (*Pulmasild*, *Nutumägi*), vanus (*Uuevariku*), asukoht (*Ala-Kase* ja *Mäe-Kase*), maavara (*Liivamägi*, *Kruusaauk*) jm.
 - Sõidusihi näitamine (*Jõesuu tee*).
- Sobivad ajalugu ja rahvapärimust kajastavad nimed (*Fama põik*, *Heinaturu tänav*).
- Suurema hulga objektide korral võib nimed valida temaatilise sarja alusel (linnunimed, liblikanimed, puuvillatööstusega seotud nimed jne). Seejuures tuleks vältida sarnaseid või sarnase kõlaga kordusi: *Meresihi*, *Mereranna*, *Merekalda* või *Tammelehe*, *Tammetõru*, *Tammepunga*, *Tammeoksa*. Sellisel juhul võib ikkagi segadus tekkida, sest nimed on piirkonnas liiga sarnased.

Lisaks nimevaliku põhimõtetele tuleb jälgida, et aadress oleks üles ehitatud loogiliselt ja kergesti arusaadavalt. Väikekohtade (näiteks aiandusühistute) korral võib kaaluda ka väikekoha nimest loobumist ja liikluspinnajärgsele adresseerimisele üleminekut, sest siis aitab ka numbrite järjekord hoonet leida.

Järgnevates peatükkides toome ära kohanimedele esitatavad nõuded koos selgitustega.

27.1. Kohanime keelsus

Eesti kohanimed on eestikeelsed. Kehtib põhimõte, et **eestikeelseid kohanimesid tuleb kirja panna sellisel kujul, nagu neid kohapeal tarvitatakse**. Kuigi varem on Eesti eri paigus erineval määral nimesid kirjakeelestatud, ei tähenda see murdeliste nimekujude vigaseks lugemist. **Eesti mured, olgu oma õigekirjaga või ilma selleta, kuuluvad kohanimedele puhul eesti keele tervikusse.**

Kohanimedele eestikeelsuse kindlakstegemise korra kehtestas Vabariigi Valitsus 22. juunil 2004. a määrusega nr 226. Selle kohaselt **on kohanimi eestikeelne, kui nimetuum on üks järgmistest:**

1. äratuntavalt mõne eestikeelse sõna vorm;
2. kooskõlas eesti omasõnade häälikusüsteemi ja kirjaviisiga ega ole äratuntav mугanemata võõrkeelne sõna;
3. füüsilise isiku nimi.

Olulised reeglid

- Kui nimetuum on liigisõnast lahku kirjutatud ega ühildu sellega käändes, siis peab nimetuum lõppema vokaaliga nii, et tal on tegeliku või mõeldava **eesti omasõna omastava käände kuju** (nt *Pihlakas* > *Pihlaka*, keelatud on moonutus *Pihlaki*). **Erandiks on siinjuures sõna kohakäändeline vorm** (vt lisaks peatükki "[Omastav käändeline](#)").
- Kohanime **liigisõna on nimetavas käändes** (mitte *Laane metsa*, vaid *Laane mets*).
- Kohanime kirja pilt **peab vastama eesti õigekirjareeglitele** ehk nimetuum kirjutatakse suure algustähega, liigisõna väikese tähega (mitte *Annimäe Farm*, vaid *Annimäe farm*).

Kohanimedele eestikeelsuse kindlakstegemise pädevus

- Olemasoleva või määratava kohanime eestikeelsuse teeb kindlaks kohanimeääraja (enamasti omavalitsus), minister või Vabariigi Valitsus.
- Kahtluse korral olemasoleva või määratava kohanime eestikeelsuses pöördub kohanimeääraja kas kohanimenõukogu või nimeteadusliku usaldusasutuse (EKI) poole keelelise eksperdihinnangu saamiseks.
- Nimeteaduslik usaldusasutus teeb oma eksperdihinnangu teatavaks ka kohanimenõukogule.

Kohanimesid tuleb kasutada nende kohapealsel häälikkujul. Eriti puudutab see **Võrumaa**

kohanimesid, mille kirjakeelestamine on sageli tegelikku häälikkuju moonutanud, nt *hürüvä* -> *Hürova*, *härämäe* -> *Härjamäe* ~ *Häramäe* (vt lisaks peatükki „[Võrumaa kohanimedele kirjutamise reegleid](#)”).

Kohanimedele keelsuses on lubatud aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud erandid. Vältimaks põliste kohanimedele moonutamist või põhjendamatu muutmist, tuleb erandit tehes arvestada, millise keele kõnelejad elasid asjaomases kohas 1939. aasta 27. septembri seisuga (vt lisaks peatükki „[Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?](#)”; „[Eesti vähemusrahvuste asualad](#)”).

Rahvusvahelises ameti- ja ärisuhtluses on Eesti kohanimedele tuumad ja hargtäiendid samased Eestis kasutatavatega. Erandina võib kasutada maanime **Eesti** ja riikidevaheliste veekogude nimede tõlkeid.

27.2. Oma- ja võõrsõnad, võõrkeelsed sõnad

Eesti keeles kasutatava sõnavara ja nimed võib struktuuri poolest jagada kolmeks:

- omasõnad ja -nimed (*lipp*, *maailm*, *käsi*, *elu*; *Hageri*, *Narva*, *Kilingi-Nõmme*);
- võõrsõnad ja nende sarnased nimed (*buss*, *garaaž*, *trofee*, *film*; *Betooni tn*, *Maneeži tn*, *Sovhoosi tee*);
- võõrkeelsed sõnad e tsitaatsõnad ja nimed (*show*, *action*; *Rocca al Mare*, *Löwenruh*, *Wildenau*).

Allpool on toodud nimede keeleline sobivus kohanimeseaduse seisukohalt, järgides loomulikult kõiki teisi nimevaliku põhimõtteid.

- **Eestikeelne nimi**
 - piiranguteta kasutus
- **Võõrsõnaline nimi**
 - nõuab kultuuri- ja ajaloolist põhjendust

Kohanimedele eestikeelsuse kindlakstegemise korra § 4 lõike 1 kohaselt: Aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud juhtudel võivad nimetuumaks olla ka võõrsõnad, mille tunnused on:

1. tähtede f, š, z ja ž (võõrsõnatähtede) esinemine;
2. tähed b, d, g sõnavormi algul;
3. rõhk järgsilbil, juhul kui on tegemist ilmse laensõnaga

Kui nimi on põline või pikalt kasutusel olnud (kasutatud enne 1944. aastat), siis on põhjendus olemas (vt lisaks peatükki „[Kuidas võõrsõnalist nime ära tunda?](#)”). Seejuures peab nime kirjutama kehtivate õigekirja reeglite kohaselt.

- **Võõrkeelset nime saab kasutada:**
 - kui see on vastava vähemusrahvuse (rootsi, vene) alal;

põlised vähemusrahvuste alad on Loode-Eesti rannarootsi külad, Ruhnu, Peipsiääre vene külad. Pärast 1939. a septembrit algas rahvastiku vägivaldne ümberasustamine, mistõttu hilisem asustuspilt ei vasta ajalooliselt kujunenud nimede keelsusele (vt lisaks peatükki „[Eesti vähemusrahvuste asualad](#)”);

- kui tegemist on pühendusnimega (isiku nimi peab olema täielikult välja kirjutatud);
- kui nime panekuks on regionaalministri nõusolek;
- kui nimi on kultuuri- ja ajalooliselt põhjendatud. [Kohanimeseaduse](#) § 6 lõike 6 kohaselt: *Võõrkeelse kohanime määramiseks taotleb kohalik omavalitsus nõusolekut valdkonna eest vastutavalt ministrilt. Valdkonna eest vastutav teeb otsuse pärast seda, kui ta on saanud arvamuse kohanimenõukogult. Nimetatud kooskõlastamise korda ei ole vaja järgida juhul, kui võõrkeelse kohanimega nimeobjekt paikneb sellise asula territooriumil, mille elanike enamik oli 1939. aasta 27. septembri seisuga võõrkeelne.* (Vt peatükki „[Eesti vähemusrahvuste asualad](#)” ja „[Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?](#)”).
- Alati ei ole üheselt selge, millisesse rühma nimi kuulub, sest on sõnu, mille kohanimeks sobivust mõjutab see, milline päritolu neil on või milline selgitus nende kohta lisatakse. Näiteks kui tegu on selgelt äratuntava võõrkeelse sõnaga, kuigi tal ei ole ühtki selget võõrsõna ega võõrkeelse sõna tunnust, siis saab selliste üksikjuhtumite korral tugineda üksnes eksperdihinnangule. Vaata lisaks peatükki „[Isiku järgi määratud kohanimi](#)”

27.2.1. Kuidas võõrsõnalist nime ära tunda?

- Tähed *f, š, z* ja *ž*:
 - *Fosfori, Šiini, Maneeži, Telfo*
- Rõhk kaugemal kui 1. silbis:
 - *En`ergia, Pan`eeli, All`ee, Suhh`uumi, Marr`ai, Fant`aasia, Gener`aatori*
- Tähed *b, d, g* sõna alguses:
 - *Betooni, Dunkri, Gaasi, Gamma*
- Ebatavalised häälikjärjendid (siiski hääldatavad):
 - *Mjartseva, Turbatnja, Abti, Smirnova*
- Rahvusvahelise tüvega sõna või selle analoog:
 - *Instituudi, Viidemanni*

27.2.2. Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?

- Võõrtähed *c, q, w, x, y* (vms, nt *è, ë, ?*):
 - *Rocca al Mare, Lucca, Wildenau*
- Nime hääldatakse teisiti kui kirjutatakse:
 - *Shultsi* [šultsi], *Nitschke* [nitške], *Liebenau* [liibenau], *Strenze* [štrentse], *Rehbinderi* [reebinderi], *Bishopi* [bišopi]
 - *Grosstali* [gro(o)stali], *Hagerstali* [haagerstali], *Tuttvardi* [tutvardi]
- Võimalik on tingida, kui väidetakse, et nime loetakse eesti kirjaviisi kohaselt:
 - *Villa-Kalle, Starkopfi, Antonova, Adelheidi, Otiumi*

27.2.3. Eesti vähemusrahvuste asualad

- Rootsi asustusala
 - Ruhnu
 - Vormsi, Noarootsi, Riguldi, Osmussaar
 - Pakri saared
 - Vihterpalu
 - Naissaar

- Vene asustusala Peipsi ääres
 - põhjarannik (Vasknarvast Alajõe)
 - läänerannik (Mustvee, Kasepää vald, Kallaste, Peipsiääre vald, Piirissaar)
 - edelarannik (Beresje)

27.3. Kohanime õigekirjutus

Kohanime dokumenteeritakse eesti-ladina tähestikus.

- **Eesti tähestik on järgmine:**

- a b d e f g h i j k l m n o p r s š z ž t u v õ ä ö ü
 - neist f, š, z, ž on kasutusel üksnes võõrsõnades;
 - b, d, g sõna alguses esinevad üksnes võõrsõnades;
- võõrtähed: c q w x y (esinevad üksnes võõrkeelsetes nimedes)
 - NB! eestikeelne omasõna (puss) / võõrsõna (buss) // võõrkeelne tsitaatsõna (*show*).

Eesti-ladina tähestik = eesti tähed + võõrtähed + kõik ladinatähetelises keeltes kasutatavad tähed (sh näiteks č, é, á).

Mitteladina tähestikus antakse kohanime kirjakuju edasi nimede transkribeerimist ja transliteerimist reeglistava ametliku tähetabeli järgi. Kohanimede transkribeerimist ja transliteerimist reeglistava tähetabeli vene tähestikus on kehtestanud haridus- ja teadusminister 20. novembri 2008. a [määrusega](#) nr 64. Kui kohanime transkribeeritakse sellise keele tähestikku, mille kohta tähetabelit ei ole, kinnitatakse nimekuju nimeteadusliku usaldusasutuse ekspertiisi alusel.

Kohanime kirja pilt peab vastama eesti õigekirjareeglitele ning võib kajastada kohapealset murdepärast häälduskuju.

Võõrkeelse kohanime kirja pilt peab vastama asjaomase keele õigekirjareeglitele. Mitteladina tähestikust lähtumise korral peab võõrkeelse kohanime kirja pilt olema kooskõlas ametliku tähetabeliga.

Sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele peab nimetuumade kirja pilt olema ühesugune. See nõue tugineb [kohanimeseaduse](#) § 10 lõikele 5: *Sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele peab nimetuumade kirja pilt olema ühesugune.* Kui on vaja nimesid eristada, võib lisada hargtäiendi või tekitada liitsõna. Näiteks kui ühes külas on maaüksused nimega *Muro* ja *Muru* ja need nimed on sama päritolu, tuleb ka kirja pilt ühtlustada (vt lisaks peatükk "[Kas on vaja ühtlustada murdelist ja kirjakeelset nime?](#)").

27.3.1. Kirjaviis

- **Kirjaviis – st see, kuidas me hääldust kirja paneme.** Üldreeglina kirjutatakse eesti keele sõnu häälduse kohaselt.
 - [kass] > kass
 - vrd inglise [nait] > *night, knight, nyte*
- **Eesti keele kirjaviisid:**
 - korrapäratu kirjaviis kuni XVII saj lõpuni;
 - vana kirjaviis XVII sajandi lõpust kuni 1860. aastateni;
 - uus kirjaviis (esimesed ettepanekud juba 1820. aastatel).
- **Erinev kirjaviis ei tähendanud erinevat hääldust:**
 - calla = kalla = kala

Uue kirjaviisi kaitseks

- [Kohanimeseaduse](#) § 10 lõige 3 nõuab eesti õigekirjareeglite järgimist.
- Mida öelda neile, kes väidavad, et (vanas kirjaviisis) nimi on kultuuriväärtus ja tuleks säilitada?
 - KNS kaitseb ajaloolisi nimesid endid sel kujul, nagu nad rahvasuus on kasutusel olnud, nimesid kirjutame häälduspäraselt, tänapäeva kirjaviisis;
 - vana või moonutustega kirjaviis pole kultuuriväärtus;
 - vanas kirjaviisis nime säilitamine moonutaks põlist nime, sest seda loetakse nüüdisreeglite kohaselt (vrd *Ida – lida, Simo – Siimu, Kanna – Kana, Tipu – Tipu*).

Erandina on võimalik vana kirjaviisi säilitada juhul, kui nimi ongi juba ka kõnekeeles kasutusel sellisena, nagu ta on kirjutatud. Seega on sõna ajalooline hääldus teisenenud ja seda nime, mis kunagi kohale pandi, tänapäeval enam ei kasutata.

Kui aga nime hääldus tänapäeval on algsena säilinud, tuleb see ka häälduse kohaselt kirjutada.

Kohanimed ja koha-aadressid kuuluvad avalikku keeleruumi. Seega ei või tänapäeval kohanimes ega koha-aadressides kasutada vana kirjaviisi, vaid tuleb lähtuda kehtivast kirjakeele normist.

Paljude maaomanike jaoks on see olnud üsnagi üllatav, sest omavalitsused ega teised asutused ei osutanud sellele nõudele varem piisavalt tähelepanu ja maade tagastamine toimus paljudel juhtudel just korrapäratus või vanas kirjaviisis olnud talunimedega.

Suurem osa vanast kirjaviisist on juba maaüksuste nimedest kõrvaldatud. Selliseid nimesid on aadressiandmete süsteemi jäänud veel ainult umbes paarsada.

Iga nime puhul, millel selline probleem esineb, tuleb viia läbi haldusmenetlus ning teha kindlaks, kuidas seda hääldatakse. Vastavalt hääldusele tuleb nimed nõuetega vastavusse viia. Näiteks tuleb muuta maaüksuse (endise talu) nime *Otti* > *Oti* (vt lisaks peatükki „[Vana kirjaviis maaüksuste kohanimes](#)”). Omaniku väide, et tema vanaisa kirjutas oma nime ikka kahe „t” tähedga ei ole piisav põhjendus, lisaks peab selgitama, kuidas nime tegelikult hääldatakse. Vajadusel kaasata ka Eesti Keele Instituut. Kui soovitakse vanas kirjakeeles olevat isiku nimekuju kasutada, siis üheks lahenduseks on kehtestada pühendusnimi (st eesnimi koos perekonnanimega). Kindlasti on võimalikke lahendusi veel, igal üksikul juhul tuleb omavalitsusel omanikega need läbi arutada.

27.3.2. Vana kirjaviisi reeglid

- **Erinevus uuest kirjaviisist:**
 - pikka täishäälikut märgiti lahtises silbis ühekordselt: *koli*, *ue*, *jama*, *wie*, *asa*;
 - lühikest täishäälikut märgiti lahtises silbis järgneva kaashääliku topeldamisega: *temma*, *wanna*, *lukku*, *kollin*;
 - NB! vana kirjaviis võimaldas kahetist tõlgendust: *kannu* = *kannu* (om sõnast *kann*) või *kanu* (mitm os sõnast *kana*);
 - vanas kirjaviisis oli sõnade kirja pildi seos keeruline: *kool* – *koli* – *koli* (vrd praegu: *kool* – *kooli* – *kooli*).
- **Tähestik:**
 - kuni uue kirjaviisi käibeletulekuni ei märgitud sageli õ-d, vaid see asemel enamasti ö;
 - gooti kirjas oli v asemel w.

27.3.3. Kuidas vana kirjaviisi ära tunda?

- **Ebaharilikud topeldused nime keskel:**
 - *-bb-*, *-gg-*, *-dd-* (*Sabba* > *Saba*, *Rägga* > *Räga*, *Sadda* > *Sada*, *Kaggootsa* > *Kaguotsa*);
 - *-tt-*, *-kk-*, *-pp-*, kui sõna on tegelikult II vältes (*Otti* > *Oti*, *Kukke* > *Kuke*, *Eppu* > *Epu*).
- **Ebaharilikud tähejärjendid, nt –ij- (Ijetse > Hiitsete).**
- **Vanapärased hääldusjooned nimes** (nt -o sõnas kaugemal: *Sallo* > *Salu*, *Ado* > *Aadu*);
 - *o-d* ei pea tingimata nimes parandama, kuigi Põhja-Eestis oleks see soovitatav.
- **Raskesti märgatavad:**
 - *Simu* > *Siimu*, *Idase* > *Idase*, *Iri* > *Iiri*, *Ira* > *Iira*;
 - *Alle* > *Ale*, *Annimatsi* > *Animatsi*, *Annesilla* > *Anesilla*, *Jummika* > *Jumika*.

27.4. Võrumaa kohanimed kirjutamise reegleid

Nimede kohapealse häälikkuju edasiandmisel tuleb kasutada eesti kirjaviisi, sealhulgas järgmiste täpsustustega:

- vokaalharmonia säilimisel on **eesvokaalid** ä, e, õ ja ü ning **tagavokaalid** a, õ, o ja u; ühes lihttüves esinevad vaid emmad-kummad (nt *Härmä*, *Sepä*, *Söödä*, *Mürgü*, *Tammõ*, *Holsta*, *Põrstõ*, *Tsutsu*); *i* on neutraalne, esinedes nii ees- kui ka tagavokaalidena (*Tsirgu*, *Niidü*); *o* esineb erandina ka eesvokaalsete nimede järgsilpides (õ asemel: *Käätso*, *Peedo*);

- kõrgeenenud **keskkõrgeid vokaale** (ee ~ ii, oo ~ uu, öö ~ üü) võib märkida nende kõrgete vastetega: *Tiidlä, Suuveere, Tüütsmanni*;
- kõrget (nn venepärast) **õ-d** märgitakse õ-ga: *Nõnova, Võõlastõ*;
- nime lõpul esinevat larüngaalklusiili e katkehäälikut ei märgita: *Hindsa, Määsi*;
- afrikaadi nõrka vastet märgitakse **ds-ga**: *Madsa, Nedsäjä*;
- **palatalisatsiooni** üldjuhul ei märgita. Silbialgulise konsonandi puhul võib seda märkida *j*-ga, eriti sõnades ja nimedes, kus see kirjakeele traditsioonile omane. Vokaalidevahelist lühikest palataliseeritud konsonanti võib näiteks teatmeteostes ja kaartidel siiski märkida analoogiliselt „Õigekeelsussõnaraamatus” kasutatud märkimissüsteemiga, st konsonandi järel akuudiga. Selline märkimisviis ei kuulu eesti tavaortograafiasse. Näiteid: *Mar´a* (tavaortograafias *Marja*), *Kar´a* (*Karja*), *Ton´a* (*Tonja*), *Hul´aku* (*Huljaku*), *Kol´o* (*Koljo*).

Liigisõnade kohapealse, kirjakeelest erineva häälikkuju võib säilitada nimetuuma ja liigisõna kokkukirjutuse korral, muul juhul kasutatakse liigisõna kirjakeelset kuju:

- *Kirbumõts, Põdrasuu, aga Väherü mets, Ragandi soo.*

Kohapealsest häälikkujust lähtuvat nime tuleks loodusnimede puhul kindlasti eelistada. Asustusnimede kuju fikseerimisel tuleks arvestada kohalike elanike soove ja säilitada kõige tuntumad kohanimed (nt linnade ja kihelkondade nimed) nende eesti kirjakeelde juurdunud kujul.

Olemasolevate kohanimede parandamine, sh tegeliku hääldusega vastavusse viimine on eriti vajalik juhtudel, kus seni käibivad nimed on normitud eksitavalt (nn kantseleietümoloogiad):

- *Meenikunna soo* (peab olema: *Meenikunnu soo*), *Laanemetsa* (algne nimi *Lannamõtsa*) jne.

27.4.1. Kas on vaja ühtlustada murdelist ja kirjakeelset nime?

Murdealadel esineb sageli probleem, et sama päritoluga nimed on kord kirjakeelestatud ja kord murdelised. Näiteks *Horosuu külas* asub *Horosoo* nime kandev maaüksus – külanimi on murdes, aga maaüksuse nimi kirjakeelne. Üldiselt tuleb püüda selle poole, et kirja pilt oleks ühesugune. Sama põhimõtte on sätestatud ka [kohanimeseaduse](#) § 10 lõikes 5: *Sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele peab nimetuumade kirja pilt olema ühesugune*. Kui on vaja nimesid eristada, siis võib lisada hargtäiendi või tekitada liitsõna.

Samas on esialgu siiski tähtsam ülesanne jämedatest moonutustest vabanemine ehk peamiselt vana kirjaviisi välja sõeluda. Muud küsimused, näiteks *Kuklasõ – Kuklase*, mis taanduvad murdelisusele, on pisut väiksema tähtsusega. Oluline on, et mõlemad nimed olekid põhimõtteliselt õigesti kirjutatud.

Kui nime erinevus on üksnes murdest tulenev, siis soovitame nime muuta, kuid kui erinevus tuleneb vana kirjaviisi kasutusest, siis peab nime kindlasti muutma.

Näiteks:

- *Härämäe külas* on katastriüksus nimega *Herramäe* – see on *Härämäe* nimi vanas kirjaviisis ja vajab muutmist;
- *Rebäsemõisa külas* on katastriüksus nimega *Vana-Rebase* – tegu on murdega ja katastriüksuse nime muutmine on soovituslik;
- *Väiku-Ruuga külas* on katastriüksus nimega *Väike-Ruga* – see on vana kirjaviis, õige on kas *Väiku-Ruuga* või *Väike-Ruuga*;
- *Nilbõ külas* on katastriüksus nimega *Nilbeoja talu* – tegu on murdega ja võib jääda muutmata, kuid antud ametlikust maaüksuse nimest tuleb kõrvaldada juurdemõeldav liigisõna *tal* (ametlikesse aadressiandmetesse ja kaartidele seda liigisõna ei kanta, küll aga võib seada tava suhtluses kasutada);
- *Mõõlu külas* on katastriüksus nimega *Melo-Peetri* – see on vana kirjaviis, tuleb muuta kujule *Mõõlu-Peetri*.

27.5. Omastav kääne

Kohanimi **peab olema üldjuhul** omastavas käändes. See nõue kehtib nimetuuma kohta. Objekti liiki märkiv sõna ehk liigisõna tuleb panna nimetavasse käändesse. Liigisõnad on näiteks tee,

tänav, väikekoht, mets, põld, karjäär, järv jne. Kui nime tuum ja liigisõna on kokku kirjutatud, siis on terviknimi nimetavas (*Mõisa/küla, Uue/talu, Kesk/väljak, Must/järv*).

Näiteks tuleb muuta:

Järveääre alajaama > *Järveääre alajaam*;

Tulevik väikekoht > *Tuleviku väikekoht*;

Luiga Endrik > *Luiga-Endriku* (tegu on taluga, liigisõna *tal*u on juurdemõeldav ja seda ametlikus kohanimes ega koha-aadressis välja ei kirjutata, kuid seda võib kasutada tava-suhtluses);

Jaam tänav > *Jaama tänav*.

Erandina on lubatud lisaks omastavas käändes olevatele nimedele ka kohakäändelised nimed. Kohakäänded jagunevad sisekohakäändeteks (sisseütlev, seesütlev ja seestütlev) ja väliskohakäändeteks (alaleütlev, alalütlev ja alaltütlev). Sisekohakäänded väljendavad seesolemist ning sisse ja välja liikumist (näiteks kitsikusse, kitsikuses, kitsikusest), väliskohakäänded pealolekut ja sellega seotud liikumisi (lauale, laual, laualt). Vormiliselt väljendatakse kohakäändeid käändelõppudega, mis moodustavad kaks paralleelset kolmikut (-sse, -s, -st ja -le, -l, -lt). Näiteks on talude nimeks olnud *Saarepealt*, *Kaskealt* ning nende muutmine ei ole vajalik.

Erandiks on ka omadussõnad, mida ei pea omastavasse käändesse panema. Näiteks on korrektsed sellised nimed nagu *Pikk tänav*, *Roheline tänav* ja *Väike tänav*.

Vt lisaks peatükki „[Hargtäiendi vorm](#)”.

27.6. Nimeobjekti liik ja liigisõna

Nimeobjekti liigisõna (objekti liiki näitava sõna) valikul tuleb kindlasti jälgida, et liigisõna ja objekti tegelik olemus oleksid vastavuses. Üldlevinud liigisõnad on kirik, kool, tee, tänav, mets, põld, karjäär, järv jne. Liigisõna peab olema väikese tähega (seega mitte *Pikse Põik*, vaid *Pikse põik*) ja nimetavas käändes, nagu eelmises peatükis juttu oli.

Vältida tuleb olukordi, kus samas piirkonnas on kasutusel sama nimeobjekti kohta paralleelselt erinevad **liigisõnad** (näiteks tee ja tänav). Omavalitsusel tuleb otsustada, kumb liigisõna jääb, teha muudatused vastavates hoonete, korterite ja katastriüksuste koha-aadressides ning kirjutada ka siltidele liigisõna õigel kujul.

Haruldased liigisõnad

- Roheline aas (Tallinnas)
- Tõnismägi (Tallinnas), Trepimägi (Viljandis)
- Torupilli ots (Tallinnas)
- Suur Rannavärav (Tallinnas)
- Mereäär (Paldiskis)

Jälgida tuleb liigisõna kirjutust. Näiteks võib mõnel juhul liigisõnast saada nimetuuma osa: Suur kaar (siin on *kaar* liigisõna) või Suur-Kaare tänav (siin on liigisõna *tänav* ja *Kaare* on nimetuuma osa). Samuti võib liigisõnana kasutusel olev sõna olla nimetuum, nt *Puiestee* tänav või *Pärna* puiestee.

Vt lisaks peatükki „[Liigisõnade eksitav kasutamine](#)”.

27.7. Üldjuhul üheosalisus

Kohanimed peavad üldjuhul olema **üheosalised**.

Nt *Kuslapuu tänav*, *Kannikese põik*. Nõuetele ei vasta *Meie Aed AÜ*, *Romantik Käva AÜ*, *Maa Sool AÜ* jt.

Teine võimalus on kasutada hargtäiendit, kuid sel juhul peab see olema **sidekriipsuga ühendatud**.

Nt *Suur-Karja tn*, *Uus-Võsa tn*, *Toom-Kooli tn*, *Vana-Tartu mnt*.

On ka erandeid, kus nimi on mitmeosaline ja ilma sidekriipsuta (*Taani Kuninga aed*), kuid selliseid ei ole otstarbekas hulgaliselt juurde tekitada, sest selliste nimede kasutamine aadressides on tülikas.

Erandi moodustavad ka teede kohanimed, mis on enamasti mitmeosalised. Näiteks *Oisu-Kärevere-Taikse tee*. Juhul kui tee nime soovitakse kasutada aadresside määramisel, on otstarbekas siiski määrata liikluspinnale üheosaline nimi. Näiteks Tapa linna läbib *Pärnu-Rakvere-Sõmeru tee* ning adresseerimiseks on linna piires olevale teelõigule määratud liikluspinna nimena *Paide maantee*.

Vt lisaks peatükke „[Hargtäiendid](#)” ja „[Hargtäiendi vorm](#)” ning „[Kohanime kokku- ja lahkukirjutamine](#)”.

27.8. Põhi- ja rööpnimi

Nimeobjektil on üldjuhul ainult üks ametlik nimi.

Erandiks on nimeobjektid, mis ei ole haldusüksus, tänav ega väljak (üldisemalt liikluspind), neil võib olla kaks ametlikku nime, millest üks on põhi- ja teine rööpnimi. Rohkem kui kaks ametlikku nime kohanimeobjektil olla ei saa. Lisaks põhi- ja rööpnimele võib kohanimeobjektil olla ka mitteametlikke nimesid, kuid nende kasutamine on mõnevõrra piiratud.

Rööpnime määramiseks peab kohalik omavalitsus **taotlema nõusolekut** valdkonna eest vastutavalt ministrilt. Valdkonna eest vastutav minister teeb otsuse pärast seda, kui on saanud arvamuse kohanimenõukogult. Üldiselt ei ole soovitatav määrata massiliselt rööpnimesid, sest nende kasutamine on teatud määral ebamugav ning mõnel juhul ka segadust tekitav.

Põhi- ja rööpnime võib määrata aja- või kultuurilooliselt põhjendatud juhul, kui eesmärk on säilitada:

1. võõrkeelne kohanimi nimeobjektil, millel juba on või millele määratakse ka eestikeelne nimi (näiteks on määratud nii eesti- kui ka rootsikeelsed külanimed Läänemaal Noarootsi valla küladele, nagu *Aulepa / Dirslätt*);
2. teine eestikeelne nimi (näiteks Võrumaal Rõuge vallas *Sänna / Sännä küla*).

Rööpnimeks võib määrata nimekuju, mis on kirjutatud niisuguse **eesti murde õigekirjas, millel on oma kirjakeel**. Samuti võib nimi kajastada ka kohapealset murdepärast häälduskuju, kui murdel kirjakeel puudub.

Kui tegu on võõr- ja eestikeelse nimega, siis seda, **kumb nimedest on põhিনিimi ja kumb rööpnimi, otsustatakse järgmisel põhimõttel**:

1. kui nimeobjekt paikneb sellise asula territooriumil, mille elanike enamik oli 1939. aasta 27. septembri seisuga eestikeelne, määratakse põhiniimeks eestikeelne nimi;
2. kui nimeobjekt paikneb sellise asula territooriumil, mille elanike enamik oli 1939. aasta 27. septembri seisuga muukeelne, määratakse põhiniimeks võõrkeelne nimi. Erandina võib põhiniimeks määrata üleriigiliselt tuntud eestikeelse nime, mis on kasutuses kinnistunud ajalooliselt.

27.9. Kohanimede samanimelisuse piirang

Samanimelised ei tohi olla:

1. haldusüksused;
2. ühe valla või linna piires asuvad asustusüksused;
3. ühe asustusüksuse piires asuvad nimeobjektid.

Samanimelised on nimeobjektid, mille kohanimed on samased täiskujul, koos liigisõnaga.

Saab välja tuua terve hulga probleeme, mis tekivad, kui lähinaabruses olevate objektide kohanimed on sarnased.

- Sama külanimi on kasutusel naaberomavalitsustes.

Kuigi reeglite alusel võib olla erinevates omavalitsustes samanimelisi külasid, siis praktikas on soovitatav selliseid olukordi vältida ja mitte juurde tekitada. Isegi kui on olemas ajalooline põhjendus, võib sama nime kasutamine lähestikku asuvate omavalitsuste külade puhul hulgaliselt probleeme põhjustada. Ka see, kui naaberomavalitsuse küla nime kasutatakse maaüksuse (sh tavamõistes talu) nimena, võib mõnel juhul probleeme tekitada.

- **Sama väikekoha või liikluspinna nimi on kasutusel naaberomavalitsustes.**

Soovitame omavalitsustel vältida erinevates asustusüksustes ühe omavalitsuse lõikes ja samuti naabruses asuvate teiste omavalitsuste territooriumidel asuvate liikluspindade ja väikekohtade nimede eksitavat sarnasust. Liikluspindade korral tuleb lisaks kohanimeregistri andmetele jälgida ka teeregistri andmeid. Kui tegu on sama teega, mis kulgeb kord ühe, kord teise omavalitsuse piires, siis soovitame määrata sellele sama kohanimi.

- **Liikluspinna või tee nimi on kasutusel lähinaabruse (sama või naaberomavalitsuse) asulates erinevate teede kohta.**

Soovitame liikluspinnale ja teele nime määramisel jälgida, et sama nime ei kannaks juhtumisi mõni teine sama omavalitsuse tee ega liikluspind. Samuti tasub kontrollida, ega naaberomavalitsustes ei kasutata sama nime mõne teise tee puhul. Erandiks on juhtumid, kus tegu on loogiliselt sama tee jätkuga – sel juhul on sama nime kasutamine õigustatud ja mõnel juhul lausa hädavajalik, kuid tuleb jälgida, et tegu oleks sel juhul sama objektiliigiga. Lisaks tuleb jälgida teeregistris olevaid teede andmeid.

Näiteks oli Kohtla-Järvel *Roheline tänav* Järve linnaosas ja ka Viivikonna linnaosas. Tänapäevaks on olukord parandatud ning see tänavanimi on kasutusel ainult Järve linnaosas, Viivikonna linnaosas on määratud uus nimi: *Liiva tänav*.

- **Liikluspindadel on sama nimetus koos erinevate liigisõnadega.**

Näiteks kui ühes vallas on korraga kasutusel *Kase tee* ja *Kase tänav*, *Kaasiku tee* ja *Kaasiku tänav*, *Kadaka tee* ja *Kadaka puiestee*. Soovitame omavalitsustel selliseid olukordi vältida ja mitte juurde tekitada. Võimaluse korral tuleb üks sellistest liikluspindadest ümber nimetada.

- **Liikluspinnal ja väikekohal on sama nimetus erinevate liigisõnadega.**

Näiteks kui alevikus on kasutusel *Valli tänav* ja *Valli tee* ning sama valla külas on olemas ka *Valli aiandusühistu*.

- **Liikluspindade ja väikekohtade kohanimes ei ole otstarbekas korrata linna, linnaosa ega küla nime**, juhul kui samanimelisi rohkem ei esine.

Näiteks Kohtla-Järve linnas *AÜ Kohtla-Järve Tabori* ei ole otstarbekas, sest teist Tabori-nimelist aiandusühistut pole.

Kokkuvõtteks: soovitame kohalikel omavalitsustel tagada üheselt mõistetavad aadressid, muutes segadust tekitavad kohanimes ja vältides uute segaduste tekitamist. Sama põhimõtet toetab ka [ruumiaandmete seaduse](#) § 48. **Samas omavalitsuses ei ole soovitatav määrata sama tüvega kohanimesid erinevatele aadressikohtadele (liikluspindadele ja väikekohtadele).** Jälgida tuleb, et kohanimerregistri ja teeregistri andmed ei oleks vastuolus.

Vt lisaks peatükke „[Väikekoha nimi](#)” ja „[Liikluspinna nimi](#)” ning nende alapeatükke.

27.10. Pühendusnimi

Pühendusnimi on isiku mälestuseks või austuseks määratud kohanimi. Isiku nime ei või pühendusnimeks määrata selle isiku eluajal. Pühendusnime määramise kord on kehtestatud [Vabariigi Valitsus määrusega](#).

- **Alati ei ole üheselt selge, kas tegemist on pühendusnimega** (nt *Koidula tänav*, *Lutsu tänav*). Tegu võib olla nii inimese mälestuseks või austuseks määratud nimedega kui ka lihtsalt tavaliste nimedega, millel ei ole isikuga seost. Seejuures on vaja jälgida piirkonnas olevaid teisi nimesid. Kui samas piirkonnas on kasutuses näiteks kirjanike ja kultuuritegelaste pühendusnimed, siis võib eeldada, et ka nende nimede puhul on siiski tegu pühendusnimedega, mis on jäetud nõuetekohaseks muutmata (isiku täisnimi on jäetud välja kirjutamata).

- **Pühendusnimede määramisel peab ka eesnimi (-nimed) olema välja kirjutatud** (nt *Juhan Liivi tänav*), hilisemas kasutuses võib eesnime lühendada initsiaaliks, kuid päris ära jätta ei tohi (*J. Liivi tn*). Erandiks on nimed, mis ka täiskujul sisaldavad initsiaale. Näiteks A. H. Tammsaare tee puhul pikemat nimekuju ei ole, sest tegu on pseudonüümiga, mida kirjanik ise kunagi pikalt välja ei kirjutanud.
- **Elukutset ja auastmeid pühendusnimedes ei kasutata** (nt ei ole õige määrata kohanimeks *Akadeemik Maslovi tänav* või *Kindral Laidoneri plats*).
- **Tiitlid nagu von on lubatud ja need kirjutatakse alati välja** (nt *Nikolai von Glehni põik*).

27.11. Isiku järgi määratud kohanimi

Sageli on kohanimed määratud isiku järgi, kuid ei ole seejuures pühendusnimed. Suur hulk maaüksuste (sh talude) nimesid on tekkinud just talude esmaasustajate nimede järgi (nt eesnimede järgi määratud talunimed *Miku-Märdi*, *Jaani*, *Oti*). **Isiku järgi määratud kohanimede korral ei ole tegu mitte isiku täisnimega, vaid ainult kas ees- või perekonnanimega.**

Ka tänapäeval võidakse maaüksustele nimesid määrata isikunimede järgi, kuid see ei ole eriti soovitatav, sest inimesed ei ole enam nii paiksed ning ühes hoones võib elada erineva perekonnanimega inimesi. Kui seda siiski tehakse, peab nimi vastama eestikeelsuse reeglile. Kindlasti peab jälgima, et kui maaüksusel (nt talul) on vana nimi olemas, siis tuleb seda üldjuhul säilitada (vajaduse korral taastada), ning samuti seda, et igakordse omanikuvahetusega ei hakataks maaüksus nime muuta.

Ka isikunimede osad (ees- või perekonnanimed) kohanimedes **peavad vastama eesti õigekirjareeglitele ja olema omastavas käändes**. Kui inimese nimi jääb omastavas käändes muutmata (*Uba > Uba*) ja selle nime järgi on määratud katastriüksuse nimi, siis ei ole midagi valesti ja nime muutma ei pea. Asjaolu, et nimi on määratud isiku järgi, ei tarvitse olla kõigile teada, seega võib taolisel juhul Maa-amet näiteks paluda omavalitsuselt selgitust nime päritolu kohta. Täiendavad selgitused lisatakse aadressiandmete süsteemi vastava objekti andmete hulka.

Samas ei ole võimalik isiku nime järgi määratud katastriüksuse nime muutmata jätta juhul, **kui see ei lõpe täishäälikuga** (nt *Kallas* peab muutuma *Kalda* või *Kallase* vastavalt sellele, kuidas isik oma nime kääneb või eelistab käänata – käänamata jätta nime ei tohi).

Murdesõnade puhul tuleb mängu veel ka murdereeglite kohane käänamine ja kirjakeele reeglite kohane käänamine. Jällegi võib nii ja naa, aga kindlasti peab tulema ühele reeglistest vastama.

Kui isiku järgi määratud nimi ei vasta eestikeelsuse reeglile, siis on võimalused järgmised:

- a) määrata pühendusnimi (st isiku täisnimi);
- b) taotleda võõrkeelse nime kasutamiseks nõusolek regionaalministrilt.

Seega - kui isikunimi on **võõrsõna struktuuriga** (nt *Starkopf*), siis on vaja aja- ja kultuuriloolist põhjendust. Igal juhul peab nimi olema **omastavas käändes** (sealhulgas ka isiku järgi määratud nimed, võõrapärase nimed ja pühendusnimed). Võõrkeelsete nimede käänamisel võivad mängu tulla ka vastava võõrkeele käänamisreeglid, aga siis tasub juba ekspertidelt nõu küsida.

Isiku järgi nime määramisest veel

Igasugust passis olevat nime kasutada ei tohi. Näiteks vene isikunimesid tuleks Eestis kirjutada Eesti transkriptsioonis. Kui venelane on omale prantsuse või inglise transkriptsioonis passi saanud, siis tema perekonna- või eesnime katastriüksusele andes tuleb ikka lähtuda venekeelsest nimest ja see meile traditsioonilisel moel ümber kirjutada (nt *Jušini*, mitte mingil juhul *Yushini* vms).

27.12. Numbrit kasutamine kohanimes

Kohanimeseaduse § 13 lõige 5 sätestab: *Kohanimeks ei või määrata numbrit ega muud mittesõnalist tähist*. Seega ei või numbrit ega muud mittesõnalist tähist määrata ka hargtäiendiks.

Eesti liikluspindade nimede hulgas on nummerdatud tänavaid üsna vähe ja kohanimeseaduse kohaselt neid juurde tekkida enam ei tohi. **Kui selline number aga esineb, tuleb see alati kirjutada nimetuuma ette ja kasutada punkti, sest tegemist on järjekorranumbriga. Kasutada tuleb araabia, mitte Rooma numbreid:**

1. Jõe tänav, 5. Jõe tänav (Pärnus);
2. Lehe põik (Kohtla-Järvel Kukurusel);
2. Tartu põik (Jõhvis);
1. liin, 2. liin (Tallinnas);
3. Roheline tänav, 4. Roheline tänav (Narvas).

Nimekujud *1 Jõe*, *Lehe põik 2*, *Tartu põik II* on vigased.

Nummerdatud tänavanimed on Eestis mõnel pool ajaloolistel põhjustel tekkinud, nt *1. liin*, *2. liin* jms Tallinnas, *3. Roheline tänav* ja *4. Roheline tänav* Narvas (muud Rohelised tänavad on hävinud).

- **Nummerdatud** tänavad tuleks võimaluse korral ümber nimetada.
- **Kuupäevalised** kohanimed (nt *26. Juuli tänav*) tekitavad palju segadust ja parem on mitte määrata kuupäeva kohanimeks. Soovitav on kuupäevalised kohanimed samuti ümber nimetada.

Vaata lisaks numbrite kasutamisest maaüksuste nimedes peatükist: "[Numbrite ekslik kasutamine](#)"

27.13. Suur ja väike täht kohanimedes

- **Põhireegel:** kohanime nimetuum ja hargtäiend kirjutatakse suure tähega, liigisõna väikese tähega.

Nt *Alevi tänav*, *Heki tee*, *Hiie puiestee*, *Suur-Karja tänav* (*Suur* on hargtäiend, kirjutatakse suure tähega ja see liitub sidekriipsu abil), *Vana-Narva maantee*, *26. Juuli tänav*, *Suur promenaad*

- Kui nimetuum on mitmesõnaline, siis kirjutatakse iga sõna (peale sidesõnade, kui neid peaks olema) suure algustähega.

Nt *Taani Kuninga aed*, *Uue Maailma haljak*

- **Liigisõnad** kirjutatakse väikese tähega.

Tähelepanu tuleks pöörata haruldasematele liigisõnadele, mida kiputakse suure tähega kirjutama, nt *aas*, *jalg*, *kaar*, *ots*, *äär* jne – ka need liigisõnad tuleb kirjutada väikese tähega. Nt *Roheline aas* (mitte *Roheline Aas*), *Pikk jalg* (mitte *Pikk Jalg*), *Suur kaar* (mitte *Suur-Kaar*).

27.14. Lühendid

Kohanimede kehtestamisel ei ole tähtlühendite kasutamine lubatud. Hilisemal kohanime kasutamisel koha-aadressis võib mõningatel juhtudel lühendeid kasutada.

Aadressiandmete süsteemi määruse § 13 lõike 2 ja 3 alusel võib ametlikes aadressiandmetes kasutada ainult seitset liigisõna lühendit: **tn**, **mnt**, **pst** ja **AÜ**, **SÜ**, **GÜ**, **vkt** ning liigisõna või selle lühendit ära jätta ei tohi. Laiemas kasutuses, st siltidel, postiaadressides ja kaartidel on kohanimedid võimalik rohkemgi lühendada. Täpsema korra esitab kohanimeseaduse § 111 lõike 2 ja § 16 lõike 2 alusel kehtestatud riigihalduse ministri määrus (15. jaanuar 2016. a määrus nr 2) "[Kohanime vormistamise ja kasutamise kord](#)", milles on kokku lubatud 24 lühendit, kuid ametlikes aadressiandmetes tuleb siiski piirduda eeltoodud seitsme lühendiga.

- Ametlikus kohanime **määramise õigusaktis** tuleb kindlasti kohanimi kirjutada **täiskujul**, st koos pikalt väljakirjutatud liigisõnaga ja pühendusnime puhul koos eesnime(de)ga.
- Lubatud liigisõnade lühendamist võib kasutada näiteks katastriüksuste lähiaadresside määramisel või muutmisel ja mujal aadressiandmetes.
- Kõik **liikluspindade liigisõnad** (nt *tee*, *allee*, *põik*, *väljak*, *plats* jne) kirjutatakse täielikult välja, erandiks on *maantee*, *puiestee* ja *tänav*, mille puhul on lubatud kasutada vastavaid punktita lühendeid väikeste tähtedega *mnt*, *pst* ja *tn*: Pärnu *mnt*, Kaskede *pst*, Pargi *tn*.
- Kõik väikekohtade liigisõnad kirjutatakse täielikult välja, erandiks on *aiandusühistu*,

suvilaühistu, garaažiühistu, väikekoht, mille puhul on lubatud kasutada vastavaid punktita lühendeid suurte tähtedega *AÜ, SÜ, GÜ*: *Kannikese AÜ, Ranna SÜ, Salu GÜ* ning alates 1. juulist 2013 on lisandunud lühend: väikekoht – *vkt*.

- **Nimetuumaga kokkukirjutatud liigisõna** ei lühendata (nt *Toompuiestee, Ringpuiestee, Moora umbtänav, Umbtänav, Kesktänav*).
- **Eesti haldus- ja asustusüksuste nimede esitamisel koha-aadressis** on lubatud esitada vaid Eesti haldus- ja asustusüksuste klassifikaatoris esinevat nimekuju, mille lühendamine ei ole lubatud. Kõik Eesti haldus- ja asustusüksuste objektid kirjutatakse koos liigisõnaga (nt *Mõisaküla linn, Kukulinna küla, Tsirguliina alevik, Kesklinna linnaosa*).
- **Lubatud on ka pühendusnimede korral eesnimede lühendamine** (vt järgmist peatükki).
- Kõik **muud lühendid**, sidesõnad ja parasiitsõnad kohanimeses ja katastriüksuste lähiaadressides (nt *kr, mü, kü, krunt, nr, maatükk, kinnistu, ja, ning* jne) **on keelatud** ja seega tuleb need ametlikest koha-aadressidest kõrvaldada. **Erandiks** on siinjuures raudteid teenindavad maaüksused, kus on lubatud traditsiooniline piketi number ja lühend *km*. Näiteks maaüksuse nimi: *Tartu-Petseri raudtee 22,4-25,2 km*

27.14.1. Pühendusnimega liikluspindade nimede lühendamine

Isikunimeliste kohanime puhul võib lühendada eesnime, kasutades initsiaale. Eesnime täielik ärajätmine ametlikus kohanimes ei ole lubatud. Kohanime määramise õigusaktis ei või nime lühendada.

- Aadressides ja kaartidel ei tohi eesnime(sid) ära jätta, ent neid võib lühendada, kasutades üksnes eesnimetähti (initsiaale). Erinevus siltidega võrreldes on selles, et sildil tuleks ühekordne eesnimi välja kirjutada, aadressis ja kaardil võib sedagi lühendada.
- Isiku järgi määratud aadressikoha nimes, milles esineb eesnimi, võib selle asendada initsiaalidega, kusjuures initsiaalide ja perekonnanime vahele pannakse punkt ning punkti ja järgneva nime vahele jäetakse tühik, nt *A. Weizenbergi tänav, F. R. Faehlmanni pst, F. R. Kreutzwaldi põik, E. Särgava allée, E. Vilde tee*.
- Kui isiku eesnimi on sidekriipsuga kaheosaline, siis initsiaalid kujunevad kahest esitähel ja sidekriipsust ilma tühikuteta, millele järgneb punkt ja tühik, nt *A-A. Tiimanni tänav* (Albert-August Tiimanni tänav Narvas).
- **Tiitel** kirjutatakse täielikult välja selle täiskujul, nt *N. von Glehni tänav*.
- Liikluspindade (näiteks tänavate) **siltidel** ei tohi eesnime(sid) ära jätta, sest **sildid peavad olema informatiivsed ja kajastama seda, et tegu on pühendusnimega**. Kui isikunimi ei ole pikk ja sisaldab ainult ühte eesnime, siis tuleks kogu isikunimi sildile välja kirjutada, nt *August Alle, Anna Haava, Hans Kanni, Paul Kerese, Jaan Koorti, Jakob Liivi, Juhan Liivi*.
- Kui eesnimesid on rohkem kui üks, siis võib neid **sildil** lühendada (nii on talitatud nt Tallinnas): *F. R. Faehlmanni, K. A. Hermann, C. R. Jakobsoni, J. V. Jannseni, F. R. Kreutzwaldi, C. T. von Neffi* (viimane asub Vinni vallas Piiral).

27.15. Hargtäiendid

Hargtäiend (kohanimeseaduse § 3 lõige 5) on kohanime täiendav koostisosa, mis eristab korduvaid kohanimesid. Kui nimesse kuulub hargtäiend, siis lisatakse see nimetuumale sidekriipsu abil (hargtäiend ei käändu). Nt *Suur-Kaare tänav, Väike-Kaare tänav, Kesk-Kalamaja tänav, Vana-Võidu alevik, Uus-Võsa tänav, Toom-Kooli tänav, Vana-Tartu maantee*.

- **Hargtäiendit** sisaldab nimi juhul, kui algselt samanimelisi kohti on lisatäienditega hakatud üksteisest eristama; nende täiendite abil hargnevad samanimelised kohad eri objektideks, sellest ka niisugune termin.
- **Tüüpilised** hargtäiendid on *Uus- (Uus-Muuga puiestee), Vana- (Vana-Narva maantee), Suur- (Suur-Karja tänav), Väike- (Väike-Kuke tänav)*.
- **Vähem levinud hargtäiendeid**: *Eest-, Tagant-, Takka-, Ülevalt-, Alt-*.
- Ka mõne suurema koha nimi võib talitleda hargtäiendina, nt *Toom-Rüütli tänav* (see on Toompeal paiknev Rüütli tänav, eristamaks seda all-linnas paiknevast Rüütli tänavast), *Kiiu-Aabla küla* ja *Kolga-Aabla küla* (Kuusalu vallas on kaks Aabla küla, mida omavahel eristatakse hargtäiendiga).
- Toome näitena ära ka tüüpilisi reljeefist tulenevaid hargtäiendite paare, mida kasutatakse

Eesti erinevates piirkondades: *Üla-* ja *Ala-*, *Mäe-* ja *Ala-*, *Ülevalt-* ja *Alt-*, *Mäelt-* ja *Alt-*.

- **Hargtäiendiks** ei või määrata numbrit ega muud mittesõnalist tähist (kohanimeseaduse § 13 lõige 5).

Aja- ja kultuurilooliselt tähtsa ning paikkonnas tuntud nimega **nimeobjekti jagunemisel** ei tohi nimeobjekti ajaloolisele tuumikule määrata täiesti uut nime. Kui vana nime kasutamise välistab samanimelisuse piirang, tuleb kasutada vana nime tuumast ja **hargtäiendist** koostatud nime (kohanimeseaduse § 13 lõige 8).

27.15.1. Hargtäiendi vorm

Üldreeglina liitub hargtäiend nimetuumaga sidekriipsu abil nimetuuma ette. Erandina esineb ka tagatäiendeid, mis on liidetud nimetuuma taha (vt järgmine peatükk).

- **Sidekriipsu** ei kasutata, kui hargtäiend on käänduv, nt *Suur Munamägi* (omastav *Suure Munamäe*), *Väike Emajõgi*. Tänavanimedest kuuluvad siia nt *Suur Rannavärv*, *Väike Rannavärv* (Tallinnas), *Väike Ringtee* (Rohuneemel). Niisugustele nimedele on iseloomulik, et nimetuum ja liigisõna on kokku kirjutatud, lisanduv hargtäiend jääb sellest lahku.

Eraldi tuleb tähele panna nimesid, milles on **hargtäiendit meenutav osis**, ent mis tegelikult hargtäiend ei ole. Tallinnas Rahumäel on *Väikese Illimari tänav* nimetatud Friedebert Tuglase samanimelise romaani („Väike Illimar”, 1937) ja selle peategelase järgi, sidekriipsu seega ei kasutata. Niisamuti oli Dunkri tänava vahepealne nimi *Vana Tooma tänav* ilma sidekriipsuta, sest seda tuli mõista kui Tallinna linnavahi Vana Tooma järgi nimetatud tänavat, mitte kui vanemat Tooma tänavat, millele leidsid paariline näiteks Uus-Tooma tänava näol. Niisuguseid raskeid juhtumeid on õnneks väga vähe.

- Seega sidekriipsu ei kasutata, kui ei ole tegemist hargtäiendiga, nt *Väikese Illimari tänav*, endine *Vana Tooma tänav* (nimetavas Vana Toomas), praegu Dunkri tänav.

Hargtäiendite omastavalise või nimetavalise kuju puhul (Uue- vs. Uus-) tuleb arvestada tava:

- **tänavanimedes on hargtäiendid nimetavas**, nt *Suur-Karja tänav*, *Uus-Tööstuse tänav*;
- **asulanimedes** on valdavalt kasutusel omastavaline täiend, nt *Suure-Kambja*, *Uue-Võidu*;
- **maaüksuse nimedes** soovitame omastavalist vormi, kuigi nimetavaline täiend ei ole viga, nt *Uue-Karjamaa*;
- **omastavaline** vorm sobib alati siis, kui on nimetuumaga kokku kirjutatud, nt *Uuesepa*, *Suuretooma*.

Üldiselt soovitamegi maaüksuste (nt talude) nimede korral pigem kokkukirjutatud nimesid. Sama soovitus annab ka kohanimenõukogu eelkäija (kohanimekomisjon) oma 1995. aasta [pöördumises](#): *Sidekriipsu ja selle järel suure algustähe kasutamine liitnimes on põhjendatud juhul, kui lähestikku (ühes külas) on mitu ühenimelist hoonestatud maaüksust (nt talu) ja teistele peale ühe on lisatud hargtäiend (mingi eristav tunnus: sõna, talupidaja nimi vms)*, nt Lepiku, Mäe-Lepiku, Oru-Lepiku; Kubja, Eest-Kubja, Ala-Kubja. Kui selline eristav tunnus on lisatud kõigile nimedele, siis on otstarbekas rakendada tavalist kokkukirjutust, nt Jürilepiku, Mäelepiku, Orulepiku; Vanakubja, Eestkubja, Alakubja.

- Hargtäiend *Väike-* esineb üksnes sel kujul (mitte *Väikese-*), nt *Väike-Kuke tänav*, aga *Väikese Illimari*, sest tegemist ei ole hargtäiendiga.

27.15.2. Tagatäiend

Lisaks ette liituvale hargtäiendile võib kohanimedes kasutada ka **tagatäiendit** ([kohanimeseadus](#) ei keela).

Nt *Lõmmelu-Takka*, *Lättelohu Ülemine*, *Jalaku Alumine*, *Ero Kollane*, *Ero Sinine*, *Päralde-Eest*, *Allika-Alt*, *Allika-Ülalt*.

Sidekriipsu küsimus tagatäiendiga nimedes ei ole alati selge. Üldiselt on sellised nimed vähe levinud. Kui neid hakkab rohkem tekkima, siis on ilmselt vaja ka lisareeglid välja töötada.

Kohanime kokku- ja lahkukirjutamine

28. Kohanimede kokku- ja lahkukirjutamine

Kohanimes kirjutatakse liigisõna nimetuumaga kokku.

Nt *Emajõgi*, *Munamägi*, *Põhjalaht*, *Lasnamägi*, *Pelgurand*, *Mõisaküla*, *Metsakalmistu*, *Rannavärv*, *Kivisild*, *Suveaed*, *Rohukabjasoo*, *Tähigenotsumägi*, *Loodekarjamaa*.

- Vt lisaks Eesti kohanime kokku- ja lahkukirjutamise reegleid (<http://www.eki.ee/knn/knqigek.htm> (ilmunud ajakirjas Keel ja Kirjandus 1997, nr 1, lk 41–42 ja 2000. a ilmunud „Kirjakeele teatajas II”, lk 51–53).

28.1. Erinevalt üldreeglist

28.1.1. Kohanimi võib esineda nii liigisõnaga kui ka ilma

Kohanime liigisõna kirjutatakse nimetuumast lahku, kui kohanimi võib samas tähenduses ette tulla nii koos liigisõnaga kui ka ilma selleta, kus liigisõna on juurdemõeldav ja nime tähendus sellest ei muutu.

Nt *Tartu linn* (= *Tartu*), *Aakre küla* (= *Aakre*), *Räpina alev* (= *Räpina*), *Surju mõis* (= *Surju*), *Peipsi järv* (= *Peipsi*), *Kihnu saar* (= *Kihnu*), *Raja talu* (= *Raja*) (liigisõna *tal* on juurdemõeldav – ametlikes kohanimes ja -aadressides seda välja ei kirjutata, kuid tava suhtluses võib kasutada).

28.1.2. Nimetuumaks on käänduv omadussõna

Erandlikult kirjutatakse liigisõna nimetuumast lahku, kui nimetuumaks on käänduv omadussõna.

Nt *Suur väin* (seesütlev: *Suures väinas*), *Väike Emajõgi* (vrd *Väikesel Emajõel*), *Vaikne järv* (vrd *Vaikel järvel*), *Roheline turg*, *Uus turg*, *Vaikne park*.

28.1.3. Sekundaarnimed

Sekundaarnimi on teisest kohanimest tulenev kohanimi:

Nt *Pärnu jõgi*, *Endla järv*, *Kihnu väin*, *Muuga laht*, *Salme aed* (Narvas, saanud nime *Salme* tänava järgi), *Merivälja park*, *Mäepealse mets*.

Nimede sekundaarsust tuleb käsitada sünkroonses tähenduses, st lahku tuleb liigisõna kirjutada eelkõige nendes sekundaarnimes, mis tulenevad näiteks külade või olemasolevate maaüksuste (nt talude) nimedest. Nimede varasemat päritolu ei pea seejuures arvestama. Kui ei ole teada, kas on tegemist sekundaarnimega, siis tuleb nimi liigisõnaga pigem kokku kirjutada.

Nt *Tedrejärv* (endise *Tedre talu* järgi, aga võib-olla ka nime järgi, mida enam ei eksisteeri).

28.1.4. Aadressikohtade nimed

Liigisõna kirjutatakse nimetuumast lahku, kui tegemist on aadressikoha (liikluspinna või väikekoha), s.o tänava, maantee, puistee, väljaku, aedlinna, ühistu, keskuse, väikekoha vms nimega, mida kasutatakse teiste objektide adresseerimisel. Seega on liikluspindade ja väikekohtade nimed üldreeglina liigisõnast lahku kirjutatud.

Nt *Allika tänav, Narva maantee, Mere puiestee, Vabaduse väljak, Lossi plats, Päikese väikekoht, Suitsu põik, Järve tee, Salumäe ühistu.*

Kõige kriitilisemad selle reegli seisukohalt on nimed, mida kiputakse pidama üldterminiteks ja seetõttu kokku kirjutama. Õige on siiski kirjutada lahku: *Lossi plats, Turu plats, Vabaduse väljak* jms.

28.1.5. Aadressikohtade nimede erandid

Järgnevates alapeatükkides on toodud aadressikohtade nimede erandid.

28.1.5.1. Nime esiosa on muutumatu sõna

Kui nime esiosa on muutumatu sõna, siis kirjutatakse liikluspindade sõnaosad ikkagi kokku ka juhul, kui liikluspindade ja väikekohtade nimede üldreegli alusel tuleks liigisõna lahku kirjutada.

Nt *Kesktänav, Keskväljak, Kesktee, Kesksaar, Ringtee, Umbtänav, Põiktänav.*

Nimetuumaga kokku kirjutatud liigisõna ei lühendata.

Nt õige on *Toompuiestee 2*, mitte *Toompst 2*, ja *Moora umbtänav 17*, mitte *Moora umbtn 17*.

Erandina on lubatud jätta muutmata mõni üksik kohanimi, juhul kui see on juba juurdunud, kuid uue kohanime kehtestamisel peab järgima kehtivaid reegleid.

Nt erandlikuna ei ole vaja muuta juba juurdunud tänavanimed *Kesk tänav, Põik* (Tartus, nime tuum ja liigisõna on üks).

Kui omavalitsus soovib erandina jätta mõne reeglitele mittevastava kohanime muutmata, siis on selleks võimalik pöörduda kohanimenõukogu poole.

28.1.5.2. Haruldane liigisõna

Erandlikud **kokkukirjutused esinevad ka mõne haruldase liigisõnaga seoses**, niisuguseid juurde tekitada ei ole tarvis.

Nt *Suur Rannavärv, Väike Rannavärv, Tõnismägi, Saiakang, Olevimägi, Trepimägi.*

Väikekohtade rahvapärased liigisõnad kirjutatakse üldreeglina kokku.

Nt *Pügalaots, Hangunukk, Mäepool, Rannaveer.*

Lahku kirjutatakse väikekoha nimi siis, kui tuumaks on mõne teise koha nimi.

Nt Varstu kant.

28.2. Üldreegel parkide korral

Kui kohanime ei kasutata aadressikoha nimena, vaid näiteks **haljasala (pargi)** vm avaliku koha nimena, siis lähtutakse üldreeglit, st nimetuum ja liigisõna kirjutatakse **kokku**, kui ei ole mingeid eripõhjusi lahkukirjutamiseks.

- **Haljasalad (pargid)** liikluspindade alla ei kuulu ja seega tuleb nende nimedes nimetuum ja liigisõna üldjuhul kokku kirjutada.

Nt *Hirvepark, Lindamägi, Männipark, Politseiaed, Seegihoov, Virumägi, Karuplats, Kuningaplats, Suveaed, Mõisapark, Lossiaed, Jaamapark.*

28.2.1. Erandid parkide korral

- Kui pargi nimi tuleneb kõrvalasuva tänava nimest, siis kirjutatakse pargi nimi lahku, sest tegemist on sekundaarnimega.

Nt *Kooli park* (Kooli tänava ääres asuv park).

- Kui pargi nimi tuleneb hoonest või objektist, mille lähedal see asub, ja samanimelist tänavat ei eksisteeri, siis kirjutatakse pargi nimi kokku.

Nt *Koolipark* (kooli ümber olev park), *Raudteepark* (raudtee ääres olev park), *Klubipark* (pargi ääres asub klubihoone).

- Kui pargi nimi on antud mingi ehitise (näiteks tehase) järgi ja asub ka selle ehitise nimelise (Tehase) tänava ääres, siis on mõeldavad mõlemad variandid.

Nt *Tehase park* või *Tehasepark*.

- Lahkukirjutamise malli kasutatakse veel juhul, kui nimetuumaks on isikunimi.

Nt *Forseliuse park*, *Glehni park*, *Margareeta aed*, *Mathieseni aed*.

- Samuti kirjutatakse pargi nimi nimetuumast lahku, kui nimetuumaks on mitmuslik sõna.

Nt *Dominiiklaste hoov*, *Tornide väljak*, *Viirastuste aed*.

Tallinna ametlikud kohanimed *Bastioni aed*, *Kuberneri aed*, *Piiskopi aed* on küll lahku kirjutatud, kuigi reegel eeldaks siin pigem kokkukirjutust: *Bastioniaed*, *Kuberneriaed*, *Piiskopiaed*.

Väikekohtadest ja liikluspindadest

29. Väikekohtade ja liikluspindade nimed

Järgnevalt keskendume aadressikohtade (väikekohtade ja liikluspindade) nimedele ja nende objektide tekitamise põhimõtetele.

Kui kohalikus omavalitsuses on tihedalt asustatud piirkondi (kompaktse hoonestusega alasid), siis tuleb adresseerida neis piirkondades kas väikekoha või liikluspinna (aadressikoha) alusel. Sama põhimõte on sätestatud ka [ruumiandmete seaduse](#) § 48 lõikes 2.

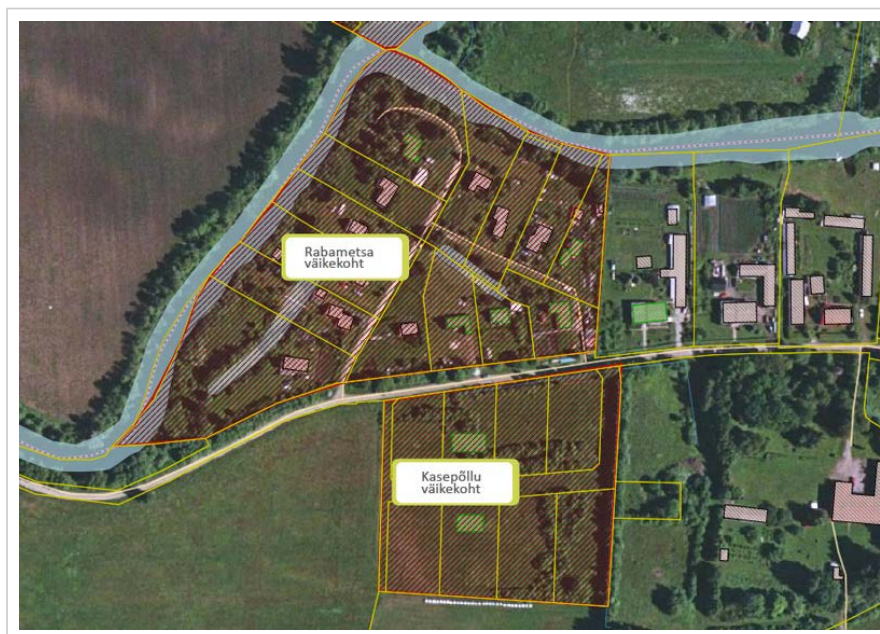
29.1. Väikekoha nimi

Väikekoht on üks kahest aadressikohast (teiseks on liikluspind - nn tänav). [Ruumiandmete seaduse](#) § 44 punkti 2 kohaselt on **väikekoht** asulast väiksem maa-ala, mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Väikekohas asuv tee võib olla kasutuses iseseisva aadressikohana liikluspinna tähenduses. Väikekohtadena võib käsitleda näiteks endiseid aiandusühistuid, tihedamalt asustatud külakeskuseid, külaosi, paiku, kante, endiseid kolhoosikeskuseid, garaažiühistuid jne, kus kasutatakse majade ja maaüksuste nummerdamist.

Väikekohajärgne adresseerimine on põhjendatud sellistes tihedamalt asustatud piirkondades, kus ei ole selgelt välja kujunenud liikluspinnajärgset adresseerimist ja sellele ei ole mingil põhjusel otstarbekas üle minna. Kui vähegi võimalik, soovitame tiheasustuses eelistada pigem liikluspinnajärgset adresseerimist, sest see on üldjuhul selgem ning hooned ja maaüksused on kergemini leitavad.

Väikekoha nimi - nagu ka liikluspinna nimi - peab olema registreeritud riiklikus kohanimeregistris ([kohanimeseaduse](#) § 4 lõige 1 ja § 8 lõige 1 punkt 2) ning määratud koos ruumikujuga kaardil. **Väikekoha nimi peab vastama kõigile käsiraamatus eespool käsitletud kohanimelise esitavatele üldistele nõuetele.**

Nt: *Pärnu maakond, Saarde vald, Rabaküla, Rabametsa väikekoht*;
Pärnu maakond, Saarde vald, Rabaküla, Kasepõllu väikekoht.

29.1.1. Väikekoha nime liigisõnad

Väikekoha kohanimes **ei või liigisõna puududa**. "[Kohanime vormistamise ja kasutamise korra](#)" § 5 lõike 1 kohaselt: Kohanimi peab sisaldama liigisõna [Kohanimeseaduse](#) § 4 lõike 1 punktides 1–4 nimetatud nimeobjektide (sh: *aadressikoht ruumandmete seaduse tähenduses, näiteks tee, tänav, väljak, väikekoht*), lennuväljade või -jaamade ning sadamate korral.

Laialt levinud väikekohtade liigisõnad on näiteks *aiandusühistu, suvilaühistu, garaažiühistu, ühistu*. Uue määratava kohanime liigisõnana ei või kasutada sõnu, mis näitavad juriidilise isiku või ühenduse tegutsemisvormi, näiteks aiandusühistu, suvilaühistu, garaažiühistu ja elamuühistu (vt. "[Kohanime vormistamise ja kasutamise korra](#)" § 5 lõige 5). Kuna ühistuline tegevus kipub kas hääbuma või kehtestatakse juriidiliselt mõni teine tegevusvorm, siis soovitame juriidilisele isikule viitavaid liigisõna sisaldavad nimed muuta. Pigem soovitame kasutada selliseid liigisõnu nagu *keskus, piirkond, kant, paik, nurk, tehniküla, suvituskoht, suvilakoht, väikekoht, aedlinn*. Liigisõna *väikekoht* võiks jääda universaalliigisõnaks, kui muud tunduvad sobimatud.

Kõik väikekohtade **liigisõnad kirjutatakse täielikult välja, erandiks** on *aiandusühistu, suvilaühistu, garaažiühistu* mille puhul on lubatud kasutada punktita suurtähtlühendeid **AÜ, SÜ, GÜ** ja väikekoha puhul **vkt** ("[Kohanime vormistamise ja kasutamise kord](#)" § 5 lõige 8).

Nt Põllu aiandusühistus asub maaüksus *Põllu AÜ 6*;
Jõekääru väikekohas asub maaüksus *Jõekääru vkt 7*.

Väikekoha territooriumil võivad omakorda asuda liikluspinnad, mille alusel maaüksusi nummerdatakse. Kui vähegi võimalik, soovitame sellisest variandist hoiduda. Väikekohta pole otstarbekas moodustada, kui territooriumil on võimalik kehtestada liikluspind ja adresseerida liikluspinna järgi, sel juhul on koha-aadress lühem. Kui aga väikekoha nime kasutamine koha-aadressis aitab kohta paremini leida, siis on ka selline lahendus otstarbekas.

Nt Pärnu maakonnas Sindi linnas asuvas Viira aiandusühistus asub liikluspind *Karu tänav*. Maaüksuse koha-aadress on sel juhul:

Pärnu maakond, Tori vald, Sindi linn, Viira AÜ, Karu tn 10

Eelneva näite puhul tuleb arvestada, et sellist pikka ja lohisevat koha-aadressi peab kasutama kõikides asjaajamistest ja ametlikus dokumentatsioonis. Üle Eesti kasutatakse sellist adresseerimise varianti vähestel juhtudel, seega võib tulevikus osutuda õigustatuks, et niisugust struktuuri enam ette ei nähta ja ka need vähesed sellise struktuuriga aadressid tuleb ümber muuta. Eelistatui adresseerimisviis tiheasustuses on liikluspinnajärgne adresseerimine ilma väikekoha nime määramata. Vajaduse korral võib suuremates tiheasustuspiirkondades kaaluda näiteks eraldi küla, alevi või aleviku moodustamist asustusüksusena.

29.3. Väikekohtade ja liikluspindade ruumiline

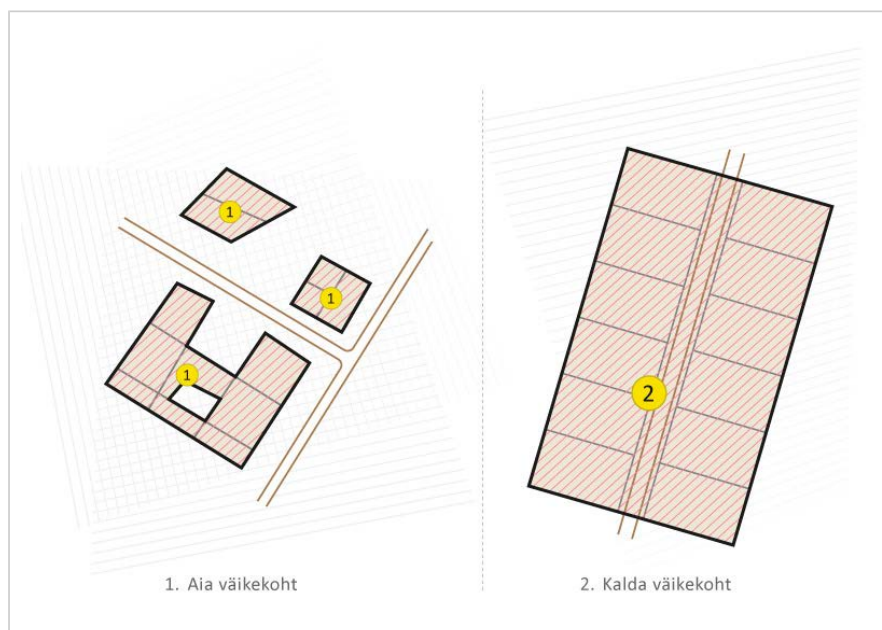
paiknemine

Järgnevat alapeatükides käsitleme täpsemalt väikekohtade ja liikluspindade ruumikujusid (ruumilist ulatust).

29.3.1. Põhireeglid väikekoha ruumilise paiknemise kohta

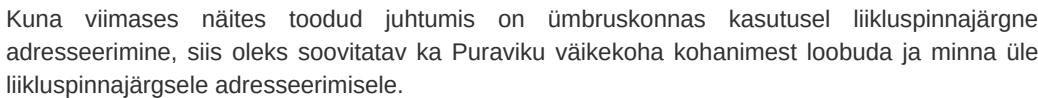
- Väikekoht peab koosnema ühest kinnisest pindobjektist.
- Erandjuhtudel võib väikekoht koosneda ka mitmest lahustükist (nt kui mõni suurem tee läheb väikekohast läbi ja see soovitakse välja jätta), kuigi see ei ole soovitatav variant.
- Kindlasti tuleb vältida mitmest pisikesest tükist koosnevate või n-ö auguliste väikekohtade moodustamist.
- Kui on võimalik kasutusse võtta liikluspinnajärgne adresseerimine, ei ole otstarbekas väikekohta kehtestada.

Näiteks on alltoodud joonisel ebaotstarbekalt lahustükkidena paiknev Aia väikekoht ja pigem ühe liikluspinna järgi adresseerimiseks sobiv Kalda väikekoht:

- Samuti ei ole soovitatav väikekohajärgne adresseerimine juhul, kui maaüksusi ja hooneid on palju.
- Üle 100 maaüksuse korral soovitame pigem liikluspinnajärgset adresseerimist.

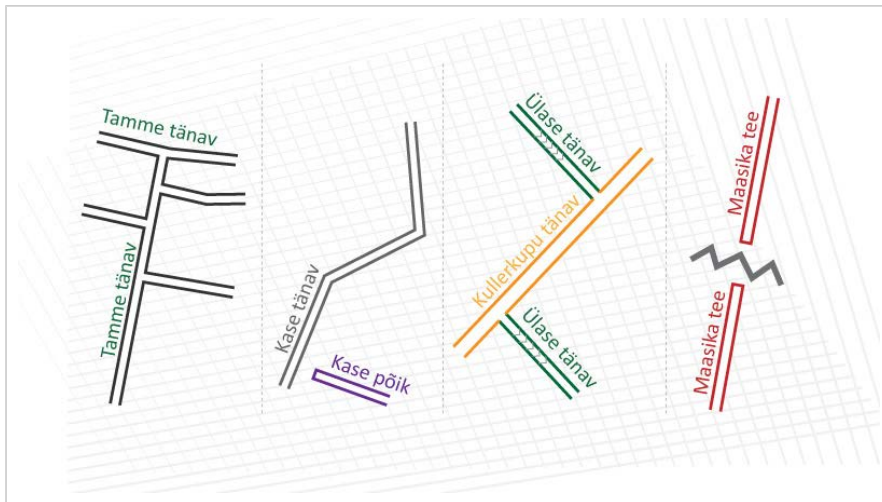
Näiteks Puraviku väikekohas on üle 100 maaüksuse, nende vahel liikudes on üsna keerukas aru saada, kuspool võiks olla otsitava numbriga maja:

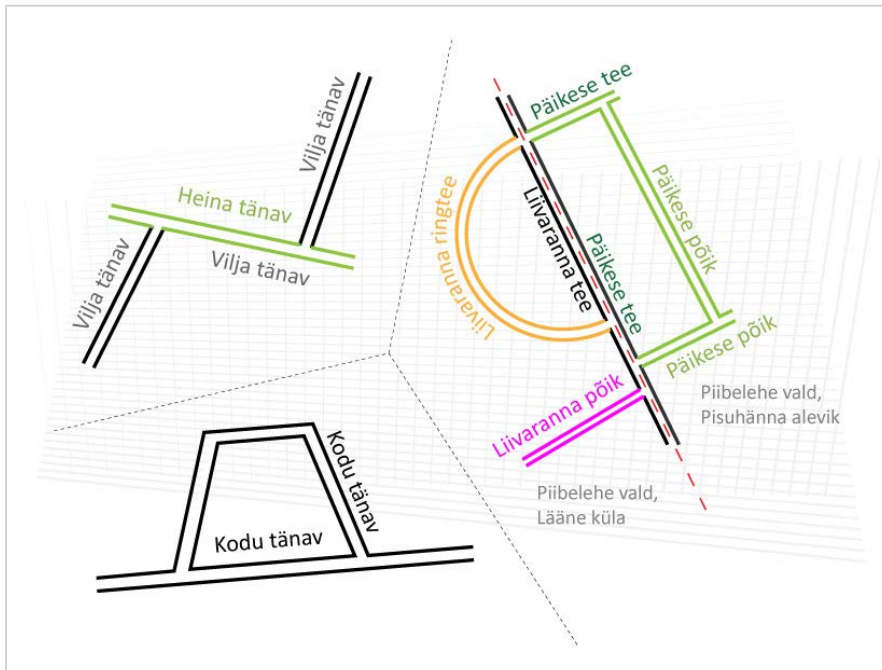
- Liikluspind peab olema katkematult läbitav. (vt [Kohanime vormistamise ja kasutamise kord](#) § 4)
- Liikluspinnal ei või olla kõrvalharusid, mis visuaalselt on tajutavad eraldi objektidena. Seega lühikesed harud, mida saab käsitleda pigem juurdesõitude kui harudena, on lubatavad, kuid pikemad kõrvalharud tuleb erineva kohanimemega eristada ning adresseerida maaüksused ja hooned selle järgi. Lühikeseks haruks võib pidada sellist juurdesõiduteed, mis jääb nt tänaval seisva inimese nähtavusulatusse.
- Numberlisandid peavad olema järjest määratud ([ruumiandmete seaduse](#) § 48 lõige 6).
- Põik on samanimelisest põhitänavast hargnev, mitte lahus olev teelõik.
- Kui ristmik ei ole otse läbitav, siis on otstarbekas määrata mõlemale poole ristmikku jäävatele liikluspinnale osadele erinev nimi nii, et moodustuvad erinevad liikluspinnad.
- Samale liikluspinnale või selle lõigule ei või määrata mitut liikluspinna nime.
- **NB! Kohanimede määramisel tuleb jälgida teede ruumikujusid ja nimesid (nimetusi) ka teeregistris.** Kui teeregistri tee ruumikuju ja liikluspinnale ruumikuju kattuvad kogu ulatuses, siis peab ka nimi olema teeregistris (tee nimetus) ja kohanimeregistris (tee või liikluspinnale kohanimi) täpselt ühesugune. Kui teeregistri tee ja liikluspinnale ruumikujud kattuvad ainult osaliselt, siis ei või nende nimed olla ühesugused ega ka eksitavalt sarnased (näiteks Kesa tee ja Kesa tänav). Vt lisaks peatükk "[Tee nimi ja liikluspinnale nimi ning nende ruumikujude koostoju](#)"
- Teeregistris oleva kohaliku tee nimetus peab üldjuhul kokku langema liikluspinnale nimega, kui tegu on terves ulatuses sama objektiga.
- Kohaliku omavalitsuse ametnik, kes valmistab ette liikluspindade nime õigusakte, peab jälgima ka teeregistris olevate teede nimesid ja teede numbreid.
- Kui koostatakse teede inventariseerimise nimekirja, siis peab jälgima liikluspindade nimesid, mis on juba määratud.
- Täielikult või osaliselt eramaa(de)l paiknevale teele ja erateele saab samuti määrata liikluspinnale nime. Adresseerimisel peab lähtuma tegelikust ligipääsust. Liikluspinnale nime määramisel ei ole teeluse maa omand oluline – **oluline on, et ligipääs tõepoolest toimiks** (nt servituudi alusel või avalikuks teeks määramise kaudu või ostab KOV teeluse maa ära – st KÜ jagatakse jm lahendused). Liikluspinnale nime määramisele peab eelnema haldusmenetlus, st maaomanikul on õigus kaasa rääkida liikluspinnale kehtestamisel ja nime valikul. Lõpliku otsuse, kas ja millise ulatuse ning nimega liikluspind on vaja kehtestada, teeb KOV. Kui ligipääsu õigus on vaieldav kohtus, siis tuleb lähtuda muuhulgas ka kohtu

29.3.3. Näiteid liikluspinna ebasoovitava ruumilise paiknemise kohta

- Alltoodud joonisel olev Tamme tänav ei ole järjest läbitav, vaid puukujuline. Sellise kujuga liikluspindade korral on raske - kui mitte võimatu - tagada ühtset nummerdust (ühel pool teed paaris- ja teisel pool teed paaritud numbrid).
- Kase tänav ja Kase põigu vahel ei ole ühendust, seega peaks Kase põigu ümber nimetama.
- Ülase tänav koosneb kahest lahustükist. Selline liikluspinna kuju ei taga üheselt arusaadavat adresseerimist ja hoonete leitavust.
- Maasika tee on katkestatud näiteks raudtee või mõne muu liiklusvahenditega läbimatu takistusega, seega ei ole liikluspind järjest läbitav.

Vaadeldes järgmist joonist, on samuti näha hulk liikluspindade ruumikujusid, mille puhul ei ole tagatud aadresside loogiline määramine ega objektide leitavus.

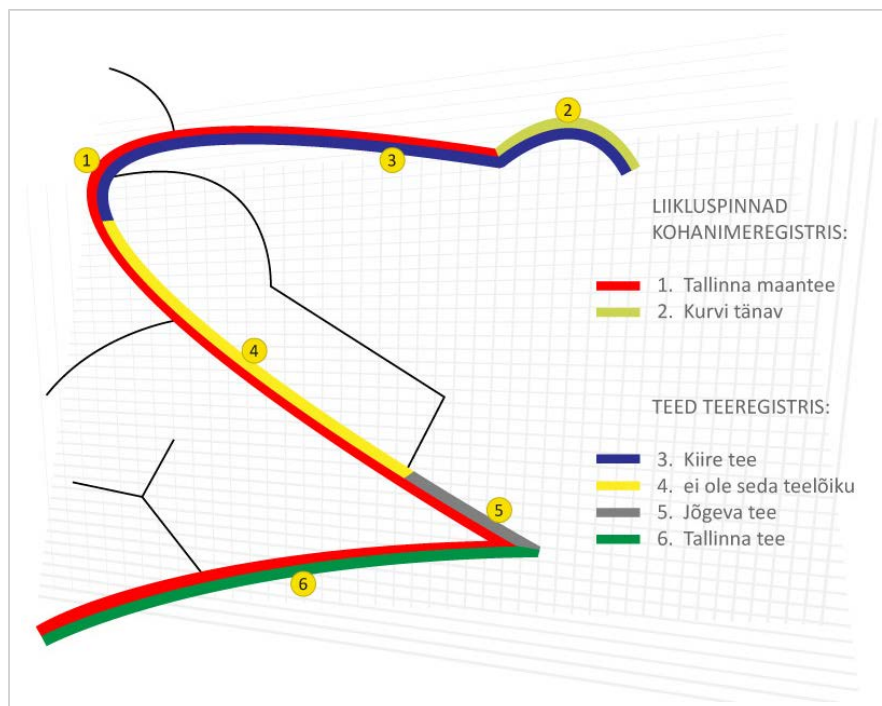
- Näiteks Vilja ja Heina tänav on teatud lõigus kattuvad ning kui selline lõik on juba 20 meetri pikkune, siis ei ole tagatud, et looduses liikuv inimene suudab kiiresti aru saada, kuidas Vilja tänav edasi kulgeb. Liiklejale võib jääda ebaselgeks, millises suunas ristmikust ta peaks jätkuvat lõiku otsima.
- Kui Vilja ja Heina tänav teatud lõigus kattuvad, aga see lõik on alla 20 meetri ja/või on

tagatud leitavus (ristmik on otse läbitav), siis on selline kattumine lubatud. Kui selline liikluspind kattub terves ulatuses teeregistris registreeritud teedega, mis on samuti kahes osas kuid erinevate teenumbritega, siis tuleb tagada, et ühe terviku moodustavad teeregistri tee ja liikluspind on samanimelised (vt peatükk [29.5. Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koosmõju](#)).

- Kodu tänava korral on moodustatud silmus, sellisel juhul ei ole samuti aadresside loogiline järjestus võimalik.
- Päikese tee ja Liivaranna tee korral on tegu osaliselt samale liikluspinnale erinevate nimede andmisega ning lisaks on Liivaranna tee ja Päikese tee ka erineva ruumikujuga. Tegu on sama omavalitsuse piires erinevates asustusüksustes asuvate kinnisvaraarendusprojektidega. Omavalitsus peab erinevate detailplaneeringute koostamisel jälgima nende omavahelist kooskõla ja tagama üheselt mõistetava adresseerimise.
- Päikese põigu korral on tegu mitmeharulise liikluspinnaga ning lisaks on põik isegi pikem kui Päikese tee ise, seega on otstarbekas pigem määrata kaks erinevat liikluspinda Päikese põigu asemel.

Järgmisel joonisel vaatleme teeregistri ja kohanimeregistri omavahelist sobivust. Kohanimedena on kehtestatud ainult kaks liikluspinna kohanime (Tallinna maantee ja Kurvi tänav), kuid teeregistris on seal kolm kohalikku teed (Kiire tee, Tallinna tee ja Jõgeva tee) ning osa teed on üldse teeregistrist puudu.

Probleem on siin selles, et omavalitsus ei ole järginud teeregistrisse teede nimekirja koostamisel liikluspindade nimesid ega ruumikujusid. Samuti ei ole kohanimede määramisel jälgitud, millised kohalikud teed on esitatud teeregistrile. Oluline on, et ruumikujud ja nimed (nimetused) oleksid omavahel vastavuses.

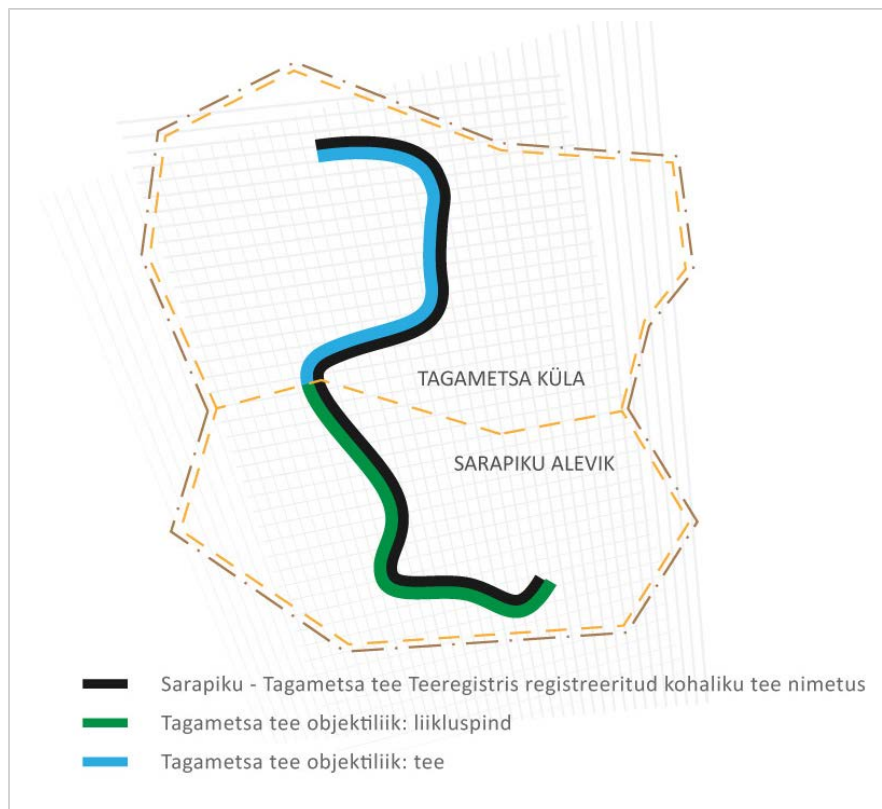
Omavalitsus peab andmete kooskõlla viimiseks muutma kas teeregistris teede nimetusi ja ruumikujusid või kohanimeregistris liikluspindade ruumikujusid ja nimesid. Soovitame segaduste ära hoidmiseks väiksemate, ühe asula piires kulgevate teede korral muuta teeregistri teede ja liikluspindade nimed ning ruumikujud ühesuguseks.

Veel paar soovitus kohalike teeregistri teede nimede (nimetuste) määramiseks:

- väiksemate (ühe asula piires kulgevate) teede korral määrata teedele üheosalisi nimesid;
- pikemate (asulate vahel kulgevate) teede korral on õigustatud määrata mitmeosalisi nimesid ning kui liikluspind hõlmab ainult osa sellest teest, määratakse talle aadressides kasutamiseks üheosaline nimi. Kui aga selline pikem tee on kogu ulatuses liikluspinnana adresseerimisel kasutuses, siis tuleb talle määrata üheosaline nimi.

Järgnevalt üks näide hajaasustuse ja tiheasustuse piirimaalt. Nimelt on kohalik omavalitsus teeregistrile esitanud Sarapiku – Tagametsa tee ulatusega Sarapiku alevikust Tagametsa külla. Kohanimeregistrisse on aga sama omavalitsus esitanud kaks nimeobjekti, mõlema nimi on Tagametsa tee, Sarapiku alevikus on tegu kohanimeobjekti liigiga *liikluspind* ja Tagametsa külas

kohanimeobjekti liigiga tee.

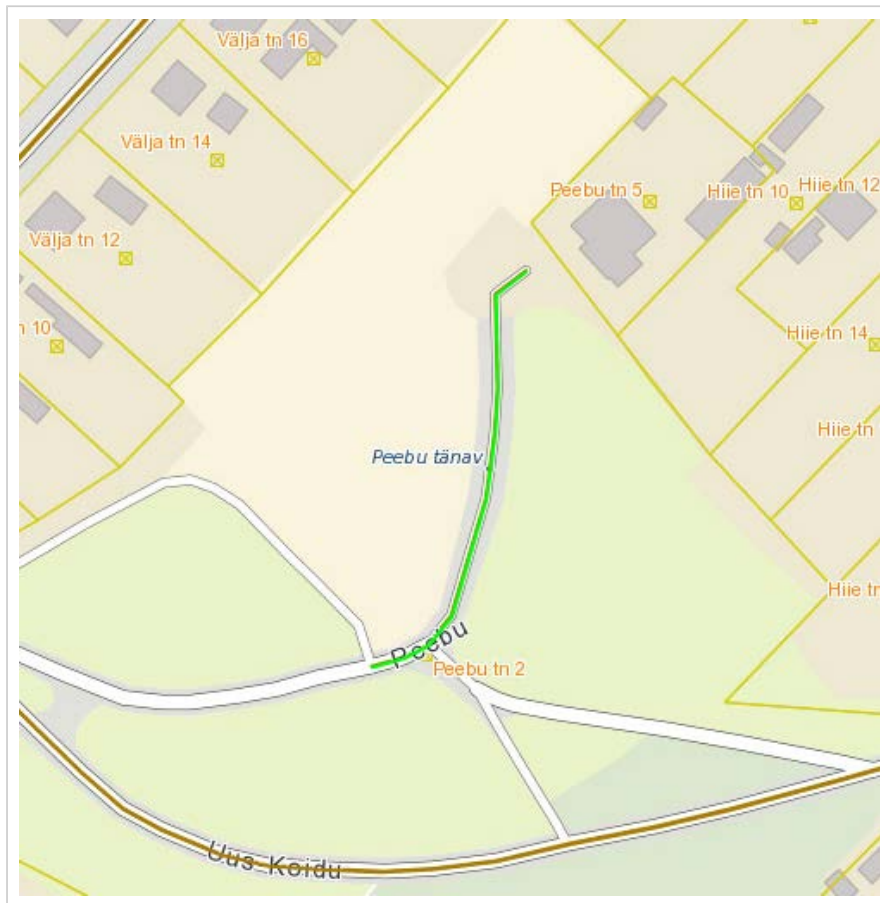
Omavalitsusel tuleb tagada kohanime ja teeregistri teede nimetuste ning ruumikujude ühene arusaadavus. Lahenduseks on, et Tagametsa küla piires olev Tagametsa tee kohanimeobjektina tuleb tühistada, sest see on üleliigne. Seega jääks alles ainult kaks objekti (teeregistris Sarapiku-Tagametsa tee ja kohanimeregistris Tagametsa tee), millel on erinevad ruumikujud ja nimed. Kohanimeregistris registreerimiseks tuleb esitada Sarapiku – Tagametsa tee kogu ulatuses. (vt lisaks peatükki “[Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koostöö](#)”)

Veel mõned näited, mille puhul tuleb kaaluda teistsugust adresseerimist või liikluspinna ruumikuju muutmist.

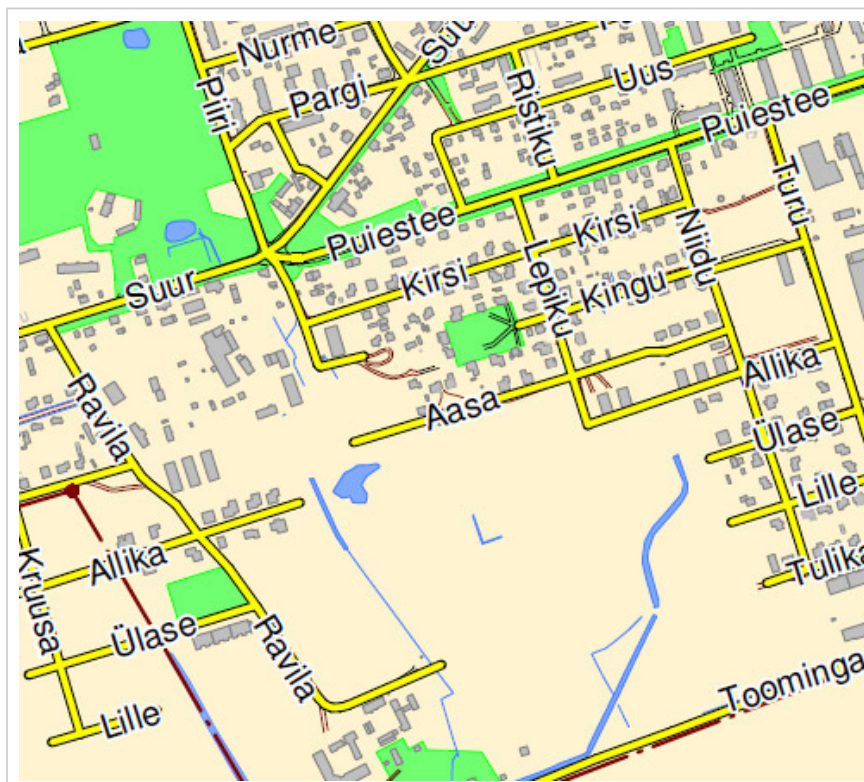
- Selleks, et jõuda aadressile Valli tn 34, mine Lõuna tänavale ja Lõuna tn 24 vastas ongi:

- Peebu tänavale jõudmiseks keera Uus-Koidu tänavalt mingit teed mööda ära ja kuskil seal hakkabki:

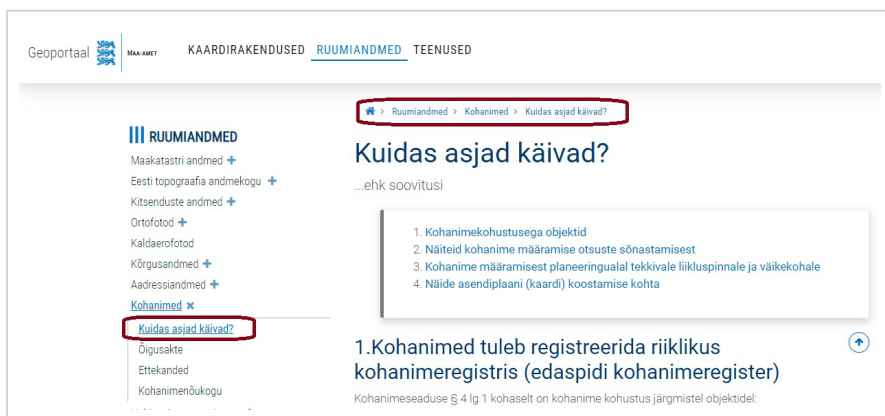
- Kunagi nõukogude ajal on valminud suur linnaplaneering, selle elluviimine on aga takerdunud ja ilmselt ei viida seda sellisena kunagi ellu, nüüd oleks aeg mõelda liikluspindade ruumikujude ja nimede muutmisele, sest need on eksitavad (vt näiteks Allika, Lille ja Ülase tänavat, mis koosnevad kahest osast, mille vahel on suur soine ala):

- Koha leidmiseks ei piisa ilusast kohanimest, ka kohanimeobjekti ruumiline asukoht ja

ruumikuju peavad olema hästi määratud.

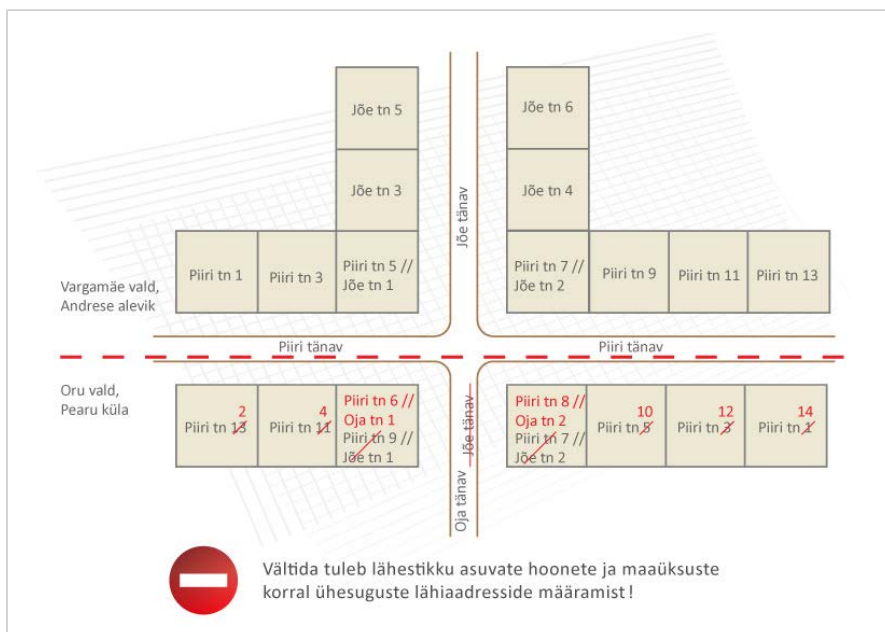
- Nummerdamine peab olema hästi läbi mõeldud.
- Liikluspinna asukoha kaart peab olema hästi loetav, abivahendina soovitame kasutada [ADS-i kaardirakendust](#). Lisainfot saab [Maa-ameti geoportaalist](#):

- Aadressikohtade kohanimede ja ruumikujude määramisel tuleb lähtuda **kõige olulisematest põhimõtetest**:
 - kohanimed peavad aitama kohta leida;
 - koha-aadress on juhis kohalejõudmiseks;
 - kohanimi ja selle objekti ruumikuju tuleb määrata kohanimeobjektile nõnda, et seda saab kasutada kohalejõudmise juhiseks.

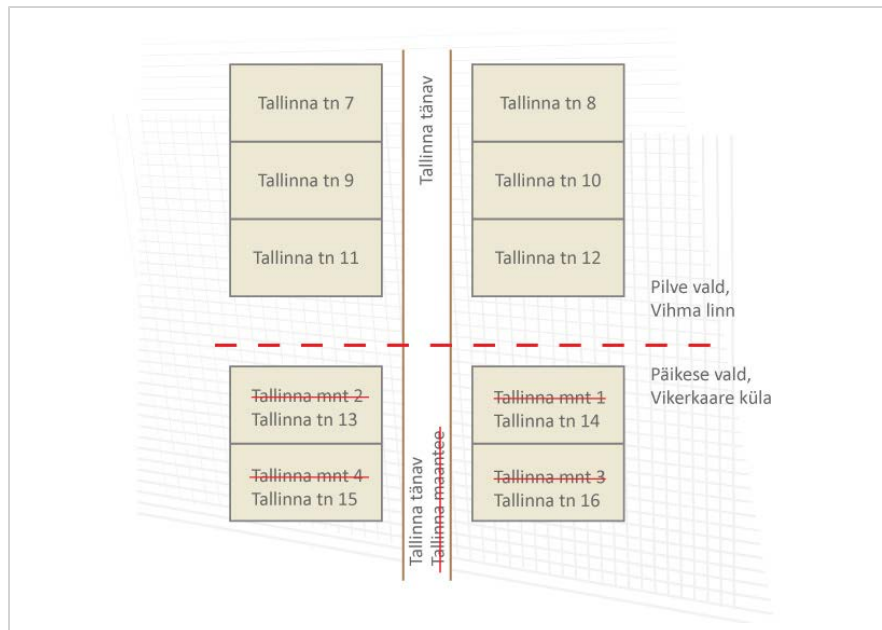
29.3.4. Liikluspinna nime määramine omavalitsuste piiril

Omavalitsuste piirialadel tuleb jälgida, et koha-aadressid sobiksid ka naaberomavalitsuse adresseerimissüsteemiga. Näiteks kui liikluspind kulgeb piki omavalitsuste piiri, siis ühel ja teisel pool liikluspinda peab tagama ühtse kohanime ja nummerdamise (vt järgneval joonisel Piiri tänavat). Ka omavalitsuse piiriga ristuva liikluspinna korral peab jälgima kas ühtset kohanimakasutust ja nummerdamist või - kui see ei ole võimalik - tuleb määrata erinev kohanimi ja nummerdada selle alusel.

Vältida tuleb olukordi, kus kohanimi määratakse eksitavalt sarnane (näiteks on probleemne Kadaka tee ja Kadaka puiestee juhtum Tallinnas) ning nummerdamine on samuti segadust tekitav. Kui vähegi võimalik, tuleb selliste juhtumite korral teha kohanimedes muudatusi ning olulisi ümberadresseerimisi maaüksuste ning hoonete ja hooneosade leitavuse tagamiseks.

Soovitame aadresside määramisel arvestada naaberomavalitsuses olevaid kohanimesid ja koha-aadresse ning ühtlustada need.

Väikekohtade ja liikluspindade kehtestamisel tuleb arvestada ka arenguga, jälgida olemasolevaid ja töös olevaid planeeringuid, et ennetada probleemide teket adresseerimisel. Soovitame omavalitsustel teha aktiivset koostööd piirialadel, et tagada adresseerimise ühtne lahendus.

Loe omavalitsuste vahelise koostöö kohta kohanime- ja aadressivaldkonnas peatükist [21.3](#).

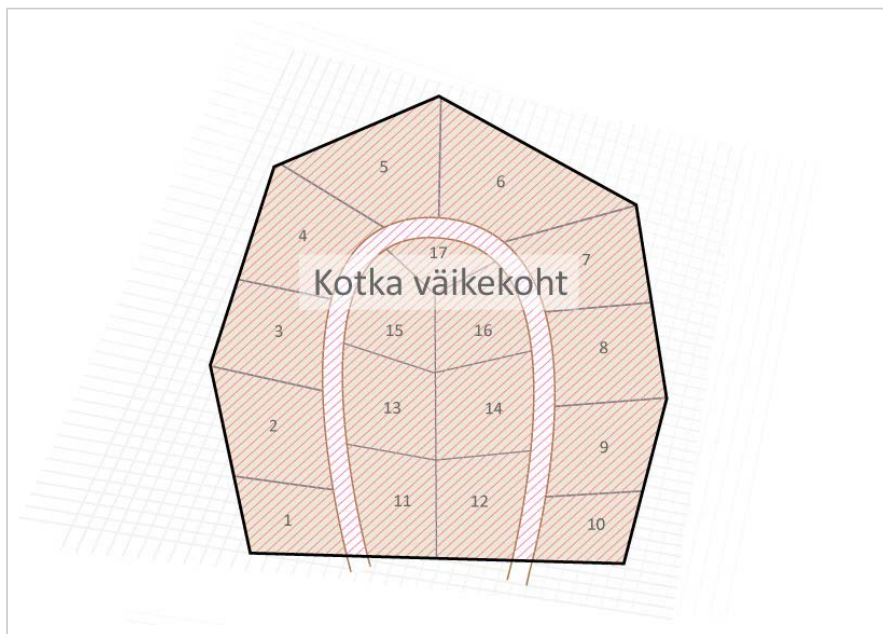
29.4. Nummerdamine

Õigete variantide leidmiseks piirkonna adresseerimissüsteemi valikul on oluline jälgida terviksüsteemi toimimist, sealhulgas hoonete ja maaüksuste nummerdamist. Sageli on piirkonnas juba mingi algne süsteem olemas, kuid see ei vasta mõnikord nõuetele. Süsteemi muutmisel lähtub omavalitsus tihti peale põhimõttest, et muuta võimalikult vähe. Peab siiski jälgima, et ei hakataks n-ö koera saba raiuma jupi kaupa, vaid muudatusi tehtaks hea terviklahenduse tekkeks piisaval määral.

29.4.1. Nummerdamine väikekohtades

Väikekohajärgsel adresseerimisel võib nummerdada maaüksused ja hooned järjest, nii et samal pool teed on nii paaris- kui ka paaritud numbrid. Liikluspinnajärgsel adresseerimisel ei ole selline nummerdus [ruumiandmete seaduse](#) § 48 lõikega 6 kooskõlas.

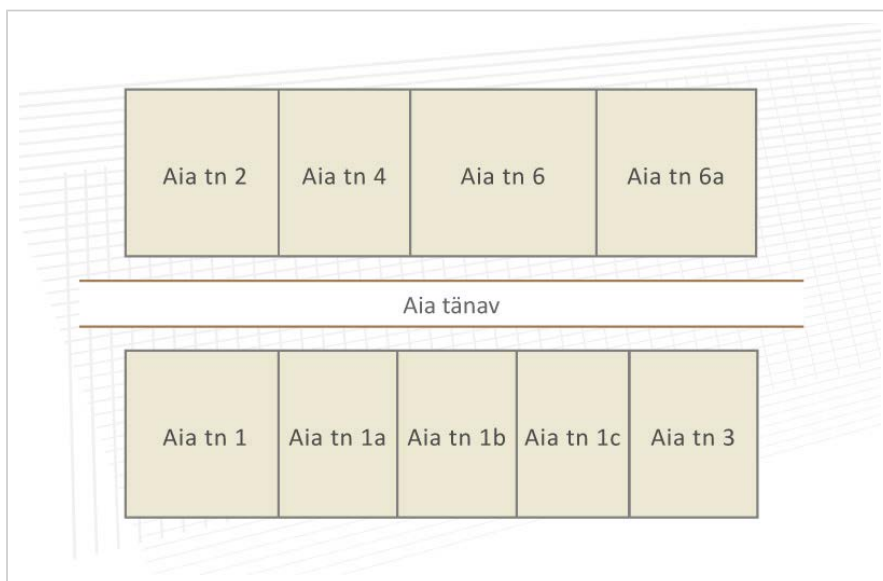
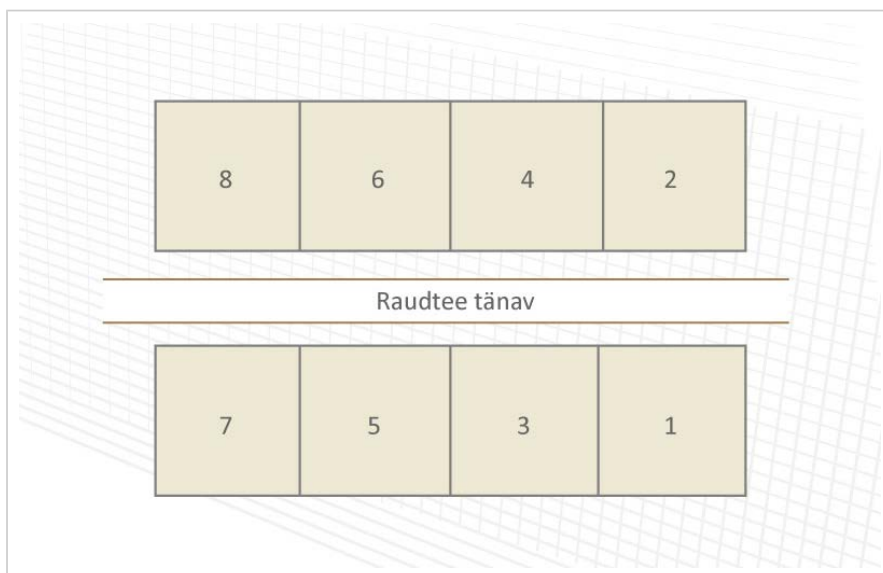
Paar näidet nummerdamisest väikekohas:

29.4.2. Liikluspinnajärgne nummerdamine

Euroopa traditsiooni kohaselt antakse liikluspinnajärgsel adresseerimisel numberlisandid mõlemal pool liikluspinda ühesuunalises kasvavas järjekorras. Liikluspinna alguseks loetakse üldjuhul kas asula keskust või asulat läbiva tee korral alustatakse lihtsalt ühest otsast. Soovitame sellisel juhul jätta mõned numbrid varuks, mitte alustada kohe numbritest 1 ja 2, sest asula võib kasvada olemasolevatest piiridest suuremaks ja sel juhul on hea varus olevaid numbreid kasutada. Kui tegu on tupikteega, tuleb nummerdamist alustada olemasolevast ristmikust.

Ühel pool liikluspinda asetsevad paaritud, teisel pool paarisnumbrid. Sama nõue on sätestatud ka [ruumiandmete seaduse](#) § 48 lõikes 6: *Liikluspinna järgi määratavates lähiaadressides kasutatavad aadressinumbrid määratakse viisil, mille kohaselt ühel pool liikluspinda kõrvuti asetsevatel maaüksustel või järjestikku paiknevatel hoonetel on paaritud numbrid ja teisel pool liikluspinda asetsevatel maaüksustel või järjestikku paiknevatel hoonetel on paarisnumbrid. Väljakute ja platside ääres järjestikku paiknevate maaüksuste ja hoonete korral võib kasutada järjestikuseid numbreid.*

Järjestikust adresseerimis põhimõtet tuleb järgida ka tähtlisandite kasutamisel. Näiteks kui hoonete 2 ja 4 vahele ehitatakse veel kolm aadressi vajavat hoonet, siis tuleb anda tähtlisandid järjest: 2a, 2b ja 2c, mitte segipaisatult: 2b, 2c ja 2a. Samuti ei ole loogiline määrata sellises olukorras suvalisi tähtlisandeid, näiteks f ja q, kui tähestikus eespool olevad tähed on vabad ja ei ole ette näha, et neid tähti on vaja mõne teise loodava objekti jaoks. Tähtlisanditena ei kasutata tähti i, l, o, š, ž, w, õ, ä, ö, ü. Soovitav on vältida tähti t, p, h ja q.

Varasemat hoonete adresseerimist uurides võib täheldada, et endises Liivimaa kubermangus anti paaritud numbrid paremal pool tänavat asuvatele majadele ja paarisnumbrid vasakul pool tänavat asuvatele majadele, endises Eestimaa kubermangus aga määrati numbreid vastupidi. Selline korrapära lihtsustab tänaval liigeldes hoone leidmist. Samas peab tõdema, et neid reegleid ei ole kuigi ühtselt järgitud ja praeguse seisuga on siiski hulgaliselt kõrvalekaldeid.

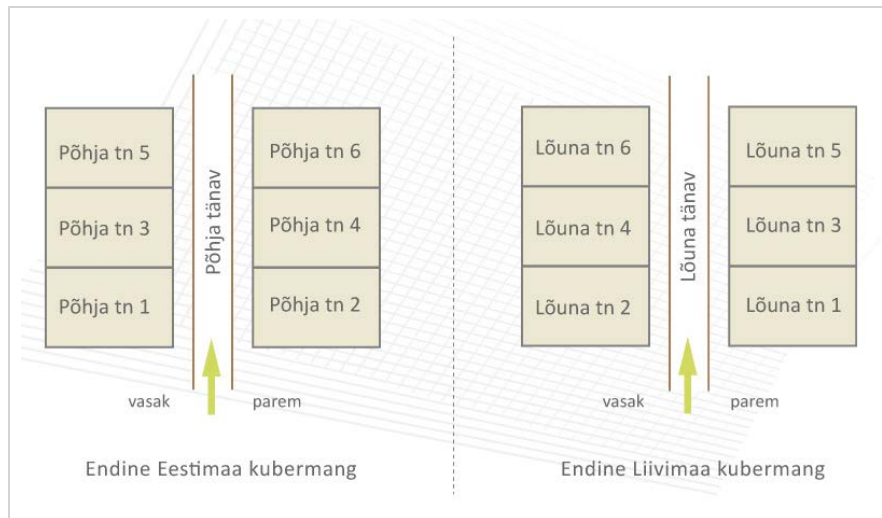
Raamatu koostajad soovivad omavalitsustel järgida ühtset järjestust vastavalt oma piirkonna traditsioonidele või püüda vähemalt ühe asula piires tagada ühetaoline numbrite määramise kord.

Viiide: [Eesti Instituut](#)

Ajalooliselt kujunenud liikluspinnajärgse nummerdamise traditsioon

Endine Eestimaa kubermang: parem – paaris (2, 4, 6 ...); vasak – paaritu (1, 3, 5 ...). Majanumbrid suurenevad, kui liikuda nii, et paarisnumbrid jäävad paremat kätt ja paaritud numbrid vasakut kätt.

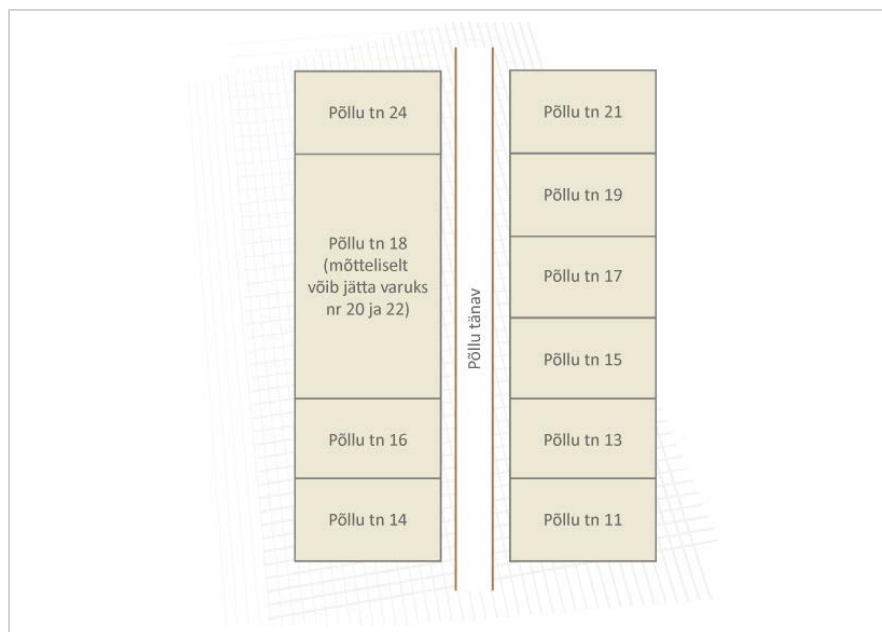

Endine Liivimaa kubermang: parem – paaritu (1, 3, 5 ...); vasak – paaris (2, 4, 6 ...). Majanumbrid suurenevad, kui liikuda nii, et paaritud numbrid jäävad paremat kätt ja paarisnumbrid vasakut kätt.

29.4.3. Veel numbrite omistamisest

Kui liikluspinnal (nt tänava) ääres paikneb kas suuremaid tühermaid, endiseid tootmishooneid vms, mille territooriumi pikemas perspektiivis võib osutuda vajalikuks tükeldada, ei pea numbrid enne ja pärast seda maaüksust jooksma järjest, vaid vajaduse korral võib mõistlikus mahus numbreid ka vahele jätta. Suure maaüksuse võib jaotada mõtteliselt sealkandis tavapäraste kruntide suurusteks osadeks ning jätta vajaliku hulga numbreid varuks.

Oletame näiteks, et asulas on tavapärane krundi suurus 1000 m². Siis on tavaline krundi serva pikkus umbes 30–40 m ning sel juhul võiks iga sellise vahemaa jaoks jätta ühe numbriga varuks ja jätkata nummerdamist järgmisest vabast suuremast numbrist.

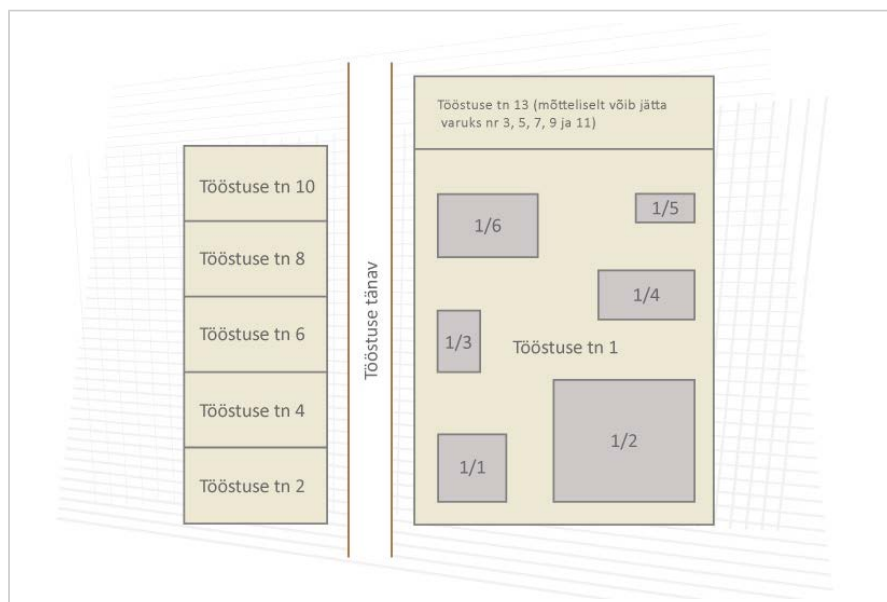

Samasugust

numbrite varuks jätmist võib rakendada ka hoonete arvu järgi maaüksusel. Kui maaüksusel asub mitu ühele ettevõttele kuuluvat tööstushoonet, siis enamasti ei vaja need eristamiseks eraldi numbreid. Tulevikus võib ettevõtte aga osa hooneid müüa ja maaüksus jagatakse ning on vaja eraldi numbreid. Sel juhul on hea, kui kõik numbrid ei ole järjest välja jagatud ja saab vabu numbreid kasutusele võtta.

Paraku näitab praktika, et vabu numbreid sageli jäetud ei ole ja vaja on kasutada hulgaliselt tähtlisandeid. Kui võimalik, tuleks selliseid olukordi vältida ja jätta suurema maaüksuse korral ennetavalt numbreid tagavaraks. Samuti võib hiljem vigu parandada ja muuta tänava teiste

objektide nummerdust või näiteks võtta sissesõidutee jaoks kasutusele uus kohanimi ja adresseerida selle järgi.

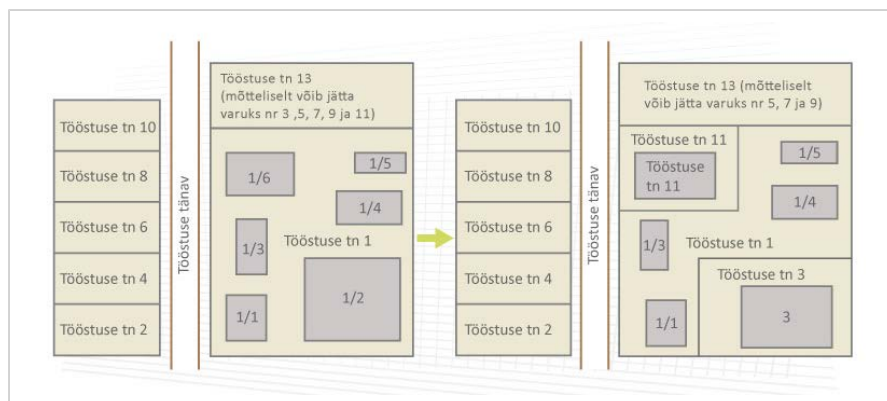

Tähtlisandeid

soovitame kasutada võimalikult vähe. Need on õigustatud, kui tegu on üksikjuhtumitega ja piirdatakse vaid mõne tähe kasutamisega. Kogu tähestiku kasutamine viitab vajadusele nummerdamisega midagi ette võtta või kaaluda mõnele teelõigule uue tänavanime andmist, mis võib samuti teatud olukordades hea lahendus olla.

Kalkkriipsuga lisanumbrite kasutamine on õigustatud juhul, kui maaüksusel asub mitu hoonet ja neid on vaja eristada. Kui aga selline maaüksus jagatakse ning hoone jääb tervikuna ühele maaüksusele ja tegu ei ole liithoone boksiga (nt ridaelamu), siis peab sellisele hoonele määrama eraldi põhinumbri või vähemalt tähtlisandiga põhinumbri ilma kalkkriipsu kasutamata.

Eespool toodud näites, kus hoonetel olid kalkkriipsuga lisanumbrid, tuleks pärast maaüksuse jagamist määrata põhinumbrid:

Iga

konkreetne juhtum saab kindlasti pisut erineva lahenduse sõltuvalt hoonete paigutusest, kasutusotstarbest, omandist ja teistest asjaoludest. Üldine põhimõte peab alati olema objekti leitavuse tagamine aadressi alusel.

Vaata lisaks peatükki "[Unikaalaadressi nõudvate hoonete adresseerimine hajaasustuses](#)".

29.5. Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koosmõju

Adresseerimise seisukohast on oluline teha vahet tee kohanimel ja liikluspinna kohanimel, tee ruumikujul ja liikluspinna ruumikujul ning mõista, millises seoses need omavahel on.

Ehitusseadustiku kohaselt registreeritakse teed teeregistris. Kohanimeseaduse § 4 lõike 1 kohaselt tuleb ametlikud kohanimed määrata ruumiandmete seaduse tähenduses aadressikohtadele. Aadressikohtadeks on näiteks tee, tänav, väljak, väikekoht - teisisõnu

sellised nimeobjektid, mille nime kasutatakse aadressis (tänav, väljak, puiestee, väikekoht jmt). Veel tuleb kohanimeseaduse alusel kohanimi määrata näiteks raudteejaamale, rongi- või muule ühissõidukipeatusele, lennuväljale või -jaamale, sadamale. Riigimaanteele, kohalikule maanteele ja erateele ei pea alates 1. juulist 2013 enam kohanime määrama, kuid kui nimi määratakse, siis peab see vastama kohanime nõuetele. **Teede nimede** (nimetuste) all peetakse silmas kirjeldavaid nimetusi, kus on märgitud tee alguspunkti, lõpp-punkti ja vahel ka vahepealsete kohtade nimed. Niisugustel nimetustel puudub sageli koha liigile viitav sõna (*tee*, *maantee*, *ringtee* vm) ja see on juurdemõeldav.

Eesti kohanimed, nende hulgas liikluspindade nimed, on kindla ülesehitusega. Kohanimeseadus eristab nimes kuni kolme koostisosa: nimetuum, hargtäiend ja liigisõna.

Et kogu sellest segadusest aru saada, tuleb kõigepealt kindlaks teha, milline on tee ruumikuju (ulatus kaardil).

Selgust on vaja saada alljärgnevates küsimustes.

1. Mis liiki teeregistrise on, kas riigitee, kohalik maantee, eratee vm? Võib esineda ka olukordi, kus teed ei ole teeregistrisse kantud ega kavatseta seda ka teha (näiteks juurdesõiduteed majade vahel jmt).
2. Kas tee nime on vaja kasutada maaüksuste ja hoonete adresseerimiseks?
3. Kui on vaja, siis kas tee on kogu ulatuses aadressikoht (kogu tee ulatuses on vaja selle nime kasutada maaüksuste ja hoonete aadresside määramiseks)?
4. Kas teeregistri tee on ainult osaliselt kasutuses aadressikohana?
5. Kas aadressikohana on vaja kasutada ainult ühte teed või kasutatakse sama aadressikoha nime mitme teeregistri tee ulatuses?

Edasi keskendumine eeltoodud küsimuste alusel liikluspinna nime ja tee nime kontekstile.

1. Olenemata sellest, kas tee on teeregistris või mis liiki see on, on eelkõige tähtis jälgida tee nime/nimetuse ja ruumilise ulatuse omavahelist sobivust, pannes seejuures tähele aadresside määramise vajadust.
2. Kui tee ääres on ridamisi paiknevaid hooned või maaüksusi ja tegu on tiheasustusalaga või kompaktse hoonestusega alaga või selles piirkonnas on kavas luua eelmainitud alasid, siis ilmselt on vaja teele määrata liikluspinna (aadressikoha) kohanimi.
3. Kui teeregistri tee ruumikuju langeb täpselt kokku liikluspinna ruumikujuga (teed on kogu ulatuses vaja kasutada aadressikohana (liikluspinnana)), siis on oluline järgida, et liikluspinna kohanimi kohanimeregistris ja teeregistris olev tee nimetus oleksid täpselt ühesugused.

Kui samanimelistel teeregistris registreeritud teedel on erinevad teenumbrid, kuid moodustavad ühe tervikruumikuju, siis peab selline tervikruumikuju langema kokku samanimelise liikluspinna ruumikujuga.

4. Võib esineda olukordi, kus tee ise on palju pikem kui see osa teest, mille ulatuses soovitakse tee nime adresseerimiseks kasutada. See ei ole keelatud. Teel kogu ulatuses võib olla teeregistris üks nimi/nimetust, kuid ühes lühemas lõigus võib sellele olla määratud teistsugune kohanimi ning registreeritud see kohanimeregistris adresseerimise vajadusest tulenevalt. Näiteks Tapa linna läbib riigitee *Tapa-Lehtse-Jäneda tee* (teeregistri nr 15123), kuid Tapa linna ulatuses on sellele teele määratud liikluspinna kohanimeks *Lehtse tee* ja seda kohanime kasutatakse katastriüksuste ja hoonete adresseerimiseks. Oluline on jälgida, et kui liikluspinna ja teeregistri tee ruumiline ulatus (ruumikuju) ei lange kogu ulatuses kokku, siis ei tohi kasutada ka täpselt sama nime/nimetust.
5. Mõnel juhul võib tekkida vajadus määrata liikluspinnale kohanimi pikemas ulatuses kui on teeregistri tee, või hõlmab liikluspinna ruumikuju erinevate teeregistri teede erinevaid lõike või tervikujusid. Sel juhul soovitame konsulteerida Maa-ameti töötajaga ja leida koos sobiv lahendus.

Üldjuhul tuleb silmas pidada reeglit, et kohanimeregistrisse kantavate liikluspindade ruumikujud ja teeregistrisse kantavate teede ruumikujud ning nende nimed/nimetused peavad olema loogilises seoses, st kui ruumikuju langeb kogu ulatuses täpselt kokku, siis peab ka nimi/nimetust langema täpselt kokku ja vastama kohanimenõuetele, ning kui ruumikujud kokku ei lange, siis ei või ka erinevate objektide nimed/nimetused olla eksitavalt sarnased.

29.6. Kuidas parandada teeregistris olevate teede nimetusi

Kui tee nime kasutatakse teiste objektide adresseerimiseks, siis on tegu liikluspinna nimega ja see peab vastama eelkäsitletud nõuetele (vt peatükki „[Liikluspinna nimi](#)”). Samuti tuleb jälgida, et tee ruumikuju oleks sel juhul võrdne liikluspinna ruumikujuga (vt peatükki „[Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koosmõju](#)”).

Paljude omavalitsuste kinnitatud **kohalike teede nimistud** (teede inventariseerimise nimekirjad), mille alusel on tehtud teeregistri kanded, sisaldavad arvukalt [kohanimeseadusega](#) vastuolus olevaid nimekujusid. Teeregistrisse on need nimed kantud teede nimetustena. Enamasti on tegu kirjeldavate ja tinglike, pigem tehnilist laadi nimetustega, mida riigi kohanimeregistrisse kanda ei saa. Sellised nimed tuleb kohanimeseaduse nõuetega kooskõlla viia, kui seda teeregistri tee nime kasutatakse liikluspinna nimena (tema nime järgi adresseeritakse maaüksusi ja hooneid).

Teele võib kohanime määrata ka juhul, kui selle nime ei kasutata liikluspinna nimena. Tee nimi kohanimena on vastuvõetav ning sobiv ka kohanimeregistrisse kandmiseks, kui ta on kuni kaheosaline, tee algus- ja lõpp-punkti tähistav nimetuum, millele on lisatud ühest sõnast koosnev liigisõna, mis võib olla ka liitsõna. Hargtäiend lisandub enamasti nimetuuma ette (vt täpsemalt peatükist „[Hargtäiendid](#)”). Kuna erinevad süsteemid töötlevad mõttekriipsu erinevalt, kasutatakse mõttekriipsu asemel sidekriipsu.

Nt *Kiraste-Kanamardi tee, Vana-Vaiste tee, Tallinna-Tapa raudtee 112-115,8 km.*

Võttes aluseks mõned olemasolevad nimistud, on järgnevasse tabelisse koondatud tüüpilisi nimesid, selgitatud, miks need ei sobi ametlikuks kohanimeks, ja soovitatud parandusvõimalusi.

Nimi	Miks ei sobi kohanimeks	Kuidas võiks nime parandada
Haakla kruusakillustiku tee	sisaldab topelt liigisõna	Haakla tee ~ Haakla kruusatee (kui on tõesti vaja selle alusel eristada)
Heistesoo küla tee	nimetuum mitmeosaline, kuid õigekirjutus ei vasta reeglitele (<i>Heistesoo küla tee</i> ilmselt ei sobi)	Heistesoo tee ~ Heistesoo külatee
Karjaselja 1 tee	Numbrid nimesse igal juhul ei sobi.	Karjaselja tee ~ Vana-Karjaselja tee ~ Põhja-Karjaselja tee (st kui on mitu Karjaselja teed, siis kasutada sobivat hargtäiendit)
Mangu–Mangu rand	liigisõna puudub	Manguranna tee
Mälestusmärk „Estonia” tee	kirjeldavat tüüpi nimetus; jutumärke pole tarvis	Mälestusmärgi tee
Rahu põik 2	liigisõnale järgneb number (ei ole majanumber!), mis ilmselt peaks olema nime ees	2. Rahu põik (lubatud üksnes siis, kui on määratud enne kohanimeseaduse jõustumist; kui on hilisem, tuleks kasutada hargtäiendit)
Ristna majakas–vundamendid	liigisõna puudub	Majaka tee ~ Vundamendi tee?
Sauaru tee Lokutal	liigisõnale järgneb kohanime kohakäändeline vorm, mis ei saa olla ametliku nime osa	Lokuta-Sauaru tee (oletades, et vallas on mitu Sauaru)

Veel näiteid teede nimede kohta

Kavandu küla tee – soovitatav nimekuju: **Kavandu tee** (välistada ei saa, kuid ei ole soovitatav: Kavandu külatee);

Humala mõisa tee – soovitatav nimekuju: **Humala tee** (välistada ei saa, kuid ei ole soovitatav: Humala mõisatee, Humalamõisa tee);

Muhu maalinna tee – soovitatav on ühesõnaline nimetuum: **Maalinna tee**;

Vanamõisa-Piiri-Linnuse – tuleb lisada liigisõna, näiteks **tee**; kolmeosaline nimi ei ole kohanimenõuetega kooskõlas, tuleb kehtestada ühe- või kaheosaline nimi

Linnuse-Nurme – lisada liigisõna, sobib **Linnuse-Nurme tee**;

Liiva küla vana tee – ei sobi, ei tohi olla mitu liigisõna (küla ja tee); hargtäiend *Vana* kirjutatakse nimetuuma ette: **Vana-Liiva tee**;

Suuremõisa ranga tee – soovitatav ühesõnaline nimetuum, näiteks **Suuremõisa tee**;

Lõunaranna sadamatee – sobib

Levalõpme II külatee – ei sobi, numbrid on kohanimeses keelatud, eristamiseks võib kasutada hargtäiendeid;

Päelda karjäärtee – sobib;

Võrkaia sadamatee – sobib, samuti sobib näiteks **Võrkaia tee**;

Leppneeme Sadama tee – kui käsitleda Leppneemet hargtäiendina, siis on õige **Leppneeme-Sadama tee**;

Üldiselt soovitame vältida selliseid liigisõnasid nagu **sadamatee, kalmistutee, külatee, laudatee, sootee, karjäärtee, mõisatee, koolitee, rannatee** jne, kuid otseselt ei ole need keelatud.

Kohanime määramise õigusakt

30. Kuidas koostada kohanime määramise õigusakti?

Kohanimeseaduse § 6. Kohanime määramise korraldus

(2) Kohanimi määratakse kohanimemääraja õigusaktiga. Õigusakt, millega kohanime määratakse, peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

1) kohanime (olemasolul nii põhi- kui rööpnimi);

2) nimeobjekti liiki;

3) nimeobjekti asukoha kaarti, välja arvatud juhul, kui on esitatud nimeobjekti identifitseeriv tunnus nimeobjekti andmeid põhiantmetena pidavas riigi andmekogus ja selle andmekoosseisus on vastav ruumikuju olemas.

Seega, seaduse kohaselt peab kohanime määramise õigusaktis olema kirjas määratava nimeobjekti liik, kohanimi, liigisõna (liikluspinna ja väikekoha korral on ka liigisõna määramine kohustuslik) ja lisama peab ka kaardi, kus on näha liikluspinna või väikekoha täpne ruumikuju. Kaarti ei pea esitama, kui nimeobjekti ruumikuju on juba mõnes riiklikus registris olemas. Näiteks katastriüksuse ruumikuju kohta kaardi esitamine ei ole vajalik, sest katastriüksuse ruumikuju on juba maakatastris olemas. Analoozilt on näiteks enamuse jõgede ruumikujud olemas topograafilises andmekogus (ETAK). Ka [riikliku kohanimeregistri pidamise põhimäärus](#) sätestab nõuded dokumentidele, mis tuleb esitada kohanime registreerimiseks.

Nimeobjekti asukoha plaan või kaart peab olema koostatud katastri aluskaardi väljavõttel või katastripidaja pakutava [veebiteenuse kaardi](#) prindil. Ka kohanimeregistri põhimäärus sätestab, et kaarti ega plaani ei ole vaja esitada, kui esitatakse nimeobjekti identifitseeriv tunnus nimeobjekti andmeid põhiantmetena pidavas riigi andmekogus, juhul kui nimeobjekti andmed võetakse teisest andmekogust. Näiteks kui teeregistris on tee registreeritud ja selle ruumikujule määratakse kogu ulatuses kohanimi, siis piisab kohanimeregistrile ka viitest teeregistris olevale tee numbrile ja eraldi kaarti koostada ei ole vaja.

Kaart (mõnel juhul ka asendiplaan vmt) peab olema koostatud piisavalt ülevaatlikuna ja mitte liiga detailsena (vt lisaks peatükki „[Asukohakaart \(või asendiplaan\)](#)”).

Mitteametliku kohanime kohanimeregistris registreerimise või parandamise ettepaneku võib esitada igaüks. Sarnaselt ametliku kohanime määramise õigusaktile peab ka ettepanekus (taotluses) sisalduma kohanimi, nimeobjekti liik ja asukoht (lisatud kaardil või koordinaatidega). Mitteametliku nime korral piisab lihtkirjalikust taotlusest, mis edastatakse kohanimeregistrile tavaposti (Mustamäe tee 51 10602 Tallinn) või e-posti teel (kohanimeregister@maaamet.ee). Enne kohanimeregistrisse kande tegemist palub Maa-amet kohanimenõukogult seisukohta nime ja asukohaandmete sobivuse kohta. Vajadusel suheldakse ettepaneku esitajaga ja täpsustatakse andmeid. Sobivate andmete korral tehakse kanne kohanimeregistrisse.

Kohanimeandmeid võib esitada ka Maa-ameti kaardirakenduse tagasiside paneeli kaudu. Juhendis on näited toodud allikate kohta, kuid sama juhendi alusel saab ka muude objektide kohanimeandmeid edastada. Vt juhendit: http://geoportaal.maaamet.ee/docs/aadress/Kuidas_saata_teave_allika_asukohast.pdf

Alljärgnevalt mõned näited ja kaardi koostamise juhised.

30.1. Naksitralli Vallavolikogu otsus

Naksitralli Vallavolikogu

Otsus

Kohanime määramine

Vastavalt kohanimeseaduse §-le 4, § 5 lg-le 4, § 6 lg-dele 1 ja 2, § 8 p-dele 1 ja 2, MTÜ Vilkad Kassid juhatuse liikme Feeliks Kõutsi avaldusele ja kohanime määramise eelteatele nr 56 ning arvestades, et avalikustamisel ettepanekuid ei esitatud,

Naksitralli Vallavolikogu otsustab:

määrata Naksitralli vallas Kingpooli külas Hiire kinnistu detailplaneeringu koostamisel tekkinud nimeta erateele ametlik kohanime **Juustu tee** (asendiplaan lisatud).

Käesoleva otsuse ja asendiplaani koopia saata 10 päeva jooksul riikliku kohanimeregistri vastutavale töötlejale.

Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Valdur Sammalhabe

volikogu esimees

30.2. Ennemuistse Vallavolikogu otsus

Ennemuistse Vallavolikogu

Otsus

Vastavalt kohanimeseaduse §-le 4, § 5 lg-le 4, § 6 lg-dele 1 ja 2, § 8 p-dele 1 ja 2, Ennemuistse Vallavolikogu 10. jaanuari 2005. a määrusega nr 5 kehtestatud „Ennemuistse valla kohanime määramise korra” § 5 p-le 2 ja kohanime määramise eelteatele nr 77 ning arvestades, et avalikustamisel ettepanekuid ei esitatud,

Ennemuistse Vallavolikogu otsustab:

määrata Ennemuistse vallas Reinu külas Vaderi ja Kriimsilma katastriüksuste detailplaneeringu järgsetele liikluspindadele vastavalt asendikaardile 77-1 nimeks:

1.1. Hundi tee

1.2. Hundi põik

1.3. Rebase tee

1.4. Rebase põik

Käesoleva otsuse ja asendikaardi koopia saata 10 päeva jooksul riikliku kohanimeregistri vastutavale töötlejale.

Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Feeliks-Rein Ristimets

volikogu esimees

30.3. Asukohakaart (asendiplaan)

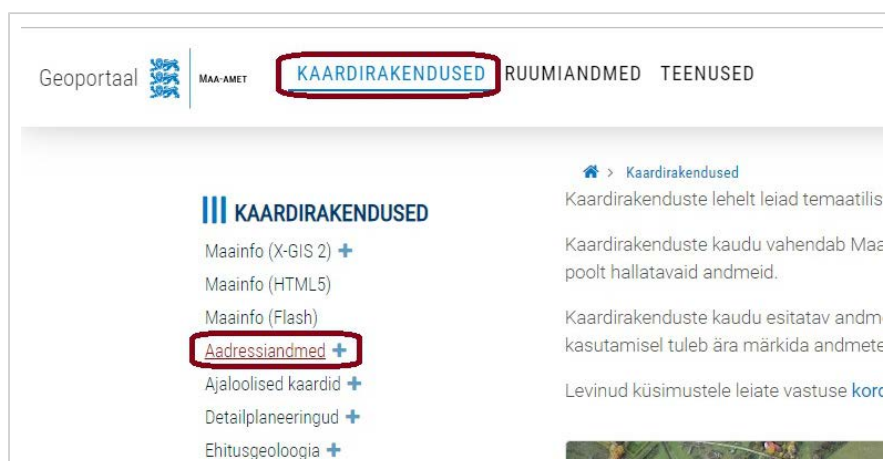
Kohanime kehtestamise (määramise) otsuse juurde peab kuuluma ka kaart. Sageli on kohanime kehtestamise vajadus planeeringualadel. Planeeringute kaardid ja joonised on aga liikluspindade (tulevaste teede-tänavate) tervikkujust üheselt arusaamiseks tihtilugu liiga detailirohked (liiga suures mõõtkavas ja seetõttu skaneerituna loetamatud) ja selgelt ei tule ka välja, kus liikluspind algab ja lõpeb.

Seepärast palumegi eraldi jooniseid, kus on peal kohanime registreerimiseks hädavajalik info. Eelkõige on oluline, et plaanil oleks arusaadav objekti ruumikuju ja paiknemine teiste objektide suhtes. Vajalik on, et oleks eraldi selgelt välja toodud kas väikekoha piir või liikluspinna täpne ulatus.

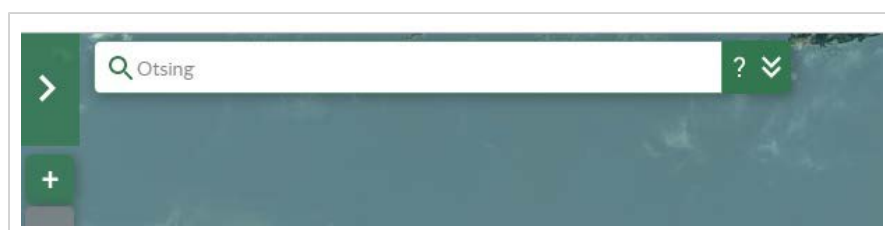
Kui ühele kaardile soovitakse panna mitme kohanimeobjekti asukoha info, siis peab jälgima, et iga konkreetse objekti ruumikuju oleks selgelt eristuv. Kui otsusega kinnitatud ruumikuju on vaja hiljem muuta (näiteks tänav on pikemaks ehitatud), siis tuleb vastav kaart koostada uue ruumikujuga, kinnitada õigusaktiga ning esitada analoogselt kohanime määramise otsusega kohanimeregistri pidajale. Kõige lihtsam on seda teha e-kirja teel aadressil kohanimeregister@maaamet.ee.

30.3.1. Kuidas teha sobivat asukohakaarti

1. Avage Maa-ameti geoportaal <http://geoportaal.maaamet.ee/>, valige kaardirakendused ja seejärel vasakpoolsest loetelust nupp „Aadressiandmed”:

2. Otsige üles koht, kus asub või hakkab tulevikus asuma väikekoht või liikluspind, mille kohta soovite asendikaardi koostada (otsinguid saab teha nii koha-aadressi kui ka katastritunnuse alusel; kaardi kohal üleval reas on sisestuskast:

3. Kui olete koha üles leidnud, suurendage kaardipilt sobiva tasemeni nii, et kogu väikekoht või liikluspind jääks kaardiaknasse ja ka ümbrust oleks piisavalt näha.

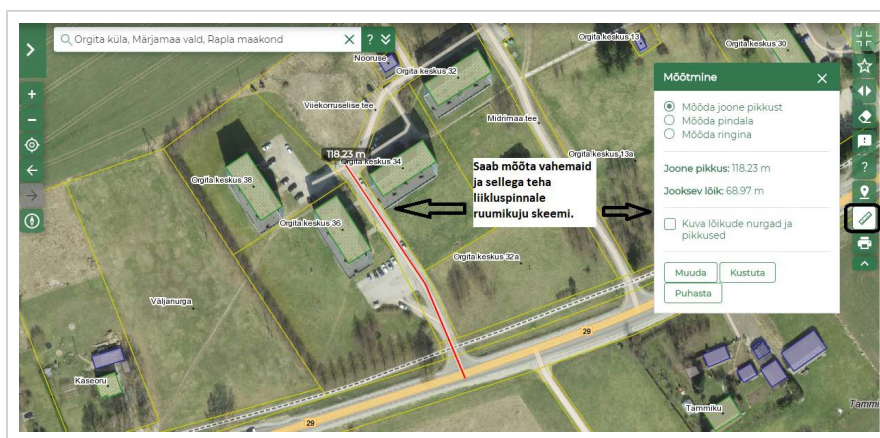
4. Edasi võib kaardipilti töödelda kas selle välja printides ja prindile liikluspinna joonistades või vajutada klaviatuuril nuppu „Print Screen” ja viia pilt mõnda pilditöötlusprogrammi (näiteks Paint).

5. Tulemuspildil peaks olema selgelt nähtavad olemasolevate katastriüksuste piirid, taustakaart (kas ortofoto või põhikaart) ja loomulikult peab olema välja toodud kehtestatav liikluspind ise.

30.3.2. Kuidas asukohakaarti teha X-GiS-i vahenditega

ADS-i kaardirakenduse abil saab kujundada sobiliku asendikaardi valmis kujule ja selle välja printida. Olles eelnevalt kaardirakenduse avanud (vt ka eelmist peatükki), saab asuda X-GiS-i vahenditega asendikaarti koostama.

Valite parempoolsest menüüst *Mõõda* (joonlauda kujutav nupuke) ja joonistate mõõtjoone liikluspinna asukohale:

Kui liikluspinna kuju on kaardile kantud, valite parempoolsest menüüst *Trükkimine* (printerit kujutav nupuke) ning sobiva formaadi (kas soovite printida või salvestada .png või .pdf failina).

Seejärel valite mõõtkava, trükite pealkirja ja kirjelduse väljadele vajalikud tekstid, mida soovite näha trükise pealkirja osas.

Tulemuse saab välja printida või oma arvutisse salvestada.

Koha-aadressid – mis ja kuidas

31. Koha-aadressidele esitatavad üldnõuded

Vastavalt **ruumiandmete seaduse** § 48 lõikele 1 peab koa-aadress:

1. tagama objekti leidmise geograafilises ruumis;
2. olema minimaalselt vajaliku pikkusega;
3. vastama kultuuritavadele ja keelenõuetele;
4. olema kooskõlas aadressiandmete süsteemiga.

Koha-aadress peab olema määratud kõigile maaüksustele, hoonetele ja adresseeritavatele hooneosadele (näiteks korterid, bürooruumid jmt).

Unikaalaadressi nõudega alal, samuti aadressikoha olemasolul nii unikaalaadressi nõudega alal kui ka väljaspool seda määratakse hoonete, aadressi vajavate hooneosade ja hoonestatud või hoonestatavate maaüksuste lähiaadressid piirkonniti sama aadressikoha järgi, kasutades ühte järgmistest lähiaadressi määramise viisidest:

- 1) liikluspinna nimi, millele lisatakse erilisand (nt *Laane maakond, Metsa vald, Haaviku alevik, Hirve tn 9*);
- 2) väikekoha olemasolul väikekoha nimi, millele lisatakse erilisand (nt *Laane maakond, Metsa vald, Tammiku küla, Kitse väikekoht 3*);
- 3) kui väikekoht sisaldab liikluspinda, siis väikekoha nimi ja liikluspinna nimi, millele lisatakse erilisand (nt *Laane maakond, Metsa vald, Männiku küla, Põdra väikekoht, Vasika tn 7*).

Maaüksustele võib määrata paralleelaadressina ka nime. Nt *Talli tn 25 // Suksu; Peni tn 6 // Koeraküla kirik; Konna tee 8 // Kullese kool*. Samas ei ole paralleelaadresside määramine sel viisi üldiselt soovitatav ja on õigustatud üksnes kultuuri või ajaloo seisukohast oluliste objektide puhul (kirik, kool jmt) ning juhul, kui tegu on näiteks põlise talunimega, mida on vaja säilitada.

Korteritele ja teistele hooneosadele eristamiseks nime määrata ei saa, vaid peab piirduma üksnes numbriliste erilisanditega, mis lisatakse hoone nimele või erilisandile sidekriipsu järel, nt *Varblase tn 17-4*. Vajaduse korral võib korteri eristamiseks kasutada omakorda kaldkriipsu järel numbrilist eristajat. Näiteks kui korter *Kure tn 93-81* jaotatakse kaheks ja tekib vajadus nende eristamiseks, siis võib kasutada sellist nummerdust: *Kure tn 93-81/1* ja *Kure tn 93-81/2*. Jagamise korral võib korteri numbrile lisada ka tähtlisandi, nt **10a ja 10b**.

Unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide korral on lähiaadressi määramine kohustuslik. Näiteks alevikus, alevis või linnas peab maaüksustele ja hoonetele lähiaadressi igal juhul määrama sõltumata sellest, kas seda maaüksust või hoonet kasutatakse või mitte, ning sõltumata selle omandist. Unikaalaadressi nõue kehtib unikaalaadressi nõudega alal, mis on olemasolev või kavandatud selgelt piiritletav tiheasustusega või kompaktse asustusega ala. Unikaalaadressi nõudega alal tuleb hoonestatud või hoonestamisele kuuluvatele katastriüksustele määrata lähiaadressid aadressikohtade järgi (vt lisaks peatükki "[Unikaalaadress](#)" ja selle alapeatükke).

Hajaasustuses võib lähiaadressi jätta määramata, kui tegemist ei ole unikaalaadressi nõudva aadressiobjektiga. Näiteks ei vaja aadressi alusel eristamist hajaasustuses asuvad katastriüksused, millel hooneid ega teisi adresseerimist vajavaid objekte ei asu. Nende maaüksuste eristamiseks piisab ka katastritunnusest (vt lisaks peatükki "[Kohanimeseadus](#)" ja "[Unikaalaadress](#)" ning selle alapeatükke).

Liikluspinna järgi määratavates lähiaadressides kasutatavad aadressinumbriid määratakse viisil, mille kohaselt ühel pool liikluspinda kõrvuti asetsevatel maaüksustel või järjestikku paiknevatel hoonetel on paarisnumbrid ja teisel pool liikluspinda asetsevatel maaüksustel või järjestikku paiknevatel hoonetel on paarisnumbrid (vt lisaks peatükki "[Nummerdamine](#)").

Alljärgnevalt vaatleme nõudeid põhjalikumalt, keskendudes eelkõige maaüksuste koha-aadressidele.

31.1. Ajaloolise talunime säilitamine

Aadresside määramisel ja muutmisel on oluline tagada ajalooliste kohanime säilimine. Kultuuriliselt ja ajalooliselt väärtuslike kohanimesid kaitseb ka kohanimeseadus (vt [Kohanimeseaduse](#) § 1 lg 2). Vana talunimena käsitleme enne 1940ndaid kasutuses olnud nimesid.

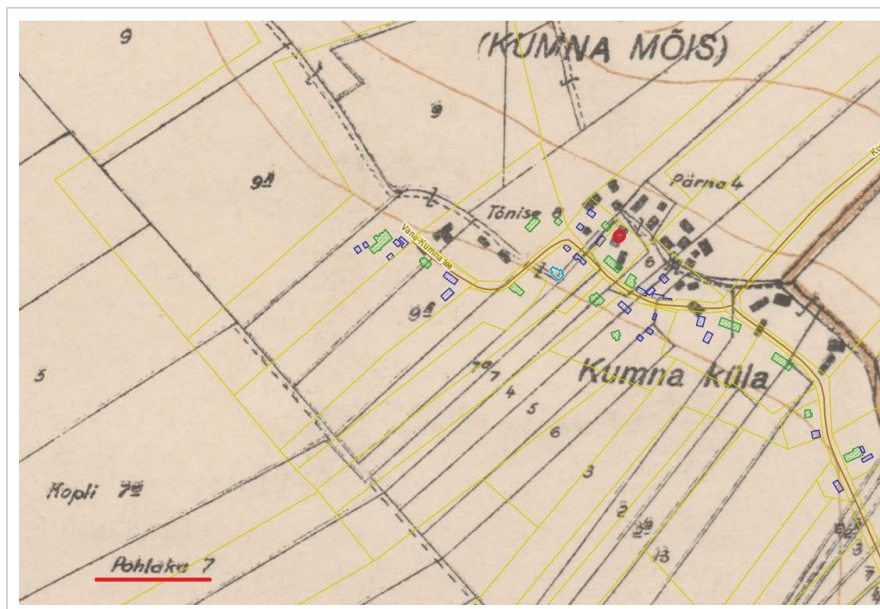
Aadressikoha järgsel adresseerimisel (liikluspinna või väikekoha järgi) on vana talunime säilitamine võimalik maaüksuse paralleelaadressina. Hoonetel kasutatakse sel juhul siiski aadressikoha järgset (numbriga) aadressi. See tähendab, et ka näiteks rahvastiku- ja äriregistris tuleb kasutada tänava järgi määratud aadressi. Arvestada tuleb, et laiemalt levinud navigeerimise abivahendid (nt Google Maps jt) toetavad eelkõige tänavate järgsete aadresside leidmist. Talu nimi jääb kasutusse kaartidel, viitadel ja siltidel.

Ajaloolise nime saab säilitada ka aadressikoha nimena, näiteks kui endistele talumaadele tehakse uusarendus, siis soovitame kaaluda tänava (tänavate) nimetamist selle talu nime järgi. Ka bussipeatuse nime valikul soovitame lähtuda vanadest talunimedest.

Näiteks on viimase paarikümne aastaga Harku vallas Murastes Kivimaa talu juurde tekkinud tiheasustus. Tänav on saanud nime talu järgi. Sellisel juhul võiks maaüksuse paralleelaadressist ka loobuda, sest Kivimaa nime säilimine on piisavalt hästi tagatud:

Foto: Mall Leht

Hea näide ajaloolise kohanime säilitamisest on Tallinnas Sikupilli asum, tänav ja kaubanduskeskus. Kohaliku pärimuse järgi on Sikupilli asum saanud nime selle järgi, et enne suurema asustuse rajamist elasid selles kandis vaesemad inimesed, kes karjatasid kitsi.

Mõnikord ei ole endine talunimi kooskõlas eesti keele reeglitega. Vana kirjaviisi ei saa kasutada ja sama päritoluga nimed tuleb ühtlustada. Näiteks kui Härämäe külas on katastriüksus nimega Herramäe, siis tuleb see muuta ja kirjutada Heramäe. Eesti murdekeelega piirkondades on soovitatav säilitada ja määrata pigem murdeline nimi.

Igal kohanimel on oma lugu. Soovitame kaaluda kõiki lahendusi, et meie kohanimemaastik oleks jätkuvalt rikas ja huvitav. Maa-amet pakub otsuste tegemisel abiks ajaloolisi kaarte nii [ajalooliste kaartide](#), [aadressiandmete](#) kui ka [kohanimeregistri rakenduses](#).

32. Unikaalaadress

Unikaalaadress on [ruumiandmete seaduse](#) § 43 lõike 1 kohaselt koha-aadress, mille tekstilis-numbriline kuju on samaliigiliste unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide seas ainulaadne.

Mitmel sama liiki unikaalaadressi nõudval aadressiobjektidel, samal maaüksusel paiknevatel unikaalaadressi nõudvatel hoonetel ja samas hoones asuvatel hooneosadel ei või olla sama koha-aadress.

Unikaalaadressi nõudvad aadressiobjektid on:

1. elamud;
2. hooned, milles on eluruume ehk kortereid ja muid aadressi alusel eristamist vajavaid hooneosi;
3. juriidiliste isikute asukohahooned;
4. hooned, milles asuvad universaalse postiteenuse osutamise juurdepääsupunktid ning eelnimetatud hoonete osad;
5. olemasoleval või kavandataval selgelt piiritletaval tiheasustusega või kompaktse asustusega alal (edaspidi unikaalaadressi nõudega ala) asuvad maaüksused;
6. maaüksused, mille koha-aadress sisaldab aadressikoha nime;
7. korterid ja muud aadressi alusel eristamist vajavad hooneosad.

Unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide puhul on lähiaadressi määramine kohustuslik. Seega ei või näiteks linnades jätta ühtegi katastriüksust lähiaadressita. Kõigil elamutel ja teistel loetus toodud hoonetel peab olema unikaalne koha-aadress. Loomulikult võib omavalitsusel olla keerukas kindlaks teha, kas hoonet kasutab mõni ettevõtte või elab seal keegi, kuid kui see fakt on omavalitsusele teada, siis peab ta tagama ka koha-aadressi unikaalsuse.

Soovitame omavalitsustel lähtuda põhimõttest, et pigem rohkem kui vähem unikaalseid koha-aadresse, sest lihtsam on koha-aadressid suurema korrapärasuse käigus ühtse süsteemi järgi süsteemselt ära määrata (muuta) kui hakata hiljem erilahendusi välja mõtlema nende objektidele, mis süsteemi ei sobitu. Näiteks kui numbrivahemikud ja tähtlisandid on juba kasutuses, siis neid enam ühtses süsteemis juurde anda ei saa.

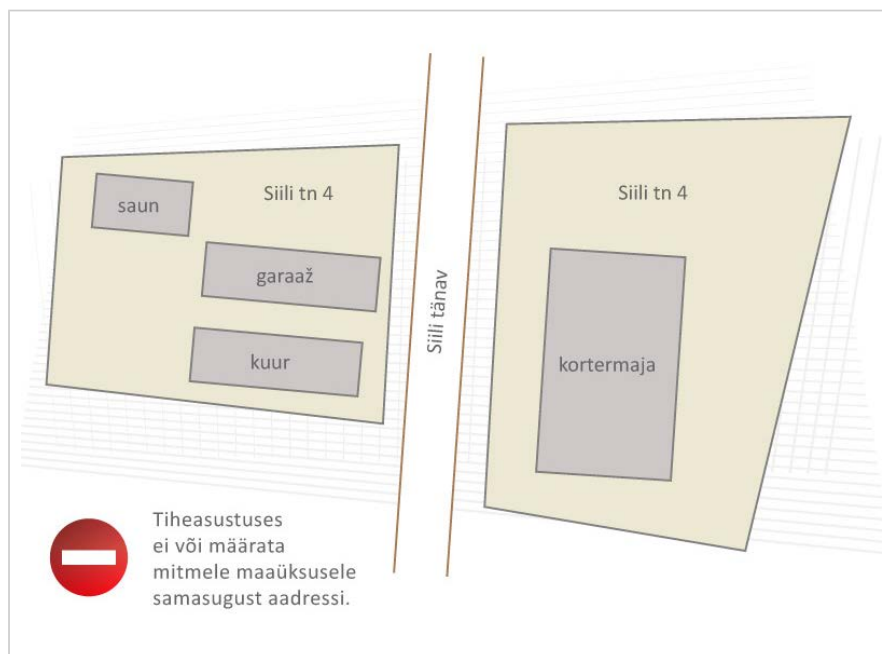
Soovitame koha-aadresside erilisandeid jätta n-ö varuks, kui on näha, et tihedamalt hoonestatud piirkonnas võib hiljem veel lisanumbreid vaja minna (vaata ka peatükki "[Nummerdamine](#)").

Kui maaüksusel asuvad ainult unikaalaadressi mittenõudvad hooned või kui maaüksusel asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hoone, siis moodustub kõikide sellel maaüksusel asuvate hoonete koha-aadress ainult vastava maaüksuse koha-aadressi struktuurielementidest ja sellele ei lisata erilisandeid. Näiteks kui maaüksusel asub üks elamu ja kolm kuuri, siis on kõigil neil hoonetel sama koha-aadress ja eristavaid numbreid lisada ei ole vaja.

32.1. Unikaalaadress tiheasustuses

Tiheasustuses ei või määrata mitmele maaüksusele samasugust lähiaadressi, olenemata neil asuvate ehitiste olemasolust. Tiheasustuse all tuleb siin mõista Ruumiandmete seaduses (§ 43 lg 2 p 5) defineeritud **unikaalaadressi nõudega alasid**. Viimati nimetatud hõlmavad enda alla olemasolevad või kavandatavad selgelt piiritletaval tiheasustusega või kompaktse asustusega alad (vaata ka peatükki "[Unikaalaadressi nõudega alad](#)"). Üldjuhul adresseeritakse tiheasustuses maaüksusi ja hooneid aadressikohtade (liikluspindade ja väikekohtade) järgi. Eristamine toimub erilisandite abil (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine](#)").

Unikaalsuse nõuet tuleb järgida ka juhul, kui maaüksused ja hooned kuuluvad samadele omanikele. Näiteks:

Joonisel on toodud näide, kus on määratud kaks ühesugust aadressi. Siin on ühtlasi probleem, et liikluspinnajärgsel adresseerimisel peab ühel pool teed olema paaritu number ja teisel pool teed paarisnumber. Juba nummerdamise üldpõhimõtted eeldavad erineva lähiaadressi määramist. Seega tuleb vähemalt üks näites toodud maaüksustest ja sellel paiknevad hooned ümber adresseerida.

Kui maaüksusel paikneb mitu unikaalaadressi nõudvat hoonet, siis on kõigi hoonete koha-aadress sama, mis maaüksusel ja sellele lisatakse vajadusel erilisand, milleks on hoone järjekorranumber, kusjuures majanumbri ja erilisandiks oleva numbri vahel on tühikuteta kaldkriips. Aadressikohajärgse adresseerimise puhul ei lisandu unikaalne number järgmise tasemenäite, vaid hoonetel ja katastriüksusel on 7. taseme komponent erinev.

Näide 1: maaüksusel lähiaadressiga *Pargi tn 3* asub kolm hoonet *Pargi tn 3/1*, *Pargi tn 3/2*, *Pargi tn 3/3* (7. tase on vastavalt 3, 3/1, 3/2 ja 3/3).

Hoone koha-aadresside puhul on ühel maaüksusel asuvate hoonete eristamiseks **kaldkriipsu järgsed tähtlisandid keelatud**.

Näide 2: maaüksusel lähiaadressiga *Tööstuse tn 10* asub viis hoonet: *Tööstuse tn 10/a*, *Tööstuse tn 10/b*, *Tööstuse tn 10/c*, *Tööstuse tn 10/d*, *Tööstuse tn 10/e*. Sellised aadressid tuleb muuta.

Samas on liikluspinna- või väikekohajärgse adresseerimise korral **võimalik määrata maaüksusele mitu paralleelaadressi** ning määrata igale unikaalaadressi vajavale hoonetele vastavalt üks paralleelaadressidest. Seejuures tuleb jälgida, milliselt liikluspinnalt vastavale hoonetele ligi pääseb (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine](#)”).

Kui hoone koosneb ainult unikaalaadressi mittedõudvatest hooneosadest või kui hoones on ainult üks unikaalaadressi nõudev hooneosa, siis on hooneosa koha-aadress sama, mis hoonel ja sellele ei lisata erilisandeid. Näiteks tavalise ühepereelamu korral, mis asub eraldi maaüksusel, on tegu hoonega, milles on ruumiandmete seaduse mõistes üks unikaalaadressi nõudev osa (eluruum – korter), mis ei vaja eristamiseks eraldi aadressi, ning sellisel juhul piisab nii elamule kui ka eluruumile samast aadressist, mis on määratud maaüksusele.

Unikaalaadressi mittedõudvatele hooneosadele ei pea koha-aadressi määrama. Näiteks ei ole vajadust hooneosi adresseerida, kui hoones ei ole eluruumi, ei tegutses ettevõtteid ega ole vaja sellesse hoonesse posti viia (vt lisaks peatükki „[Hooneosade \(k.a garaažide ja korterite\) adresseerimine](#)”).

32.2. Unikaalaadress hajaasustuses

Hajaasustuses (unikaalaadressi nõudega aladest väljaspool) asuva unikaalaadressi mittedõudva maaüksuse puhul ei ole unikaalaadress vajalik ja lähiaadress (enamikul juhtudel on see katastriüksuse nimi) võib mitmel katastriüksusel korduda või üldse puududa.

Unikaalaadressi ei nõua hajaasustuses asuvad maaüksused:

- mis on hoonestamata;
 - millel ei ole juriidilise isiku asukoha hooneid;
 - millel ei ole hooneid, milles asuvad universaalse postiteenuse osutamise juurdepääsupunktid, ning eelnimetatud hoonete osi;
 - mis paiknevad väljaspool kompaktselt asustust. Näiteks on koha-aadressiga kaks maaüksust, millel ei ole hooneid:
 - *Mandri maakond, Poolsaare vald, Neeme küla, Liiviku* (maaüksusel on mets);
 - *Mandri maakond, Poolsaare vald, Neeme küla, Liiviku* (maaüksusel on põld).
- Maaüksused võivad olla samanimelised, kui need kuuluvad kinnistusraamatu ühte registriosse (sageli kuuluvad ühte registriosse samale isikule kuuluvad maatükid) ja neil ei paikne hooneid või paikneb hoone ainult ühel maaüksusel. Kui hoonestamata maaüksused kuuluvad erinevatesse kinnistusraamatu registriosadesse, siis peavad lähiaadressid olema erinevad.

Hajaasustuses võib lähiaadressi jätta määramata, kui ei ole tegu unikaalaadressi nõudva objektiga. Seega kui eelkirjeldatud (unikaalaadressi mittenõudva) maaüksuse omanik ega omavalitsus ei soovi maaüksusele nime määrata, siis lõpeb koha-aadress asustussüsteemi (enamasti küla) tasemel.

Näiteks on jäetud lähiaadress määramata:

Lääne maakond, Risti vald, Kujõe küla (maaüksusel on mets).

Üldine soovitus

Hajaasustuses **unikaalaadressi mittevajavatele maaüksustele** lähiaadresside määramisel tuleb arvestada:

- milline on maaomaniku (haldaja) seisukoht;
- kas maaüksusel või sellel asuval objektil on nimi (olnud) olemas, mida tuleks säilitada (taaselustada);
- üldiste tavade ja selles piirkonnas (kas teistele maaüksustele on nimed määratud);
- piirkonna üldise arenguga (kas on ette näha, et lähiaadressi järgi on vajadust – näiteks ehitustegevus jmt).

Üldiselt on levinud praktika selline, et hajaasustuses maaüksustele siiski määratakse nimi ja see kordub ühte kinnistusraamatu registriosse kuuluvate katastriüksuste lõikes. Näiteks kui endine Raja talu tagastati ühele omanikule viies samanimelises lahustükis, ühel maaüksusel asuvad hooned, teistel põllud ja metsad (on unikaalaadressi mittenõudvad), siis ei ole mingit vajadust hakata ilma põhjuseta maaüksuste nimesid muutma või ära jätma. Eelkirjeldatud juhul on nimede muutmine vaja ette võtta näiteks siis, kui omanik müüb osa maaüksustest maha või soovitakse hakata ehitama juurde uusi hooneid, mis vajavad eristamist (on unikaalaadressi nõudvad).

Kui tekib vajadus katastriüksuste ümbernimetamiseks kas omandi muutumise (ostu-müügi) tõttu või ehitustegevuse alustamise tõttu mõnel seni unikaalaadressi mittenõudval katastriüksusel, **tuleb esialgselt nime säilitada eelkõige ajaloolisel hoonetega maaüksusel**, teiste maaüksuste puhul võib kasutada ees- või järelliiteid (hargtäiendeid) või leida täiesti uued sobilikud nimed. Nummerdamine hoonestatud maaüksuste nimede eristamiseks (näiteks kaks hoonestatud naabermaaüksust *Kuke 1* ja *Kuke 2*) on keelatud. [Kohanimeseadusesse](#) on tehtud ka vastav muudatus ja alates 2013 aasta juulist enam numbreid kohanime hargtäiendina kasutada ei tohi. Küll aga võib nummerdada teid teenindavaid katastriüksusi ja näiteks metstkondade maaüksusi.

Unikaalsuse nõue kehtib ka paralleelaadresside puhul. Ükski paralleelaadress või olla ühegi teise katastriüksuse lähiaadressiks. Näiteks ei või katastriüksusele *Metsa tn 1* juurdelõikeks lisatava katastriüksuse lähiaadressideks olla *Metsa tn 1 // Juurdelõige*. Siin sobiks juurdelõike lähiaadressiks *Metsa tn 1a*.

32.3. Katastriüksuse nime unikaalsuse tekitamine

Kui tekib vajadus unikaalaadressi järele, siis soovitame hajaasustuses asuval maaüksusele nime valikul lähtuda samadest põhimõtetest, mis üldiselt kohanimede määramisel kehtivad.

Eelistada tuleb pigem ajaloos juba kasutuses olnud nimesid, millele saab vajaduse korral lisada

hargtäiendeid (*Uue-, Vana-, Mäe-, Oru-, Põhja-, Väike-* jne) või tekitada liitsõnu (*Koolimäe, Kooliaia; Matsipõllu, Matsimetsa* jne). Jälgida tasub paikkonnas üldiselt levinud nimede määramise traditsiooni.

Loomulikult võib määrata ka täiesti uue kohanime, kuid oluline on jälgida, et endisaegsete talusüdamete nimed jääksid alles samale kohale. Kui on juhtunud kahetsusväärne eksitus ja muistne talu on saanud maareformi käigus omale uue nime, siis soovitame selle tagasi määrata põlisele hoonestatud maaüksusele ja lahustükkidele määrata kas uued nimed või hargtäiendiga nimed. Erandina saab ka nummerdamine kasutada tehnilisel otstarbel (teed, gaasitrassid jmt) teenindamiseks moodustatud katastriüksuste korral. Samuti on nummerdamine omal kohal metaskondade puhul (nt *Viimsi metaskond 12*).

Unikaalsuse tekitamiseks ei ole õige muuta olemasoleva nime kirja pilti **üksnes formaalselt**. Näiteks *Uue-Sauna* ja selle lähedal *Uuesauna* või *Kaunisma* ja *Kaunismaa* ei ole sisuliselt unikaalsed nimed. Taoliste pisimuudatustega tekitatakse pigem segadust kui nimede unikaalsust. [Kohanimeseaduse](#) § 10 lõike 5 alusel peab sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele nimetuumade kirja pilt ühesugune olema. **Seega tuleb unikaalsuse tagamiseks määrata kohanimedid selliselt, et erinevus on nii suulisel kui ka kirjalikul kasutamisel selgelt arusaadav.**

32.4. Unikaalaadressi nõudvate hoonete adresseerimine hajaasustuses

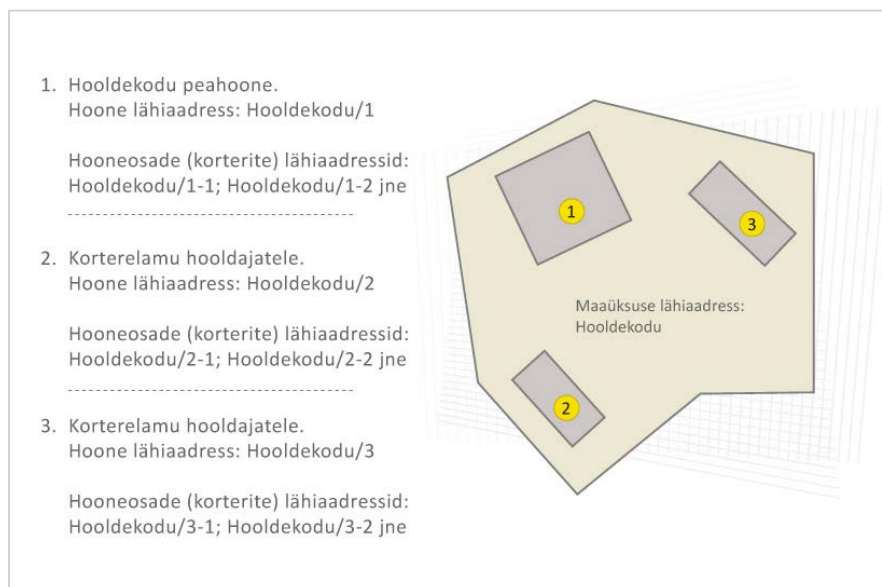
Hajaasustuses kehtib üldine põhimõte, et kui maaüksusel asuvad ainult unikaalaadressi mittedõudvad hooned või kui maaüksusel asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hoone, siis moodustub kõikide sellel maaüksusel asuvate hoonete koha-aadress ainult vastava maaüksuse koha-aadressi struktuurielementidest ja sellele ei lisata erilisandeid. Kui tegu on tavalise talukompleksiga (üks elamu koos tavaliste kõrvalhoonetega (kuur ja laut), mis ei vaja unikaalaadressi), siis on kõigil neil hoonetel sama koha-aadress, mis maaüksusel.

Nt *Molekuli maakond, Aatomi vald, Tuuma küla, Prootoni*.

Kui hajaasustuses asuval **maaüksusel on mitu unikaalaadressi vajavat hoonet**, siis tekib vajadus neid eristada. Maaüksusele ei või määrata mitut nime, seega ei saa anda hoonetele omavahel eristuvaid nimesid, sest kehtib reegel, et hoone lähiaadress võib teda teenindava maaüksuse lähiaadressist erineda üksnes erilisandite poolest. Maaüksuste nimedes on vanast ajast jäänud veel numbreid kohe nime järel (näit Tamme 1 ja Tamme 2; selline variant ei ole lubatud) ning seetõttu on vajalik, et hoone eristajana määratud number ja nime osana esinev number kirja pildilt erineksid. Hooneid tuleb eristada erilisandite abil, mis lisanduvad maaüksuse nimele kaldkriipsu järel (näit Tamme/1 ja Tamme/2) ehk 6. tasemelejärgneb 7. tase.

See adresseerimise võimalus tuleneb Aadressiandmete süsteemi määruuse §17: Kui maaüksusele on määratud nimi ja sellel maaüksusel asuvad unikaalaadressi nõudvad hooned, kirjutatakse maaüksuse nime ja erilisandiks oleva numbri vahele tühikuteta kaldkriips (näiteks Raja/1, Raja/2).

Näiteks on maaüksuse lähiaadress Hooldekodu ja sellel maaüksusel asub kolm unikaalaadressi nõudvat hoonet (üks hooldekodu hoone ja kaks korterelamut töötajatele). Need hooned vajavad unikaalaadressi, sest neis on omakorda korterid (adresseerimist vajavad hooneosad) ja korterites elavad alaliselt inimesed.

Võib olla ka nii, et põhihoone on sama aadressiga, mis on katastriüksusel ja teised unikaalaadressi vajavad hooned on unikaalse numbriga. Näiteks põhihoone aadress on Hooldekodu ja teiste unikaalaadressi vajavate hoonete aadress on Hooldekodu/2 ja Hooldekodu/3.

Maaüksuste adresseerimise kohta hajaasustuses vt lisaks peatükki "[Unikaalaadress hajaasustuses](#)".

32.5. Unikaalaadressi nõudega alad

Alates 16. märtsist 2018 on aadressiandmete süsteemi lisatud unikaalaadressi nõudega alad ehk **UN-alad**. UN-alal rakendub katastriüksustele unikaalaadressi määramise nõue, samuti tuleb UN-alal paiknevad hoonestatud või hoonestamisele kuuluvad katastriüksused adresseerida liikluspinna või väikekoha järgi.

UN-aladega arvestamise nõue tuleb [ruumiandmete seadusest](#) (RAS § 43 lg 2 p 5), st varasema tiheasustusalala ja detailplaneeringu kohustusega ala asemel sõltub adresseerimine nüüd UN-alal paiknemisest. Näiteks arvestatakse UN-alasid ADS-i ärireeglites katastriüksusele **UN-tunnuse lisamisel**, aga ka muude nõuete puhul, kus varasemalt arvestati objekti paiknemist linna, alevi või aleviku alal (tiheasustusalal).

UN-aladega arvestamine varasema tiheasustusalala ja detailplaneeringu kohustusega ala asemel on seotud asjaoluga, et sageli ei ole kogu linna, alevi või aleviku ala kompaktselt asustatud ja seetõttu ei pea kohaldama kogu linna, alevi või aleviku ulatuses näiteks liikluspinna järgse adresseerimise nõuet. Samas on aga **mitmetes arenevates piirkondades muutunud asustus faktiliselt väga tihedaks**, näiteks on linn sisuliselt laienenud piiridest välja küla territooriumile või on mõne küla keskusesse tekkinud kompaktse asustusega piirkond, mistõttu on vaja leitivuse tagamiseks kasutada liikluspinna või väikekoha järgset adresseerimist. Sageli on omavalitsus juba planeeringute tegemisel kirjeldatud piirkondades liikluspindade järgse adresseerimise ette näinud ja seda kasutatakse.

UN-alade moodustamise reegleid ei ole õigusaktides täpsemalt sätestatud ja **lähtuda saab RAS-i § 43 lg 2 punkt 5-st ja § 48 lg 1-st**. UN-alade moodustamisel on Maa-amet lähtunud eelkõige **faktipõhiselt adresseerimisega seotud vajadustest**, mistõttu ei lähtu UN-ala mitte ainult omavalitsuse määratud tiheasustusaladest, vaid ka nendest aladest, kus faktiliselt on kompaktne hoonestus välja kujunenud. Seega on **UN-alade moodustamisel arvesse võetud mitmeid tingimusi**, sh:

- kohaliku omavalitsuse poolt üldplaneeringus määratletud tiheasustusalasid;
- kompaktse asustusega alasid, mis on leitud hoonete arvu, tiheduse, maaüksuste sihtotstarvete, rahvastikuregistri seoste, liikluspindade olemasolu jm erinevate tingimuste koosmõjul. Seejuures võetakse arvesse Eestile omast linnade tihedust ja ilmet, hoonete kasutusotstarbeid jm;
- lisatingimusi ja erandeid, näiteks
 - UN-alalt on välja jäetud mõned ajalooliste kohanimedega rannakülade tihe-/kompaktalad

- jne.
- suuremad linnad on tervikuna UN-alad, samuti on väikekohad alati UN-alad (sest nendes on väljakujunenud aadressikoha järgne adresseerimine, samuti on see linnades ajalooliselt kasutuses ja leitavuse tagamiseks vajalik),
- linnades, alevites ja alevikes on kompaktsuse tingimused (hoonete vahemaa, arv jne) erinevad kui on külates.

Selgituseks: linnades/alevites/alevikes tunnetus (tava) pisut teine (enamasti kogu ulatuses ka liikluspinnad määratud jne) ja seetõttu peab linnades/alevites/alevikes lähtuma rohkem väljakujunenud olukorrast, st vahemaad võivad olla hoonetel pisut suuremad, aga sellegipoolest on tegemist UN-alaga. Samas ei peaks nt väiksema linna/alevi/aleviku äärealal olevate talude/põldude vahele määratud liikluspindade tõttu olema seal automaatselt UN-ala. Tihti on mõistlik sellistes piirkondades hoopis liikluspindade leviala korrigeerida. Ühtlasi arvestame, et igasse vanasse kolhoosikeskusesse, kus laudad, töökojad jne, ei pea tekkima uus UN-ala, sest see ei ole tavaga kooskõlas.

33. Paralleelaadress

Ühele maaüksusele võib olla määratud mitu koha-aadressi, mis on üksteise suhtes võrdsed paralleelaadressid.

Paralleelaadressi esitamise sätestab [ADS-i määruse](#) § 14 lõige 4:

Paralleelaadresside eraldajaks on topeltkaldkriips (... // ...), mille ette ja taha jäetakse tühikud (näiteks Pärnu maakond, Pärnu linn, Pärnu linn, Kapteni tn 4 // Pärnu maakond, Pärnu linn, Pärnu linn, Sadama tn 5).

Hoonele määratakse ainult üks koha-aadress, mis peab olema kooskõlas maaüksuse koha-aadressiga. See tähendab, et isegi juhul, kui maaüksusel on mitu aadressi, tuleb hoonele määrata neist ainult üks. Kui maaüksuse paralleelaadresside hulgas on aadressikoha järgi määratud aadress ja nimi, tuleb hooned adresseerida aadressikoha järgi määratud aadressiga, kuna aadressikohajärgsete aadresside leitavus on paremini tagatud. Ajalooliste kohanime säilitamise huvides on kavas seda regulatsiooni muuta (nt miljööväärtuslikel aladel).

Erandina võib hoonele määrata paralleelaadressi juhul, kui hoonesse on mitu sissepääsu erinevatelt liikluspindadelt – siis võib määrata hoonele vastavate liikluspindade järgi paralleelaadressid.

Kui ehitustehniliselt osadeks mittejaotuv hoone koosneb välisilmelt mitmest eraldi tajutavast hoonest ([ADS-i määruse](#) § 17 lõige 3), siis võib hoonele määrata paralleelaadressid ka sama liikluspinna järgi.

Üldjuhul ei või määrata hoonele paralleelaadressideks **mitut nime**, kuid erandiks on olukord, kui hoone all on mitu nimega maaüksust ja sellesse hoonesse on nendelt eraldi sissepääsud ning hoonet ei saa ehitustehniliselt maaüksuse piiri järgi osadeks jagada ([ADS-i määruse](#) § 17 lõige 4).

Katastriüksuste ja hoonete paralleelaadressid on võrdsed. Kui hoonel on paralleelaadressid määratud, siis hooneosa (sh korteri) adresseerimisel valitakse neist ainult üks aadress ja lisatakse korteri number (ADS-i määruse § 18 lõige 6).

Objekti iseloomustamiseks kasutatakse/kuvatakse üldjuhul katastriüksuse, hoone ja hooneosa aadresse koos. Näiteks kinnistusraamatus kuvatakse katastriüksuse kõik aadressid. Ehitisregistris kuvatakse hoone kõiki aadresse. Ehk objekt peab olema leitav tema kõigi paralleelaadresside järgi.

Kui aga aadressi kasutatakse inimese või ettevõtte (vm subjekti) iseloomustamiseks ehk luuakse seoseid isikute/sündmuste vm ja aadresside vahel, siis kasutatakse üldjuhul ainult ühte hoone või hooneosa paralleelaadressidest.

Näiteks inimese **elukoha-aadressiks** valitakse hoone või hooneosa paralleelaadressidest **ainult üks**, st isik on leitav ühe konkreetse aadressi järgi. Hoone või hooneosa teist paralleelaadressi võib kasutada teine isik ehk aadressi alusel eristatakse sama objektiga (nt korteriga) seotud leibkonnad.

Paralleelaadressid kirjutatakse tähestiku järjekorras ([ADS-i määruse](#) § 14 lõige 3). Näiteks

kui ühele maaüksusele on määratud aadressid kahe erineva tänava (Allika ja Jõe) järgi, siis esitatakse need nõnda: *Allika tn 8 // Jõe tn 3*.

Pühendusnimede kasutamisel arvestatakse tähestikulise järjestuse seadmisel nime esimest tähte ehk eesnime esimest tähte. Näiteks: *Lääne maakond, Haapsalu linn, Haapsalu linn, F. R. Kreutzwaldi tn 10 // Kalevi tn 5; Tartu maakond, Tartu linn, Tartu linn, F. R. Kreutzwaldi tn 50 // F. Tuglase tn 5; Võru maakond, Võru linn, Katariina allée 2 // L. Koidula tn 7*.

Sama tänavanimega paralleelaadresside esinemisel võib igal järgneval esinemisel jätta tänavanime välja kirjutamata, moodustades tänavanime järel numbriosadest loetelu ([ADS-i määruse](#) § 14 lõige 6).

Näiteks *Lahe maakond, Kivisaare linn, Kunksmoori tn 1 // 3 // 5*

Kuigi paralleelaadressid on võrdsed ning üht ei eelistata teisele, on neid arvutitöötluses vaja erinevate kasutuseesmärkide jaoks kirjutada kindlas järjekorras. Kui paralleelaadressideks on määratud ühele objektile (nt katastriüksusele) aadressikohajärgne lähiaadress ja ka nimi, siis kirjutatakse nimi alati viimasele kohale, nt *Tallinna mnt 46 // Mäeotsa*.

Paralleelaadresside arv ei ole piiratud.

Näiteks: *Pärnu maakond, Pärnu linn, Paikuse alev, Männiku tn 2 // Männiku tn 4 // Männiku tn 6 // Männiku tn 8 // Männiku tn 10 // Männiku tn 12*

Lubatud on ka lühem kirjaviis:

Pärnu maakond, Pärnu linn, Paikuse alev, Männiku tn 2 // 4 // 6 // 8 // 10 // 12

Maaüksusel, välja arvatud transpordimaa sihtotstarbega hoonestamata maaüksusel ja väljaspool unikaalaadressi nõudega ala asuval transpordimaa sihtotstarbega hoonestatud maaüksusel, ei või olla eri paralleelaadressideks mitut nime (vt [Ruumiandmete seadus § 50 lg 5](#)).

Sageli on raudteealused maaüksused väga pikad (kümneid kilomeetreid) ja hoone ei ole raudteemaa nime aadressi alusel leitav. Hoonele soovitakse määrata eraldi nimi ja sel juhul on vaja ka katastriüksusele määrata paralleelaadressina teine nimi. Lahendusena on võimalus määrata üksusele mitu nime selle asemel, et nt hoone aluse maaüksus raudtee maaüksusest välja jagada. Taoline riigimaa jagamine on aeganõudev ning kulukas arvestades asjaoluga, et sellised hooned tõenäoliselt selles asukohas pikemas perspektiivis alles ei jää.

Seega ei ole lubatud maaüksuse kaks nime *Metsanurga // Kraavi* või *Mihkli tammik // Halinga metskond 35* – mõlemal juhul peab ühe sellistest nimedest tühistama. Aga kui näiteks väljaspool UN-ala asub raudteemaal hooneid, siis võib lisada need maaüksusele paralleelaadressiks, nt *Tapa-Narva 236,8-240 km // Mustika // Vaarika*. Selline regulatsioon on vajalik, et adresseerida raudteemaal asuvaid elamuid ja teisi hooneid.

Kui vähegi võimalik, soovitame paralleelaadresside määramist vältida ja olemasolevaid vähendada. Paralleelaadressid on tavalises kasutuses üsna pikad ja ebaotstarbekad. Nende kasutamine on põhjendatud, kui:

- maaüksusel asub mitu hoonet, millele juurdepääs toimub erinevatelt liikluspindadelt (tänavatelt) – igal hoonel on sel juhul üks neist aadressidest – see, millelt toimub juurdepääs;
- maaüksusel on mitu hoonet, mille eristamiseks kasutatakse erinevaid või tähtlisandiga

aadressinumbreid (nt 7 // 9 // 11 või 5 // 5a);

- hoonel on mitu peasissekäiku, mis on erinevate liikluspindade suunas;
- sama liikluspinna ääres asub pikem hoone, millel on samalt liikluspinnalt mitu peasissekäiku;
- lisaks liikluspinnajärgsele aadressile soovitakse endisaegne talunimi säilitada;
- tegu on ühiskondliku või kultuurilooliselt olulise objektiga (kool, kirik jne), millel on liikluspinnajärgne aadress ja sellele soovitakse lisada ka nimi.

Kindlasti on veel erinevaid põhjendusi paralleelaadressi määramiseks, seepärast ongi see võimalus ette nähtud. Paralleelaadressidega on adresseeritud ligikaudu 0,4% kõigist maaüksustest ja hoonetest.

Korteri puhul tuleb hoone mitmest paralleelaadressist üks välja valida (vastavalt sissepääsule) ja lisada sellele korteri number. Näiteks kui majale on määratud kaks aadressi *Kase tn 5 // Kuuse tn 2* ja sellesse korterisse pääseb Kuuse tänava poolsest uksest, siis peab korteri adresseerimisel lähtuma aadressist *Kuuse tn 2* ja lisama sellele korteri numbri (nt *Kuuse tn 2-3*).

Hooneosal võib olla paralleelaadress vaid sama hoone aadressi järgi ja erineva korteri numbriga n-ö ühiselamutüüpi korterite puhul. Ehk ehitustehniliselt ühe hooneosana käsitletud korteris on mitu aadressi alusel eristamist vajavat tuba erinevate leibkondade kasutuses. Näiteks on korteril paralleelaadressid *Tartu maakond, Tartu linn, Tartu linn, Kase tn 5-9 // 5-11* ja kumbki leibkond kasutab vaid ühte neist aadressidest.

Paralleelaadress ei või olla määratud mitme asustusüksuse (näiteks küla) ega linnaosa järgi. Kui katastriüksus asub mitmes külas, ei või katastriüksuse koha-aadressis kasutada mitme küla nime. Katastriüksusele ja seega ka hoonele määratakse koha-aadressis ainult üks asustusüksus (vt [ADS-i määruse](#) § 16 lõige 6).

Suured metskondade või maanteed katastriüksused asuvad sageli mitmes külas. Sellisel juhul valitakse adresseerimiseks välja ainult üks küladest, kus vastav katastriüksus asub. Üldjuhul tuleb eelistada pindalalt kõige suurema osakaaluga asustusüksuse nime. Hoonestatud maaüksuse puhul tuleb eelistada selle asustusüksuse nime, kus asuvad hooned. Kui hooned on mitmes asustusüksuses, siis eelistatakse seda asustusüksust, kus asuvad UN-tunnusega hooned.

33.1. Suur ja väike täht koha-aadressides

Põhireegel on see, et **nimetuum (ja hargtäiend)** kirjutatakse suure tähega, liigisõna väikese tähega. Nt *Aia alajaam, Heki garaaž, Hiie heinamaa, Hundi metskond, Kaare tee*. Üksikute suurte tähtede kasutamine koha-aadressides on keelatud, samuti suurtähelised lühendid. Erandid on AÜ, GÜ ja SÜ. Läbivate suurtähtede kasutamine (kapiteelkiri) ametlikes koha-aadressides (dokumentides ja andmekogudes) on keelatud (vt lisaks peatükke „[Suur ja väike täht kohanimes](#)” ja „[Koha-aadressi määramise õigusakt](#)”).

33.2. Tähtlisandi kasutamine maaüksuse lähiaadressis

Maaüksuse (katastriüksuse) nimes ei või kasutada erilisandeid (number- ja tähtlisandeid) sellisena, nagu need on kasutuses aadressikohajärgsete aadresside puhul.

Aadressikoha järgi määratud aadresside korral võib tähtlisandiks olla üksnes eesti-ladina tähestiku väiketäht, mis järgneb numbrile või kaldkriipsule ilma tühikuta, nt *Tamme tn 28a*, – tegu on tavalise hoonestatud maaüksusega. *Tööstuse tn 10/1b* – tegu on maaüksusega, millel asub üks liithoone boks.

Maaüksuse **nimes** kasutatavad lisandid peavad eristuma, et mitte tekitada segadust, ja seetõttu on lubatud kasutada suurtähti, mis kirjutatakse enne numbrit. Nt *Koka tänav L1, Koka tänav L2, Koka tänav L3* – tegu on munitsipaalomandis oleva maaüksusega, millel asub avalik tänav. Kuna see on pikk tänav, siis on selle teenindamiseks moodustatud kolm üksust, nende eristamiseks on lisatud nimele suur L-täht ja number, et üksused ei läheks segamini Koka tänava ääres olevate hoonete aadressidega.

Koha-aadressis ei kasutata tähtlisandina tähti i, l, o, š, ž, w, õ, ä, ö, ü. Osa neist on liiga sarnased numbriga 1 ja 0 ning diakriitikutega (täppide ja katustega) tähtede kasutamine võib

samuti olla mõnel juhul segadust tekitav, seetõttu on nende kasutamine tähtlisandina keelatud. Üldiselt on soovitatav võimaluse korral tähtlisandeid vältida ja määrata üksnes numbrilisi erilisandeid (vt lisaks peatükke „[Liikluspinnajärgne nummerdamine](#)”, „[Koha-aadressidele esitatavad üldnõuded](#)” ja „[Unikaalaadress](#)”).

Levinud vead koha-aadressides

34. Levinud vead koha-aadressides

Selleks, et omavalitsused saaks korrastada olemasolevaid ja määrata tulevikus nõuetele vastavaid koha-aadresse, toome ära levinuimad vead, mida on seni koha-aadresside määramisel tehtud.

34.1. Ei ole eestikeelne

Lähiaadressid nagu *Proletarskaja* ja *Büko* ei ole lubatud. Võimalikuks lahenduseks on otsida ajaloolistest andmetest varasemaid kohanimesid ja need kasutusele võtta, või kui ajaloolisi ja kultuuriloolisi nimesid ei ole, võib kaaluda ka olemasoleva nime eestistamist (nt *Büko* > *Püka* või *Püki*).

Ilma põhjenduseta ei tohi kasutada selliseid katastriüksuste võõrnimesid nagu *Alexandry*, *Henry*, *Johny*, *Tixi*, *Rey*. Selliste nimede kasutamiseks on vaja põhjendust. Näiteks on Kihnu vallas Rock-City nime kandev katastriüksus. Rock City on Kihnu Jõnni laeva nimi ja sellisel juhul on ajalooline põhjendus olemas. Nimi tuleks kirjutada sidekriipsuta *Rock City*, sest niisugustes inglise ühendites sidekriipsu ei kasutata.

Ilma põhjenduseta ei ole soovitatav kasutada võõrsõnalisi nimesid nagu *Drenaaži*, *Faasani*, *Generaatori*.

Sageli kasutatakse võõrsõna tunnusega eesnimesid, nt *Georgi*, *Diana*, *Gunari*, *Geidi*, *Frami*, *Herberti*, *Alfredi*, *Amalie*, *Katerine*, *Margareti*, *Gertrudi*, *Marie*, *Gustavi*. Sellised nimed on eestlastel kasutusel eesnimedena ja vastavad eesti õigekirjareeglitele. Seega on need kooskõlas eestikeelsuse nõudega („Kohanime eestikeelsuse kindlakstegemise kord”, § 3 lg 2 p 3) ja kuigi nende kasutamine ei ole ilma põhjenduseta soovitatav, ei ole neid vaja muuta.

Erandid

Vene päritolu nimedega katastriüksused (nt *Vorobjovo*, *Krivorukovo*) on lubatud põlistel vene asualadel (1939. aasta seisuga) Peipsi järve ääres. Sama kehtib ka rootsikeelsete katastriüksuste nimede kohta (nt *Smeens*, *Tallbäcken*, *Ribaks*) põlistel rannarootslaste asualadel Lääne-Eestis.

Vt lisaks peatükke „[Kohanime keelsus](#)”, „[Oma- ja võõrsõnad, võõrkeelsed sõnad](#)”, „[Eesti rahvusvähemuste asualad](#)”.

34.2. Kokku- ja lahkukirjutamise vead

Näiteks maaüksus nimega *Pärsi Hansu* ei sobi. Kirjapilt peaks olema kas *Pärsi-Hansu* või *Pärsihansu*.

Veel analoogseid juhtumeid

Ata Tiigi > *Ata-Tiigi* (juhul, kui tegu ei ole tiigiga) või kui üksus on moodustatud tiigi teenindamiseks, siis sobib nimeks *Ata tiik*.

Eigo Metsa > kui üksusel on ainult mets, siis sobib nimeks *Eigo mets*, kui aga tegu on hoonestatud maaga, siis on vaja lisada sidekriips *Eigo-Metsa* või kirjutada nimi kokku *Eigometsa* (viimane on eelistatud). Sama reegli alusel tuleb vaadelda ka näiteks nime *Jaaguri Põllu* (hoonestatud üksuse korral on õige kas *Jaaguri-Põllu* või *Jaaguripõllu*).

Kui aga nimi on juba pikem (nt *Jaagu Antsu Jaani*), siis on soovitatav nime lühendada (näiteks

Jaagu-Antsu või *Antsu-Jaani* või *Jaagu-Jaani* - need nimed sobivad sidekriipsu abil kokkukirjutatult) või valida hoopis uus nimi, lähtudes loomulikult põhimõttest, et põliseid nimesid tuleb säilitada nende algses asukohas (põlistalude nimed ei või kolida ega tundmatuseni moonduda, küll aga tuleb nad viia kooskõlla kehtivate keelereeglitega).

Küsimusi on tekitanud kolme täishääliku kooselinemine, nt *Soootsa* või *Soo-otsa*. Kolm täishäälikut võib olla kirjutatud ka ilma sidekriipsuta, seega on mõlemad variandid õiged. Kui aga tegu on hargtäiendiga, siis peab mõlemad sõnaosad kirjutama suure tähega. Näiteks lähestikku asub kaks maaüksust (talu): *Soo-Otsa* ja *Mäe-Otsa*.

Vt lisaks osa „[Kohanimedede kokku- ja lahkukirjutamine](#)”.

34.3. Nimetuum või liigisõna ei ole õiges käändes

Näiteks ei ole lubatud lähiaadressid *Kirss AÜ*, *Silikaat*, sest katastriüksuse nimi peab reeglina olema omastavas käändes.

Erandina on lubatud nimetavasse käändesse panna ainult **objekti liiki märkiv sõna, kuid seejuures on oluline, et tegu oleks vastava objektiga**. Näiteks kui katastriüksusele pannakse nimeks *Sõbra mets*, aga metsa sellel üksusel ei asu, siis ei ole selline nimi sisuliselt sobiv.

Liigisõna peab olema nimetavas käändes, väikese tähega ja ilma sidekriipsuta.

Näiteks ei ole **korrektsed** lähiaadressid *Viivikonna metsa*, *Ahtme Jaama*. Õige on *Viivikonna mets*, *Ahtme jaam*.

Erandeid on veel.

- Mõnikord on **hargtäiendid nime järel** (*Päralde-Eest*, *Allika-Alt*, *Allika-Ülalt*), selline hargtäiend ei pea olema omastavas käändes. Kuna taolisi juhtumeid on väga harva, siis tasub alati keeleekspertidega nõu pidada.
- Juhul kui **nimetuum käändub koos liigisõnaga**. Näiteks kui nimeks on omadussõna: *Suur (tal)*, *Piklik (tal)*, *Roheline (tal)*, kuna nimetuum käändub (*Suure talu*, *Suurde tallu*).
- Nimetuum on seestütlevas või alaltütlevas käändes. Näiteks: *Saarepealt (tal)*.
- Nimetatav geograafiline objekt katastriüksuse piiri sees vastab oma põhiolemuselt nimes sisalduvale liigisõnale. Üldjuhul saab tegemist olla ainult hoonestamata maatükkidega, nt *Kure põld*, *Vorsti nurm*, *Koodissaar*, *Likõmõts*. Selliseid maatükkide nimesid ei pea muutma. Kui hoonestamata maatüki nimi on nt *Nursi-Robert*, siis on see juba viga, sest *Robert* ei saa olla loodusobjekti liigisõna.

Üldreegleid ei või aga kunagi võtta rangelt ja ilma lisainfot arvestamata. Toome mõned näited, mis aitavad mõista üldnõuet ning samas ilmestavad kohanimedede valdkonna keerukust ja seda, kui oluline on tunda kohalikku aja- ja kultuurilugu.

- *Vahetükk* > peab olema *Vahetüki*.
- Kas *Piiriääre* või *Piiriäärse*? *Piiriääre* on sobilik, sest on omastavas käändes. Kuid rangelt võttes on ka *Piiriäärse* sobilik, sest on omadussõna omastavas vormis.
- *Tiitsa tellisete hase* > peab olema *Tiitsa tellisete has* (nimetav), kui tegemist on endise tellisete hase alaga, kuid *Tellisete hase* (omastav), kui liigisõna on vormistatud nimetuumana.
- Kas *Uus-Kuusiku* või *Uue-Kuusiku*? Soovitav on *Uue-Kuusiku*.
- *Mäeni* ja *Mägede* on vanad kohanimed ja võivad jääda muutmata. *Mäeni* ei ole antud juhul mitte rajav kääne, vaid tõenäoliselt lühend nimest *Mäe-Jaani*, *Mägede* on mitmuse omastav, mis samuti sobib.
- *Ellama* ja *Hiioma* on vanad kohanimed, tegu ei ole mitte *ma*-tegevusnimedega, vaid ilmselt maa- või mäe-lõpuliste sõnade lühendustega.
- Noarootsi vallas on ajalooline talunimi *Ribaks*. Kas peaks selle panema omastavasse käändesse? *Ribaks* on rootsipärane nimi ja nende puhul ei kehti omastava käände nõue, pealegi on s-täht rootsi keeles omastava tunnus, seega täiesti aktsepteeritav nimi selles piirkonnas.
- Katastriüksuse nimi on *Saun-pesumaja*. Kui maaüksuse nimeks on ainult objekti liigisõna, siis kehtib omastava käände nõue: käesoleva näite puhul mõlemad sõnad suure algustähega ja omastavas käändes, seega nõuetele vastav oleks *Sauna-Pesumaja*. Küsimus on, kas objekti mõlemat funktsiooni (saun, pesumaja) on otstarbekas katastriüksuse nimes välja tuua, võib-olla kaaluda lühemat versiooni, nt *Saunamaja*, *Pesumaja* või siis lihtsalt *Sauna* (lähtuda sellest, milline tegevus on maaüksusel

domineerivam). Üldjuhul ei pea katastriüksuse nimi kajastama ehitise funktsiooni, kuivõrd see on ajas muutuv.

Vt lisaks peatükki „[Omastav kääne](#)”.

34.4. Unikaalsusnõue ei ole täidetud

- **Tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel ei või olla mitut sama koha-aadressiga objekti.**

Näiteks ei või olla samas omavalitsuslikus linnas või asustusüksuses mitu maaüksust lähiaadressiga *Pargi tn 2* olenemata sellest, et need üksused kuuluvad samale omanikule. Lahendusena tuleb muuta üks maaüksuste aadressidest, järgides seejuures nummerdamise reegleid (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine](#)”).

- **Tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel ei tohi hoonetel ega maaüksustel lähiaadress puududa.** Näiteks linnades asuvatel maaüksustel peab lähiaadress olema määratud isegi siis, kui tegu on väga väikese ribaga teiste üksuste vahel.

Vt lisaks peatükki „[Unikaalaadress](#)” ja selle alapeatükke.

34.5. Eksitavalt sarnased koha-aadressid

Ei ole soovitatav, et ühes asustusüksuses (külas või alevikus) on üks maaüksus ja elamu aadressiga *Kuusiku tn 2* ning teine maaüksus nimega *Kuusiku 2* (sellist aadressi ei tohi enam määrata, info käib nende kohta, mis veel siiani muutmata on jäänud). Sisuliselt ei ole küll tegu unikaalsusnõude rikkumisega, kuid tegelikkuses lähevad need koha-aadressid ja ka objektid lootusetult segamini. Seega on tegu eksitava sarnasusega ja kuna liikluspinnale on määratud kohanimeks *Kuusiku tänav*, siis on otstarbekas sama nimetuumaga maaüksuse nimi ära muuta, näiteks *Kuusiku 2 > Vana-Kuusiku*.

Sageli üritatakse unikaalsust luua pisikeste muudatustega maaüksuse nimes, mis on pigem eksitavad ega loo tegelikult unikaalsust. Näiteks sama piirkonna nimed *Hämalase*, *Hämelase*, *Härmase*, *Härmiku*, *Hämariku*, *Ämblase*, *Hämlase*, *Ämmalse* tuleks muuta kas täiesti erinevate nimede määramisega või siis nimekujude ühtlustamisega ja eristavate hargtäiendite lisamisega (vt lisaks peatükki „[Hargtäiend](#)”).

34.6. Koha-aadress sisaldab parasiitsõnu

Parasiitsõnad on selles kontekstis krunt, maaüksus, maatükk, number jt, nt *Rannaliiva AÜ krunt nr 43*. Selliseid parasiitsõnu tuleb vältida ja juba määratud koha-aadressidest kõrvaldada.

34.7. Keelatud kirjavahemärkide kasutamine

Näiteks punkt, jutumärgid, koolon, semikoolon, võrdlusmärk (=, <, >) jmt on koha-aadressides keelatud. Koma on lubatud erinevate komponentide eraldajana ning erandina ka raudteemaa katastriüksuste piketinumbrites, muudel juhtudel on ka koma kasutamine keelatud.

34.8. Kaldkriipsu ja sidekriipsu vale kasutamine

- **Kaldkriips** tähistab koha-aadressides kas rööpnime eraldajat (rööpnime omavad Eestis mõned asustusüksused näiteks Noarootsi vallas) või lisanumbri eraldajat lähiaadressides (nt paarimaja boksid *Lille tn 15/1* ja *Lille tn 15/2*).
- Paralleelaadressi eraldaja on topeltkaldkriips (*//*).
- Kui koha-aadressides on senini kasutatud kaldkriipse, siis tuleb need koha-aadressid üle kontrollida ja teha kindlaks, kas kaldkriips tähistab:

- paralleelaadressi (sel juhul peab see olema topeltkaldkriips);
- hoonet, mis asub mitmel katastriüksusel (liithoone boksid on jagatud erinevatele katastriüksustele);
- mitut unikaalaadressi nõudvat hoonet, mis asuvad ühel katastriüksusel (sel juhul katastriüksuse aadressi kaldkriipsu ei kirjutata ja kaldkriips on ainult hoone aadressis).

Muudel juhtudel kaldkriipsu kasutada ei tohi. Näiteks ei või katastriüksuse lähiaadress sisaldada kaldkriipsu, kui katastriüksusel asub eraldiseisev hoone (hooned) või kui seal üldse hooneid ei ole.

- **Sidekriips** katastriüksuse ja hoone koha-aadressis numbri eraldajana on keelatud. Sidekriips eraldab kas hargtäiendit või korterinumbrit majanumbrist või nimest. Erandid on ka tehniliste objektide teenindusmaad, mille nimes sidekriips võib teatud juhul esineda.

Näiteks **ei ole lubatud maaüksuse** lähiaadressid:

- *Tõru-1 – selline aadress saab esineda korteril, mis asub Tõru nimelisel maaüksusel asuvas kortermajas, kuid mitte maaüksusel;*
- *Kase A-58 – selline aadress ei ole lubatav ühelgi objektil, kuna sisaldab üksikut suurtähte, millele järgneb sidekriips ja number.*

34.9. Numbrite ekslik kasutamine

- **Koha-aadress sisaldab põhjendamatult numbreid**

Numbrite kasutamine lähiaadressides on põhjendatud, kui tegu on väikekoha- või liikluspinnajärgse adresseerimisega, tehnilist objekti teenindava maaüksusega või unikaalaadressi mittenõudva maaüksusega (metskondade maa või põllumajanduslik maa jmt, millele ei ole kohanime vaja määrata). Hajaasustuses asuvate hoonestatud maaüksuste (nt talude või eramute juurde kuuluvate maade) nimetamisel ei ole üldjuhul otstarbekas numbreid kasutada. Selline hoonestatud maaüksuste nummerdamine hajaasustuses on kohanimeseadusega keelatud alates 1.juulist 2013.

[ADS-i määruse](#) §16 sätestab, millised on lubatud lisandid maaüksuse nimes.

- **Number on kirjutatud liigisõna ette**

Tehniliste objektide (teede, karjääride, trasside jmt) teenindamiseks moodustatud või näiteks metskondade maaüksuste korral on numbrite kasutamine koha-aadressides põhjendatud. Jälgida tuleb, et number ei satuks koha-aadressis valele positsioonile. Näiteks ei ole korrektne määrata karjääri teenindava maaüksuse lähiaadressiks *Kukruse 2 karjäär*, vaid number tuleb viia lõppu: *Kukruse karjäär 2* ([ADS-i määruse](#) §16 lõige 1 punkt 2).

- **Ebaloomiliselt suured numbrid**

Näiteks vajab kontrollimist koha-aadress, milles sisaldub suur numberlisand (*Sadovodovi tn 703a*), kui selles piirkonnas teisi nii suuri numbreid koha-aadressides ei esine. Samuti vajavad uurimist juhtumid, kui numbrite vahemikes on väga suuri hüppeid (näiteks *Pae tn 2*, millele järgneb kohe *Pae tn 26*). Numbrite vahelejätmine on põhjendatud siis, kui tänaval ongi hoonestamata lõike, kuhu võib lisahooneid tekkida, kuid mitte väikeste vahemaade puhul.

- **Numbri ees on ülearused nullid**

Näiteks *Sõpruse AÜ 005*. Taolistel puhkudel tuleb nullid numbrite eest kõrvaldada.

- **Ei ole järgitud nummerdamise reegleid**

Väikekoha- ja liikluspinnajärgsel adresseerimisel kehtivad numbrite määramisel kindlad reeglid. Väikekohajärgsel adresseerimisel võib nummerdada maaüksused ja hooned järjest nii, et samal pool teed on nii paaris- kui ka paaritud numbrid. Liikluspinnajärgsel adresseerimisel ei ole selline nummerdamine õigustatud. Euroopa traditsiooni kohaselt antakse liikluspinnajärgsel adresseerimisel numberlisandid mõlemal pool liikluspinda ühesuunalises kasvavas järjekorras. Ühel pool liikluspinda asetsevad paaritud, teisel pool liikluspinda paarisnumbrid. Sama nõue on kehtestatud ruumiamdmete seaduse § 48 lõikes 6 (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine](#)”).

34.10. Liigisõna või selle lühendi ärajätmine

Kui liikluspinna nime ja väikekoha nime järgi adresseeritud maaüksuste puhul on ekslikult jäetud koha-aadressis liigisõna või selle lühend välja kirjutamata, siis see ei ole korrektne. Näiteks ei piisa lähiaadressist *Pikk 10*, vaid Pika tänava järgi adresseerimise korral peab olema kirjutatud *Pikk tn 10*. Väikekoha nime *Päikese AÜ* korral peab samuti olema liigisõna lisatud maaüksuste ja hoonete koha-aadressidesse, nt *Päikese AÜ 16*. Kui tegu on liikluspinda teenindava maaga (st tänavaaluse maaga), siis peab liigisõna olema pikalt välja kirjutatud ja lühendeid ei või kasutada, nt Kaare *tänav L1* (vt lisaks peatükki „[Lühendid](#)”, „[Lühendite kasutamine](#)“ ja „[Liigisõnade eksitav kasutamine](#)“).

34.11. Ebaotstarbekalt pikad nimed

- **Liigisõnadega liialdamine**

Näiteks *Metsa tänava tee*, *Metsa tänava tee põik* – piisab ühest liigisõnast.

- **Pikad ja lohisevad nimed** ei ole korrektsed. Näiteks ei sobi lähiaadressiks selline kirjeldus: *Pargi tänava ja Raudtee tänava ristmikku teenindav maatükk*. Jutustavad ja kirjeldavad kohanimed ja koha-aadressid peab ära muutma, liikluspindade korral piisab ainult ühe liikluspinna nime määramisest vajaduse korral koos tähe ja numbri lisamisega. Näiteks nii: *Pargi tänava ja Raudtee tänava ristmikku teenindav maatükk > Pargi tänav L2*.
 - Näiteks ei ole korrektsed järgmised lähiaadressid: *Sompa kaevanduse tööstusterritoorium*; *AS Eesti Põlevkivi Ehitus tootmisterritoorium*; *Tammiku Kaevandus - Ahtme mnt Vaheline Raudtee*; *Kaevuri tn siibrite ehitus nr 6, kraan nr 8*; *Autode tasuline parkla*; *Anatoli kalakasvanduse kalabasseinid*.

Toome mõned elulised näited, kuidas pikki lähiaadresse muuta.

- Jagatakse katastriüksust nimega *Jõgeva Sordiaaretuse Instituudi Sangaste katsejaam*. Selline nimi ei ole nõuetele vastav. Sobilikud nimed on nt *Sangaste katsejaam*, *Sordiaaretuse katsejaam*, *Katsejaama*. Viimase puhul on katastriüksuse nimeks ainult objekti liigisõna, seega kehtib omastava käände nõue.
- *Tarvastu Valla- ja Kultuurikeskus* - nimi on kirjeldavat laadi, sisaldab mitut liigisõna ja sidesõna. Sobib nt *Kultuurikeskuse*.
- Katastriüksust soovitakse jagada, ühe nimi oleks *Kuusiku Katsed*, teise nimi *Kuusiku põllumajanduspark*. Sõna *katse* ei ole maaga seotud objekt, seega ei saa seda käsitleda liigisõnana ega kirjutada väikese tähega. Peab kasutama omastavat käännet, seega sobivad on *Kuusiku-Katse* (mitmus ei ole vajalik), *Katse-Kuusiku* või *Katsekuusiku*. *Kuusiku põllumajanduspargi* puhul sobiks ka lühem variant *Kuusiku park*.
- Katastriüksused nimedega *EAÕK Põlva Peaingel Miikaeli Kogudus* ja *Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik*. Katastriüksuste nimedena ei ole soovitatav kasutada katastriüksusel tegutseva juriidilise isiku nime. Toodud näidete puhul soovitame kasutada lühimat varianti omastavas käändes: *Koguduse ja Kiriku*.

Vaata lisaks peatükki „[Liigisõnade eksitav kasutamine](#)“.

34.12. Üksikute suurtähtede ja Rooma numbrite kasutamine

- **Rooma number** koha-aadressis on keelatud

Näiteks ei ole lubatud lähiaadressid *Kalda II A*, *Ohestu I/1*, *Ohestu-II/2*.

- **Üksikute suurtähtede kasutamine** on lubatud üksnes tehnilisi objekte teenindavate maaüksuste korral koos numbriga, ülejäänud maaüksuste korral ja hoonete koha-aadressides ei ole üksikute suurtähtede kasutamine lubatud.

Näiteks ei ole lubatud lähiaadressid *Kalda 2A*, *Heli 14A*, *Metsa A37*, *Kase A-58*, *Ööpiku A-84*, *Apteegi tn 1A* (tähtlisand peab olema väiketäht).

- **Tähtlisand üksi (ilma numbrita)** ei ole lubatud

Näiteks ei vasta nõuetele lähiaadress *Sadam-Raudtee A*.

34.13. Lühendite kasutamine

- **Lühendid ei ole koha-aadressides üldjuhul lubatud.** Erandiks on kuus lühendit: AÜ (aiandusühistu), GÜ (garaažiühistu), SÜ (suvilaühistu), tn (tänav), mnt (maantee) ja pst (puiestee), kui neid kasutatakse väikekoha- või liikluspinnajärgsel adresseerimisel ja lühendile järgneb erilisand (näiteks on lubatud koha-aadressid *Tähe AÜ 26*, *Virmalise tn 8*). Kui tegu on liikluspinda teenindava maaüksusega, siis lühendit kasutada ei tohi.

Näiteks ei ole lubatud sellised lühendid nagu *OÜ*, *AD*, *AS*, *nr*, *kr*, *tk*, *kV* jne. Samuti ei ole lubatud juriidiliste isikute nimede lühendid, näiteks *TET*, *EELK*, *LG*, *BMV*. Sellistele maaüksustele tuleb leida sobivamad nimed.

- **Liigisõna** või selle lühendit ei kirjutata nimetuuma ette, vaid järele.

Näiteks ei ole korrektne määrata lähiaadressiks *SÜ Lepiku 10*, vaid õige on *Lepiku SÜ 10*, samuti ei sobi *Rahvuspark Vilsandi*, vaid õige on *Vilsandi rahvuspark* (vt lisaks peatükki „[Lühendid](#)“)

34.14. Asulanime tarbetu kordamine lähiaadressis

- **Koha-aadressiks ei ole korrektne määrata küla nime ja numbrit.**

Näiteks ei sobi *Sundja küla 2*, *Äkkeküla 1*. Neid külasid ei ole mitu ja üksused asuvad samas külas, seega ei ole vajadust küla nime nummerdada. Sisuliselt võib öelda, et neil üksustel lähiaadress puudub või on selleks ainult number, ja seega tuleb nüüd lähiaadress ikkagi määrata. Näiteks sobib lahenduseks, kui määratakse teedele liikluspinna nimed ja adresseeritakse nende alusel. See on kindlasti eelistatavam viis tiheasustuse korral. Teine variant on väikekohajärgne adresseerimine või kolmanda võimalusena määrata objektidele (maaüksustele ja hoonetele) korrektsed kohanimed. Viimane variant sobib juhul, kui tegu on mõne üksiku majaga, mis asuvad hajusalt. Soovitavalt võiks kaaluda sellise lahenduse korral näiteks hargtäiendite kasutamist (lähiaadressi *Tarva 1* ja *Tarva 2* asemel *Väike-Tarva*, *Suur-Tarva* või liitsõnu *Tarvaotsa*, *Tarvamäe* jmt).

- **Asustusüksuse (näiteks küla) nime ei ole tarvis lähiaadressis korrata.**

Üldine soovitus on, et maaüksuste nimedes ei korrataks asjatult asustusüksuse (näiteks küla) nime. Näiteks ei ole soovitatav lisada suurele hulgale küla maaüksuste nimedest hargtäiendina küla nime, sest koha-aadressis on see juba nagunii olemas:

Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu-Langi,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu-Kuusekäbi,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu silohoidla,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu farm,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu elamu,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu spordihoone,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu kauplus,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu alajaam,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu kirik.

Siin tasuks kaaluda, milliste nimede korral on küla nime kordamine õigustatud ja milliste korral mitte. Näiteks kooli, kiriku või endise mõisa nimes on selline kordus ilmselt õigustatud, mõnel juhul ka eramu juurde kuuluva maaüksuse (nt talu) nimes. Ajalooliselt on Eestis külade nimed tekkinud sageli mõne põlise talu nime järgi ja sel juhul ei või sellise talu nime loomulikult kaotada. Soovitame põlisele talunimele lisada kas hargtäiendi (*Palli* > *Väike-Palli*) või moodustada liitsõna (*Palli* > *Pallimäe*).

Mõned elulised näited

- Rae vallas on *Seli küla* ja *Seli talu*, Kiili vallas *Luige alevik* ja *Luige talu* (endine kõrts), Türi vallas *Kärevere küla* ja *Kärevere mõis*, *Laupa küla* ja *Laupa mõis*. Neil juhtudel on nimede samasus täiesti põhjendatud ning selliseid kohanimesid muuta ei ole vaja, kuigi eristuse tekitamine on soovitatav. Näidetes toodud juhtudel tuleb ametlikust kohanimest kõrvaldada

liigisõna "talu", mida võib aga tavaasuhtluses julgelt edasi kasutada.

- Kehtna mõisa alal (Kehtna vallas) on *Haakla-Juhani*, *Haakla-Hansu* ja *Haakla-Jaani* endisaegse talu puhul kasutatud külanime hargtäiendina, sest mujal on *Juhani*, *Hansu* ja *Haakla* olemas. Küla nime kordamine hargtäiendina võib olla põhjendatud ka juhul, kui maaüksuse nimi ise on väga tavaline ja samale endise mõisa alale jääb mitu sellenimelist, siis on ka varem küla nime täiendina kasutatud.

Seega ka külanimede kordamise puhul maaüksuse nimedes tuleb järgida põhimõtet, et põliseid nimesid säilitatakse ja hoonestatud maaüksusele jääks põline talunimi alles (vajaduse korral eristava täiendiga). Veel tasuks jälgida asjaolu, et sageli on põline talunimi antud tagastamise protsessis maaüksustele, mis on kunagi selle talu juurde kuulunud, ning põline hoonestatud talukoht on erastatud uuele omanikule ja saanud hoopis uue nime.

Soovitame anda põlistalu nime tagasi hoonestatud maaüksusele ja määrata teistele maatükkidele näiteks hargtäiendiga eristuvaid või uusi kohanimesid – või ka vastupidi (näiteks talukoht saab eesliite *Vana-Raja* ja teised maatükid lihtsalt *Raja*). Sel juhul on vähemalt endisel talusüdamel nimi säilitatud (taastatud). Selline muudatus eeldab loomulikult omanike nõusolekut ning vana kohanime väärtustamise vajaduse mõistmist. Piisav selgitustöö võib seejuures anda häid tulemusi ning panna maaomanikke ja teisi inimesi huvituma ka koha ajaloost.

34.15. Liigisõnade eksitav kasutamine

Liigisõna määramisel peab tagama selle sobivuse. Mõnel juhul ei ole aga liigisõna ja objekti tegelik liik (funktsioon) vastavuses.

Objekti funktsiooni näitavad liigisõnad

Üldiselt ei ole mõistlik määrata liigisõnu omaniku lühiajalise tegevusala ega ka suhteliselt lühiajalise kasutusotstarbe järgi (näiteks pood või töökoda võib tegutseda lühiajaliselt ning peale vastava tegevuse lõppu muutub koha-aadress juba pigem eksitavaks). Erandiks on jällegi aja- ja kultuurilooliselt tuntud nimed, mille korral on liigisõna säilitamine põhjendatud ka pärast vastava tegevuse lõppu (näiteks mõni endine vabrik, mille järgi piirkonda on tuntud).

Mõned elulised näited

- *Karuküla kauplus* on mõnevõrra eksitav nimi, kui kauplus selles kandis ammu enam ei tööta.
- Soovitakse maaüksuse nimeks panna *Peede talumets*. Liigisõna *talumets* vastu otseselt ei saa olla, kuigi tekib küsimus, kas sellel talul on veel mingit liiki metsa. Nimeks võiks olla lihtsalt *Peede mets*.
- *Tiitsa tellisetehas* sobib nimeks maaüksusele, kus see tehas tegelikult kunagi tegutses, kuid mitte naaberüksustele, kus tehast pole kunagi olnud.
- *Vanaküla* nime kandev üksus asub hoopis Kase külas. Tegu on katastriüksusele mittesobiva liigisõna kasutamisega, sest katastriüksus ei saa olla küla.
- *Soo tee* nimelisel maaüksusel teed ei ole ega ole ka planeeritud sinna teed ehitada. Liigisõna *tee* viitab, et üksus on moodustatud tee teenindamiseks, seega on kasutuses olev liigisõna eksitav ja nimi vajab muutmist.
- *Kubija järv* – järve ennast teenindav katastriüksus, millel asub peamiselt järv ise.
- *Kubijajärve* – järve lähedal asuv katastriüksus, millel on veel muid objekte.

Liigisõnaks sobimatud sõnad

Liigisõnana ei saa käsitleda sõnu, mis ei ole maaga seotud objektid ega tegevused.

- Liigisõnaks ei saa olla number (*Lusti ühe*, *Lusti kahe*, *Lusti kolme*, *Lusti nelja*). Kui tegu on tiheasustusega, tuleb määrata liikluspinna või väikekoha nimi ja adresseerida selle alusel. Kui tegu on hajaasustusega, tuleb pigem leida sobivad hargtäiendid või päris uued kohanimed.
- Inimese amet või auaste (*Saare kapten*, *Kalda valvur*) ei saa olla liigisõna, vaid tuleb muuta nimetuuma osaks (sobib näiteks *Saare-Kapteni*; *Kalda-Valvuri*).
- Omadussõna (*Vaablase väike*) võib olla hargtäiend, mis lisatakse nimetuuma ette (*Väike-Vaablase*).
- Nimisõna, mis ei ole maaga seotud ega iseloomusta maaga seotud objekte (*Mere vaht*), vajab muutmist nimetuuma osaks > *Merevahi* või *Merevahu*.

Näiteid võib tuua veelgi, kuid üldpõhimõte on ikka see, et liigisõna saab olla üksnes maaga seostuvat objekti tähistav, mitte suvaline sõna. Kui sõna ei vasta eelkirjeldatud nõuetele, siis ei

ole tegu liigisõnaga ja lahendusena saab selle muuta kas nimetuuma osaks või loobuda sõnast üldse.

Liigisõna, mis ei anna piisavalt eristavat infot

Sageli on kasutuses sellised liigisõnad, mis ei erista objekti piisaval määral. Näiteks *Aasa maja* puhul piisab ka lihtsalt nimest *Aasa*, sest Eestis on kokku 900 000 maja ja nende äramainimine maaüksuste nimedes ei annaks sisuliselt eristavat infot. Samalaadsed on ka nimed nagu *Veere saun*, *Kulli suvila*, *Kaasiku elamu*, *Kuusiku ridaelamu* jne.

Koha-aadressides ei kasutata **nimetuumana** järgmisi maakonna, omavalitsuse, asustusüksuse, liikluspinna ja väikekoha liigisõnu: „tänav“, „tee“, „puiestee“, „maantee“, „ringtee“, „allee“, „põik“, „väikekoht“, „küla“, „vald“, „linn“, „alev“ ja „alevik“. Selliste nimede esinemine tekitab segadust aadressiotsingutes ja ka nende kohtade leidmisel. Võimalik lahendus on asendada olemasolev nimi sisult lähedase sobiliku liitsõnaga, näiteks maaüksus nimega „Tänav“ nimetada ümber „Tänavametsa“ või „Tänava-Aasa“ vmt.

34.16. Avalikustamisele mittekuuluv info koha-aadressides

Kui mingi info on kas salastatud või ei kuulu avalikustamisele, siis ei ole korrektne määrata ka sellist infot kajastavaid koha-aadresse. Näiteks ei ole mõistlik avalikustada kaitsealuste looma-, linnu- või taimeliikide nimesid nende tegelikes elupaikades (*Konnakotka*, *Tedre*, *Kuldkäokinga*). Selline käitumine on vastutustundetu ega aita kuidagi kaasa kõnealuste liikide kaitsele, vaid pigem meelitab ligi asjatundmatuid huvilisi, kes võivad neid kahjustada.

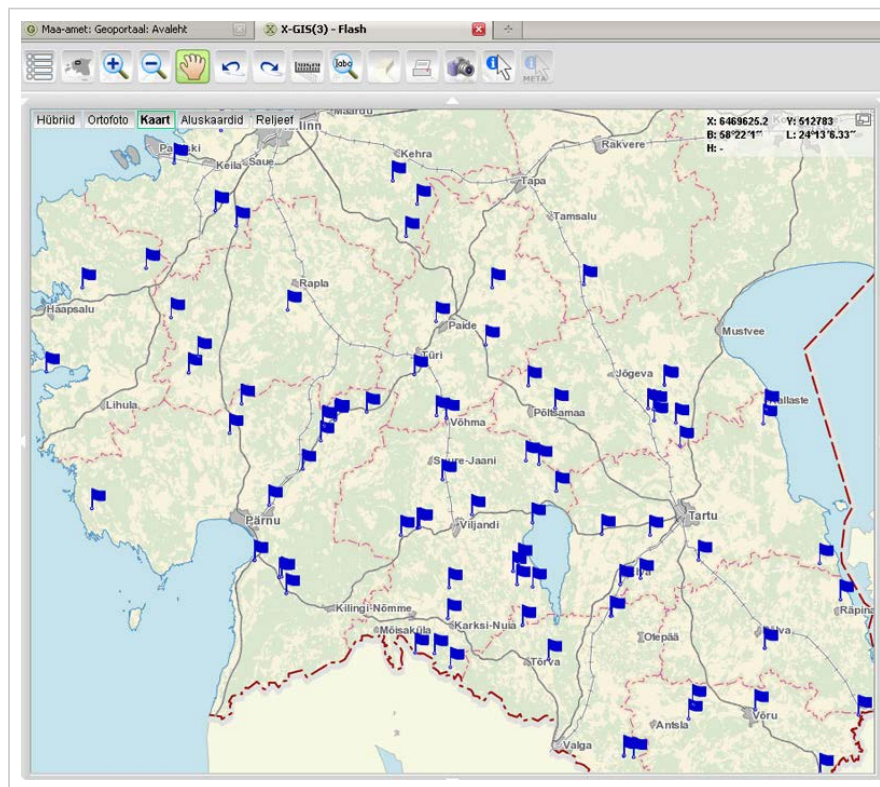
Samuti ei ole alati otstarbekas viidata strateegiliste rajatistele (*Laskemoonalao*, *Varulennuvälja tee*, *Väljaõppepolügoon*, *NATO tagavaralennuväli*). Soovitame sellistel juhtudel määrata mõne neutraalsemat laadi koha-aadressi koostöös maaüksuse omanikuga.

34.17. Üheülbalised, sisutud koha-aadressid

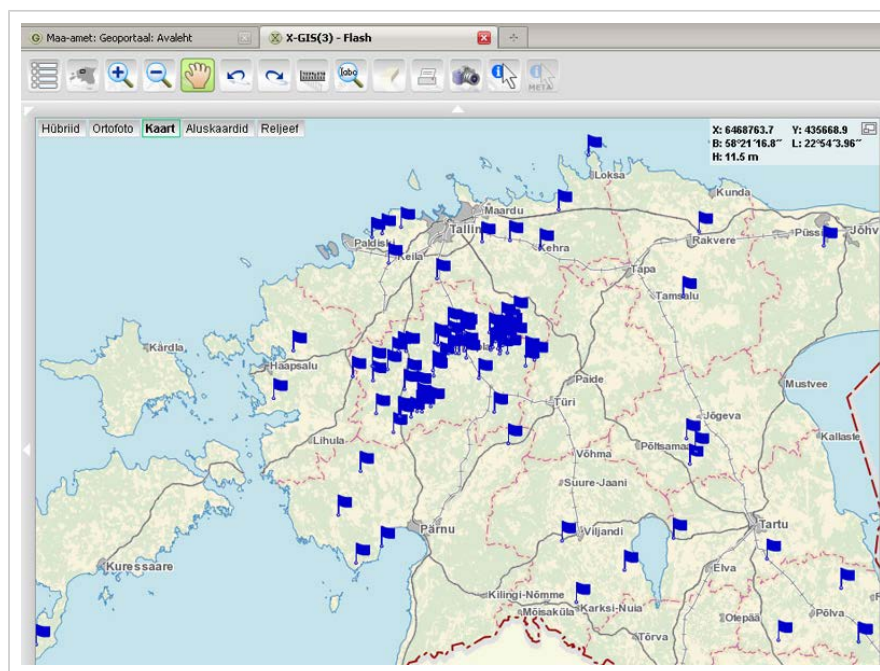
Soovitame kohanime ja koha-aadresside määramisel mitte kasutada trafaretseid lahendusi, määraes koha-aadressiks objekti liigisõna ja lisades numbri. Pigem tuleks otsida seoseid kohalike põliste kohanime ja loodusobjektidega. Koha-aadress ja kohanimi võiks olla kohta kuidagi iseloomustav või peaks kohaga muud (kultuurilist, ajaloolist) sisulist seost omama.

On aeg loobuda n-õ neutraalsete ja kroonulike nimede ja numbrit kasutamisest elamute adresseerimisel (nt *Maja 4*, *Krunt 51*, *Elamu 22*, *Saun-Suvila*, *Ridaelamu*). Seda võiks võrrelda olukorraga, kui inimestele määratakse nimeks lihtsalt Inimene või Naine/Mees ja lisatakse number. Kohanimi kajastab siiski ka kultuuri ning võimaldab ilmestada oma elukeskkonda piirkonnaga tõeliselt seotud nimede kasutamisega, järgides seejuures loomulikult häid kohanimetavasid ja adresseerimise põhimõtteid.

Näiteks *Elamu ...* on üsna levinud koha-aadress üle Eesti:

Maja on samuti väga levinud:

Näiteks kui ühes vallas on lähiaadressiga *Maja 2* olemas kaks maja ja nende omavaheline vahemaa on linnulennult 6 km, siis ei sooviks olla inimese nahas, kes ootab tuletõrjet, sel ajal kui tuletõrjujad on jõudnud Maja 2 juurde 6 km eemal:

Maaüksuse koha-aadress

35. Maaüksuse lähiaadress

Maaüksuse lähiaadress on kas:

1. maaüksuse nimi (nt *Raja; Oru laut; Kase tänav L2; Raja-Kulla tee T4; Juurdeveo raudtee R2; Paikuse metskond 19; Tallinna-Tapa 112-115,8 km*);
2. liikluspinna nimi koos liikluspinna liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (*Kuuse tn 7*);
3. väikekoha olemasolul väikekoha nimi koos väikekoha liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (*Vikerkaare väikekoht 26*);
4. kui väikekoht sisaldab liikluspinda, siis väikekoha nimi koos liigisõnaga ja liikluspinna nimi koos liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (*Kaasiku väikekoht, Urva tee 3*).

Aadressi erilisandi puhul (numberlisandi ja tähtlisandi) on ADS määruse § 16 lõike 7 kohaselt võimalikud järgmised kombinatsioonid:

1. araabia number (näiteks *Kase tn 22; Kaasiku väikekoht 8*);
2. araabia number ja sellele vahetult järgnev väiketäht – kasutatakse, kui vabu järjestikuseid numbreid ei ole selles piirkonnas otstarbekas määrata (näiteks *Kase tn 2* ja *Kase tn 4* on määratud ja nende vahele moodustatakse veel kaks maaüksust *Kase tn 2a* ja *Kase tn 2b*);
3. araabia number ning sellele vahetult järgnevad kaldkriips ja araabia number – kasutatakse, kui maaüksusel asub liithoone (näiteks paarismaja, ridaelamu, kärgelamu, vaipelamu, ridagaraaži) sektsioon (näiteks viis maaüksust, millel igaühel on üks ridaelamu sektsioon: *Pärna tn 7/1; Pärna tn 7/2; Pärna tn 7/3; Pärna tn 7/4* ja *Pärna tn 7/5*);
4. araabia number ning sellele vahetult järgnevad väiketäht, kaldkriips ja araabia number – kasutatakse, kui maaüksusel asub liithoone sektsioon (näiteks kaks maaüksust, millel kummalgi on üks paarismaja sektsioon: *Tamme tn 8a/1, Tamme tn 8a/2*);
5. araabia number ning sellele vahetult järgnevad kaldkriips, araabia number ja väiketäht – kasutatakse, kui maaüksusel asub liithoone sektsioon ja välja on antud nii araabia numbrid kui ka eristavate numbrite järjestikused vahemikud ning teiste aadressiobjektide ümber numereerimine ei ole otstarbekas (näiteks olemasolevad garaažiboksid *Sarapuu tn 15/1* ja *Sarapuu tn 15/2* ehitatakse ümber neljaks boksi ning igale boksi moodustatakse omaette maaüksus *Sarapuu tn 15/1, Sarapuu tn 15/1a, Sarapuu tn 15/1b, Sarapuu tn 15/2*);
6. araabia number ning sellele vahetult järgnevad väiketäht, kaldkriips, araabia number ja väiketäht – kasutatakse, kui maaüksusel asub liithoone sektsioon ja välja on antud nii araabia numbrid kui ka eristavate numbrite järjestikused vahemikud ning teiste aadressiobjektide ümber numereerimine ei ole otstarbekas (näiteks olemasolevad

garaažiboksid Vahtra tn 26a/1 ja Vahtra tn 26a/2 ehitatakse ümber neljaks boksiks ning igale boksile moodustatakse omaette maaüksus Vahtra tn 26a/1, Vahtra tn 26a/1a, Vahtra tn 26a/1b, Vahtra tn 26a/2);

7. maaüksuse nimele vahetult järgnev kaldkriips ja araabia number – kasutatakse, kui hajaasustuses oleval maaüksusel, mida ei adresseerita liikluspinnaga väikekoha järgi, asub liithoone sektsioon (näiteks kaks maaüksust, millel on paarismaja sektsioonid: Sireli/1 ja Sireli/2). Sellist adresseerimist saab kasutada ka juhul, kui maaüksusel asub mitu unikaalaadressi nõudvat hoonet.

Ruumiandmete seaduse kohaselt võib tiheasustusalal ja kompaktse asustusega ehk *unikaalaadressi kohustusega alal* asuvatele maaüksustele, mis ei ole hoonestatud ja mida ei hoonestata, ning hajaasustuse maaüksustele lähiaadressiks määrata nime.

Kohanimeseadusega kehtestati alates 2013. a 1. juulist üldnõue, et **maaüksused on kohanimekohustusega objektid**. Samas loetletakse § 4 lõikes 3 kohe suur hulk erandeid.

Maaüksus ei ole kohanime kohustusega kui:

- 1) see on adresseeritud aadressikoha järgi;
- 2) see on moodustatud tehnilise objekti teenindamiseks;
- 3) sellel ei paikne adresseerimist vajavaid objekte;
- 4) see ei moodusta iseseisvalt kasutatavat kinnisasja.

Kui maaüksusele määratakse lähiaadressiks nimi, siis peab see üldjuhul vastama kohanime nõuetele ja ka need maaüksuste nimed, mis ei ole kohanimed, peavad vastama kõigile õigekirjareeglitele.

Toome veel kord ära tähtsamad koha-aadressile kehtivad nõuded koos näidetega.

- Maaüksuse nimi peab üldjuhul olema ainsuse omastavas käändes, välja arvatud maatüki või sellel paikneva objekti liiki märkiv liigisõna (nt *alajaam, sadam, mets, park, tänav* vms). Näiteks: *Niidu, Ülase, Alajaama, Mänguväljaku, Kuke talu* (*tal* on juurdemõeldav liigisõna ja seda ametlikus koha-aadressis määrata ei tohi, seega tuleb see ametlikest koha-aadressidest kõrvaldada), *Keskuse alajaam, Rummu karjäär, Suislepa pumbamaja, Kulgu sadam, Krookuse tänav* (samanimelise liikluspinnaga teenindamiseks vajalik maaüksus). Omastava käände nõude osas esineb siiski ka mõningaid erandeid vt lähemalt peatükist Nimetuum või liigisõna ei ole õiges käändes
- Kui objekti liiki märkiv sõna ongi maaüksuse nimi, siis peab see olema omastavas käändes. Näiteks: *Soolalao, Sadama, Sauna, Puurkaevu, Karjääri*.
- Maaüksuse nimena soovitame lühimat nimevarianti, näiteks loobuda võimaluse korral asustusüksuse nime kordamisest. Näiteks Kärstna külas asuv *Kärstna pumbamaja* nimeline maaüksus võiks olla *Pumbamaja*.
- Maaüksuse nimi ei või sisaldada liikluspinnaga liigisõna lühendit ega ka muid lühendeid. Maaüksuse nimekuju peab selgelt eristuma liikluspinnaga (või ka väikekoha) nime järgi määratavast lähiaadressist. Näiteks: *Sinilille üldmaa* (mitte *Sinilille AÜ üldmaa*).
- **Lühendite kasutamine ei ole lubatud ka liikluspinda teenindava transpordimaa korral, millele määratakse nimi.**
- Katastriüksuse nimes ei soovita me kajastada juriidilise isiku nime, sest omandiõigus võib muutuda. Ka objekti funktsiooni määramine objekti nimeks võib probleeme tekitada, sest seegi võib ajas muutuda. Näiteks: *AS Sakala Saeveski* ei sobi katastriüksuse nimeks, küll aga sobib *Sakala saeveski*.
- Aadressikoha (liikluspinnaga või väikekoha) nime ja liigisõna ning krundinumbri vahele jäetakse üks tühik. Näiteks: *Tamme tee 2, Pikk tn 10, Porgandi AÜ 28*.
- Maaüksuse lähiaadressis võib kasutada tähtlisandina eesti-ladina tähestiku väiketähte, mis järgneb numbrile tühikuta. Näiteks: *Tamme tn 28a*.
- Maaüksuse lähiaadressis kirjutatakse üldjuhul liikluspindade ja väikekohtade liigisõnad täielikult välja, erandiks on järgmised liikluspindade punktita väiketähtlühendid:
mnt – maantee
pst – puistee
tn – tänav
ja väikekohtade puhul liigisõna *väikekoht* lühend on *vkt* (*Kaasiku vkt 26*) ning lubatud on ka punktita suurtähtlühendid:
AÜ – aiandusühistu
SÜ – suvilaühistu
GÜ – garaažiühistu
Näiteks: *Pärnu mnt 14, Kapa SÜ 5*.
- Kui aadress on määratud liikluspinnaga või väikekoha nime järgi nii, et liigisõna on õigusaktis pikalt välja kirjutatud (tänav, puistee, maantee, aiandusühistu, garaažiühistu, suvilaühistu),

siis ei ole see viga ja katastriüksusele aadressiandmete süsteemi menetlusrakenduse kaudu lähiaadressi sisestamisel lühendab infosüsteem liigisõna ühtlustamise käigus ikkagi. Seega loetakse lühendatud ja lühendamata koha-aadress võrdseks.

Näiteks kui omavalitsuse korralduses on kirjutatud **Nõlva tänav 1**, siis see lähiaadress normitakse ja kirjutatakse **Nõlva tn 1**. ADS-i määruse alusel on tänav nimest ja erilisandist koosneva katastriüksuse lähiaadressis liigisõna *tänav* ja selle lühend *tn* võrdsed. Sama toimub ka pühendusnimede korral – isiku nime kandva tänavanime võib üldjuhul lühendada, kuid seda ei pea tegema, sest lühike ja pikk nimekuju loetakse võrdseks. Näiteks: **A. Adamsoni tn 5 = Amandus Adamsoni tänav 5 = Amandus Adamsoni tn 5**. Samas tänavat ennast teenindava maaüksuse puhul ei tohi ühtki lühendit kasutada: *Amandus Adamsoni tänav L1*.

- Tiheasustuses ja kompaktse hoonestusega alal tuleb määrata hoonestatud või hoonestamisele kuuluvate katastriüksuste lähiaadressid liikluspindade või väikekohtade nimede järgi.
- Hoonestamata ja hoonestamisele mittekuuluvatele maaüksustele võib tiheasustuses ja kompaktse hoonestusega alal samuti määrata liikluspinna või väikekoha järgse aadressi, kuid tavaliselt määratakse sellistele üldkasutatavatele maaüksustele siiski nimi. Näiteks: *Sõpruse park*, *Kaarlimäe haljasala*, *Linnamäe puhkeala* jmt. Lubatud on ka lisada eristav lisand. Näiteks *Raja park P3*; *Mustajõe kaldaala V2*. Eristuv lisand on vajalik juhul, kui nt park paikneb mitmel maaüksusel.
- Kui tiheasustusse jääb eraomandis olev metsa või põlluga hoonestamata ja hoonestamisele mittekuuluv maaüksus, siis sellistele maaüksustele nime määramisel saab lähtuda samadest soovitustest, mis kehtivad hajaasustuses analoogsete maaüksuste adresseerimisel, küll aga tuleb tiheasustuses tagada aadressi unikaalsus. Kahe samanimelise maaüksuse puhul näiteks *Rajamets M1* ja *Rajamets M2*.
- Tiheasustuses olevad pumbajaamad, alajaamad ja muud tehnilised objektid, mis on hoonestatud, tuleb samuti adresseerida samuti liikluspinna nime järgi, sest näiteks kiirreageerimist vajavas olukorras võib see osutada kohalejõudmise seisukohalt otstarbekamaks.

36. Maaüksuse lähiaadressi (sh nime) muutmine

Omavalitsus peab tagama, et koha-aadressid vastaksid nõuetele. Seega eelkõige tuvastab muudatusvajaduse ja algatab koha-aadressi muutmise omavalitsus, pöördudes maaüksuse omaniku poole.

Ka omanik saab algatada katastriüksuse nime muutmise, esitades selleks omavalitsusele avalduse. Kui omaniku soovitatav uus koha-aadress (sh nimi) on nõuetele vastav, siis määrab omavalitsus katastriüksusele uue koha-aadressi. Omavalitsus peab vastava muudatuse esitama aadressiandmete menetlusrakenduse kaudu Maa-ametile. Kui andmed on korrektsed, jõustatakse kanne ning need andmed kantakse automaatselt ka maakatastrisse ja kinnistusraamatu registriosa esimesse jakku, ilma et omanik peaks selleks midagi tegema või mingeid kulusid kandma.

Ehitisregistris registreeritud hoonete koha-aadresside muudatusi saab omavalitsus teha samuti ADS-i menetlusrakenduse kaudu. Kui omavalitsus teeb muudatused ehitisregistri (EHR) kaudu, siis on menetluskäik mõnevõrra pikem ja tülikam.

Alates 2014. aasta oktoobrist saab omavalitsus teha ADS-i menetlusrakenduses nii katastriüksuse koha-aadressi kui ka sellel asuvate hoonete aadressi muudatused, sõltumata sellest kas tegu on EHR-is registreeritud või registreerimata hoonega. ADS-i seisukohast ei ole oluline, kas hoone andmed on EHR-i kantud või mitte, kuid soovitame kindlasti omavalitsustel kõigi hoonete andmed ka EHR-i kanda.

Ruumiandmete seaduse kohaselt peavad kõigi hoonete andmed olema ADS-is ja kui neid ei ole ADS-i sisestatud, siis juhib Maa-amet sellele omavalitsuse tähelepanu, aidates igati andmete kvaliteedi tagamisele kaasa.

37. Kinnistu nimi ei ole koha-aadressi osa

Oluline on, et kõik koha-aadresside ja kohanimedega tegelevad osapooled saaksid valdkonna

mõistetest ühtmoodi aru. Seepärast käsitleme kinnistu nime mõistet põhjalikumalt.

Kinnistu nimi võib langeda kokku katastriüksuse nimega, kuid ei pruugi. Koha-aadressi saab anda ainult aadressiobjektile (aadressiobjekt on maaga seotud objekt, näiteks tänav, hoone, maaüksus jmt). **Kinnistu (registriosa) ei ole aadressiobjekt, kuigi sellel võib olla sama nimi, mis katastriüksusel.** Kinnistu registriosa koosseisu võib kuuluda palju katastriüksusi ja igalühel neist võib olla erinev koa-aadress (sh nimi). Aadressiandmete süsteemis ei kasutata kinnistu ega kinnistu nime mõisteid ja seepärast tuleb hoolikalt jälgida, **mida igal konkreetsel juhul mõeldakse, kui räägitakse kinnistu nimest.**

Kinnistu nimi on kuni 2013 aasta 1. juulini kantud kinnistusraamatu registriosa pealkirja ossa (vt allolevat pilti). Alates nimetatud kuupäevast saab kinnistu nime kinnistusraamatus registriosa pealkirja osas **muuta üksnes tühjaks ja sedasaab teha omanik** oma avaldusega, mis tuleb esitada kinnistusraamatu pidajale (kontaktandmeid vt <http://www.just.ee/34389>). Avaldus peab olema notariaalselt kinnitatud või digitaalselt allkirjastatud. **Katastriüksuse lähiaadress (sh nimi)** kantakse aga maakatastrisse ja sealt kandub see omakorda kinnistusraamatu **registriosa esimesse jakku (sisu ossa)**. **Katastriüksuse koa-aadressi** (sealhulgas **nime**) muutmist on kirjeldatud eelmises peatükis ([Maaüksuse lähiaadressi \(sh nime\) muutmise](#)). Koha-aadressi (sh maaüksuse nime) määraja on kohalik omavalitsus.

Inimese aadressiks rahvastikuregistris tuleb määrata aadress, mis on antud aadressiobjektile (hoonele, hooneosale või katastriüksusele). Kinnistu ei ole aadressiobjekt, seega kinnistusraamatu registriosa nime (nimetatakse ka kinnistu nimeks) ei või võtta aluseks isiku aadressi määramisel, tuleb vaadata registriosa esimeses jaos olevat aadressi.

Toome ühe näite.

Kinnistusraamatu pidaja on registreerinud kinnistu registriosa nr 200133 koosseisu esimese jao andmed:

Kinnistusosakond	Pärnu Maakohtu kinnistusosakond
Jaoskond	Hiiu
Uus registriosa number	200133
Vana registriosa number	2001
Kinnistu nimi	Uue Tõnise
Korteri nr	
Õiguse märke	Elektriline registriosa omab õiguslikkühendust: 19.02.2007
Teade	Alates 24.10.2005 lisati Hiiu Kinnistute numbritele lõppu tunnus 33 Täpsemalt aadressilt: http://www.eer.ee/kinnistu_regrnr_phtml

Kinnistu nimi ja katastriüksuse nimi ei saa alati kokku langeda, sest ühte registriosa võib kuuluda mitu katastriüksust, millel on erinevad nimed.

Kande number	Katastritunnus/piratud asjaõigus	Koosseis/piratud asjaõigus	Pindala	Kande alus	Kande kehtivus
	39201.002.0211 39201.002.0211 39201.002.0211 39201.002.0211 39201.002.0211 39201.002.0211	maatulusmaa, Kõrgessaare vald, Paope küla, Tõnise-Metsa , maatulusmaa, Kõrgessaare vald, Paope küla, Tõnise-Laiase , maatulusmaa, Kõrgessaare vald, Paope küla, Uue-Tõnise , maatulusmaa, Kõrgessaare vald, Paope küla, Uue-Tõnise , maatulusmaa, Kõrgessaare vald, Paope küla, Uue-Tõnise , maatulusmaa, Kõrgessaare vald, Paope küla, Uue-Tõnise	12,14 ha 11,67 ha 3,06 ha 0,30 ha 0,46 ha 19,55 ha	30.01.2004 kinnistamisavalduse alusel ametiülesannete korras sisse kantud 11.03.2004 Kohtunikuabi K. Pihlamägi	kehtiv

Katastriüksuse tunnus, mille järgi saab teha päringu.

Katastriüksuse lähiaadress – antud juhul nimi.

Nagu näha, on kinnistu nimeks registreeritud **Uue-Tõnise**, samas kui registriosa koosseisus on kuus katastriüksust, millest nelja nimi on **Uue-Tõnise**, kuid ülejäänud kahe nimed on **Tõnise-Metsa** ja **Tõnise-Laiase**.

Kokkuvõtteks: koa-aadressi osaks on lähiaadress (hajaasustuses on see enamasti maaüksuse nimi). **Maaüksuse nimi võib kokku langeda kinnistusraamatus oleva kinnistu nimega, kuid ei tarvitse.** Kinnistusraamatu registriosa koosseisu võib kuuluda mitu katastriüksust erinevate koa-aadressidega, seega kinnistu nime ei saa kasutada koa-aadressi ega kohanime tähenduses. Kui kinnistu nimi tekitab segadust, siis on otstarbekas see tühjaks muuta (seda saab teha omanik oma avaldusega).

38. Juurdelõigete adresseerimine

Maareformiseaduse § 223 lõike 12 alusel oli maaomanikel teatud tingimustel võimalik

olemasoleva maaüksusega piirnevad maad juurde erastada. Samuti on muude maakorraldustegevuste käigus tekkinud erinevaid väikeseid juurdelõikeid olemasolevatele maaüksustele. Sellised juurdelõiked on otstarbekas liita põhimaatükiga. Kui liitmist ei ole aga tehtud, siis on ka neid, sageli väikeseid ja ribaja kujuga maaüksusi, vaja kuidagi adresseerida.

Soovitame määrata sellistele ribadele eraldi koha-aadressi, mis erineb põhitüki aadressist täiendi (erilisandi või eristava lisandi) poolest. Võib määrata ka nime, mis peab sisaldama põhitüki (st katastriüksus, mille juurde riba kuulub) lähiaadressi täiskujul ja millele lisatakse sõna *juurdelõige*. Juhul kui maaüksus asub tiheasustuses, on eraldi lähiaadressi määramine kohustuslik, hajaasustuse puhul võib juurdelõigetel lähiaadress puududa.

Näiteks katastriüksus, millele tahetakse riba juurde erastada, kannab lähiaadressi *Metsa tn 1*. Soovitame selle juurde kuuluvale väikesele maaüksusele (ribale) määrata lähiaadressiks *Metsa tn 1a* (s.o liikluspinnajärgne lähiaadress) või *Metsa tänav 1 juurdelõige* (s.o maaüksuse nimi).

Arvestama peab sellega, et maaüksusele võib tiheasustuses või kompaktse hoonestusega alal määrata nime üksnes hoonestamata üksuse korral. Lisaks võib hajaasustuses unikaalaadressi mittenõudva maaüksuse korral lähiaadressi määramata jätta. Samas võib määrata ka nime.

Vahel küsitakse, miks ühe maaüksuse nimes (lähiaadressis) võib tänav olla lühendatult *tn*, aga teises peab olema pikalt *tänav* välja kirjutatud. Vastuseks saame öelda, et näiteks *Metsa tn 1a* on liikluspinna järgi määratud lähiaadress, kuid *Metsa tänav 1 juurdelõige* on käsitletav maaüksuse nimena. Need on erinevate struktuuridega lähiaadressi variandid (vt lisaks peatükki „[Lähiaadress](#)”).

On veel paar asjaolu, mida juurdelõigete adresseerimisel tuleb tähele panna. Juurdelõigetele ei või määrata paralleelaadressi kujul *Metsa tn 1 // Juurdelõige* ega *Metsa tn 1 // Juurdelõike*, sest lähiaadressiga *Metsa tn 1* katastriüksus on juba olemas ja seda aadressi ei või anda teisele katastriüksusele. Paralleelaadresside lisamine ei ole lahendus unikaalaadressi nõude täitmise seisukohast. Teisisõnu peab unikaalsuse tagamiseks olema unikaalne iga määratud aadress. Kui näiteks ühele maaüksusele on määratud lähiaadressiks *Juurdelõike* või *Juurdelõige*, siis ei tohi seda samas asulas ühegi teise katastriüksuse nimeks määrata.

39. Maaüksuste kohanimed

Maaüksusele ei pea kohanime määrama, piisab, kui määratakse koha-aadress. Juhul kui maaüksusele kohanimi määratakse, peab see vastama **kõigile kohanimetele esitatavatele üldnõuetele**. Kui piirdatakse koha-aadressi määramisega, võib see sisaldada ka numbreid ja mõningaid lühendeid (erilisandeid ja eristavaid lisandeid), mis on kohanimede puhul keelatud.

Maaüksusele kohanime määramisel tuleb küll järgida kohanime määramise üldreegleid, kuid näiteks avalikustamise nõue sel puhul ei kehti.

Maaüksuse puhul on kohanimi ühtlasi lähiaadress ning eraldi õigusakte ja asendikaarte kohanimeregistrile esitama ei pea.

Maaüksuse aadressiandmed esitatakse aadressiandmete menetlusrakenduse kaudu ADS-i haldussüsteemi analoogselt teiste maaüksuste, hoonete ja hooneosade koha-aadressidega.

Kuna üldnõuded kohanimedele on juba eelnevates peatükkides piisavalt hästi lahti kirjutatud, siis ei hakka siin kõike kordama, kuid järgnevalt toome ära mõned maaüksuse kohanimedele kehtivad olulised nõuded, millele tasub eraldi tähelepanu pöörata.

39.1. Maaüksuse kohanime liigisõnad

- [Kohanimede eestikeelsuse kindlakstegemise korra](#) § 3 lõike 3 kohaselt peab **kohanimi, sh maaüksuse nimi olema omastavas käändes** (nt *Niidu*, *Ülase*, *Kuke talu*), välja arvatud maatüki või sellel paikneva **objekti liiki märkiv liigisõna** (nt, *sadam*, *mets*, *park*, *tänav* vms). Vt. erandite kohta peatükist: [Nimetuum või liigisõna ei ole õiges käändes](#). Eelnimetatud säte on sõnastatud järgmiselt: *Kui nimetuum on liigisõnast lahku kirjutatud ega ühildu sellega käändes, siis peab nimetuum lõppema vokaaliga nii, et tal on tegeliku või mõeldava eesti omasõna omastava käände kuju*. Seega maaüksuse nimi ei pea otseselt midagi tähendama. Sageli on nimed tuletatud isikunimedest või nt vanemast keelepruugist

pärit sõnad või murdesõnade tuletised, kuid ka sellised sõnad peavad vastama keelereeglitele (nt Hansujärna, Jakabi, Sõeru).

- **Erandina** võib esineda ka kohanimesid, mis on **kohakäändelised** (alale-, alal-, alat-, sisse-, sees või seestütlevas käändes). Sellised nimed on väga haruldased, kuid seda väärtuslikumad (näiteks Saarepealti). Selliseid erandeid tuleb ette ka juhul, kui nimele on lisatud mitte eesliide, vaid järelliide (näiteks Päralde-Eest, Allika-Alt, Allika-Ülalt).
- Liigisõna nimetavas käändes esitamist peetakse **heaks kohanimetavaks**.
- Lisaks tuleb lähtuda ka **eesti kirjakeele üldreeglitest** ning vahet teha liigisõnadel, mis märgivad **maa-ala** (nt *mets, põld, haljasala* jne) ja **muid objekte**, mis maaüksusel asuvad (nt *laut, alajaam* jne).
- Objekti liiki märkiv sõna **saaks** eesti keele reeglite järgi tinglikult olla **omastavas** käändes üksnes juhul, **kui see ei märgi maa-ala**.
- Samas märgime, et **liigisõnade omastavas** käändes esitamine on sama **ebaotstarbekas**, kui kirjutada näiteks peatuse sildile *Kunstiülikooli*.
- Kui maaüksuse nimeks ongi mõni **liigisõnana tuntud sõna** (nt *Metsa, Põllu, Lahe, Soo*), lähtutakse ikka arusaamast, et **tegu on nimega (kohanime tuumaga)**, st kasutatakse **suurt tähte ja nime vorm on omastav** (sest liigisõna *maaüksus* vms on juurdemõeldav).
- Seega - kui nimele lisatakse liigisõna, mis kirjutatakse nimetuumast lahku (näiteks sekundaarnimede korral), siis tuleb see eesti õigekirjareeglite kohasel kirjutada **väikese tähega** (seega õige on *Oru alajaam*, mitte *Oru Alajaam*).
- Kuna maaüksuse ja maaüksusel paikneva ehitise kasutusotstarve ajas muutub, siis **soovitame ühte järgmistest**:
 - muuta maaüksuse nime vastavalt objekti uuele kasutusotstarbele (funktsioonile) – seda juhul, kui kasutusotstarve on tõenäoliselt pikemat aega püsiv (püsivaks võib lugeda näiteks pühakodasid, parke, surnuaedu, veekogusid, mägesid jm);
 - määrata maaüksusele nimi, milles ei tooda välja objekti kasutusotstarvet – seda juhul, kui funktsioon on pigem ajutist laadi. Samuti soovitame arvestada, milliseid kasutusfunktsioone või juriidilisi üksikasju on mõistlik koha-aadressis üldse kajastada. Näiteks see, et maaüksusel asub sihtkaitsevöönd või mõni muu kasutuspiirang, ei tingi vajadust seda asjaolu koha-aadressis kajastada.

39.2. Vana kirjaviis maaüksuste kohanimes

Kirjaviisist on juttu peatükkides „[Kohanime õigekirjutus](#)”, „[Kirjaviis](#)”, „[Vana kirjaviisi reeglid](#)” ja „[Kuidas vana kirjaviisi ära tunda?](#)”.

Üldreeglina kehtib see, et vanas kirjaviisis nimesid tuleb parandada kohapealse häälduse kohaselt.

- Näiteks *Sabbariko* > *Sabariko* ~ *Sabariku*, *Nottisauna* > *Notisauna*, *Niggula* > *Nigula*, *Otti* > *Oti*, *Pedikarle* > *Peedikaarle*.

Keeleavad: vana kirjaviis; nime tavakuju; ümberkirjutusvead, mis on tekkinud juba 1930. aastate skeemilisel katastrikaardil; eristava täiendsõna kirjutamine eraldi, mitte sidekriipsu abil.

Nimekirjutusvead võivad olla pärit veelgi vanemast ajast, näiteks kui revisjonikirjutaja (kes oli sageli taani, saksa, vene või muu võõra päritoluga või vastavas keeles hariduse saanud) on pidanud vajalikuks teha nimesse mugandusi, mis on tema emakeelele (või haridusele) omased. Esialgse nime taastamine võib mõnel juhul olla võimatu, sest nimi on tänaseks juba liiga palju moondunud. Ainus, mida sel juhul teha saab, on vähemalt kirjutada nimi tänapäevaste keelereeglite järgi.

39.3. Maaüksuste nimede rändamine

Maaüksusele, mille sisse jäävad vana, tuntud nimega talukoha hooned, on pandud uus, sageli väljamõeldud nimi, sest

- a) vana nimi on juba määratud õigusjärgsele omanikule tagastatud hooneteta maatükile;
- b) vana nimi on juba määratud enne nõukogude aega nn ematalust jagatud katastriüksusele või ematalust välja ehitatud tol ajal kinnistamata majapidamisele, mille katastrisse kandmisega on nüüd ette jõutud;
- c) omanikule pole vana nimi meeldinud;

d) omanik on oma esivanemate talu nime teise kohta üle kandnud.

Esineb ka juhtumeid, kus maakorraldaja on lausa soovitanud taluhoonete juurde maa erastajale võtta uus nimi, kuigi samanimelisuse probleemi ei ole.

Sellisel puhul soovitame siiski taastada nimi tema endisesse asukohta (endise talu hoonestatud maaüksusele). Endise talu lahustükid võivad saada sama nime kas hargtäiendiga või mõne uue nime. Samas on hea lahendus ka see, kui endine hoonestatud taluosa saab hargtäiendiga vana nime (nt Vana-Otsa). Oluline on püüda endisaegsed nimed taastada nende põlises asukohas ja mitte lasta neid hävida ega teise kohta rännata.

39.4. Maaüksuste nimede nummerdamine

1990. aastatel alanud maareformi käigus nummerdati suur hulk tagastatud maaüksustest (nt *Raja 1, Raja 2, Toomnga I, Toomnga II* jne). Seda juhtus eriti sageli siis, kui ühele talule oli mitu pärijat, kes kõik said sellest tükikese.

Ka 1919. aastal alanud maareformi ajast tekkis hulgaliselt kinnistuid, kus ühe küla mitme kinnistu nime eristabki ainult number. Tol ajal jagunenud talud või ühe küla talud eristuvad sageli ka juba vanades dokumentides ainult numbri poolest. Seega maaüksuste nimede numbritega eristamine oli laialt levinud nii eelmise sajandi alguses kui ka lõpus.

Hea kohanimetava ega ka kohanimeseaduses sätestatud põhimõtted ei soosi tänapäeval enam sellist nummerdamist. Lahendusena soovitame leida nimedele kas sõnalisi hargtäiendeid või määrata täiesti uusi nimesid (vt lisaks peatükki „[Kohanimele esitatavad nõuded](#)”).

Alates 1. juulist 2013 on hoonestatud maaüksuste (talude) nummerdamine hajaasustuses kohanimeseadusega keelatud. Numbrite kasutamine maaüksuste nimedes on reguleeritud [ADS-i määruse](#) § 16.

ADS määruse § 16 lõikes 1 sätestatakse hoonestamata ja hoonestamisele mittekuuluva maaüksuse nimes kasutada lubatud eristavad lisandid. Üheks eristavaks lisandiks võib olla üks suur täht ja sellele järgnev araabia number. Näiteks soovitame kasutada järgmisi tähti:

L – liikluspinnad (nt Kase tänav L2);

T – teeregistris olevad riigimaanteed ja teised teed, mis ei ole samas lõigus liikluspinnad (nt Raja-Kulla tee T4);

J – juurdesõidud (nt Kose-Aru tee J1);

R – raudteed (nt Juurdeveo raudtee R2);

V – veekogud (nt Pärnu jõgi V4);

P – pargid (nt Võhma park P3).

Eeltoodud tähtede kasutamine on soovituslik. Eelkõige on oluline, et omavalitsuse siseselt kasutatakse ühesuguseid tähti samalaadsete objektide puhul. Juhul kui omavalitsus on senini kasutanud süsteemilt erinevaid tähti või pole seesuguseid objekte varem adresseerinud, siis on soovitatav kasutada seletuskirjas toodut.

Sama paragrahvi lõikes 3 on reguleeritud **erand**, kus eristava lisandi asendamine sõnaga on lubatud. Seda võib teha ainult liikluspinna maaüksusel, kus eristava lisandi L võib asendada sõnaga *lõik* ning muutes kohanime liigisõna omastavasse käändesse (näiteks Kase tänav lõik 2, Pika tänav lõik 3).

Lõikes 4 on reguleeritud raudtee maaüksuste nimesid. Nimelt võib raudtee maaüksuste nimes eristava lisandina kasutada piketaazi tähistavaid numbreid või numbrivahemikke ja nendele järgnevat lühendit *km* (näiteks Tallinn-Lelle-Pärnu 50 km; Tallinna-Tapa raudtee 112-115,8 km). Nimelt kui raudtee maaüksuse nimes ei kasutata liigisõna (raudtee), on kohtade nimed algkuul: Tallinn-Lelle-Pärnu 50 km. St „Tallinn“ on nimetavas käändes. Kui aga lisandub liigisõna, siis peab kohanime käänama: Tallinna-Tapa raudtee 112-115,8 km. Selles näites siis „Tallinna“. Enamik Eesti kohanimesid on omastava käände vormis ja see nüanss ilmnebki peamiselt Tallinna näitel. Eelno kohaselt kirjutatakse edaspidi piketinumbrite vahele mõttekriipsu asemel sidekriips. Piketti tähistav number võib sisaldada koma. Piketinumbrite vahele kirjutatakse sidekriips. Raudtee nime ja esimese piketi numbri ning viimase piketi numbri ja lühendi *km*

vahele jäetakse tühik. Algas- ja lõpp-punkti tähistava kohanime vahel oleva sidekriipsu ees ja järel tühikuid ei kasutata, samuti on hargtäiendi ja nimetuuma vahel sidekriips tühikuteta. Tühikud peavad olema sidekriipsu ees ja järel üksnes siis, kui nimes sisaldub mitmest osast koosnev nimi. Raudtee maaüksuse nime käänatakse. Nt Tallinna-Rapla raudtee 703, Tallinna-Tapa 112-115,8 km, Tapa-Tartu 390 km.

Raudtee maaüksuse nime kohta kehtib erisäte, sest praktikas kasutatakse riigile kuuluvate pikemate raudteede puhul piketipõhist adresseerimist. Piketipõhiselt on otstarbekas adresseerida ka raudtee maaüksusi. Raudtee maaüksuse puhul on erandina lubatud kasutada kilomeetreid tähistavaid numbreid ja lühendit *km*.

Vt lisaks peatükki "[Maaüksuse lähiaadress](#)".

39.5. Nimetuuma kokkukirjutus katastriüksuste nimedes

Üldjuhul soovitame katastriüksuste nimedes pigem nimetuuma ja liigisõna kokkukirjutust, nt Kүүni-Saare > Kүүnisaare, Vabadiko Pealse > Vabadikupealse, Vana Loosu > Vanaloosu, Kuusiko-Allika > Kuusikuallika.

Sidekriips sobib:

1. juhul, kui üks katastriüksuse nimi on hargtäiendita, teine täiendiga.

Näiteks samas piirkonnas on olemas nii *Lepiku* kui ka *Mäe-Lepiku* ning *Kubja* ja *Alt-Kubja*;

2. keerulisemates ühendites (eesnimi + liitsõna, liitsõna + esnimi).

Näiteks: *Mõnuvere-Hendriku*, *Kedekubja-Juhani*, *Tagaküla-Endriku*.

Kui selline eristav tunnus on lisatud kõigile nimedele, siis on otstarbekas rakendada tavalist kokkukirjutust, nt *Jürilepiku*, *Mäelepiku*, *Orulepiku*.

Eesnimest ja üldsõnast või kahest eesnimest koosnevad katastriüksuste nimed kirjutatakse kokku nagu tavalised liitsõnad, nt *Mardimetsa*, *Torijaani*, *Jüriaadu*.

- Vt lisaks Eesti kohanimedele kokku- ja lahkukirjutamise reegleid (Emakeele Seltsi [keeletoi mkonna 1995. a soovitus](#) ajakirjas Keel ja Kirjandus 1997, nr 1, lk 41–42, või 2000. a ilmunud „Kirjakeele teatajas II”, lk 51–53).

Vaata lisaks peatükk „[Kohanimedele kokku- ja lahkukirjutamine](#)” ja „[Kokku- ja lahkukirjutamise vead](#)”

40. Hoonestatud maaüksused

Maaüksuse ja sellel asuvate hoonete adresseerimist tuleb vaadelda tervikuna. Kui maaüksusel asub hooneid või kui sinna on kavas hooneid ehitada, peab maaüksuse adresseerimisel lähtuma muu hulgas ka hoonete adresseerimise vajadustest. Põhjalikumalt on teemat käsitletud osas „[Hoonete adresseerimine](#)”.

41. Parke ja haljasalasid teenindavad maaüksused

Haljasalasid ja parke teenindavate maaüksuste puhul, mis asuvad tiheasustuses (linnad, alevikud jm), kehtib unikaalaadressi nõue. Hajaasustuses võivad maaüksuste nimed korduda juhul, kui puudub vajadus eristada neid lähiaadressi alusel või kui nad kuuluvad samasse kinnistusraamatu registriosas. Üldiselt soovitame haljasala teenindava maaüksuse nimes kajastada maa-ala tähistavat liigisõna *park*, *haljak*, *haljasala* vm.

Kui nimes maa-ala tähistav liigisõna on vastavuses oma otstarbega, kirjutatakse liigisõna üldjuhul nimetuumast lahku, nimetavas käändes ja väikese algustähega, nt *Mõisa park*, *Kalevi mets*. Kui üks park või haljasala jääb mitmele maaüksusele, soovitame kasutada eristamiseks suurtähest *P* ja numbrist koosnevat lisandit. Näiteks *Mõisa park P1* ja *Mõisa park P2*; *Kalevi*

mets P1 ja Kalevi mets P2.

Maa-ala liiki tähistava liigisõna võib kirjutada ka nimetuumaga kokku. Seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, kuid kasutada võib ka ainsuse omastavat vormi, nt *Koerapark, Mõisapargi*.

Kui aga maaüksuse nimes maa-ala liiki tähistav liigisõna ei ole oma otstarbega vastavuses (nt on tänaseks endise pargi asemel põld või aiand), tuleb nimetuum ja omastavakäändeline liigisõna kirjutada kokku, nt *Keskpargi, Kalevimetsa*.

Juhul kui haljasala teenindav maaüksus asub tiheasustuses ning lähiaadressis soovitakse täpsustada nii maaüksuse asukohta kui ka otstarvet, on õigustatud paralleelaadressi määramine, nt *Mõisa tee 1 // Rasina mõisapark*.

Samuti võib tiheasustuses asuval haljasala teenindavale maaüksusele määrata ainult liikluspinnajärgse lähiaadressi, nt *Mõisa tee 1*.

42. Avalikke teid teenindavad maaüksused

Avalikud teed jaotuvad teeseaduse kohaselt mitmesse suurde rühma. ADS-i jaoks kõige olulisemad rühmad on **riigimaanteed** ja **kohalikud maanteed**.

Riigimaanteed nimekirja kehtestab majandus- ja kommunikatsiooniminister. Kohalike teede nimekirja kehtestab kohalik omavalitsus. Kohalike teede hulka kuuluvad ka ehitusseadustiku tähenduses tänavad (linnades, alevites ja alevikes asuvad teed on samal ajal aadressiandmete süsteemi tähenduses enamasti liikluspinnad ehk sellised teed, mille järgi adresseeritakse maaüksusi ja hooneid). Teede ja liikluspindade nimed registreeritakse kohanimeregistris.

Seega on kohalike teede ja liikluspindade nimede määramine ning omakorda neid teenindavate maaüksuste nimetamine üsna keerukas. Vajalik on jälgida infot nii teeregistris kui ka kohanimeregistris. Kui teeregistri ja kohanimeregistri info omavahel kokku ei sobi, siis peab omavalitsus kehtestama õigusaktiga kas teede nimekirja muudatuse või kohanime muudatuse ning esitama selle vastavale registrile.

42.1. Riigimaanteid teenindavad maaüksused

Teed teenindavad on sellised maaüksused, millel asuvad teed. Üldjuhul on sellise maaüksuse sihtotstarve transpordimaa. **Teed teenindavale maaüksusele peab määrama nime.** Erandiks on sellised transpordimaa sihtotstarbega maaüksused, millel asub näiteks parkla ja mis ei kuulu otseselt tee tavalise sõiduosa juurde. Sel juhul võib määrata ka mõne teise struktuuriga lähiaadressi – näiteks tänava nime koos numberlisandiga.

Üldised põhimõtted, mida soovitame jälgida riigile kuuluvate teede aluste maaüksuste nimede määramisel, on järgmised.

1. Maaüksuse nimi peab koosnema riigimaantee numbrist, riigimaantee nimetusest teeregistris ja liigisõnast (nt *15173 Oisu-Kärevere-Taikse tee, 5 Pärnu-Rakvere-Sõmeru tee*).
2. Maaüksuse nimi peab sisaldama tee nimetust täiskujul (nt *15213 Oisu-Retla-Rulli teerist – Saareotsa tee*, liigisõnade ja teiste nimeosade lühendite kasutamine on keelatud). Kui tee nimetus teeregistris sisaldab lühendeid, siis tuleb need pikalt välja kirjutada.
3. Nime ette võib lisada üksnes teeregistri numbri. Nime järele võib unikaalsuse tagamiseks lisada ühe suurtähtlisandi ja sellele vahetult (ilma tühikuta) järgneva numbri (nt *17189 Rakvere sissesõit T1*). Eristava tähena soovitame kasutada T-tähte nende teede puhul, mis ei ole samas lõigus liikluspinnana kasutuses.
4. Kui teed kasutatakse samas lõigus ka liikluspinnana (tee nime järgi adresseeritakse hooneid ja maaüksusi), siis soovitame eristava tähena kasutada L-tähte (näiteks kui tee nimi on *Kuusalu tee* ja selle järgi adresseeritakse hooneid, siis teed teenindavate katastriüksuste nimed on *11106 Kuusalu tee L1* ja *11106 Kuusalu tee L2*).
5. Üksik täht (tähtlisand või eristav täht) ei või esineda maaüksuse nimes üksi ilma numbrita.
6. Liigisõnale (tee, maantee jne) ei või vahetult järgneda number.
7. Katastriüksuse nimi ei või sisaldada Rooma numbreid ega lühendeid.
8. Koha-aadressi unikaalsusnõue kehtib selliste teelõikude puhul, mida kasutatakse

aadressikohana (liikluspinnana) või mis asuvad tiheasustuspriirkondades või unikaaladressi kohustusega aladel. Seega peavad alevites, alevikes ja linnades kõik maaüksuste aadressid olema unikaalsed.

9. Kui unikaalsusnõue puudub, siis võivad katastriüksuste nimed korduda ja eristajat ei ole vaja lisada. Seega hajaasustuses võivad teed teenindavate maaüksuste nimed korduda ja eristamiseks piisab ainult katastritunnusest. Näiteks võib hajaasustuses olla mitu katastriüksust nimega *5 Pärnu-Rakvere-Sõmeru tee*.
10. Kui teeregistris on tee nimetuses liigisõna olemas (nt *ramp*, *ülesõit*, *ring*), siis muud liigisõna ei kasutata. Kui aga teeregistris oleval nimetusel liigisõna puudub, siis kokkuleppeliselt tuleb kasutada liigisõna *tee*. Liigisõna *maantee* ei või sel juhul kasutada.
11. Ristmike ja liiklussõlmede korral eelistatakse väiksema numbriga tee nime. Ristmike kohta vaata täpsemalt peatükist „[Ristmikud](#)”.
12. Algus- ja lõpp-punkti tähistava kohanime vahel oleva sidekriipsu ees ja järel tühikuid ei kasutata, samuti on hargtäiendi ja nimetuuma vahel sidekriips tühikuteta. Tühikud peavad olema sidekriipsu ees ja järel üksnes siis, kui nimes sisaldub mitmest osast koosnev nimi.
13. Maaüksuse nimes kasutatakse kohanimede eraldajana tühikuteta sidekriipsu. Kui maaüksuse nimes on sidekriipsu sisaldav kohanimi, kasutatakse kohanimede eraldajana sidekriipsu, mille ette ja taha jäetakse tühik.
 - 5 Pärnu-Rakvere-Sõmeru tee (nimes on mitu kohanime, sidekriipsud on kohanimede vahel ilma tühikuteta)
 - 11230 Harju-Risti - Riguldi - Võntküla tee (nimes on kohanimede vahel sidekriipsud koos tühikutega, sest Harju-Risti kohanimi koosneb mitmest osast)
 - Soo-otsa tee (mitmeosalises kohanimes on sidekriips ilma tühikuteta)

42.1.1. Veel teedest, millele on määratud liikluspinna nimi

Aadressikoha nime võib määrata ka tee lõigule. Seega võib omavalitsus määrata oma territooriumil teeregistris registreeritud tee lõigule liikluspinna nime, et selle järgi adresseerida tee ääres olevaid katastriüksusi. Sellisel juhul võib teed teenindava katastriüksuse nimi tuleneda nii teeregistris registreeritud tee kui ka liikluspinna nimest. Transpordiamet eelistab riigimaantee nime järgi adresseerimist ka linnades ja mujal tiheasustuses.

Näide 1. *67 Võru-Mõniste-Valga tee* Võru linna läbiva lõigu liikluspinna nimeks on määratud *Kubja tee*. Selle tee teenindamiseks vajaliku katastriüksuse lähiaadressiks (nimeks) on määratud *Kubja tee T1*, kuid transpordiameti soovitus järgi võiks nimeks olla *67 Võru-Mõniste-Valga tee T1*.

Näide 2. *20 Põdruse-Kunda-Pada tee* Kunda linnas olevale kolmele lõigule on määratud liikluspindade nimed *Selja tee*, *Rakvere maantee* (osaliselt) ja *Jaama tänav*. Nimetatud liikluspindasid teenindava maaüksuse nime määramisel on mitu võimalust.

1. Nimetada kogu maaüksus riikliku tugimaantee nime järgi: *20 Põdruse-Kunda-Pada tee*.
2. Kui on moodustatud mitu maaüksust, siis võib need nimetada: *20 Põdruse-Kunda-Pada tee L1*, *20 Põdruse-Kunda-Pada tee L2* jne.
3. Kui iga maaüksus on moodustatud ainult kindla liikluspinna ulatuses, siis võib neid lõike adresseerida ka igaüht erineva liikluspinna järgi: *Selja tee*, *Rakvere maantee L1*, *Jaama tänav*. Kuna riigiteede korral on maa haldaja Transpordiamet, siis on vajalik ka Transpordiameti kooskõlastus.

Riigimaanteed teemaa katastriüksuste (tee teenindamiseks moodustatud maaüksuse) nime määramise põhimõtted on toodud punktis [42.1](#).

42.1.2. Riigimaanteed teenindava maaüksuse nime näiteid

Näide 1: *11173 Vasalemma jaama tee*

11173 on tee number teeregistris.

Vasalemma jaama tee on tee nimetus teeregistris.

Juhul kui maantee nimetus sisaldab liigisõna, siis seda ei korrata.

Näide 2: 11123 Kose-Ravila-Nõmbra tee

11123 on riigimaantee number.

Kose-Ravila-Nõmbra on riigimaantee nimetus teeregistris.

Sõna *tee* on lisatav liigisõna.

Näide 3: 12165 Kärddla-Hausma-Lennujaama tee

12165 on tee number teeregistris.

Kärddla-Hausma-Lennujaam on tee nimetus teeregistris.

Juhul kui tee nimetus on nimetavas käändes, soovitame katastriüksuse nimes panna see omastavasse käändesse.

Sõna *tee* on liigisõna, mis tuleb lisada, kui see teeregistri nimetuses puudub.

Näide 4: 2210 Riia ring

2210 on riigimaantee number teeregistris.

Riia ring on tee nimetus teeregistris.

Sõna *ring* loetakse liigisõnaks ja rohkem liigisõnu ei ole vaja lisada.

Näide 5: 22131 Tõrvandi raudtee ülesõit

22131 on riigimaantee number teeregistris.

Tõrvandi rdt ülesõit on tee nimetus teeregistris.

Juhul kui tee nimetus sisaldab lühendeid, tuleb need katastriüksuse nimes pikalt välja kirjutada.

Sõna *ülesõit* loetakse liigisõnaks.

Näide 6: 14140 Jõgeva-Jõgeva aleviku tee

14140 on tee number teeregistris.

Jõgeva-Jõgeva alevik on tee nimetus.

Juhul kui tee nimetus on nimetavas käändes, siis tuleb katastriüksuse nimes panna see omastavasse käändesse.

Näide 7: 21155 Audla - Saareküla - Tornimäe - Väikese väina tee

21155 on riigimaantee number teeregistris.

Audla-Saareküla-Tornimäe-Väike väin on riigimaantee nimetus teeregistris.

Juhul kui tee nimetus on nimetavas käändes, siis tuleb katastriüksuse nimes panna see omastavasse käändesse.

Sõna *tee* on lisatav liigisõna. Kuna *Väike väin* on kaheosaline nimi, siis pannakse sidekriipsude ette ja järele tühikud.

Veel teede liigisõnade näiteid: *ühendustee, ramp, kesktänav, tänav, põik, puiestee, maantee, jalgte, kergtee, ülesõit, siseteed, ühendustee* jne.

42.2. Ristmikud

Teede ristmike teenindamiseks moodustatud maaüksuste nimede puhul saavad kõik maaüksused tähtsama ehk väiksema teeregistri numbriga tee numbriga ja nime. Koha-aadressis ei ole soovitatav kasutada eraldi ristmiku nime. Kuna ristmik on ka tee osa, siis piisab kõige tähtsama tee numbrist ja nimest maaüksuse nimes, millele vajaduse korral lisatakse eristav lisand (T1 või L1).

Sama põhimõtet võib rakendada ka kohalike teede ja liikluspindade teenindamiseks moodustatud maaüksuste puhul, kui maaüksusele jääb mitu erinevat liikluspinda või kohalikku teed. Seega piltlikult kulgeb väiksema numbriga teemaa lindina ja suurema numbriga teel on katkestus. Näiteks kui ristuvad tee number 5 ja tee number 2, siis antakse ristmikku või liiklussõlme teenindavatele katastriüksustele nimed tee number 2 järgi.

Need mõned eritasandiliste ristmike alused maaüksused, mis on näiteks Harjumaal saanud ristmiku nime, tuleb ümber nimetada väiksema numbriga tee järgi. Mitmetasandiliste ristmike maha- ja pealesõitude maaüksuste nimed peavad olema samuti tähtsama tee nime järgi. Kui need maaüksused ei vaja unikaalaadressi, siis ei ole vaja lisada eristavaid lisandeid (T1 või L1) ja nad kõik võivad olla ühesuguse nimega. Erinevate maaüksuste eristamisel on abiks katastritunnus, nt 2 *Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa tee*.

42.3. Riigiteede laiendamisel tekkivad maaüksused

Sageli jäetakse riigimaanteede äärsete teemaade laienduseks vajalikud reformimata maad riigi omandisse või jagatakse teega piirnevad maaüksused teede laiendamise eesmärgil. Üldreegli kohaselt soovitame kõik need (üldjuhul ribaja kujuga) maaüksused nimetada põhitee nime järgi. Hajaasustuses ei ole sellistel maaüksustel unikaalaadressi nõuet, seega ei pea määrama eristavat lisandit (kõik maaüksused on ühenimelised). Unikaalsusnõude korral (tiheasustuses) tuleb nimedele lisada eristav lisand (T1 või L1). Võimalike segaduste (vigade) vältimiseks soovitame viia läbi korrektse haldusmenetluse ja võtta maaüksuste nimede määramisel ühendust Transpordiametiga.

Kui tee laiendamiseks jagatakse teeäärseid maaüksusi, siis ei ole õige panna sellistele lõigetele nime teega piirneva maaüksuse lähiaadressist lähtudes (näiteks *Künka* nime kandva maaüksuse jagamisel määrata eraldatavale ribale nimeks *Künka tee*) ega kasutada ka muud väljamõeldud nime (näiteks *Teemaa*), vaid lähtuda tuleb ikka selle tee nimest, mille laiendamiseks üksus moodustatakse. Eristavate lisandite numbrid ei pea olema määratud järjestikku, numbreid võib anda lõigetele näiteks nende põhitükkidest eraldamise järjekorras, peaasi, et need ei korduks. Numbreid võib jätta ka varusse, kui on ette näha, et mingis vahemikus võib veel lõikeid tekkida. Keelatud on kasutada eristavas lisandis peale numbrit veel omakorda tähte (nt *27 Rapla – Järvakandi – Kergu tee T22a*), selle asemel tuleb määrata järgmine vaba number: *27 Rapla – Järvakandi – Kergu tee T23*.

Mitme liigisõna kasutamine ühes nimes ei ole korrektne. Näiteks *Vaida ühendustee juurdelõige* ei sobi, vajaduse korral võib kasutada eristavaid lisandeid.

42.4. Kohalikku teed teenindava maaüksuse kohaaadress

Teeregistris registreeritakse kõik kohalikud teed kooskõlas ehitusseadustikuga. Omavalitsus esitab kohalike teede andmed teeregistrile. Kohalikele teedele võib vastavalt kohanimeseadusele määrata ka kohanime ning esitada registreerimiseks kohanimeregistrile. Alates 2013. aasta juulist ei ole tee kohanime määramine enam kohustuslik. Juhul kui tee kohanimi määratakse, peab tee nimetus teeregistris ja tee kohanimi kohanimeregistris omavahel kokku langema. Kohanimeregistrile võib koos kohanime määramise otsusega esitada ka viite tee numbrile teeregistris, sel juhul ei ole vaja kohanimeregistrile tee asendikaarti esitada.

Kohanime määramisel kohalikule teele tuleb vahet teha, kas tee nime hakatakse kasutama adresseerimiseks või mitte (kas tee on kogu ulatuses või mingis lõigus ka liikluspind ruumandmete seaduse ja ADS-i määrase tähenduses). Kui soovitakse adresseerida maaüksusi ja hooneid, siis tuleb kohanimeobjekti liigiks määrata *liikluspind*. Kui aadresse määrata vaja ei ole, siis tuleb kohanimeobjekti liigiks määrata *tee*.

Kohaliku tee ruumiline ulatus võib olla erinev liikluspinna ruumilisest ulatusest. Juhul kui kohalik tee on täies ulatuses liikluspind, peavad teeregistris registreeritud tee nimetus ja kohanimeregistris registreeritud liikluspinna kohanimi omavahel kokku langema (nt Rahu tänav Jõhvi linnas on samas ulatuses teeregistris tee nr 2510584 ja tema nimi on samuti Rahu, liigisõna teeregistri nimetuses ei pea olema). Kui tee ja liikluspinna ruumikuju omavahel kokku ei lange, siis peavad ka nimed olema erinevad. Näiteks Kiili vallas asub teeregistri andmetel Kurna-Tuhala tee nr 11115 millest osa on kohanimeregistri andmetel Vaela tee nimeline liikuspind ja osa on Kangru tee nimeline liikuspind.

Kui kohalik tee on samal ajal ka liikluspind, siis kehtivad seda teenindavale maaüksusele liikluspinda teenindava maaüksuse aadressi määramise reeglid (vt lisaks peatükki „[Näiteid liikluspinna ebasoovitava ruumilise paiknemise kohta](#)”).

Kohalikku teed teenindava maaüksuse (katastriüksuse) nimi peab sisaldama sellel asuva, teeregistris (ja ühtlasi kohanimeregistris) registreeritud tee või liikluspinna nime täiskujul koos liigisõnaga. Kui teeregistris ei ole liigisõna määratud, siis on see kokkuleppeliselt *tee*. Maaüksuse nimes ei ole sõna *maatükk* vajalik, see on juurdemõeldav. Mõned näited kohalikku teed teenindavate maaüksuste nimede kohta: *Alaküla tee*, *Kontjala tee*, *Vana-Rannu tee*, *Lautna-Kelu tee*, *Türi-Pärnu tee*. Kohalike teede puhul on omavalitsuse enda otsustada, kas teeregistri number nime ette lisada või mitte. Näiteks on lubatud variandid *Muri tee* või *4320067 Muri tee* või *Muri tee L1 ja Muri tee L2*. Pigem siiski ei soovita kohalike teede maaüksuse

aadressis kohaliku tee numbrit kasutada, kuna need võivad muutuda.

42.5. Liikluspinda teenindava maaüksuse koha-aadress

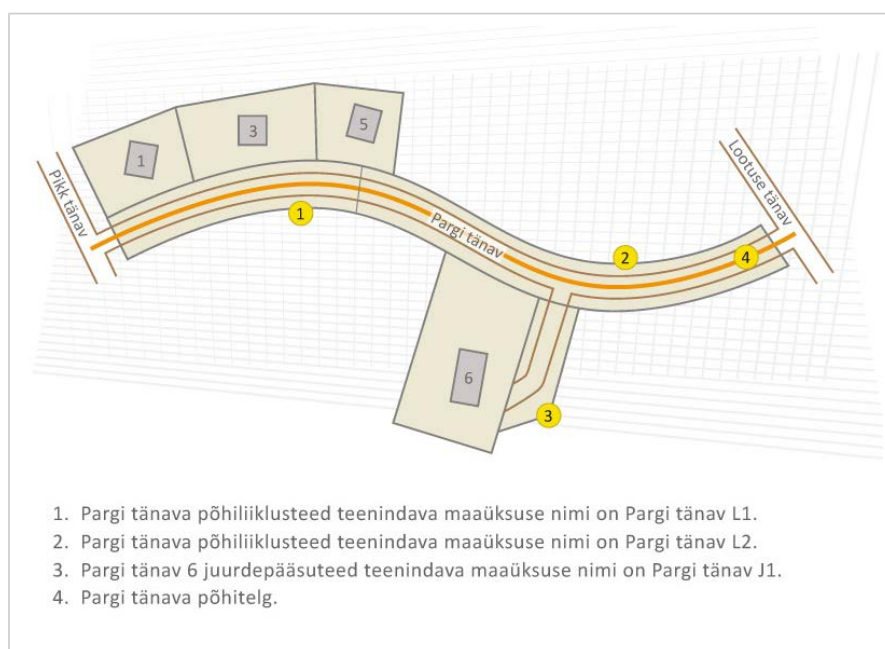
Üldised põhimõtted liikluspinda teenindava maaüksuse nime määramiseks on järgmised.

- Liikluspinna teenindamiseks moodustatavale maaüksusele määratakse kohanimi, mis peab sisaldama liikluspinna kohanime täiskujul (nt *Kase tänav*).
- Liikluspinnale määratud kohanimi peab olema kantud kohanimeregistrisse.
- Tänavat teenindavale (transpordimaa) maaüksusele tuleb määrata nimi nii, et see ei oleks eksitavalt sarnane tänavä ääres olevate kruntide aadressidega.

Õige on *Aia tänav L5* ja *Aia tänavä lõik 5*.

Vale on *Pargi tn 5* ja *Pargi tn V maatükk*.

- Vajaduse korral võib liikluspinna teenindamiseks moodustatava maaüksuse nimi kohanime järel sisaldada erilisandeid. Erilisandis soovitame kasutada L-tähte ja numbrit, nt *Pargi tänav L1*, *Pargi tänav L2* ja *Pargi tänav L3*.

- Tähte üksi ilma numbrita erilisandina kasutada ei või.
- Eristava tähe *L* asemel võib ka kirjutada välja sõna *lõik* ja lisada sellele numbrit, kuid siis peab järgima ka käänamise reegleid (nt *Kuuse tänavä lõik 3*, *Pika tänavä lõik 1*).
- Maaüksusele nime määramisel tuleb jälgida põhimõtet, et nimi ei ole jutustav asukoha kirjeldus (näiteks vale on lähiaadressiks määrata *Kaasiku tänavä planeeritav põhjapoolne läbimurre*). Nimi peab olema lakooniline.
- Nimi ei või sisaldada Rooma numbreid, liikluspinna liigisõna lühendit ega muid lühendeid. Pühendusnimede korral tuleb ka eesnimed pikalt välja kirjutada.
- Liikluspinna kohanime ette võib lisada vajadusel kohaliku tee teeregistri numbrit nagu riigimaanteed teenindavate maaüksuste puhul.

Liikluspinda teenindava maaüksuse (katastriüksuse) nimi peab sisaldama sellel asuva ametliku kohanimena määratud ja kohanimeregistrisse kantud liikluspinna või teeregistrisse kantud tee nime täiskujul. Kui liikluspinda teenindavaid maaüksusi on üks, siis on selle maaüksuse nimeks liikluspinna nimi täiskujul (koos pikalt välja kirjutatud liigisõnaga, pühendusnimede puhul koos kõigi eesnimedega). Näiteks *Aiandi tee*, *Hämariku tänav*, *Instituudi põik*, *Rännaku puiestee*, *Paide maantee*, *Carl Robert Jakobsoni tänav*.

Kui unikaalaadressi nõudega alal on ühte liikluspinda teenindavaid maaüksusi (katastriüksusi) mitu, siis peavad maaüksuste nimed olema unikaalsed. Selle tagavad nime ette või järele lisatud täht- ja numberlisandid. Samas ei tohi liikluspinda teenindava maaüksuse nimi olla eksitavalt sarnane liikluspinna ääres olevate kruntide aadressidega, siit ka nõue, et

number ei või vahetult liigisõnale järgneda. Näiteks *Aia tänav L1* ja *Aia tänav L2*, *Pargi tee T1* ja *Pargi tee T2*, *Metsa tänava lõik 1* ja *Metsa tänava lõik 2*, *Pika tänava lõik 4*, *Soo põigu lõik 1*, *Järve tee lõik 2*.

Unikaalsusnõue on täidetud ka siis, kui üks nimi on ilma erilisandita ja teis(t)el on lisand, näiteks *Näpi tee* ja *Näpi tee L1*.

Mitme liikluspinna teenindamiseks võib moodustada ka ühe maaüksuse (katastriüksuse), kuigi soovitus on selliseid "ämblikke" vältida ja eraldada iga liikluspinna jaoks oma maaüksus(ed).

Mitult liikluspinda teenindava maaüksuse nimi on soovitatav määrata ühe liikluspinna järgi (kõige väiksema teeregistri numbriga tee nime alusel). Transpordimaale võib määrata paralleelaadressiks ka mitu nime, seega võivad kõik liikluspinna nimed olla esindatud maaüksuse aadressis. Näiteks võib maaüksuse paralleelaadress olla *Selja tee // Rakvere maantee L1 // Jaama tänav*, kui see katastriüksus teenindab nii Selja teed, Rakvere maanteed kui ka Jaama tänavat.

Kui liikluspind on ühtlasi mõne riikliku maantee osa, siis soovime määrata selle liikluspinna teenindamiseks moodustatud maaüksuse nimi vastava riikliku maantee nime järgi. Samas võib määrata maaüksuse nime ka liikluspinna nime järgi. Mõlemad võimalused on lubatud, korraga ei ole vaja kahte nime määrata. Haldusmenetluse läbiviimise käigus tuleb nimi kooskõlastada maa haldajaga (riigiteede korral on selleks Transpordiamet).

Näide

Riigimaantee nr 25145 nimi on *Võru-Kaubajaama tee*. Ühele sellele riigimaantee lõigule Võru linnas on määratud liikluspinna nimi *Kaubajaama tee*. Selle liikluspinna teenindamiseks moodustatava maaüksuse nimi võib olla näiteks kas *25145 Võru-Kaubajaama tee L1* (riigimaantee nime alusel) või *Kaubajaama tee L1* (liikluspinna nime alusel).

Kehtib reegel, et teed teenindava maaüksuse nimi peab sisaldama sellel asuva, teeregistris registreeritud tee nime täiskujul koos liigisõnaga. Kui teeregistris ei ole liigisõna määratud, siis on selleks kokkuleppeliselt *tee*, nt *Alaküla tee*, *Lautna-Kelu tee*, *Türi-Pärnu tee*. Seega kui teeregistrisse on kantud teele kohanimeregistrist erinev nimi, tuleb see muuta kohanimeregistris olevale nimele vastavaks. Samuti tuleb jälgida, et teeregistris oleva tee ruumikuju (ulatus) ja kohanimeregistrile esitatud tee ruumikuju oleksid võrdsed.

Liikluspinna nimena ei ole otstarbekas kasutada kolme- ja enamaosalist nime, seega ei ole soovitatav kanda kolme- ja enamaosalisi nimesid ka teeregistrisse kohaliku tee nimeks.

42.6. Teed ja liikluspinnad väikekohas

Väikekohtades võivad teedele olla kohanimed määratud, kuid võivad ka mitte olla. Kui teele on kohanimi määratud, siis on see ka adresseerimisel kasutuses (tegu on liikluspinnaga). Seega väikekohas olevale **teealusele maaüksusele** nime määramine toimub kahel erineval põhimõttel.

1. Väikekohas asuvale teele on kohanimi määratud ja adresseerimine toimub nii väikekoha kui ka liikluspinna järgi.
 - Näiteks *Kotka väikekohas* on liikluspinna nimi *Sule tee*. Sel juhul peab seda liikluspinda teenindava maaüksuse nimi sisaldama Sule tee nime, millele võib lisada vajaduse korral erilisandi (nt *Sule tee L1* ja *Sule tee L2*). Sule tee ääres asuva hoonestatud krundi lähiaadress on sel juhul *Kotka väikekoht, Sule tee 2*.
2. Väikekoha teedel ei tarvitse kohanimed olla ja hoonete aadresse määratakse väikekoha nime ja numberlisandiga. Sel juhul on tegu üldmaa territooriumiga, mille nimi peab sisaldama väikekoha nimetuuma.
 - Näiteks *Kure väikekoha* üldkasutatavatele maaüksustele, millel asuvad laste mänguväljak, lõkkeplats, alajaam, teed ja kaev, on määratud nimeks *Kure üldmaa 1* ja *Kure üldmaa 2*. Kirjeldatud juhul ei lisata väikekoha liigisõna, seega on vale *Kure väikekoha üldmaa 1* (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine väikekohas](#)”).
 - Näiteks *Pihlaka väikekohas*, kus teedele ei ole kohanime määratud, võiksid teed teenindavate maaüksuste nimed olla *Pihlaka teelõik 1*, *Pihlaka teelõik 2* jne.

Kokkuvõtteks: kui väikekohas ei ole teedele kohanime määratud, siis on teid teenindavate maaüksuste nime määramisel soovitatav kasutada väikekoha nime ja liigisõna *teelõik* (kui on

tegemist ainult teealuse maaga) või *üldmaa* (kui katastriüksusel on teealusele maale lisaks veel mingi laiendus, näiteks veevõtu tiik või kaev) ning vajadusel erilisandina ka number, nt *Pihlaka teelõik 1*, *Sooääre üldmaa*, *Lootose üldmaa 1*.

42.7. Kergliiklusteed, jalgteed, kõnniteed

Kergliiklusteedele (sh jalgteedele ja kõnniteedele) ei ole üldjuhul vaja kohanime määrata. Kui aga kergliiklusteele **on määratud kohanimi** (ametliku kohanimena ja/või registreeritud nimi teeregistris), siis peavad seda teenindavate katastriüksuste nimed sisaldama **kergliiklustee kohanime täiskujul**. Kui kergliiklustee asub hajaasustuses (väljaspool unikaalaadressi nõudega ala), siis võivad kõikidel maaüksustel olla ühesugused nimed, nt Luua jalgteed. Unikaalsusnõude korral (tiheasustuses) tuleb lisada eristav lisand, nt Luua jalgteed L1, Luua jalgteed L2.

Kui kergliiklusteele **ei ole kohanime** määratud, siis soovitame kergliiklusteed teenindavate katastriüksuste nimedes kasutada ühte järgmistest:

1. selle liikluspinna või teeregistri tee nime, mille ääres nad asuvad. See tähendab, et nn põhitee ja kergtee moodustavad loogilise terviku. Näiteks Pika tänava äärse kõnnitee maaüksuse puhul Pikk tänav L7; Jaama tee äärse kergliiklustee maaüksuse puhul Jaama tee L4 jne. Kui nn põhiteel on nii teeregistri nimi kui ka liikluspinna nimi, siis võib valida kergtee maaüksuse nimes kasutamiseks neist kas ühe või teise.
2. Võtta kasutusele kergtee nimi, mida kohalikus kõnepruugis kasutatakse (mitteametlik kohanimi). Liigisõnaks sobivad sellistel juhtudel tee, kergliiklustee, kergtee jmt. Nt 22234 Vara-Kaitsemõisa tee ääres asuvat jalgteed teenindavale maaüksusele on määratud nimeks Varamõisa jalgteed. Sel juhul on vaja KOV-i lihtkirjalikku kinnitust Maa-ametile, et see nimi kanda mitteametliku kohanimena kohanimeregistrisse.

Kergliiklustee ehitamiseks teeäärsetest maaüksustest n-ö väljajagatavad maaüksused soovitame nimetada kohe eeltoodud põhimõtete järgi. Näiteks *Klooga maantee Uuspere juurdelõige* ei ole sobiv nimi. Nimede määramisel ei ole soovitatav viidata maaüksustele, millest need tükikesed eraldatud on, sest [ADS-i määruse](#) § 15 lõike 1 kohaselt määratakse liikluspinna (ka tee) teenindamiseks moodustatavale maaüksusele (st transpordimaale) nimi, mis peab sisaldama liikluspinna (ka tee) kohanime täiskujul. Naaberüksuste nimed, millest tee üksus välja jagati, ei ole seejuures enam olulised (vt lisaks peatükki „[Riigiteede laiendamisel tekkivad maaüksused](#)”).

Mõned näited

Tallinn – Pärnu – Ikla tee äärde rajatavat kergliiklusteed teenindavate katastriüksuste nimed võivad olla järgmised:

4 Tallinn-Pärnu-Ikla tee (nime ette võib olla lisatud teeregistri number)

Tallinn-Pärnu-Ikla tee

4 Tallinn-Pärnu-Ikla kergliiklustee

Tallinn-Pärnu-Ikla kergliiklustee

või unikaalsusnõude või eristamise vajaduse korral võib lisada eristava lisandi nime lõppu:

4 Tallinn-Pärnu-Ikla tee L1

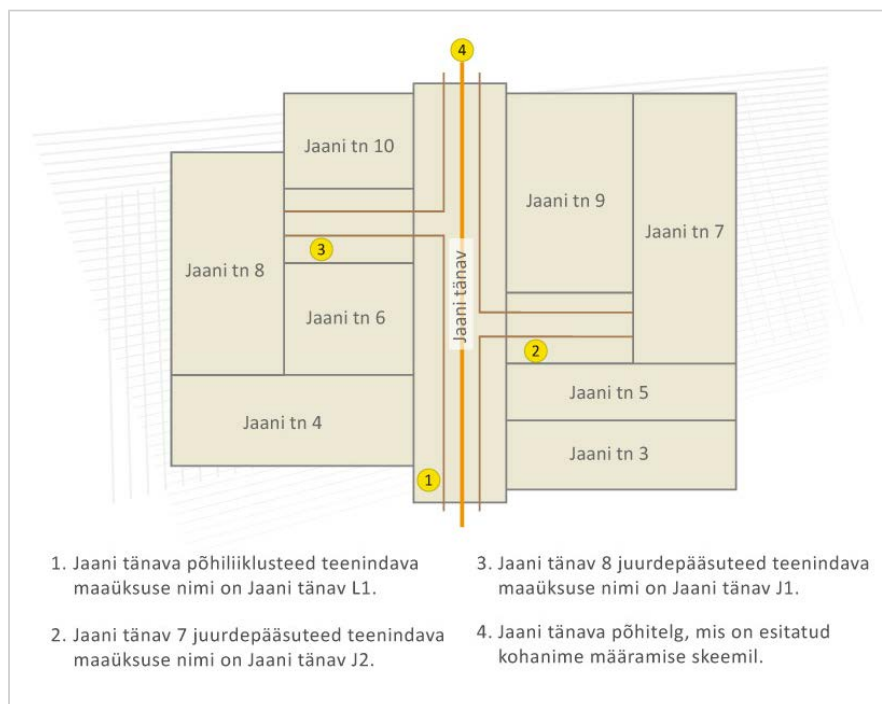
Tallinn-Pärnu-Ikla tee L1

4 Tallinn-Pärnu-Ikla kergliiklustee L5

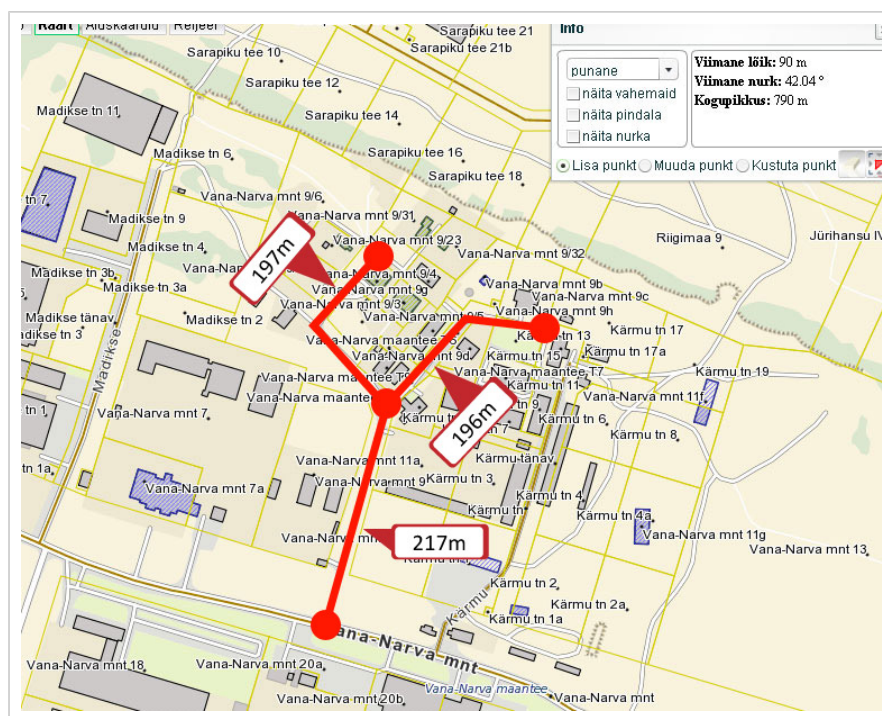
Tallinn-Pärnu-Ikla kergliiklustee L5

42.8. Majadevahelised juurdepääsuteed

Sageli tekib küsimus, kuidas määrata kohanimed majadevahelistele juurdepääsuteedele. Kui liikluspinna kohanime määratakse, siis soovitame sellised juurdesõidud jätta liikluspinna ruumikujus välja toomata. Oluline on, et kohanimi oleks tänava põhiliiklusteel ja sellest ühele poole määratakse paaritud numbrid, teisele poole paarisnumbrid. On üsna arusaadav, et tänavalt hargnevad sissesõiduteed on sama tänava osadena käsitletavad ja eraldi kohanime neile määrata ei ole vaja. Kirjeldatud juurdepääsuteede teenindamiseks võidakse moodustada eraldi maaüksusi ja siis on vaja neile ka nimi määrata. Juurdepääsuteede alustele maaüksustele soovitame määrata koha-aadressi põhitee (tänav) järgi, lisades suurtähe J ja numbri, nt *Jaani tänav J1*. Kui selliseid juurdesõite on mitu, siis vastavalt *Jaani tänav J1*, *Jaani tänav J2* jne.

Hulgaliselt probleeme valmistavad kindlasti liiga pikad juurdepääsulõigud. Näiteks Maardus on Vana-Narva maantee järgi adresseeritud sellest üle 300 meetri eemal asuvaid maaüksusi, kuid soovitatav on määrata nii pikale juurdepääsule juba eraldi liikluspinna nimi:

43. Riigile kuuluvad metsamaad

Riigile kuuluvate metsamaade haldaja on enamasti Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Kuna RMK-le kuuluvaid maaüksusi on üsna paljudes omavalitsustes, siis anname haldusmenetluse lihtsustamiseks üldised soovitusused nendele aadresside määramiseks. Toodud põhimõtted on Maa-ameti ja RMK vahel kooskõlastatud.

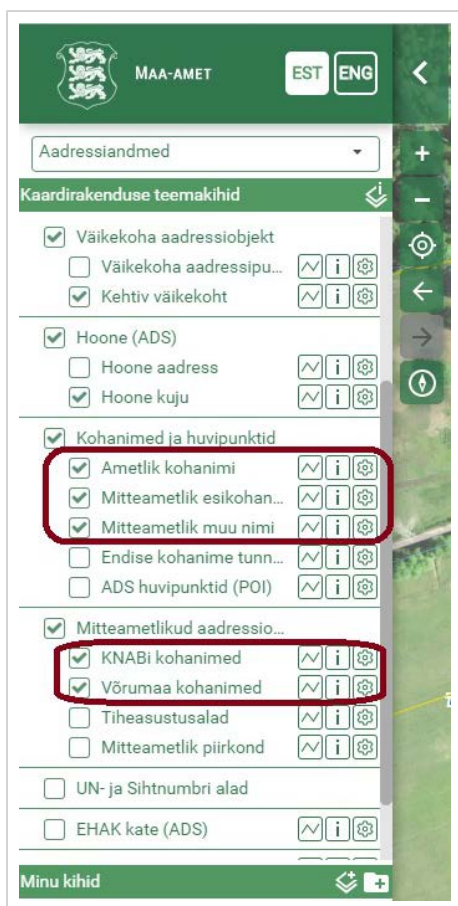
1. Maaüksuse nime tuum peab olema omastavas käändes (näiteks: *Külustuskeskuse*, *Valgjärve*).
2. Objekti liiki märkiv sõna (liigisõna) kirjutatakse väikese tähega ja üldjuhul nimetavas käändes (näiteks: *Muike paisjärv*, *Loksa metskond 10*).

3. Keelatud on määrata jutustavaid nimesid ja selliseid, mis sisaldavad sidesõnu (ja, ning vmt) nagu näiteks *Turismi- ja Külastuskeskus*.

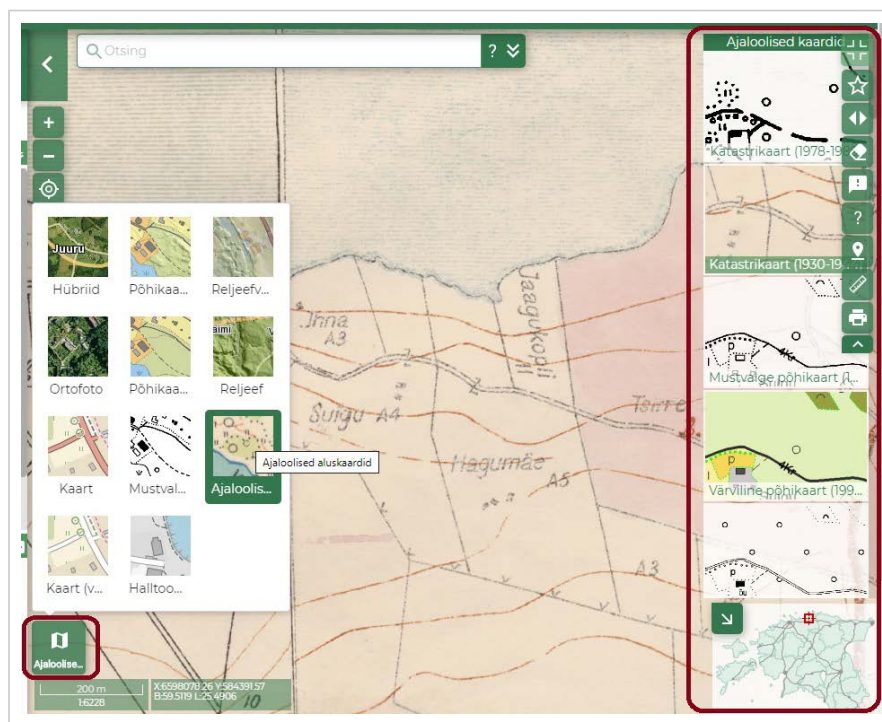
Soovitav on nimi määrata üheosalisena: *Külastuskeskuse* või *Turismikeskuse*. Samuti võib lisada nimetuuma: *Sõrve külastuskeskus* – sel juhul on *külastuskeskus* liigisõna rollis ja kirjutatakse väikese tähega.

4. Kui nimetuum on liigisõnaga kokku kirjutatud, siis võib nimi olla nimetavas käändes (näiteks: *Rajamets*). Kui aga liigisõna ise ongi nimetuumaks, siis peab ta olema omastavas käändes (näiteks: *Metsa*; *Keskuse*; *Kontori*).
5. Maatulundusmaa sihtotstarbega hoonestamata maaüksuste puhul kasutatakse üldjuhul metskonna nime ja metskonna raames ühtset numeratsiooni sõltumata haldus- ja asustusjaotusest. (Näiteks: *Harju maakond, Loksa linn, Loksa metskond 40* - see tähendab, et *Loksa metskond 40* ei või olla määratud maaüksuse nimeks ühelegi teisele maaüksusele Eestis).
6. Kui maaüksuse nimes esineb number, siis ei lisata numbri järgi omakorda tähti (näiteks ei või lähiaadressiks määrata: *Valga metskond 12a*; *Valga metskond 12b*). Kui maaüksus jagatakse, siis lisatakse metskonna nimele järgmine vaba number ilma tähtlisanditeta.
7. Katastriüksuse nimi ei või sisaldada rooma numbreid, keelatud sümboleid, parasiitsõnu ega lühendeid (näiteks on lähiaadressides keelatud: *sulud*, *võrdlusmärgid*, *komad*, *punktid*, *sidekriipsud*, *kaldkriipsud*, *üksikud suurtähed*, *kr*, *mü*, *kü*, *krunt*, *nr*, *maatükk*, *kinnistu*, *ja*, *ning* jne).
8. Hoonestatud katastriüksustele määratakse üldjuhul ajalooline kohanimi või ka nimi kohaliku loodusobjekti järgi, hoiduda tuleb liigisõnast *kordon* (sest see on tänases keelekasutuses eksitav). Nime määramisel võib abistava infomaterjalina kasutada näiteks Maa-ameti [aadressiandmete rakenduses](#) olevaid ajaloolisi kaarte, [kohanimeregistri andmeid](#) ning arhiivimaterjale.

Kohanimede kihte saab valida vasakul paiknevast kihtide loetelust:

Aluskaarte saab valida kaardiakna alumisest servast:

Aluskaartide hulgast saab valida erinevast ajast pärinevaid kaarte.

Maaüksuse nime määramisel saab lähtuda muuhulgas ka maksualuste maade nimekirjast aastast 1938:

- [Harjumaa, Järvamaa, Virumaa](#) (2.08 MB)
- [Pärnumaa, Läänemaa, Saaremaa, Viljandimaa](#) (2.14 MB)
- [Tartumaa, Valgamaa, Võrumaa, Petserimaa](#) (2.18 MB)

- RMK valduses oleval maaüksusel asuvate maa-ainese ja maavarade karjääride puhul võib objektide eristamiseks määrata karjääri teenindava maa lähiaadressi numberlisandi (näiteks: Kukemetsa liivakarjäär 1). Numberlisandit ei või määrata nimetuuma ja liigisõna vahele (näiteks on vale: *Kukruse 2 karjäär*).
- RMK valduses oleval maaüksusel asuvale teele nime määramisel lähtutakse samadest põhimõtetest, mis on kehtestatud riigimaanteede nimede määramiseks. Vt ADS käsiraamatu peatükke: [Riigimaanteid teenindavad maaüksused](#); [Veel teedest, millele on määratud liikluspinna nimi](#); [Ristmikud](#); [Riigiteede laiendamisel tekkivad maaüksused](#).
- Kui maaüksus asub mitmes asustusüksuses (nt külas), siis määratakse neist koha-aadressis ainult üks. Koha-aadressi määratavaks asustusüksuseks valitakse kas maaüksusel asuva ehitise (või muu aadressiobjekti) asukohajärgne asustusüksus või asustusüksus, kus asub kõige suurem osa selle maaüksuse territooriumist või see asustusüksus, kust kaudu sellele maaüksusele ligi saab (ligipääsutee järgi).

RMK valduses olevate maaüksuste soovituslik nimekuju

Näide 1 – maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksus:

Aegviidu metskond 1, kus ühe metskonna nimega seotud numbrid ei kordu. Numeratsiooni kooskõlastavad kohalikud omavalitsused enne selle määramist [RMK maakorralduse peaspetsialistidega](#).

Näide 2 – looduskaitsete piirangutega kaitsealuse maa sihtotstarbega katastriüksus kaitse- ja hoiualadel: *Soomaa rahvuspark 1*, kus ühe kaitstava loodusobjekti nimega seotud numbrid ei kordu. Nimedes tuleb vältida viidet kaitsealustele liikidele ja nende elupaikadele ja asukohtadele (näiteks ei või nimeks määrata: *Metsise*; *Konnakotka*).

Näide 3 – hoonestatud katastriüksus elamu-, äri- tootmis- või ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega: *Ussilaka tee 9* (piirkondades, kus adresseeritakse liikluspindade järgi); *Kiisa alajaam*; *Kurtna kool*; *Alatskivi jahiloss*; *Pikknurme kontor*; *Varetepala* (hajaasustuses).

Näide 4 – veekogude maa sihtotstarbega katastriüksus: *Muike paisjärv*.

Näide 5 – üldkasutatava maa sihtotstarbega katastriüksus: *Külastuskeskuse; Märjamaa külastuskeskus*. Kui objekti koha-aadress sisaldab asustusüksuse nime, ei korrata seda katastriüksuse nimes (näiteks Palivere külas asuva turismikeskuse katastriüksuse nimes ei korrata Palivere nime, vaid piisab nimest Turismikeskuse).

Näide 6 – transpordimaa sihtotstarbega katastriüksus:

2850220 Hullunaisõ ringtee; 45 Tartu-Värskaa tee L12; 112233 Metsavahi tee. Teede puhul võib kirjutada nime alguses teeregistri koodi (riigiteede korral kuni 5-kohaline number).

Näide 7 – mäetööstus- ja turbatööstusmaa sihtotstarbega katastriüksus:

Kukemetsa liivakarjäär 1.

Kuna RMK-le kuuluvate metsaga kaetud maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksuste korral ei ole üldjuhul tegu kohanime vajavate maaüksustega (neil ei paikne hooneid), siis on lubatud nendes ka nn tehniliste numbrite olemasolu. Liigisõna *metskond* viitab arusaadavalt sellele, et tegu on metsamaaga. Analoogselt on lubatud ka maanteid teenindavate maaüksuste korral kasutada numbreid selle erisusega, et number ei või liigisõnale vahetult järgneda.

Siin peatükis toodud olevad soovituslikud lähiaadressid ei ole siiski ainsad võimalikud variandid, vaid iga üksikjuhtumit saab vaadelda ka eraldi. Sobiv koha-aadress valitakse välja omaniku (haldaja) ja omavalitsuse koostöös. Seega soovitame kohalikel omavalitsustel metsamaade katastriüksuste lähiaadressid kooskõlastada kohaliku metskonnaga. Lõplikud otsused nii kohanime kui ka koha-aadressi kohta teeb siiski kohalik omavalitsus. Maa-ameti roll piirdub hinnanguga, kas üks või teine variant on seadustega kooskõlas.

Eelkõige rõhutame siinjuures põhimõtet, et kui piirkonnas on välja kujunenud nimi, mille järgi kohalik elanikkond paika tunneb, siis tuleb seda ka lähiaadressina eelistada. Seega katastriüksuse koha-aadressi muutmisel tuleb haldusmenetlus läbi viia koostöös omanikuga (haldajaga) ja anda talle aega reageerimiseks.

Elulisi näited

1. Lähiaadress *Kloostri metskond, maatükk nr 28* ei ole korrektne. Sobilik on *Kloostri metskond 28*.

2. Kuigi *Aakre metskonda* enam ei eksisteeri, soovib RMK kasutada just seda vana metskonna nime, omavalitsus aga mitte. Maa-amet soovib uurida, kas maaüksusel on olemas mõni varasem ajalooline nimi, seejärel viia läbi haldusmenetlus ja kui ajaloolist nime ei ole, siis võimaluse korral arvestada RMK kui maa haldaja soovi. Kui aga leitakse ajalooline nimi, siis soovitame selle kasutusele võtta.

3. Kas oleks igati seaduslik ja korrektne, et ilma hooneteta ja metsaga kaetud katastriüksusel on nimeks näiteks *Mihkli tammik // Halinga metskond 35* või siis *Sooba // Varbla metskond 43*?
Vastus: mitut nime maaüksusele määrata ei või.

4. Riigimetsa tükk jagatakse kaheks. Mis oleks õige määrata riigimetsadele nimeks, kas mõlemad tükid ühe nimega (*Kohtla metskond 38*) või panna ühele tükile *Kohtla metskond 38a*?
Vastus: numbri järel ei saa kasutada tähte. Soovitame leida selles metskonnas lihtsalt järgmine vaba number, näiteks *Kohtla metskond 50*.

44. Karjäärid

Foto: Mare Laan, Anelema dolokivi karjäär

Maardlad ja mäeeraldised registreeritakse keskkonnaregistri maardlate nimistus ja kaardil saab nende andmetega tutvuda Maa-ameti geoportaalis [X-GIS-i maardlate rakenduses](#). Maavarade ja maa-ainese pealmaakaevandamiseks rajatud karjääridel on enamasti olemas kohanimed, millega neid tuntakse. Tavaliselt on need sekundaarnimed, mis sisaldavad asukohaks oleva asula (küla) või mõne muu objekti (nt talu) nime ja liigisõna (karjäär, liivakarjäär, kruusakarjäär jne), nt *Karujärve karjäär*, *Karinu lubjakivikarjäär*.

Karjääre teenindavale maale nime määramine ei tarvitse alati sõltuda karjääri olemasolust, sest maardlad ja mäeeraldised võivad asuda nii ühe kui ka mitme maaüksuse alal. Maaüksused võivad olla ka erinevate omanike valduses ja neil võib asuda veel palju teisi objekte. Kui aga karjääri teenindamiseks on moodustatud või moodustatakse eraldi maaüksus, siis soovitame lähtuda vastava mäeeraldise nimest, mis on maardlate nimistus registreeritud. Juhul kui mäeeraldist veel registreeritud ei ole, siis on kindlasti registris olemas maardla ja samuti võib olla välja antud maavara kaevandamise loa andmise otsus (kas Keskkonnaministeeriumi või Keskkonnaameti poolt), milles olevast mäeeraldise nimest saab lähtuda.

Oluline on, et karjääri teenindavate maaüksuste nimed vastaksid koha-aadressi üldnõuetele ning oleksid **optimaalse pikkusega** ja **informatiivsed**. Maaüksusele nime määramisel tuleb hoiduda kirjeldavatest nimedest, lühenditest, sümbolitest ja parasiitsõnadest (näiteks ei ole korrektsed sellised nimed: *Sompa kaevanduse tööstusterritoorium*, *AS Narva Karjäär maatükk nr 6*, *Sirgala karjäär II nr 14*).

Üldpõhimõtted karjääre teenindavate maaüksuste nimede määramisel

- Tiheasustuses asuvate karjääre teenindavate maaüksuste puhul (linnad, alevikud jm), unikaalaadressi kohustusega alal või millel asuvad unikaalaadressi vajavad rajatised, kehtib unikaalaadressi nõue. Karjääri maaüksusele võib lisada eristava numbrit, nt *Kaarupalu karjäär 1* ja *Kaarupalu karjäär 2*. Eristavat numbrit ei või lisada nimetuuma ja liigisõna vahele (keelatud on näiteks *Pombre 2 karjäär* -> peab muutma *Pombre karjäär 2*).
- Hajaasustuses võivad karjääre teenindavate maaüksuste nimed korduda juhul, kui puudub vajadus eristada neid lähiaadressi alusel. Ühel maardlal võib olla mitu mäeeraldist, mis üldjuhul nummerdatakse. Sel juhul tuleb number kirjutada liigisõna järele ja kui unikaalaadressi nõuet ei ole, siis võib number korduda.
- Karjääri teenindava maaüksuse nimes soovitame kajastada maa-ala tähistavat liigisõna *karjäär*.
- Kui maaüksuse nimeks ongi ainult objekti liiki märkiv sõna, siis on see nimetuuma rollis ning kirjutatakse ainsuse omastavas käändes ja suure algustähega, nt *Karjääri*.
- Karjääri teenindava maaüksuse nimes võib soovi korral sisalduda asukohale viitava asustusüksuse nimi, seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, väikese algustähega ja kirjutatakse nimetuumast lahku, nt *Muuga karjäär*.
- Nimetuumas võib sisalduda ka maavara nimi, sel juhul käsitletakse maavara nime nimetuumana, mis on liigisõnaga (karjäär) kokku kirjutatud (nt *Kruusakarjäär*, *Liivakarjäär*, *Dolokivikarjäär*, *Ravimudakarjäär*).
- Viimati mainitud sõnu tuleb käsitleda liigisõnana, kui neile eelneb asula või mõni muu kohanimi, nt *Moldova kruusakarjäär*, *Poolvahe liivakarjäär*, *Valkla lubjakivikarjäär*.

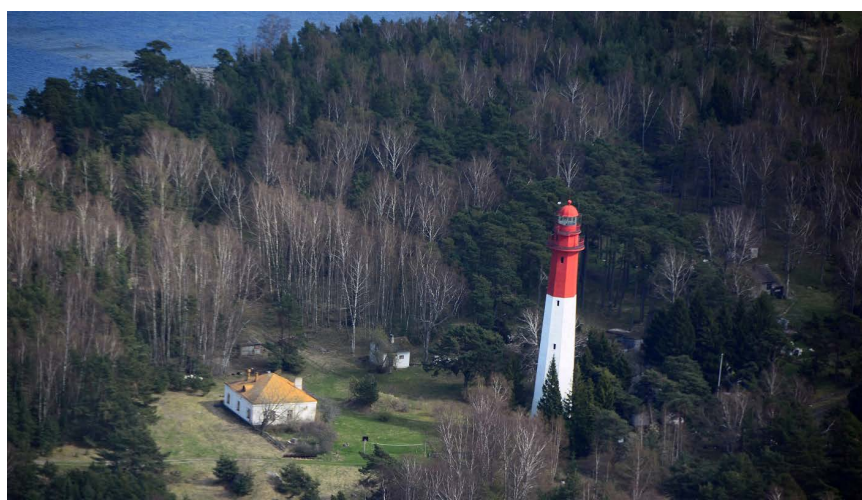
45. Veekogusid teenindavad maad

Nagu karjääridegi puhul, võib veekogu olla jaotunud mitme maaüksuse alale, millel on teisigi objekte. Kui aga veekogule (näiteks järvele või jõele) on moodustatud eraldi maaüksus, siis loetakse seda veekogu teenindavaks maaüksuseks. Suuremate veekogude korral võib ühe veekogu teenindamiseks olla moodustatud mitu maaüksust. Ka veekogude puhul kehtib tiheasustuses (linnad, alevikud jm) või detailplaneeringu alal unikaalaadressi nõue. Eristavaks lisandiks soovitame kasutada V-tähte koos numbriga, nt *Kassijärv V1*, *Kassijärv V2*.

Hajaasustuses võivad veekogusid teenindavate maaüksuste nimed korduda juhul, kui puudub vajadus neid lähiaadressi alusel eristada.

- Veekogu teenindava maaüksuse nimes soovitame kajastada maa-ala tähistavat liigisõna *järv*, *jõgi*, *oja*, *allikas*, *veehoidla* vm.
- Kui maaüksuse nimeks ongi ainult objekti liiki tähistav sõna, siis on see nimetuuma rollis ning kirjutatakse ainsuse omastavas käändes ja suure algustähega, nt *Järve*, *Tiigi*, *Veehoidla*.
- Kui nimes kajastuv maa-ala liiki tähistav liigisõna on vastavuses oma otstarbega, st maaüksus teenindabki veekogu, kirjutatakse liigisõna üldjuhul nimetuumast lahku, nimetavas käändes ja väikese algustähega, nt *Kubija järv*.
- Maa-ala liiki tähistava liigisõna võib kirjutada ka nimetuumaga kokku. Seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, kuid kasutada võib ka ainsuse omastavat vormi, nt *Pappjärv*, *Rasinajärve*.
- Kui maaüksus teenindab veekogu lähedal asuvat muud objekti (nt talu, lauta, metsaala vm), siis ei täida veekogu tähistav liigisõna oma funktsiooni ning omastavakäändeline liigisõna tuleb kirjutada nimetuumaga kokku, nt *Pikkjärv*.
- Veekogud, mis asuvad tiheasustuses või kompaktse asustusega ehk unikaalaadressi kohustusega aladel ja millele laieneb unikaalaadressi nõue, eristatakse üksteisest lisandiga, nt *Pirita-Ülemiste kanal V1*.
- Juhul kui veekogu teenindav maaüksus asub tiheasustuses ning lähiaadressis soovitakse täpsustada nii maaüksuse asukohta liikluspindade suhtes kui ka otstarvet, on õigustatud paralleelaadressi kasutamine, nt *Kesk tn 32c // Arbi järv*.
- Samuti võib tiheasustuses asuvale veekogu teenindavale maaüksusele määrata ainult liikluspinnajärgse lähiaadressi ilma veekogu nime kasutamata, nt *Kesk tn 32c*. Sellist võimalust soovitame kasutada üksnes väga väikeste veekogude korral, millel ei tarvitsegi kohanime olla.

46. Veeteede navigatsioonimärke teenindavad maad

Maa-ameti kaldfoto 2013: Naissaare tuletorn

Veeteede navigatsioonimärkidest kõige tuntumad on tuletornid, kuid kasutatakse ka tulepaake, päevamärke ja hulgaliselt vees asuvaid märke. Enamasti on maismaal olevaid märke teenindavad maaüksused jäetud riigi omandisse. Merealade infoga (veesügavuste, ohtude, navigatsioonimärkide jm) saab tutvuda Veeteede Ameti, Maa-ameti ja [PRIMAR](#)-i koostöös valminud kaardirakendusega Maa-ameti geoportaalis [X-GIS merekaart](#).

Veeteede Ameti ja Maa-ameti koostöös on valminud [soovitused nime määramiseks navigatsioonimärkide katastriüksustele](#). Arvestama peab, et juhend on koostatud 2009. aastal ja vahepeal on nõudeid täiendatud, samuti võib olla olukord looduses muutunud. Näiteks juhul, kui navigatsioonimärki teenindaval maaüksusel on hooneid, siis numbriga kohanimi (nt Ruhnu tule torn 990) lähiaadressiks ei sobi – määrata tuleb hoonetele ja hoonestatud üksusele sobilik aadress. Loomulikult tuleb koha-aadressi määramisel viia läbi haldusmenetlus ja koha-aadressid objekti omaniku (haldajaga) kooskõlastada, kuid soovitame lähtuda alltoodud põhimõtetest, et haldusmenetlus oleks ladusam.

Navigatsioonimärke teenindavate maaüksuste lähiaadressi määramise põhimõtted

- Nimesdes soovitame kajastada märgi liiki tähistavat liigisõna, nt *tule torn*, *tulepaak*, *päevamärk*.
- Nimed võivad sisaldada tehnilisi numberlisandeid, kusjuures number järgneb liigisõnale (*tule torn* vm). Numbri määramisel lähtutakse Veeteede Ameti hallatavas [navigatsioonimärkide registris](#) olevast numbrist.
- Navigatsioonimärki teenindava maaüksuse nimes sisaldub asukohale viitav asustusüksuse nimi, seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, väikese algustähega ja kirjutatakse nimetuumast lahku.
- Nimi ei või sisaldada Rooma numbreid, keelatud sümboleid, parasiitsõnu ega lühendeid (näiteks on lähiaadressides keelatud sulud, komad, punktid, sidekriipsud, kaldkriipsud, üksikud suurtähed jne).

Toome mõned näited, kuidas maaüksuse nime muuta (täielik nimekiri on toodud eelviidatud [juhendis](#)).

Navigatsioonimärgi (senine) nimi	Korrastatud katastriüksuse nimi (soovitav)
<i>Narva-Jõesuu tule torn</i>	<i>Narva-Jõesuu tule torn 1</i>
<i>Narva jõe liitsihi alumine tulepaak</i>	<i>Narva-Jõesuu tulepaak 15</i>
<i>Narva-Jõesuu jõe liitsihi ülemine tulepaak</i>	<i>Narva-Jõesuu tulepaak 16</i>
<i>Sillamäe sadama läänemuuli tulepaak</i>	<i>Sillamäe tulepaak 201</i>
<i>Sillamäe sadama idamuuli tulepaak</i>	<i>Sillamäe tulepaak 21</i>
<i>Ringsu sadama liitsihi ülemine tulepaak</i>	<i>Ringsu tulepaak 995</i>

47. Raudteed teenindavad maaüksused

Suurem osa Eesti raudteede alusest maast on riigi omandis. Selles peatükis käsitlemegi eelkõige riigile kuuluvatele maaüksustele lähiaadressi määramist. Väike osa raudteid on ka eraomandis ja nende maaüksuste lähiaadressi määramisel võib järgida samu põhimõtteid. Loomulikult tuleb koha-aadressi määramisel viia läbi haldusmenetlus ja koha-aadressid objekti omaniku (haldajaga) kooskõlastada, kuid soovitame lähtuda alltoodud põhimõtetest, et haldusmenetlus oleks ladusam.

Riigile kuuluvat raudteetaristut teenindavate maaüksuste lähiaadresside määramise põhimõtted

- Maaüksuste puhul, mis asuvad tiheasustuses (linnad, alevikud jm) kompaktse asustusega alal ehk unikaalaadressi kohustusega alal või millel asuvad unikaalaadressi vajavad hooned, kehtib unikaalaadressi nõue.
- Hajaasustuses võivad raudteed teenindavate maaüksuste nimed korduda, kui puudub vajadus neid lähiaadressi alusel eristada.
- Raudteed teenindava maaüksuse nimi ei pea sisaldama raudteeliini nime täiskujul, piisab ka linnade nimedest, nt *Tallinn-Tapa*. Kuid soovitav on selguse huvides kasutada ka liigisõna *raudtee*.
- Ilma liigisõnata on nimetuum nimetavas käändes, koos liigisõnaga aga omastavas käändes, näiteks *Tallinn-Tapa 109,3-110,3 km* või *Tallinna-Tapa raudtee 109,3-110,3 km*.
- Maaüksuse nimes soovitame kajastada maa-ala tähistavat liigisõna (*depoo*, *raudteejaam*, *jaamahoone*, *raudteesild* jne), millele võib soovi korral lisada asukohale viitava

asustusüksuse nime, seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, väikese algustähega ja kirjutatakse nimetuumast lahku.

Näiteks: *Karula raudteejaam*

kus *Karula* on raudteejaama nimi ja *raudteejaam* on liigisõna.

- Juhul kui raudtee maaüksuse nimeks ongi ainult objekti liigisõna, siis on see omastavas käändes, nt *Raudteejaama*.
- Kui raudteetaristusse kuuluva rajatise liigisõna juba sisaldab iseloomustavaid sõnu *raudtee* või *jaama*, siis täiendavaid liigisõnu *raudteejaama*, *raudtee* või *jaama* ei kasutata.

Näiteks: *Vastse-Kuuste jaamahoone*, kus *Vastse-Kuuste* on raudteejaama nimi ja *jaamahoone* on liigisõna.

- Kahte liigisõna võib kasutada juhul, kui need täpsustavad teineteist oluliselt. Näiteks *raudteejaam + sild*, *pöördering*, *alajaam* vm liigisõnad, mis märgivad raudteetaristu hulka kuuluvaid eraldi krunditud ehitisi.

Näiteks: *Valga raudteejaama sild*

kus *Valga* on raudteejaama nimi, *raudteejaam* on liigisõna ja *sild* on täpsustav liigisõna.

- Selleks, et rõhutada raudteed teenindaval maaüksusel asuvate hoonete kasutusotstarvet ja/või asukohta, võib kasutada paralleelaadressi.

Näiteks: Spordi tänaval asuva raudteed teenindava maaüksuse, millel on jaamahoone, lähiaadress võiks olla *Spordi tn 2 // Võhma raudteejaam*.

- Maaüksuste lähiaadressid võivad sisaldada tehnilisi tähtlisandeid (näiteks suurtähed R, T) ja numberlisandeid, mis järgnevad liigisõnale.

Näiteks: *Paljassaare tee raudteeharu 1*, *Hoidla tee raudteeharu R2*, *Muuga raudteejaam T1*

- Raudteeobjekti maaüksuse nimi võib sisaldada piketaaži koos lühendiga *km*. Pikette kasutades on võimalik näidata vahemikku 0,1 km täpsusega sõltuvalt raudteelõigu pikkusest. Raudteed teenindavad maaüksused on ainus erand, kus selline numbrivahemike ja kilomeetri lühendi kasutamine on õigustatud ja lubatud, sest piketipõhine asukoha määratlus on raudteede puhul peamine adresseerimisviis juba aastasadu.
- Juhul kui piketaaž on täisarv, jätta täisarvu lõpust null ära.
- Kui raudteelõigu pikkus on alla 100 m, siis pikettide vahemikke ei näidata.
- Piketinumbrate vahele kirjutatakse sidekriips. Raudtee nime ja esimese piketi numbri ning viimase piketi numbri ja lühendi *km* vahele jäetakse tühik.
- Algus- ja lõpp-punkti tähistava kohanime vahel oleva sidekriipsu ees ja järel tühikuid ei kasutata, samuti on hargtäiendi ja nimetuuma vahel sidekriips tühikuteta. Tühikud peavad olema sidekriipsu ees ja järel üksnes siis, kui nimes sisaldub mitmest osast koosnev nimi.
- Raudtee maaüksuse nime käänatakse.

Näiteks: *Tapa-Tartu 390 km*, kus *Tapa-Tartu* on raudteeliini nimetus, *390 km* on maaüksusel paikneva tehnilise objekti piketaaž 0,1 km täpsusega

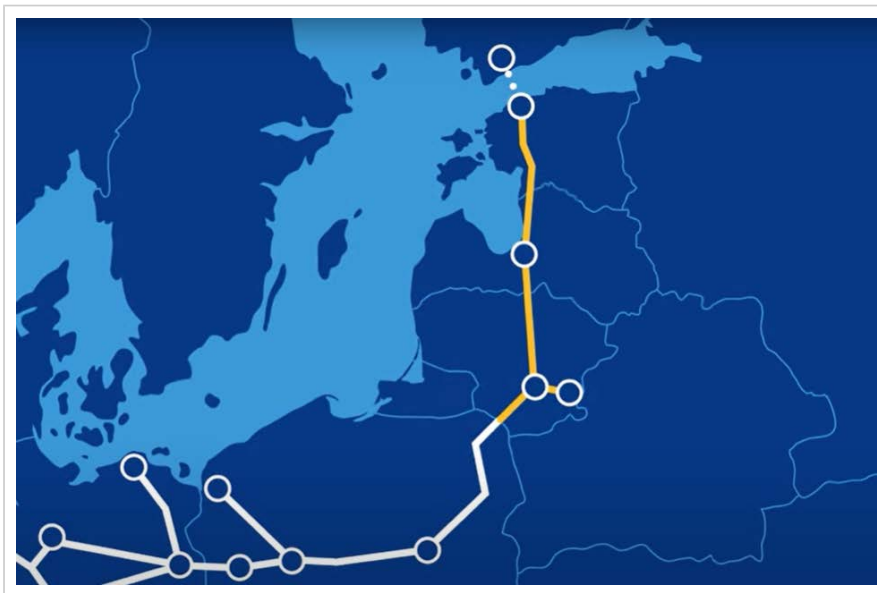
- Kui raudteelõigu pikkus on üle 100 m, siis näidatakse pikettide vahemik.

Näiteks: *Tallinn-Tapa 112-115,8 km*

kus *Tallinn-Tapa* on raudteeliini nimetus ja *112-115,8 km* on maaüksusel paikneva tehnilise objekti piketaaž 0,1 km täpsusega.

47.1. Rail Baltica kiirraudteed teenindavate maaüksuste aadressid

Rail Baltica on kavandatud moodne, keskkonnasõbralik ja kiire elektrifitseeritud raudtee, mis ühendab Eesti tihedamalt Kesk- ja Lääne-Euroopa ning naaberriikidega.

Trassikoridori joonis: <https://rbestonia.ee/visuaalid/> (Rail Baltic Estonia OÜ)

Raudteetrass kulgeb Eestis läbi Harju, Rapla ja Pärnu maakonna. Raudteetrassi koridori jääb lisaks riigimaale ligikaudu 650 eraomanikele ning kohalikele omavalitsustele kuuluvat kinnisasja.

Vastavalt Keskkonnaministeeriumi, Maa-ameti ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vahel 06.09.2016 sõlmitud koostöökokkuleppele viib Rail Baltica raudtee ehitamiseks vajaliku era- või munitsipaalomandis oleva maa omandamise menetlusi läbi Maa-amet.

Kuna raudtee ja teenindusrajatiste aluste maade omandamiseks tuleb omandatav osa katastriüksusest välja jagada, siis tehakse nn **ajutisi maaüksusi**, mida hiljem on plaanis liita üheks katastriüksuseks. Ajutiste maaüksuste nimed lähtuvad raudtee eelprojekti krundijaotuskavadest (KJK) ning raudtee lõikudest: Tallinna-Rapla raudtee, Rapla-Pärnu raudtee ja Pärnu-Ikla raudtee.

Näiteks:

- **Tallinna-Rapla raudtee 703** (raudtee eelprojekti 7. lõigu KJK nr 3)
- **Rapla-Pärnu raudtee 466** (raudtee eelprojekti 4. lõigu KJK nr 66)
- **Pärnu-Ikla raudtee 3121** (raudtee eelprojekti 3. lõigu KJK nr 121)

7. lõigu maaüksuse KJK nr 8 juurdepääsutee ajutine lähiaadress on nimetusega *Juurdepääsutee lõik 708*. Kui juurdepääsutee jagatakse kaheks tükiks, siis on maaüksuste nimed (lähiaadressid) vastavalt:

- **Juurdepääsutee lõik 70801**
- **Juurdepääsutee lõik 70802**

Kui Rail Baltica raudtee jaoks on maad riigile omandatud, siis liidetakse ühes haldusüksuses taristuobjekti lõikes katastriüksused kokku ning numbrilise tähistuse ette lisatakse järgmised tähed: raudtee katastriüksustele „R“, teede üksustele „T“ ja ökodukti katastriüksustele „E“.

Kavandatavad ökoduktid ja maastikusillad. Pilt: <https://rbestonia.ee/> (Rail Baltic Estonia OÜ)

Näiteks kui katastriüksus nimega Kalda jagatakse neljaks, millest osa jääb eraomanikule ning kolm maaüksust ostab riik jagamise järgselt raudtee jaoks välja, siis hiljem liidetud katastriüksuste lähiaadressiks kujunevad:

- **Kalda** (jääb omanikule);
- **Pärnu-Ikla raudtee R1** (raudteealune maa);
- **Pärnu-Ikla E99** (ökodukti või maastikusilla maa);
- **Kasemetsa tee T7** või **Juurdepääsutee lõik 7081**, kus sõna „lõik“ on liigisõna rollis (juurdepääsutee maa).

Vaata lisaks ka raudteed teenindavatele maaüksustele aadresside määramise üldpõhimõtteid [peatükis 47](#).

48. Riigipiiriäärsed maad

Piirivalve ja riigipiiri hoolduse korraldamise eesmärgil moodustatakse piiri äärde riigikaitsemaa sihtotstarbega maaüksused, mis on umbes 5 m laiused. Tegu on valdavalt hajaasustuses asuvate maaüksustega, millel ei ole hooneid. Sellistele maaüksustele nime määramisel tuleb lähtuda järgmistest põhimõtetest:

- maaüksustele määratakse nimeks *Piiririba*;
- nime nummerdamine (nt *Piiririba 12*) hajaasustuses ei ole otstarbekas, sest ei ole teada, mitu maaüksust tuleb;
- maaüksuse eristamiseks kasutatakse üldjuhul maakatastri määratavat unikaalset katastriüksuse tunnust.

Eeltoodud reeglid kehtivad ainult hajaasustuses ja juhul, kui üksusel ei ole unikaalaadressi vajavat objekti, näiteks hooneid. Haldusmenetluse läbiviimisel tuleb koha-aadressid kooskõlastada Politsei- ja Piirivalveametiga.

Maaüksuste unikaalsuse tagamiseks tiheasustusalal (nt Valga linn) soovitame kasutada nimi + number + liigisõna (nt *Piiririba lõik 1*, *Piiririba lõik 2* jne).

49. Gaasirajatise teenindavad maaüksused

Suuremad gaasirajatised on maapealsed toruühendused koos erinevate lisarajatistega (näiteks kraanid jmt). Sellistele rajatistele on sageli moodustatud teenindamiseks eraldi maaüksused, mis kuuluvad AS-i Eesti Gaas valdusse. Väiksemad toruühendused on enamasti maa-alused ja nendele eraldi maaüksusi ei moodustata.

Gaasirajatise teenindavate maaüksuste lähiaadresside määramise põhimõtted

- Soovitame määrata nimetuumaks objekti läheduses oleva koha nime (näiteks talu, mäe või tee nimi, keelatud ei ole ka haldus- või asustusüksuse nime kasutamine, kuid võimaluse korral soovitame seda varianti vältida), millele lisatakse liigisõnana gaasirajatise objekti nimi (nt Kaasiku talu kõrval asuva harukraanisõlme puhul sobib seda teenindava katastriüksuse nimeks *Kaasiku harukraanisõlm*). Sobivate liigisõnade loend on toodud allpool.
- Nimetuum peab olema omastavas käändes ning objekti liiki märkiv sõna (liigisõna) kirjutatakse väikese tähega ja üldjuhul nimetavas käändes, nt *Saadjärve gaasijaotusjaam*, *Padaoru katoodkaitsejaam*.
- Katastriüksuse nimeks võib määrata ka ainult gaasirajatise objekti märkiva liigisõna või üldnime, nt *Gaasi*. Kui katastriüksuse nimeks on ainult liigisõna, siis peab see olema omastavas käändes, nt *Gaasireguleerpunkti*, *Gaasitorustiku*, *Vastuvõtusõlme*, *Katoodkaitsejaama*.
- Keelatud on määrata pikki kirjeldavaid nimesid, mis sisaldavad kirjavahemärke, sümboleid, sidesõnu, lühendeid, üksikuid suurtähti (näiteks sulud, kaldkriipsud, ja, nr, PK). Keelatud on sellised nimed nagu *Kraanisõlm ja Järvakandi harukraan* või *Ü/k torustiku lõik nr 5 PK*.
- Katastriüksuse nimi ei või sisaldada parasiitsõnu (näiteks *kinnistu*, *krunt*, *maatükk*, *maaüksus*, *maa* jmt).
- Samanimeliste objektide eristamiseks võib katastriüksuse nimes määrata numberlisandi, mis järgneb liigisõnale, nt *Sausti katoodkaitsejaam 1*, *Sausti katoodkaitsejaam 2*.
- Numberlisandina tohib kasutada ainult araabia numbreid, Rooma numbrid on keelatud.

- Numberlisandid ei või määrata nimetuuma ja liigisõna vahele.
- Kui maaüksuse nimes on number, siis ei lisata sinna enam tähti (näiteks ei või lähiaadressiks määrata *Sauga gaasitorustik 12a*). Kui maaüksus jagatakse, siis lisatakse eristamiseks nimele järgmine vaba number ilma tähtlisandita.
- Gaasitorustiku erinevate lõikude eristamiseks võib lisada ka sõna *lõik*, nt *Vandjala gaasitorustiku lõik 7*. Sel juhul peab nime koos liigisõnaga kirjutama omastavas käändes. Samas võib kasutada ka G-tähte ja numbrit (nt *Vandjala gaasitorustik G2*), sel juhul on liigisõna nimetavas käändes. Üksikut tähte ilma numbrita kasutada ei või.
- Jõgesid (ja teisi veekogusid) ületavate torusillete korral, kui veekogu liigisõna kirjutatakse nimetuumast lahku, ei ole seda vaja katastriüksuse nimes välja tuua ja piisab liigisõnast *torusille*. Seega *Selja jõe torusille* asemel *Selja torusille* ja *Toila peakraavi torusille* asemel *Toila torusille*.
- Kui veekogu liigisõna kirjutatakse nimetuumaga kokku, siis seda ära ei jäeta, nt *Pühajõe torusille*. Vajaduse korral võib lisada ka eristava numbri: *Pedja torusille 1*, *Pedja torusille 2*.
- Gaasiseadmete juurde viivate juurdepääsuteede teenindamiseks vajalike katastriüksuste nimede määramisel tuleb lähtuda teid teenindavate maade adresseerimise üldpõhimõtetest. Sisuliselt on tegu juurdepääsuteedega. Seega tuleb lähtuda tee nimest, millelt juurdepääsutee algab, ning lisada erilisandina suurtäht J ja number. Näiteks Veriora gaasijaotusjaama juurde viiva Pahtpää – Sulengo teelt alguse saava juurdepääsutee teenindamiseks vajaliku katastriüksuse nimeks soovitame *Pahtpää – Sulengo tee J1*.
- Kui maaüksus asub mitmes asustusüksuses, siis määratakse neist koha-aadressis ainult üks. Koha-aadressi määratavaks asustusüksuseks valitakse kas maaüksusel asuva ehitise (või muu aadressiobjekti) asukohajärgne asustusüksus või asustusüksus, kus asub kõige suurem osa selle territooriumist või kustkaudu sellele ligi pääseb (ligipääsutee järgi).
- Üldlevinud liigisõnad gaasiseadmeid teenindavatele katastriüksustele on järgmised:

gaasijaotusjaam, gaasikraanisõlm, gaasimõõtejaam, gaasireguleerkapp, gaasireguleerpunkt, gaasisulgeseade, gaasitorustik, harukraanisõlm, katoodkaitsejaam, kondensaadikogu, läbipuhumissõlm, sidevõimenduspunkt, torusille, vastuvõtusõlm.

- Kui on vaja kasutada teistsuguseid liigisõnu, siis tuleb need eelnevalt AS-iga Eesti Gaas kooskõlastada.

Näiteid gaasiseadmeid teenindavate katastriüksuste nimedest

Saadjärve gaasijaotusjaam

Sõpruse gaasikraanisõlm

Gaasimõõtejaama

Gaasireguleerpunkti

Varbe gaasireguleerpunkt

Padaoru gaasitorustiku lõik 5

Ääremaa katoodkaitsejaam 1

Läbipuhumissõlm

Kolga sidevõimenduspunkt

Perjatsi torusille (ületab Perjatsi oja)

Toila torusille (ületab Toila peakraavi)

Purtse torusille 2 (ületab Purtse jõe)

Lihulõpe vastuvõtusõlm

AS-i Eesti Gaas ja Maa-ameti koostöös on valminud juhendmaterjal, milles käsitletakse [katastriüksuste lähiaadresside \(sh nimede\) määramise põhimõtteid AS-i Eesti Gaas valduses olevatele katastriüksustele](http://geoportaal.maaamet.ee/docs/aadress/KY_EGAAS.pdf). Juhend on kättesaadav Maa-ameti kodulehel: http://geoportaal.maaamet.ee/docs/aadress/KY_EGAAS.pdf. Käsiraamatus oleme mõningaid põhimõtteid uuendanud.

50. Päikesepaneelide aluste katastriüksuste adresseerimine

Taastuvatest energiaallikatest elektri tootmine on oluline, kuna tagab riigile tugevuse ja sõltumatuse. Mida mitmekesisem ja hajutatam on elektritootmine, seda kindlamini on tagatud tarbijatele vajalik kogus elektrit. Rohelise Energia tootmiseks kasutatakse 100% taastuvaid energiaallikaid, peamiselt päikese-, tuule- ja hüdroenergiat.

Päikesepaneelide paigaldamiseks moodustatakse sageli üsna väikseid (600m2) kõrvuti

paiknevaid katastriüksusi.

Selliste üksuste adresseerimisel on vaja lähtuda aadressiandmete süsteemi määruse § 16 lõige 1 punktist 2, mis ütleb, et hoonestamata ja hoonestamisele mittekuuluva maaüksuse nimes, mis sisaldab liigisõna, võib unikaalsuse tagamiseks kasutada eristavat lisandit, milleks on liigisõnale järgnev araabia number (näiteks Kuuse päikesepatarei 1 või Kuuse päikesepaneel 1). Eristav number ei või vahetult järgneda nimetuumale ega aadressikoha liigisõnale.

Eesti Keele Instituut soovib kasutada liigisõnaks päikesepark, päikeseelektrijaam või päikesepaneel.

Maa-ameti kaldfoto 2020: Päikesepargi, Võle küla, Haljala vald

Hoone ja hooneosa koha-aadress

51. Hoonete adresseerimine

Hoone koha-aadressi määramisel tuleb omavalitsustel eelkõige lähtuda hoone leitavuse seisukohast, näiteks milliselt liikluspinnalt (tänavalt) pääseb hoonele ligi. Samuti tuleb silmas pidada maaüksuse aadressi, millel hoone paikneb.

Alates ruumiandmete seaduse jõustumisest 2012. aasta 1. jaanuaril on omavalitsuse ülesandeks ka hoonete ja hooneosade koha-aadresside määramine ning ruumikujude seostamine aadressidega ADS-i infosüsteemis.

Alates 2012. aastast on Maa-amet hoonete ruumikujude kvaliteedi tagamiseks teinud mitmeid automaatseid ja poolautomaatseid andmetöötusi ning suhelnud aktiivselt omavalitsustega. Koostöös oleme hulgaliselt andmeid korrastanud ning need tööd jätkuvad. Omavalitsused on suure hulga hoonete ruumikujusid korrastanud ka käitsi ja 2016. aasta lõpuks oleme andmekvaliteedi osas suure sammu edasi astunud.

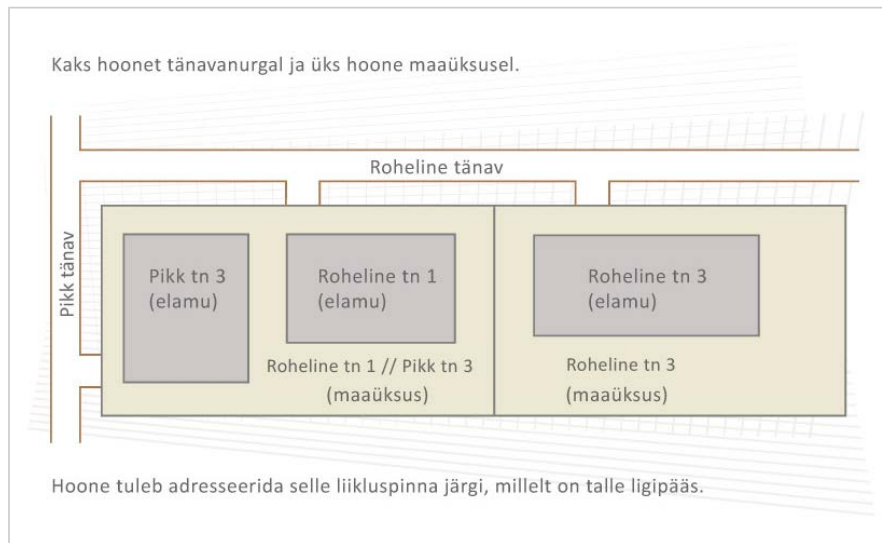
Selleks, et hoone koha-aadress vastaks leitavuse printsiibile, peab olema tagatud tema ruumilise asukoha ja kuju õigsus kaardil.

Hoone adresseerimise põhireeglid on järgmised.

- Hoone aadress koosneb samadest komponentidest, mis maaüksuse aadress, millele lisatakse vajadusel hoonete eristamiseks erilisand. Seega hoone aadress ja maaüksuse aadress peavad olema omavahel vastavuses.
Näiteks: maaüksuse koha-aadress on *Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Roheline tn 3* ja kui sellel maaüksusel asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hoone (nt elamu), siis peab ka selle hoone aadress olema sama: *Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Roheline tn 3*.
- Hoone koha-aadressis ei esitata korterinumbrleid ega teisi hooneosade lähiaadressi erilisandeid. Näiteks hoone lähiaadressiks ei või olla *Kuuse tn 4-5*. Selline sidekriips viitab korteri numbrile.
- Kui hoonele määratakse lähiaadressid mitme liikluspinna järgi, siis peavad kõik hoone

lähiaadressid sisalduma ka maaüksuse koha-aadressis.

Näiteks: kaks hoonet lähiaadressidega *Roheline tn 1* ja *Pikk tn 3* asuvad ühisel maaüksusel, mis paikneb Pika tänava ja Rohelise tänava nurgal. Maaüksuse lähiaadress peab sisaldama mõlemaid sellel asuvate hoonete lähiaadresse: *Roheline tn 1 // Pikk tn 3*.

- Liikluspinnajärgsete aadresside korral tuleb hoone adresseerida selle liikluspinna järgi, millelt on talle ligipääs.
- Unikaalaadressi nõudva hoone korral peavad maaüksuse ja hoone aadress olema võrdsed ning hoone aadressile eriliseid ei lisata. Kui maaüksusel asuvad ainult hooned, mis unikaalaadressi ei nõua (näiteks kuurid) või kui maaüksusel asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hoone (üks elamu ja kaks kuuri), siis moodustub kõikide sellel maaüksusel asuvate hoonete koha-aadress ainult maaüksuse koha-aadressi struktuurielementidest ja nendele ei lisata eriliseid.

Hoonete adresseerimisel tuleb teha vahet, kas maaüksusel paikneb ainult üks unikaalaadressi nõudev (elukondlik) hoone või mitu hoonet. Veel võib olla tegu hoonetega, mis paiknevad mitmel maaüksusel. Vastavalt hoonete paiknemisele maaüksusel võib välja tuua järgmised juhud:

1. üks hoone maaüksusel;
2. mitu hoonet maaüksusel;
3. liithoone (sh komplekshoone) ühel maaüksusel;
4. liithoone (sh komplekshoone) eraldi maaüksustel.

Järgnevates peatükkides selgitame, kuidas hooneid erinevate paiknemisviiside puhul adresseerida.

51.1. Üks hoone ühel maaüksusel

- Kui maaüksusel asub **üks** unikaalaadressi nõudev hoone, siis on maaüksuse ja hoone aadress võrdsed.

Maaüksusel *Rohu tn 15* asuva hoone lähiaadress on *Rohu tn 15*.

Maaüksusel lähiaadressiga (nimega) *Maasika* asuva hoone lähiaadress on *Maasika*.

Maaüksusel *Metsapiiga väikekoht 1* asuva hoone lähiaadress on *Metsapiiga väikekoht 1*.

- Kui maaüksusele, millel asub **üks** unikaalaadressi vajav hoone, on määratud mitu lähiaadressi (paralleelaadressid) **erinevate liikluspindade järgi**, siis valitakse hoonetele üks aadress selle liikluspinna järgi, kust on hoonetele peasissepääs

Maaüksusel, mille lähiaadress on määratud kahe erineva tänava järgi *Kapteni tn 4 // Mere tn 5*, asuva hoone lähiaadress on *Kapteni tn 4 // Mere tn 5*.

- Kui maaüksusel asub **üks** unikaalaadressi vajav hoone, millele on määratud mitu lähiaadressi (paralleelaadressid) **ühe liikluspinna järgi**, siis peavad kõik hoone lähiaadressid sisalduma ka maaüksuse lähiaadressis.

Maaüksusel, mille lähiaadress on määratud kahe erineva tänava järgi *Kapteni tn 4 // Mere tn 5*, asuva hoone lähiaadress on *Kapteni tn 4*, kui hoonesse sissepääs asub *Kapteni tänaval*.

Küsimusi on tekitanud juhtumid, kus maaüksusel on varem olnud mitu unikaalaadressiga hoonet, millest igaühel on olnud erinev aadress ja kõik need aadressid kajastusid maaüksuse lähiaadressis (paralleelaadress). Nüüdseks on maaüksusele jäänud alles üks hoone. Kas nüüd peaks sellele hoonele määrama kõik maaüksuse aadressid, kaasa arvatud ka juba lammutatud hoonete omad? Sellise olukorra vältimiseks soovitame viia maaüksuse lähiaadress vastavusse olemasoleva hoone lähiaadressiga ja jätta mittevajalik(ud) lähiaadress(id) vaikimisi varuks.

- Kui maaüksusel asub **üks** unikaalaadressi vajav hoone, millele määratakse mitu lähiaadressi (paralleelaadressid) **liikluspinna ja aadressiobjekti nime järgi**, siis peab hoone olema adresseeritud liikluspinna järgi.

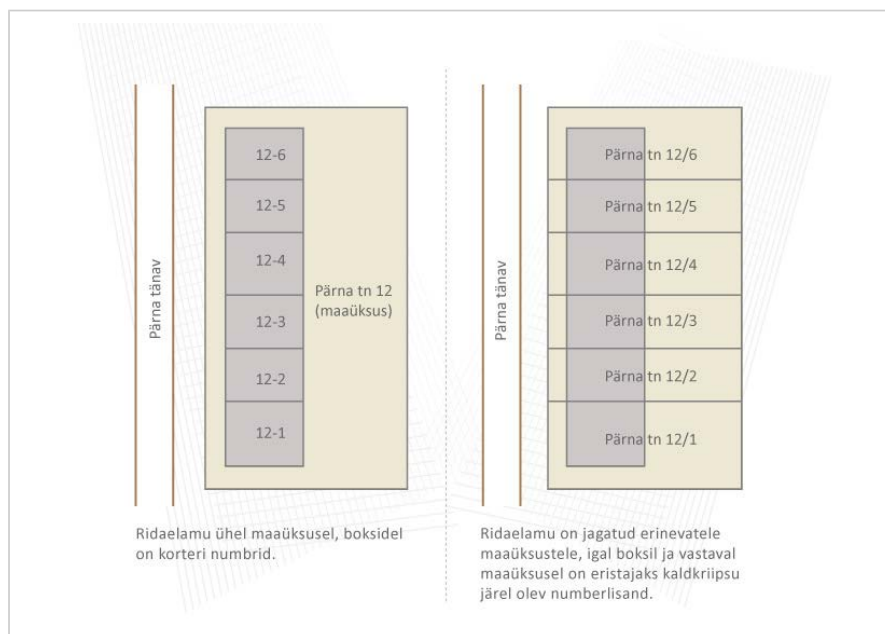
Maaüksusel lähiaadressiga *Laulu tn 21a // Sõbra* asub üks hoone, mille lähiaadress on *Laulu tn 21a*.

Soovitame võimalusel hoiduda hoonetele paralleelaadresside määramisest ning adresseerida hoone ja maaüksused sissepääsujärgse liikluspinna järgi. Arvestada tuleb sellega, et paralleelaadressi kasutamine ühel hoonel võib olla tülikas. Paralleelaadressi kasutamine on õigustatud juhul, kui juurdepääs hoonele toimub erinevate liikluspindade kaudu ja hoonel on mitu peasissepääsu. Vana talunime säilitamiseks võib selle lisada katastriüksusele paralleelaadressiks, kuid hoone adresseeritakse liikluspinna järgi.

51.2. Ridaelamud ja teised liithooned

Liithooneteks loeme selliseid hooned, mis koosnevad boksidest (paarismaja, ridaelamu, kärgelamu, vaipelamu, ridagaraaž). Kogu liithoone võib paikneda ühel maaüksusel, aga võib olla ka jaotatud mitmele maaüksusele nõnda, et igal boksil on oma maaüksus.

- **Liithoonete bokside eristamiseks kehtivad järgmised reeglid.**
 - Kui ridaelamu asub tervikuna ühel maaüksusel, siis võib boksi numbri eraldajana kasutada sidekriipsu analoogselt korteriga, nt *Pärna tn 12-1*, *Pärna tn 12-2* jne.
 - Samuti võib ühel maaüksusel asuva ridaelamu bokse käsitleda hooneosade asemel komplekshoone põhimõttel (vt ptk [50.3](#)) näiteks nii, et igale boksidele määratakse unikaalne hoone number kaldkriipsuga, nt *Pärna tn 12/1*, *Pärna tn 12/2*, *Pärna tn 12/3* jne. Boksidel võivad olla ka eraldi numbrid (nt *Pärna tn 12*, *Pärna tn 14*, *Pärna tn 16*) või tähtlisandiga numbrid (nt *Pärna tn 12a*, *Pärna tn 12b*, *Pärna tn 12c*), kuid sellisel juhul peavad hoonete aadressid olema ka katastriüksuse paralleelaadressideks.
 - Kui ridaelamuboksid jaotatakse eraldi maaüksustele, siis tuleb ka aadressid määrata hoonete adresseerimise reeglite järgi, nt kaldkriipsuga: *Pärna tn 12/1*, *Pärna tn 12/2*, *Pärna tn 12/3* või hajaasustuses *Maasika/1*, *Maasika/2*, *Maasika/3* jne.
 - Samuti võib eraldi maaüksustel asuvad ridaelamuboksid eristada täht- või numberlisandiga, nt *Pärna tn 12* aadressi asemel tekib igale boksidele oma aadress: *Pärna tn 12a*, *Pärna tn 12b*, *Pärna tn 12c* jne või *Pärna tn 12*, *Pärna tn 14*, *Pärna tn 16* jne.
 - Hajaasustuses võib eraldi maaüksustel asuvatele ridaelamuboksidele ja nendealustele maaüksustele määrata erinevad nimed ilma erilisandit määramata, nt *Maasika*, *Vaarika*, *Mustika* jne.

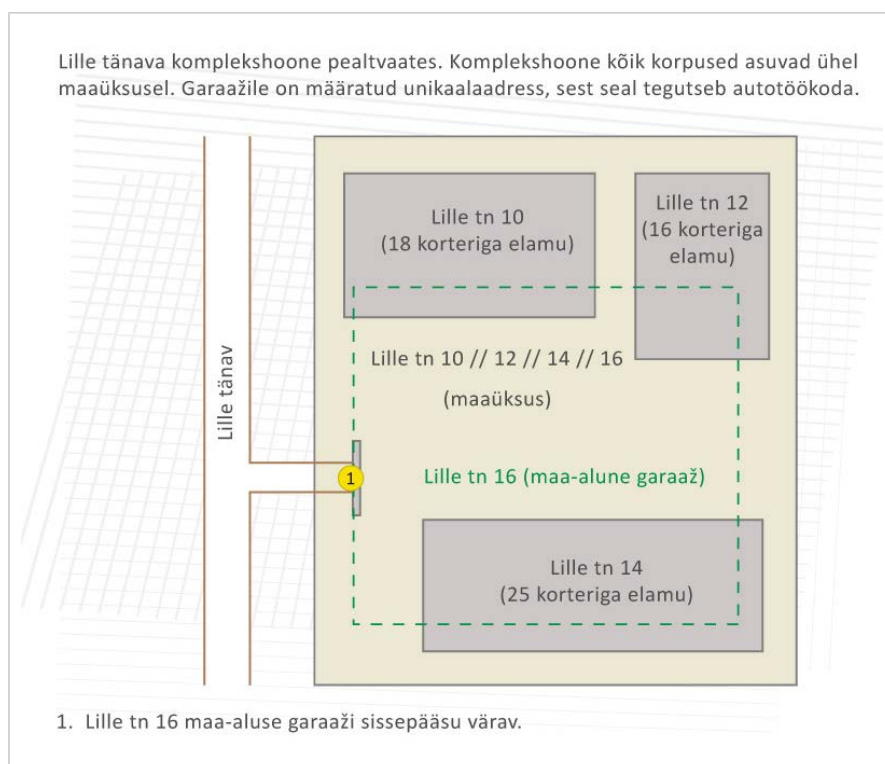
- Koha-aadressidesse ei lisata sõnu *kruut, nr, number* jne. Näiteks ei ole õige määrata lähiaadressiks *Laeva tn 24 garaaž nr 5*, vaid lubatud variant on *Laeva tn 24/5*.

51.3. Komplekshooned

Komplekshooned on sellised hooned, mis koosnevad eraldi korpustest. Näiteks loeme komplekshooneks maja, mille puhul on maa peal näha kolme lahus seisvat mitmekorruselist kortermajaosa, mis on ühendatud maa-aluse garaažiga. Sellist hoonet ei ole võimalik ehitustehniliselt vertikaaltasapindadega erinevateks hooneteks eraldada ja seda loetakse üheks hooneks. Komplekshoone võib paikneda nii ühel kui ka mitmel maaüksusel.

Aadressi määramisel käsitletakse komplekshoone korpust (näiteks kolme korruselamut ja ühte maa-alust garaaži) siiski eraldi hoonetena. Korpustele määratakse koha-aadressid lähtuvalt nende ruumilisest paiknemisest kehtivate reeglite alusel ning iga korpus, mis on elukondlik hoone, peab saama unikaalaadressi.

Kui komplekshoone korpused asuvad ühel maaüksusel

Üks komplekshoone näide on Soo tänaval Põhja-Tallinna linnaosas. Välisel vaatllemisel on tegemist 3 eraldi hoonega, kuid tegelikult on seal komplekshoone, mis koosneb kolmest korpusest, mis on ühendatud maa-aluse osaga. Maapealsed korpused kannavad aadresse Soo tn 1b/1, 1b/2 ja 1b/3 ning maa-aluse osa aadress on Põhja puiestee 17b. Ehitisregistris (EHR) on see hoone registreeritud ühe hoonena (EHR kood 120606320), millel on mitu maapealset osa. Tavamõistes on tegemist kolme eraldiseisva hoonega (mida näitab asjaolu, et kasutuses on 3 erinevat aadressi), aga EHR-is on registreeritud üks hoone (st ehitustehniline tervik).

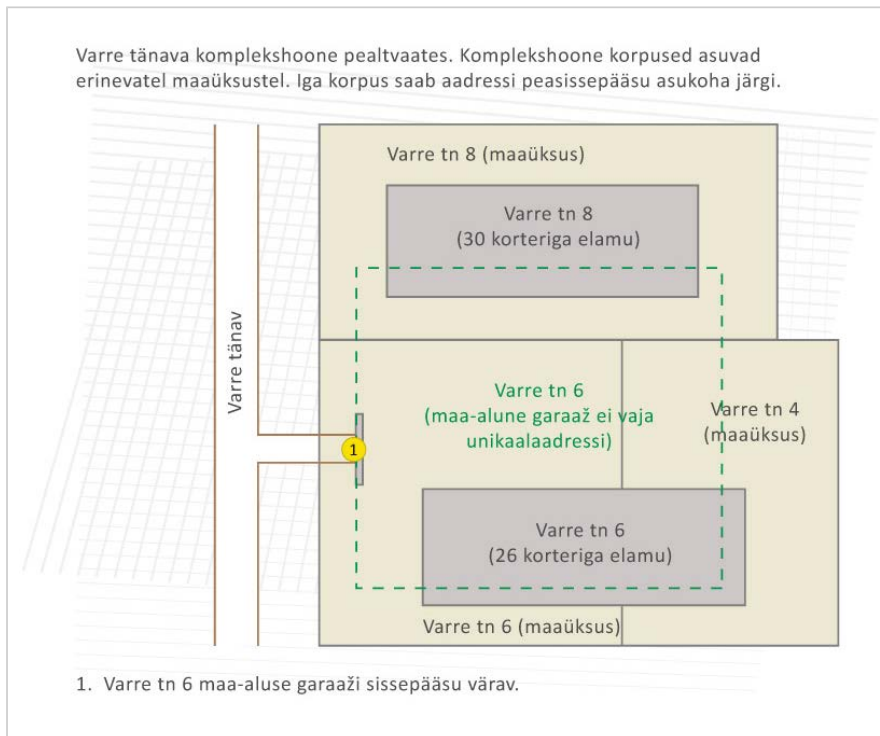
Alljärgnevalt on toodud põhimõtted ja soovitused seoses komplekshoonete ja nendes paiknevate hooneosade adresseerimisega:

1. Komplekshoone korpustele peab **määrama unikaalaadressid**. Selleks võivad olla täiesti erinevad numbrid (nt Tornimäe tn **3**, **5** ja **7** või Metsa tn **3**, **3a** ja **3b**) või erilisandi lisamine hoone nn põhinumbrile (nt Soo tn **1b/1**, **1b/2** ja **1b/3** või Metsa tn **3/1**, **3/2** ja **3/3**).
2. **Korterinumbrite ja teiste hooneosade numbrite määramisest komplekshoones [vt peatükk 51](#).**
3. EHR-s tuleb komplekshoonele määrata **hoone aadressiks kõigi korpuste aadressid paralleelaadressidena**.
4. EHR-s on võimalik määrata, millises korpuses konkreetne hooneosa paikneb. Seega tuleb määrata igale korterile tema asukohakorpuse järgne aadress. Näiteks komplekshoone aadressiga: Soo tn **1b/1 // 1b/2 // 1b/3**, siis **korter 1 aadress on: Soo tn 1b/1-1**. Juhul kui hooneosal on paralleelaadresse, siis tuleb need kõrvaldada ja jätta kehtima ainult üks aadress.

5. Komplekshoonele tuleb lisada EHR-s ruumikuju igale korpusele eraldi.

Kui komplekshoone korpused asuvad mitmel maaüksusel

Kui komplekshoone korpus asub mitmel erineval maaüksusel, siis lähtutakse korpuse sissepääsu asukohast ning korpuse ja tema sissepääsu asukohaks oleva maaüksuse koha-aadress peavad olema omavahel kooskõlas.

Kui hoone sissepääs on jagunenud mitmele maaüksusele, siis valitakse see maaüksus, kuhu jääb suurem osa sissepääsust. Kui hoonel on mitu peasissepääsu, mis paiknevad erinevatel maaüksustel, siis määratakse hoonele nende maaüksuste järgi paralleelaadress.

Loe komplekshoonete kohta lähemalt ka [komplekshoonete juhendist](#).

51.4. Mitu hoonet ühel maaüksusel

Ühel maaüksusel võib asuda **mitu unikaalaadressi** nõudvat hoonet (näiteks elamud, ärihooned ja teised elukondlikud hooned). Sel juhul on hoonete adresseerimiseks järgmised võimalused:

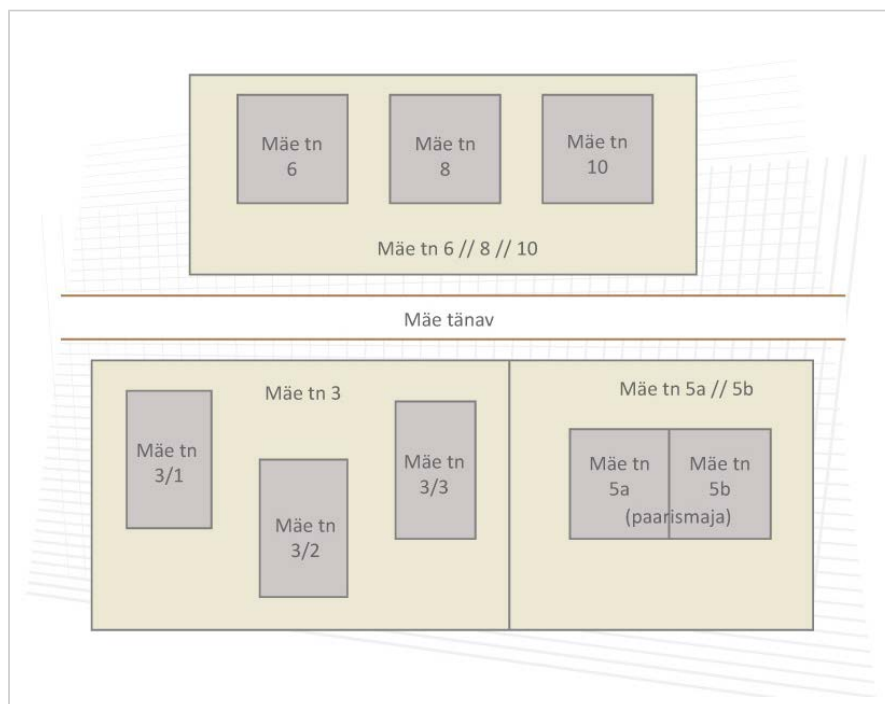
- **Maaüksuse lähiaadressile lisatakse hoone eristamiseks erilisand**, mis eraldatakse maaüksuse lähiaadressist kaldkriipsuga.

Näiteks: maaüksuse lähiaadress on *Mäe tn 3* ja sellel asub kolm elamut lähiaadressidega *Mäe tn 3/1*, *Mäe tn 3/2*, *Mäe tn 3/3*.

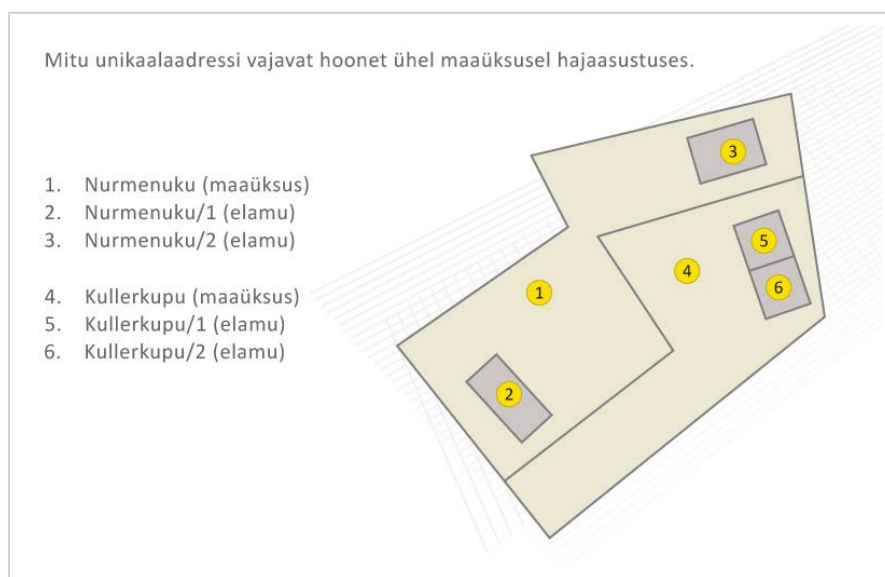
- Samuti võib vajaduse korral lisada **mitme hoone eristamiseks numbri järel omakorda tähe**: *Mäe tn 3/3a*.
- **Ilma numbrita tähtlisandeid kasutada ei saa**, seega ei saa kasutada aadresse *Tööstuse tn 5/a*, *Tööstuse tn 5/b*.
- **Eristamiseks võib määrata ka eraldi põhinumbr**, kuid sel juhul peab ka maaüksusel olema mitu paralleelaadressi. Ehk teisisõnu: kui maaüksuse koha-aadress koosneb mitmest paralleelaadressist, on lubatud sellel maaüksusel paikneva mitme hoone korral kasutada erinevaid lähiaadresse.

Näiteks: maaüksuse lähiaadress on *Mäe tn 6 // 8 // 10* ja sellel asub kolm hoonet: *Mäe tn 6*, *Mäe tn 8* ja *Mäe tn 10*.

Näiteks: maaüksuse lähiaadress on *Mäe tn 5a // 5b* ja sellel asub paarismaja, ühe paarismaja osa lähiaadress on *Mäe tn 5a* ja teise lähiaadress *Mäe tn 5b*.

- **Hajaasustuses** tuleb samal maaüksusel asuvate unikaalaadressi vajavate hoonete eristamiseks kasutada numberlisandeid. Hoonete eristamiseks nime kasutada ei tohi. Vaata lisaks peatükki [Unikaalaadressi nõudvate hoonete adresseerimine hajaasustuses](#).

Kui inimesed elavad samal katastriüksusel, kuid erinevates hoonetes ja need hooned on sama aadressiga, siis on vaja määrata hoonetele unikaalsed ehk eristuvad aadressid, et saaks isikute elukohti rahvastikuregistris aadressi alusel eristada. Unikaalsete aadresside määramisest ja seotud muudatustest rahvastikuregistris on täiendavalt kirjutatud [menetlusrakenduse uudises](#).

51.5. Üks hoone mitmel maaüksusel

Üldreegel on, et hoone aadress ja maaüksuse aadress peavad olema omavahel vastavuses. Mõnel juhul on ehitatud siiski hooneid mitme maaüksuse piiresse, arvestamata katastriüksuste piiridega ja hoone ehitustehnilise konstruktsiooniga (maaüksuse piiril ei ole vaheseina ja hoonet ei saa sealt osadeks jaotada). Selliseid näiteid ei ole küll palju, kuid neid siiski on, näiteks üks suur kaubanduskeskus Tallinnas sadama piirkonnas ja mõned korterelamud ulatuvad mitmele maaüksusele. Tegu on omavalitsuse planeeringu- ja ehitusjärelevalve apsudega, mille korrektseks lahendamiseks tuleks maaüksuste piirid hoonete tegeliku ulatusega maakorralduslikult kooskõlla viia, liites maaüksused kokku.

Näiteks oli üheks selliseks hooneks ka Tallinnas Uus-Tatari tn 10 ja Ravi tn 6 nurgal paiknev elumaja.

Selle hoone üks sissekäikudest asus Ravi tn 6a või 8a maaüksusel, kuid uksele ja ka maja nurgale oli kirjutatud number 6. Praeguseks on kohalik omavalitsus sellise olukorra lahendanud ning katastriüksused on liidetud üheks katastriüksuseks aadressiga Ravi tn 6, mis on ka hoone aadressiks.

Kuni hoone asub erinevatel maaüksustel, tuleb aadressi määramisel lähtuda aadressi kohaleviivast funktsioonist ja määrata hoonele aadress selle maaüksuse järgi, mis hoone leidmisel kõige kohasem on. Eelkõige tuleb võtta aluseks hoone peasissepääs. Vajaduse korral võib maaüksuste aadresse muuta, lähtudes hoone leitavuse vajadusest (vt lisaks peatükki „[Komplekshooned](#)”).

52. Hooneosade (sh korterite, äriruumide ja garaažibokside) adresseerimine

Hooneosa (näiteks korterite, adresseeritavate kontoriruumide ja garaažibokside) aadress koosneb samadest osadest nagu maaüksuse ja hoone aadress, millele lisatakse numberlisand. Hooneosadele määratakse koha-aadress juhul, kui on tegu eluruumidega või kui aadressi alusel eristamine on vajalik muul põhjusel.

- **Hooneosa (korterinumbri) eraldaja on sidekriips.** Hooneosa number on **araabia number**, mis järgneb hoone numbrile tühikuteta sidekriipsu järel.

Näiteks: *Lai tn 12-21, Keskuse väikekoht 2-2*

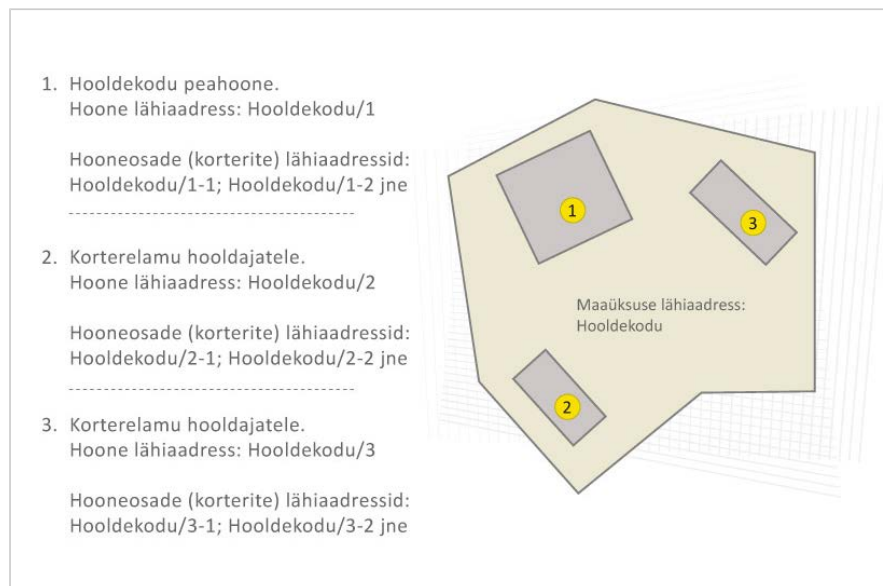
- **Nimed on korterite ja teiste hooneosade eristamiseks keelatud.** Tähtlisandid on alates

20.03.2017 kehtima hakanud **ruumiandmete seaduse** § 45 punkt 8 muudatuse alusel lubatud.

Näiteks võib korteri aadressiks määrata *Pargi tn 56-12a* või *Pargi tn 56-12/1*.

- Hooneosade jagamisel võib hooneosa numbrile lisada täiendava numbri kaldkriipsu järel, alustades number 1-st (näiteks korter 12/1 ja 12/2), või lisada hooneosa numbrile vahetult järgneva tähtlisandi, alustades tähestiku algusest (näiteks korter 12a ja 12b). Hooneosade jagamisel, kui kõik põhinumbrite ja täiendavate numbrite järjestikused vahemikud on välja antud, võib lisada hooneosa numbrile vahetult järgneva tähtlisandi, alustades tähestiku algusest (näiteks korter 12/1a ja 12/1b). Hooneosade jagamisel, kui kõik põhinumbrite ja tähtlisandite järjestikused vahemikud on välja antud, võib lisada hooneosa numbrile vahetult järgneva kaldkriipsu ja täiendava numbri (näiteks korter 12a/1 ja 12a/2).
- Hajaasustuses, kus enamasti on maaüksusele määratud nimi, võib korteri number järgneda vahetult maaüksuse nimele. Näiteks kui maaüksuse nimi on *Sireli* ja sellel asub korterelamu, siis korterite numbrid lisatakse maaüksuse nimele: *Sireli-1*, *Sireli-2* jne.
- Unikaalaadressi mittenõudvatele hooneosadele ei pea koha-aadressi määrama, sama kehtib siis, kui hoones asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hooneosa. Sellise hooneosa aadress koosneb hoone aadressist, millele ei ole vaja lisada korteri numbrit või muid hooneosa erilisandeid. Näiteks ei vaja eristamist ühepereelamus asuv eluruum ja selle koha-aadress vastab hoone koha-aadressile.
- Juhul kui on tegemist ühel maaüksusel asuva mitme unikaalaadressi vajava hoonega, moodustub hooneosa lähiaadress maaüksuse nimest ning hoone ja hooneosade erilisanditest.

Näiteks Hooldekodu maaüksusel asuvate korterelamute *Hooldekodu/1*, *Hooldekodu/2* ja *Hooldekodu/3*. Hooneosade (korterite) lähiaadressid on vastavalt *Hooldekodu/1-1*, *Hooldekodu/2-1* ja *Hooldekodu/3-1*.

- Ühel maaüksusel asuva ridaelamuboksi (samuti garaažiboksi) puhul võib boksi käsitleda hooneosana ja numbri eraldajana kasutada **sidekriipsu** nagu korteri puhul (vt peatükki „[Ridaelamud ja teised liithooned](#)”).
- Hooneosale ei ole lubatud määrata ametlikuks aadressiks sõnalist nime, kasutada tuleb numbreid. Näiteks ei või määrata *Roosi* maaüksusel asuvale kortermaja korterile nimeks *Okka* (korteri keelatud lähiaadressi vorm oleks sel juhul *Roosi-Okka*). Õige on määrata numberlisand, nt *Roosi-5*.
- Koha-aadressidesse ei lisata sõnu *krunt*, *nr*, *number* jne. Näiteks kui ridagaraaž asub ühel maaüksusel, siis ei ole õige määrata boksi lähiaadressiks *Kuuse tn 56 garaaž number 2*, vaid lubatud variant on *Kuuse tn 56-2*.

Korterinumbrite ja teiste hooneosade numbrite määramine komplekshoones:

1. Korteritele või muudele hooneosadele tuleb määrata unikaalsed numbrid (tähised) kogu komplekshoone ulatuses. St kui komplekshoones on 100 korterit, siis esimeses korpuses on korterid **1 kuni 50** ja teises **51 kuni 100**. Ruumiandmete seaduse § 42, 43 lg 2 p 4 ning §52 lg 4 sätestavad koosmõjus, et kui hooneosale on number (tähis) ehk koha-aadress määratud

(st on vajadus selle hooneosa aadressi alusel eristamise järele), siis peab selle koha-aadress olema unikaalne. Unikaalsuse tagamiseks peavad ühe hoone (ka komplekshoone) piires olema hooneosade numbrid (tähised) unikaalsed. Komplekshoone ei ole üks hoone pelgalt ehitustehniliselt, vaid tõenäoliselt ka antud hoonet hallatakse ühiselt. Unikaalsed hooneosa numbrid (sh nii korterite kui ka mitteiluruumide numbrid) tagavad selguse aadressides.

2. Soovi korral võib komplekshoone igas korpuses alustada numeratsiooni number ühest. St esimeses korpuses on korterid **1 kuni 50** ja teises samuti **1 kuni 50**. Sellisel juhul tuleb kindlasti tagada, et hoone on EHR-is korrektselt registreeritud ja on määratud, millises korpuses antud korter paikneb (millise ruumikujuga on korter seotud) ja millise korpuse unikaalset aadressi selle korteri adresseerimisel kasutakse.
3. Juhul kui komplekshoone **ühendavas osas** (nt maa-alune garaaž) paikneb aadressiobjekte, millele laieneb unikaalaadressi nõue (Ruumiandmete seaduse § 42 ja 43: nt töötab maa-aluses garaažis autoremonditöökoda) või kui ühendavas osas paiknevad hooneosad registreeritakse kinnistusraamatus eraldiseisva korteriomandina, siis tuleb ka ühendavat osa käsitleda iseseisva korpuse ja talle määrata unikaalaadress. Sellises ühendavas osas paiknevatele hooneosadele määratakse aadress ühendavale osale määratud unikaalaadressi järgselt.

52.1. Vähim hooneosa, millele aadress määrata

Aadressiandmete süsteemis on võimalik määrata koha-aadress nii korterile kui ka korteris olevale üksikule toale (või tubadele). Hooneosade (tubade) aadressi eraldi määramine (täpsustamine) võib olla otstarbekas näiteks põhjusel, et hooneosi (tube) kasutavad erinevad leibkonnad ja nende leibkondade kasutuses olevate ruumide (hooneosade) eristamine aadressi alusel on vajalik.

Õigusaktidest ei tulene nõuet, et adresseeritav hooneosa peab olema ehtisregistris korterina (eluruumina) või kinnistusraamatus korteriomandi reaalosana registreeritud. Seega piisab hooneosale koha-aadressi määramiseks selle registreerimisest ADS-is.

Vähim hooneosa, millel saab olla koha-aadress, on seintega eraldatud ruum, nt ühiselamu tuba, ühiskorteri tuba, keldriboks, panipaik. See aga ei tähenda, et iga seintega eraldatud ruum hoones peab soovi korral saama eraldi koha-aadressi. Vajaduse kindlaks tegemine on sageli lihtne (nt korteriomandi kanne kinnistusraamatus, ehtisregistri kanne, notariaalne kasutuskord), mõnel juhul aga keerukam (kodaniku ütlus, muud andmed – fotod, arved jmt). Ütluspõhise hooneosa koha-aadressi tekitamine on kahtlemata kohaliku omavalitsuse kaalutlusotsus ja selle kaalutluse alus peab tuginema ühiskonnas välja kujunenud arusaamadele (kultuuritavadele).

Ühises eluhoones koos elavate isikute puhul on oluline hinnata erinevate leibkondade olemasolu ja nende eristuva aadressi alusel leitavuse nõude katmist:

- hooneosasse sissepääsu tagamine (nt eraldi välisuksed, eristuvad numbrid sama korteri tubade ustel, eraldi uksekellade olemasolu, eraldi postkastide olemasolu jne);
- ruumide ühiskasutust (millised on eraldi kasutatavad ja millised ühiskasutuses ruumid (nt ainult koridor, trepikoda, köök, tualett või ka nt elutuba ühiskasutuses));
- telekommunikatsiooni ja teenuste arvete esitamist;
- muid määravaid asjaolusid, millest lähtuvalt saab väita või eitada ühist majapidamist.

Lähtuvalt eeltoodust saab teha järelduse koha-aadressi määramise (täpsustamise) vajaduse kohta.

Näide: 4-liikmeline pere (ema, isa ja 2 alaealist last) ning pensionär elavad ühes hoones (eramaja). Pere kasutab elamiseks eramaja teist korrust, kus neil on lisaks elutubadele ka oma vannituba, köök ja magamistoad.

Pensionär kasutab elamiseks eramaja esimest korrust. Pere ja pensionär kasutavad majja pääsemiseks erinevaid sissepääse ning puutuvad omavahel kokku tavaliselt siis, kui näevad juhuslikult tänaval. Samuti on maja ees 2 eraldi postkasti (üks pensionäri perekonnanimega ja teine maja teisel korrusel elava pere perekonnanimega) ning nad mõõdavad elektrit, vett eraldi mõõdikute alusel.

Sellises olukorras võiks hooneosadele eraldi aadressi andmine olla põhjendatud, sest nii pere kui pensionär elavad ja toimetavad üksteisest eraldiseisvalt.

52.2. Tubade aadressid

Ruumiandmete seadus ei välista ühe sissekäiguga korteri tubadele eraldi aadresside andmist (st lugeda neid eraldi eluruumideks). Selline adresseerimine ei ole tavapärane, kuid vajadusel saab seda teha. Tubadele eraldi aadresside määramine peab olema põhjendatud. Sarnaselt ühise majapidamisega tuleb lähtuda sellest, kas tuba on selline hooneosa, mis vajab eristamist tulenevalt eelmises peatükis toodud kriteeriumidest.

Näide: Lahutatud abielupaar on elanud 20 aastat ühises korteris. Korteri tubadele eraldi aadressi määramiseks pööratakse kohaliku omavalitsuse poole. Isikute sõnul lahutati abielu 5 aastat tagasi ning nende vahel puuduvad peresuhted. Samas tarbitakse ühiselt elektrit, korteril ei ole eraldi sissepääse, eraldi veemõõtjaid jne. Isikud sooviksid saada ka üksi elava pensionäri toetust.

Sellises olukorras peaks kohalik omavalitsus isikute ütluste kõrval hindama ruumide eristamise vajadust. Kohalik omavalitsus saab isikutelt paluda tõendust aadressi määramise vajaduse kohta või ise uurida, kas korteri tubadele aadresside määramine on põhjendatud. Hooneosadele aadressi määramise põhjuseks peab olema reaalne ruumide eristamise vajadus.

Voodikohtadele eraldi koha-aadresse ei määrata, sest puudub aadressiobjekt (hooneosa peab olema ehituslikult eraldatud – st seinad, lagi, põrand, ukse, trepid vms).

Voodikohtade adresseerimise küsimus on kerkiud näiteks seoses üksielavale pensionäri toetuse määramisega. Kui isikule osutatakse ööpäevaringset hooldusteenust, on sel isikul kooskõlas sotsiaalhoolekande seaduse § 1391 lg 4 p 2 alusel õigus pensionäritoetusele.

Kohalikud omavalitsused saavad täiendavat teavet koha-aadressi määramise tehniliste küsimuste kohta aadressiandmete süsteemi tugisikult.

Näiteid omavalitsustest

53. Tööprotsess Sindi linna näitel

53.1. Kohanimede määramise korraldus

- Sindi linnas tehakse kohanime määramine omavalitsuse algatusel ja füüsilise või juriidilise isiku kirjalikul taotlusel (kohanimeseaduse § 6 lg 1).
- Omavalitsuse algatuse korral pakub omavalitsus ise kohanimed välja.
- Füüsilise või juriidilise isiku taotluse korral (detailplaneeringu piirkonnad, endised aiandusühistud) võetakse arvesse ka taotleja pakutavad kohanimed.
- Omavalitsus valmistab ette kohanime määramise eelnõu, väljavõtte kaardist ja seletuskirja.
- Kõik materjalid avalikustatakse Sindi linna kodulehel (volikogu on kehtestanud vastava korra), Sindi Linnaraamatukogus ja linnavalitsuse sekretariaadis (kahel viimasel juhul paber kandjal) vähemalt 15 päeva enne kohanime määramise otsuse tegemist.
- Pärast õigusakti kehtestamist saadetakse määrus kõikidele teemaga seotud isikutele.
- Linnatänavate puhul annab linnavalitsus Sindi Kommunaalile korralduse tänavasiltide tellimiseks ja paigaldamiseks (üldjuhul tehakse töö 30 päeva jooksul).
- Eratänavate puhul jääb tänavasiltide paigaldamine omaniku kohustuseks, omavalitsus kontrollib seda (tänavasildi paigaldamise kohustus tekib pärast tänavajaehitamist).
- Omavalitsuses saavad õigusaktid geomaatik, rahvastikuregistri pidaja, ehitisregistri pidaja ja maamaksu andmebaasi koostaja.
- Vastavalt kehtivatele õigusaktidele tehakse kõikides registrites ja andmebaasides muudatused.
- Vajaduse korral muudetakse andmed kohalikus teeregistris.

53.2. Aadressitoimingute korraldus

Pärnu maakond Sindi linn
Kevade tänav
lähiaadresside skeem
M 1:2000

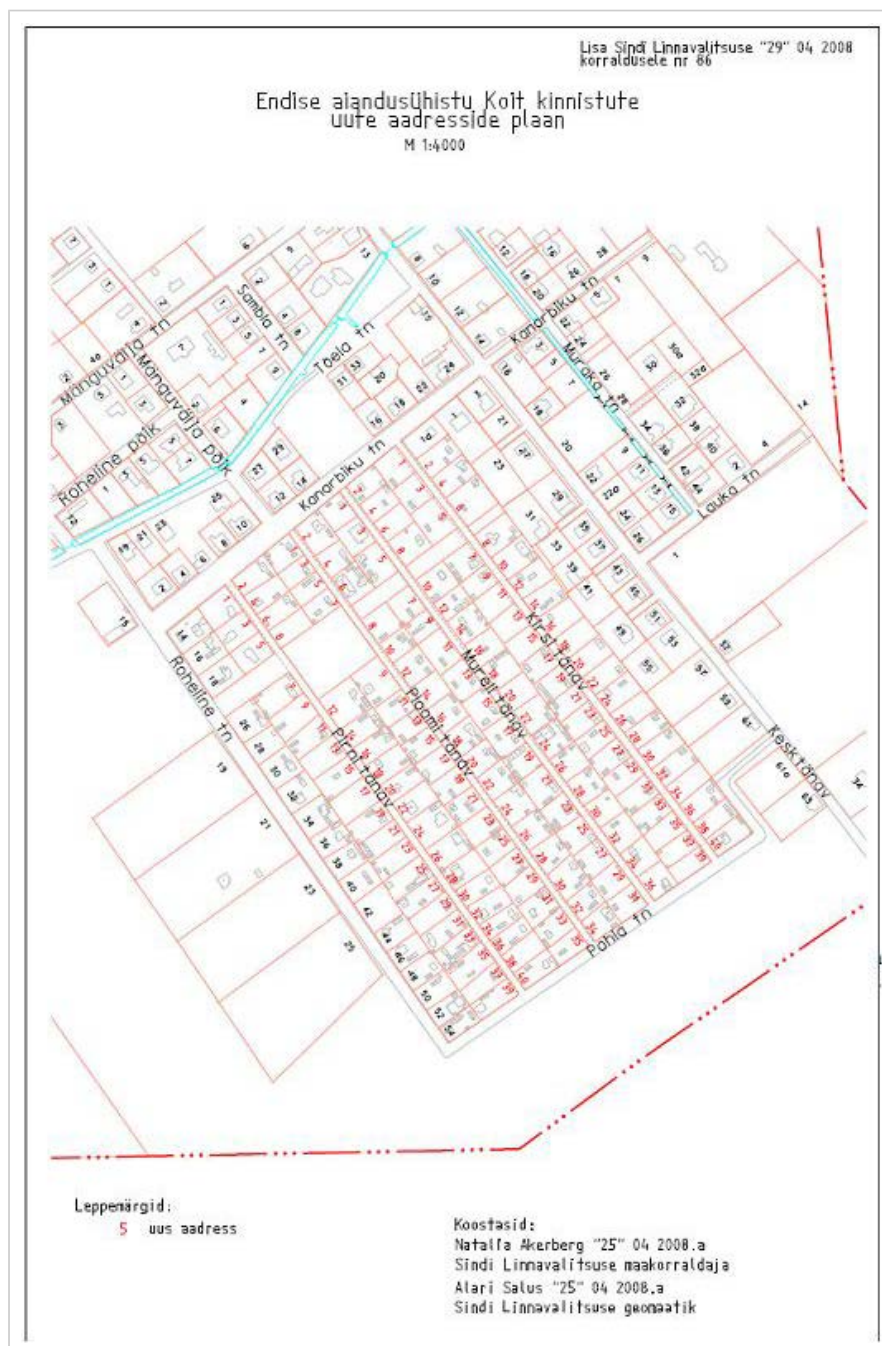

Leppenärgid:

① lähiaadress

Koostas:

Alari Salus "25" mai 2009.a
Sindi Linnavalitsuse geomaatik

- Aadressiandmete korrastamine on järjepidev töö.
 - Lähiaadresside muutmise või uute määramise algatab kas omavalitsus või maaüksuse omanik (detailplaneeringu piirkonnad, aiandusühistud).
 - Omavalitsus korraldab aadressiandmete korrastamist (muutmist) piirkondade kaupa.
 - **Näide 1.** Tänavalõigule määrati uus kohanimi. Tänavas asub 6 maaüksust. Eelnevalt teavitati omanikke lähiaadressi muutmise vajadusest: kutsuti linnavalitsusse ja selgitati, millised toimingud viib läbi omavalitsus ja mis jääb omaniku kanda.
 - **Näide 2.** Endises aiandusühistus Koit asub 167 maaüksust. Uute lähiaadresside määramist vajasisid 146 maaüksust. Eelnevalt tuli määrata kohanimed endise aiandusühistu teedele (määrati Kirsi tänav, Mureli tänav, Ploomi tänav, Pirni tänav). Pärast kohanime määramist muudeti ADS-i nõuete kohaselt lähiaadressid.
 - Linnavalitsus võtab vastu õigusakti lähiaadresside määramise (muutmise) kohta ja toimib edasi alltoodud korra kohaselt.
1. Korralduse (või väljavõtte) tõestatud ära kiri koos kaaskirjaga saadetakse maaüksuse omanikule.
 - **Märkus.** Kaaskirjas märgitakse ära, millised toimingud seoses lähiaadressi muutmisega teeb linnavalitsus ja millised jäävad omaniku kanda (numbrisildi paigaldamise tähtaeg määratakse korraldusega).
 2. Korralduse ära kiri esitatakse ehitisregistri pidajale ja rahvastikuregistri pidajale.

3. Pärnu katastribüroole esitatakse avaldus katastriüksuse aadressi muutmiseks.
4. Kui katastriüksuse aadressi muudatus on maakatastris registreeritud, väljastab katastribüroo teatise ja uue õiendi muudetud andmetega ning omavalitsus edastab katastriõiendi maaüksuse omanikule posti teel koos selgitava kaaskirjaga.
5. Pärast maakatastris registreeritud aadressimuudatust **esitab omavalitsus andmed**:
 1. **ehitisregistri pidajale**, kes muudab andmed ehitisregistris;
 2. **rahvastikuregistri pidajale**, kes teeb järgmised toimingud:
 1. uue kohanime lisandumisel tänavanimede registrisse (kus asuvad rahvastatud hooned ning kui on vajalik elanike ümberregistreerimine) palub registripidaja keskregistril (Andmevaral) lisada uued kohanimed (tänavanimed) registribaasi;
 2. omavalitsuse algatusel registreerib registripidaja kodaniku uuele aadressile. Olemas on vastav vorm lisa 2 – teade elukoha andmete kandmiseks rahvastikuregistrisse kohaliku omavalitsusüksuse algatusel.
 - **Näide.** Maakatastris registreeritud maaüksuste Suve tn 2, Suve tn 4, Suve tn 6, Suve tn 1, Suve tn 3 ja Suve tn 5 aadressid vajasisid korrastamist. Tänavalõigule määrati uus kohanimi Kevade tänav (kohanime määramine toimus kooskõlas kohanimeseadusega) ning uued lähiaadressid Kevade tn 2, Kevade tn 4, Kevade tn 6, Kevade tn 8, Kevade tn 10 ja Kevade tn 12 (vastavalt ADS-i määruale). Omavalitsuse algatusel palus rahvastikuregistri pidaja lisada baasi uue kohanime (Kevade tänav) ja registreeris elanikud uutele aadressidele. Maaüksuste omanikke oli eelnevalt teavitatud omavalitsuse toimingutest;
 3. **Geomaatikule**, kes korrastab Sindi linna kaartide baasid.
 4. Andmed aadressiandmete muutmise kohta esitatakse omavalitsuse spetsialistile, kes koostab maamaksu andmebaasi.
 5. Omavalitsus esitab õigusaktid aadressi muutmise kohta Sindi postkontorile, Eesti Energia AS-i teenindusele, Sindi Tervisekeskusele.
 - **Märkus.** Vajaduse korral peab kodanik ise teavitama aadressimuudatusest sideoperaatorit ja pank.

54. Tööprotsess Harku valla näitel

Millest lähtuti

- 130 aiandusühistut, kuhu inimesed on asunud püsivalt elama, kujunevad ümber elamupiirkondadeks.
- Planeerimistegevuses, aktiivses ehitustegevuses, teede hooldamisel, kommunikatsioonide rajamisel on oluline hästi toimiv aadresside süsteem.
- Väikekohtade süsteem ei ole Harku valla puhul otstarbekas lahendus.

Mida tehakse

- Kogu vallas otsustatakse loobuda väikekohajärgsest adresseerimisest ja hakata adresseerimiseks kasutama liikluspindasid.
- Protsess võtab kaua aega, tähtaegade täitmisega on raskusi.
- Alustatakse teavitustööga, avaldatakse artikleid kohalikus ajalehes (Harku Valla Teataja 2009. a veebruari ja augusti number).
- Kohanimede määramise teavituskirju saadetakse piirkondade kaupa aiandusühistute kontaktisikutele.
- Tallinna eeskujul moodustatakse kohanimekomisjon.
- Koha-aadresside määramisel jälgitakse, milliselt teelt on hoonele juurdepääs; selle kindlakstegemine on aeganõudev.
- Vastatakse kodanike kirjadele.
- Üldiselt on inimesed muudatustega nõus, vaidlejaid on vähe.

Õigusaktide ettevalmistamine

- Kohanimede kehtestamise õigusaktid ja koha-aadresside muutmise õigusaktid valmistatakse ette korraga.
- Mõnel juhul tuleb eelnõusid muuta, näiteks kui inimesed esitavad oma vastuväited hilinemisega või selgub, et ligipääs on teiselt teelt, või tekib vajadus liikluspinnajärgset nummerdamise järjekorda muuta.

Mida arvestatakse

- Liikluspinnajärgsel adresseerimisel arvestatakse Euroopa traditsiooniga: ühel pool teed paaritud ja teisel pool teed paarisnumbrid.
- Viidad teedele paneb Harku vald ise.
- Harku vald teavitab ka Eesti Posti, Eesti Energiat jt asutusi, et kodanikud ei peaks ise aadresside muudatuste tõttu mingeid lisategevusi tegema.

55. Tööprotsess Raasiku valla näitel

Mida on tehtud

- Maa-ametist saadetud katastriüksuste nimekirjade alusel on tehtud kõik vajalikud muudatused (näiteks mitme asustusüksuse järgne adresseerimine).
- Valla katastriüksuste koha-aadressid on üle vaadatud ja vajaduse korral muudetud (näiteks Rooma numbrid on kõrvaldatud).
- Isikuid on muudatustest teavitatud.

Milliseid andmeid kasutatakse

- Katastriandmeid saab vald Maa-ameti FTP-serverist.
- Valla andmebaasis ei muudeta andmeid enne, kui kinnistusraamatus on muudatused tehtud (kinnistamata üksuste korral vaadatakse Maa-ameti FTP-serveri katastriandmete järgi).

Probleemid

- Äriühing nõuab aadressi muutmise eest hüvitist. Senini ei ole selgunud, millised kulud täpsemalt kaasnevad. Loodame, et see probleem laheneb.
- Kodanik nõuab uue majanumbri maksumuse kompenseerimist, väites, et mõnes omavalitsuses makstakse 50 eurot. Teabepäevadel tehtud küsitluste alusel ei ole selgunud, milline omavalitsus seda kulu kompenseerib.
- Kataster on kannetega viivitanud, võiks kiiremini teha. Kataster on üldjuhul ühe kuu jooksul kanded teinud, kuid puhkuste perioodi tõttu võib see aeg pikeneda.

Aadressiandmed teistes registrites

56. Aadressiandmed maaregisstris

Maaregister annab aadressiandmete süsteemile andmed eelkõige haldus- ja asustusüksuste (maakonnad, omavalitsused, külad jt asulad) kohta. Maaregister on ADS-iga liidestunud alates ADS-i loomisest 2007. aastal ning andmevahetus toimub automaatselt sünkroonselt (st kannetes ei ole ajalisi nihkeid). Katastriüksuste osas edastab ADS-ile maaregister üksnes ruumikujude muudatusi ja muid tehnilisi lisaandmeid.

Maa-amet on algatanud alates 2008. aastast mitmeid aadresside korrastamise töid. Aadressiandmete osakond on koostanud ning edastanud omavalitsustele probleemsete koha-aadressidega katastriüksuste nimekirju ning palunud andmeid korrastada.

Täname omavalitsusi, kus on praeguseks suur hulk probleeme edukalt kõrvaldatud ning toimub jätkuvalt hea koostöö Maa-ametiga!

Uusi maaüksuste koha-aadresse (sh ka muudatusi) tuleb esitada ADS-i otse (menetlusrakenduse kaudu) ning maaregistri pidamisel kasutab katastripidaja ADS-is registreeritud andmeid ilma, et oleks vaja katastripidajale aadressiandmete kohta õigusakte esitada. Seega näiteks enne, kui katastriüksuse moodustamise toimik esitatakse katastripidajale, peab omavalitsus ise üksusele ADS-i rakenduses uue aadressi registreerima.

57. Aadressiandmed riiklikus ehitisregisstris

Riiklik ehitisregister annab aadressiandmete süsteemile andmeid hoonete ja hooneosade (nt korterite) kohta. Ehitisregister on ADS-iga liidestunud 2008. aasta augustist ning andmevahetus toimub automaatselt, kuid esialgu asünkroonselt (andmeid vahetatakse ajalise nihkega).

Ehitisregistris registreeritud hoonete ja hooneosade andmeid saab muuta ADS-is. Kui tegu on uuele hoonele ehitusloa andmise või ehitisregistri hoone kehtetuks muutmisega, siis seda tuleb teha ehitisregistri kaudu.

Omavalitsustel on võimalik näha ehitisregistris ka aadressiprobleeme ja tegeleda nende kõrvaldamisega, ilma et Maa-ametil oleks vaja omavalitsustele eraldi teavituskirju saata või probleemsete andmete kohta nimekirju koostada. Samuti näeb kasutaja probleemseid andmeid ADS-i menetlusrakenduses ja avalikus rakenduses ning saab probleemide nimekirju omale salvestada.

Kuna seaduse kohaselt ei pea praegu ehitisregistris kõiki hooneid ja hooneosi registreerima, siis paraku ei ole selles registris kõigi hoonete ja hooneosade andmeid. ADS-i toimimiseks on vajalik aga kõikide hoonete ja adresseeritavate hooneosade koha-aadresside olemasolu, seepärast kogutakse osade hoonete andmeid ADS-i ilma ehitisregistri vahendusega. Ehitisregistris saab neid andmeid kasutada.

58. Aadressiandmed Eesti rahvastikuregistris

Rahvastikuregister on ADS-iga täielikult liidestunud alates 2014. aasta juunist ning koha-aadresside kvaliteet üha paraneb. 2021. aasta alguses on umbes 99,99% rahvastikuregistri aadressidest suudetud seostada ADS-i andmetega.

Omavalitsus pidi 2012. a lõpuni rahvastikuregistri (AS-ile Andmevara) kohanime ja koha-aadresside määramised ja muutmised esitama e-kirja teel Exceli tabelitena. Nüüd saab kohalik omavalitsus aadressimuudatused ära teha ADS-i menetlusrakenduse ja pereregistri kaudu ise ning enamuse andmetöötlusest toimub automaatselt ilma täiendava käsitööta.

59. Aadressiandmete kooskõla erinevates registrites

Erinevate registrite andmete kvaliteedist saab hea ülevaate näiteks riikliku statistika tegemisel. Sageli küsitakse, miks ei tehtud registripõhist rahva- ja eluruumide loendust juba aastal 2011, kui meil on registrites kõik andmed olemas.

Paraku tuleb tõdeda, et kui oleksime teinud rahvaloenduse registrites olevate (2011. aasta) andmete alusel, siis elaks meil näiteks 3900 inimest Lasnamäe keskel ühise leibkonnana lageda taeva all, sest nende rahvastikuregistrisse kantud aadressiga hoonet ei ole olemas või puudub neil üldse hoone tasemel aadress. Samamoodi oleks meil veel linnade ja külade kaupa erineva suurusega leibkondades lageda taeva all elavaid inimesi kokku umbes 112 000. Seega ligikaudu 8% elanikest võinuks registriandmete alusel pidada kodututeks, kes moodustavad kummalisi ühisperesid (loendusstatistika leibkondi). Niisuguse statistikaga ei soovi ilmselt enamik Eesti elanikke oma riiki kuskil esitleda.

Statistilistes uuringutes moodustavad leibkonna ühes eluruumis elavad inimesed.

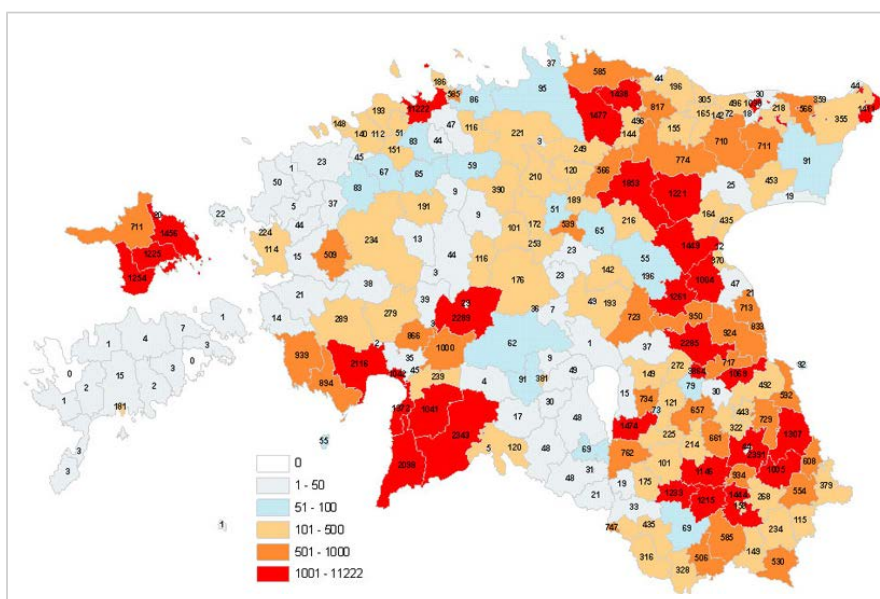

Pilt: Tuule Sofia Konsap 4a.

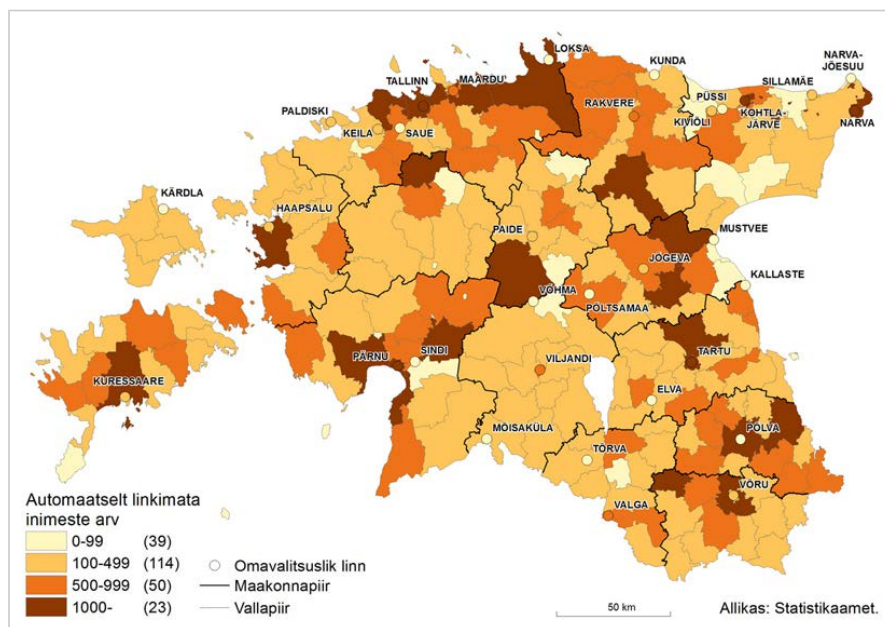
Seega - enne andmete korrastamist eelkõige rahvastikuregistris, aga kindlasti ka ehisregisrtris, äriregisrtris ja teisteski regisrtrites ei saa riik minna üle registripõhisele loendusele. Regisrtrite andmete korrastamatuse tõttu pidi riik tegema suuri kulutusi 2011. aasta loenduse läbiviimiseks, kus suur osakaal oli endiselt klassikalisel ukselt uksele küsitlusel.

Allpool on toodud mõned joonised nende elanike arvu kohta, kelle aadress ei seostunud hoonega. See tähendab, et inimesel võib olla rahvastikuregistris küll mingi aadress kirjas, kuid selle alusel ei ole võimalik teda leida, sest niisuguse aadressiga hoonet ei ole riigi hallatavas ehisregisrtris ega ka ADS-is olemas. Sageli on rahvastikuregistris olev aadress ainult omavalitsuse või asustusüksuse tasandil ilma lähiaadressita kirje – ka sellise aadressi alusel ei ole inimene leitav.

2007. aastal võrdles statistikaamet ehisregisrtris olevate hoonete aadresse ja rahvastikuregistris olevaid inimeste aadresse. Tulemust ilmestab järgnev joonis, kus seostamata jäänud inimeste arv on omavalitsuste kaupa kaardil esitatud ning iga omavalitsus on värvitud vastavalt seostamata jäänud inimeste arvule.

Võrdluseks sama teave 2010. aasta seisuga:

Praeguseks on andmekvaliteet paranenud, sest paljud omavalitsused on mõistnud selle olulisust.

Vaata lisaks peatükke: „[Andmekvaliteedi tagamine](#)“ ja „[Soovides on vastuolu](#)“.

59.1. Korteriomandite numbrid ja aadressid Kinnistusraamatus

Eesti riiklike registrite koostoime tagamiseks on äärmiselt olulised kvaliteetsed aadressiandmed. Aadressiandmete kasutuse aluseks Eestis on Aadressiandmete süsteem (ADS).

Registrite koostoime vajaduse heaks näiteks on eesmärk aastal 2020 viia läbi rahva ja eluruumide loendus registripõhiselt (REGREL). Erinevatesse registritesse sisestatud isikuandmetega seotud atribuutide seostamiseks on tihtipeale ainsaks ühendavaks lüliks just aadress. Seetõttu on oluline, et aadressiandmed oleks erinevates registrites ühetaolised aadressi tekkest peale.

Enamasti tekkivad korterite aadressid **Ehitisregistris** (EHR) hoonele või korterile ehitusloa väljastamise protsessis. Üheks kohustuslikuks ehitusloa väljastamise osaks on korteri aadressi registreerimine **ADS**-is. Ja seejärel tuleb kasutada neid aadresse teistes registrites täpselt sellistena nagu nad on **ADS**-is.

Paraku lähevad osad korterite aadressid käibesse hoopis **Kinnistusraamatu kaudu korteriomandi kinnistamisel**. Selline aadresside tekkimine on aga väär, sest Kinnistusraamatu korteriomandid ei ole aadressiobjektid ja sealt kaudu ei kandu aadressid **ADS**-i ja teised registrid ei saa teada sellise aadressi tekkest. Kinnistusraamatu korteriomandi korteri numbrile ei kohaldu riiklikud aadresside määramise nõuded ja seega võivad tekkida n-ö aadressid, mis ei vasta **ADS**-is olevatele. Korteriomand küll hiljem seostatakse **ADS**-is korrektse aadressiga, aga Kinnistusraamatus korteriomandi korteri numbrit enam ei muudeta.

Korteri omanikud tahavad **Kinnistusraamatu korteriomandi korteri numbrit** alusel teha edasisi toiminguid (nt registreerida elukohta Rahvastikuregistris) pidades neid ametlikeks aadressideks. See on loomulik, sest omanikul on omandi kohta käivad dokumendid ja sinna on kantud korteriomandi korteri number ning talle ei ole selgitatud, et see number, mis on Kinnistusraamatus ei tarvitse olla selles korteriomandis sisalduva eluruumi tegelik aadress.

Enamusel juhtudes langeb korteriomandi numbrit väljale kirjutatud number kokku korteri tegeliku aadressinumbri, kuid see ei tarvitse kõigil juhtudel nii olla.

Kõigis registrites peavad aadressid rangelt vastama **ADS**-i nõuetele ja juhul kui aadress ei vasta nõuetele, siis ei õnnestu kodanikul ülalmainitud korteriomandi korteri numbrit riiklikes registrites kasutada.

Tihti peale kasutavad ADS-i andmeid ka taristuettevõtted ja muud teenusepakkujad ning ka sealt kaudu võib tekkida korteriomaniel probleeme ja küsimusi. **Seetõttu on soovitus võtta Kinnistusraamatu kannete aluseks alati EHR-i ja ADS-i andmed ja olukorras, kus see ei ole võimalik, tagada, et korteriomanditele määratavad aadressid vastavad ADS-i nõuetele. Lähemalt alltoodud juhises.**

Kinnistusraamatus on korteri number (eriomand) näha järgmiselt:

Kinnistu nr	Kinnistu liik	Katastritunnus	Katastriüksuse aadress	Pindala	Eriomand	info
7109301	Korteriomand	78408.803:5650	Auna tn 9, Põhja-Tallinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond	1141 m2	12	1

Paraku see andmeväli ei tarvitse olla selle korteri aadressinumber. Ametliku aadressi selles korteriomandis oleva korteri kohta näeb avades aadressi vormi.

Registriosal klõpsates avanevad lisaandmete paneelid, kus parempoolsel paneelil on aadressiandmed.

ADS. OID	Täisaadress	Objekti liik
ER01362917	Harju maakond, Tallinn, Põhja-Tallinna linnaosa, Auna tn 9-12	eluruum

Ülaltoodud näitel lähevad korteriomandi korteri number ja ametlik aadress kokku, kuid see ei pruugi alati nii olla. Korteri aadressid määrab kohalik omavalitsus aadressiandmete süsteemis ja kinnistusraamatus oleva korteriomandi number aadressiandmete muudatuse korral automaatselt ei muutu (korteriomandi number langeb kokku tähistusega plaanil, mis on kinnistamiskande osa, ja seetõttu seda kinnistusraamatus ei muudeta ning kaasaegsena ei

hoita).

Näiteks on Aadressiandmete süsteemis aadress Rakvere linn, Turu plats 3-27, aga kinnistusraamatus on korteri numbrile väljale kantud **M3**:

Kinnistu nr	Kinnistu liik	Katastritunnus	Katastriüksuse aadress	Pindala	Eriomand	info
4279331	Korteriomand	66301:008:0018	Turu plats 3, Rakvere linn, Lääne-Viru maakond	1118,0 m2	M3	

Notar ega kohtuniku abi, kes teeb kande kinnisturaamatusse, ei ole aadressi määraja (aadressi määraja on kohalik omavalitsus). Paraku ei ole see asjaolu, et kinnistusraamatus olev korteri number ja ametlik aadress ei lange alati kokku, tavakodanikele üldjuhul teada ja korteriomandite andmetes sisalduvat korteri numbrit peetakse sageli korteri aadressinumbriks.

Korteriomandi andmetes olevale korteri numbrile andmeväljale võib olla kirjutatud üksik täht, sõna, number, eelnevate kombinatsioon jne, kuid korteri aadressile (sh aadressinumbri ja selle lisandite) kehtivad nõuded vastavalt [ruumiandmete seadusele](#) ja aadressiandmete süsteemi ehk [ADS-i määrusele](#).

Et vähendada segadust ja tagada registrites korrektsete seoste tekkimine ning ühetaolisus, on vaja, et korteriomandite numbrid kinnistusraamatus lähtuksid samadest põhimõtetest ja nõuetest, mis kehtivad hooneosade adresseerimisel.

Korteriomanditele kinnistusraamatus korteri numbrile sisestamisel (vastavalt siis juba kandealuseks olevate lepingu tekstide koostamisel) peab lähtuma sellest, kas korteriomandile vastav hooneosa vajab adresseerimist ADS-is.

Adresseeritavatele hooneosadega (näiteks korterid ja äriruumid) seotud ehk **ADS seost vajavatele korteriomanditele kinnistusraamatus korteri numbrile sisestamisel** tuleb lähtuda järgmistest punktidest:

1. Korteri number ei või alata tähega või olla üksik suutäht, nt „M1“, „M2“, „A“, „B“ vms, vaid peab olema number.
 - Kui on vaja tagada samas majas paiknevate eluruumide ja mitteiluruumide eristamine, siis tuleb sisestada kinnistusraamatus korteriomandi korteri numbriks erinevad araabia numbrid järjest suurenevalt (näiteks 1 kuni 15, sh 1 kuni 10 on korterid ja 11 kuni 15 on äriruumid).
2. Korteriomandi jagamisel võib kasutada lisaks numbri väikest tähte või numbrit erilisandina.
 - Näiteks korteri nr 1 jagamisel tekivad korteriomandid „1a“ ja „1b“ või „1/1“ ja „1/2“.
3. Üldjuhul peab korteriomandi number kinnistusraamatus kokku langema EHR-is oleva hooneosa (eluruumi või mitteiluruumi) numbriga.
4. Üldjuhul ei või korrata korteriomandi korterinumbri maja numbrit või lähiaadressi. Maja numbrile või lähiaadressi kordamine võib olla vajalik juhul, kui katastriüksusel paikneb mitu hoonet ja kõigis neis hoonetes on hooneosad samasuguste numbritega (algavad 1-st).
 - Näiteks kui on katastriüksusel aadressiga Metsa tn 5 hooned Metsa tn 5/1 ja Metsa tn 5/2, siis lisada hoone number ka korteriomandi andmetes olevale korteri numbriks – nt „5/1-1“ ja „5/2-1“ jne.
 - Näiteks kui katastriüksusel on paralleelaadress Õuna tn 1 // Kirs tn 1, st maja number on ka sama, siis võib korteriomandi andmetes olevale korteri numbriks lisada ka maja lähiaadressi – nt „Õuna tn 1-1“, „Kirs tn 1-1“.
5. Üldjuhul ei kirjutata korteri numbrile lahtrisse sõnalist teksti.
 - Näiteks ei ole lubatud kirjutada „korteri 1“, „äripind M2“ vms.

Kui korteriomand ei vaja ADS seost, st korteriomandile ei vasta adresseeritav hooneosa (näiteks parkimiskoht, panipaik, keldriboks vms), siis

6. Punktides 1-5 toodud reeglid ei kehti.
7. Selliste korteriomandite eristamiseks on soovitatav kasutada tähti või sõnu.

- Näiteks „PP23“ või „panipaik nr 23“, „PK5“ või „parkimiskoht nr 5“ jne.

Siiski peab sellistes olukordades olema kindlalt veendunud, et korteriomandi aadressi alusel eristamiseks ei teki väga suure tõenäosusega kunagi vajadust. Nt võib garaažiboksis tegutsemist alustada juriidiline isik, kelle aadress vajab Äriregistris registreerimist. Parkimiskohtade (mh ka eraldiseisvas parkimismajas) ja panipaikade puhul võib olla suhteliselt kindel, et ADS seos ei ole vajalik.

Juhul kui tekib küsimusi, kas ja milliseid numbreid korteriomanditele määrata, siis võib lisainfo saamiseks pöörduda alati Maa-ameti aadressiandmete osakonna poole:

ads.abi@maaamet.ee, vajadusel võib ka helistada: 6 650 790 (E-R 9-12 ja 13-17)

60. Aadressiandmed äriregistris

Äriregister on alates 2018. aastast ADS-iga liidestunud, selles sisalduvate koha-aadresside struktuur on ligi 95% ulatuses ADS-i nõuetega vastavuses. ADS-iga seostatud aadresside puhul toimuvad uuendused vastavalt ADS-i andmetele automaatselt ja seega KOV-d enam aadresside muudatustest RIK-i teavitama ei pea.

Äriregistris olevate juriidiliste isikute koha-aadresside kvaliteet on riigi infosüsteemi toimimise ning rahva- ja eluruumide loenduse seisukohast samuti oluline, sest loenduse teel uuritakse ka inimeste töövaldkonda puudutavaid üksikasju. Statistilistele andmetele tuginedes saab teha järeldusi näiteks igapäevase pendelrände (kodu-töö-kodu) kohta. Selle põhjal omakorda saab teha olulisi otsuseid transpordi arendamiseks jne.

61. Teede andmed teeregistris

Omaavalitsused saavad oma kohanime korrastamisel võrrelda neid ka teeregistris olevate andmetega. Liikluspindadele nimesid määraes tuleb arvestada, et sama ruumilise ulatusega teedel peab olema sama kohanime nii teeregistris kui ka kohanimeregistris. Samale teele ei või määrata liikluspinna nimest või kohanimeregistrile esitatava tee nimest erinevaid nimesid, kui vastava objekti ruumiline ulatus on võrdne. Küll aga saab määrata erinevaid nimesid teeosadele (näiteks kui riigimaantee läbib alevit, siis alevi ulatuses võib teeosale määrata terviktee nimest erineva liikluspinna nime).

- Teeregistri tarkandmeid (kirjelisi andmeid) saab vaadata aadressil <http://teeregister.riik.ee>.

Teeregister | [Avalaht](#) | [Otsing](#) | [Teenused](#) | [Aruanded](#) | [Kaart](#) | [Sisene](#)

Lihtotsing

Otsingutulemustes näidatakse maksimaalselt 5 000 rida. Mahukama päringu tegemiseks kasutage aruandlust.

Maakond (hooldepiirkond)

Omavalitsusüksus

Terviktee jaotus

Terviktee number ja nimi

Andmeliik

Tee	Nimetus	Sõidutee	Algus km	Lõpp km	Algus teosa nr	Algus tkaugus	Lõpp teosa nr	Lõpp tkaugus	Andmeliik	Pikkus
2290025	Allika tee								Terviktee	220

Kirjed: 1 - 1 Kokku: 1

Terviktee

Tee number: 2290025

Tee nimi: Allika tee

Pikkus (m): 220

Tee liik: MUU - Muu tee

Teed kaardil on vaadeldavad Maa-ameti geoportaal (http://geoportaal.maaamet.ee/):

Geoportaal | MAA-AMET | **KAARDIRAKENDUSED** | RUUMIANDMED | TEENUSED | INSPIRE

- Maaparandussüsteemid +
- Maardlad +
- Mahealad +
- Merealad +
- Metsamuutused +
- Mullastiku kaart +
- Mürakaart +
- Ohtlikud ettevõtted, vesivarustus +
- Palverännutee +
- Planeeringud +
- Poollooduslike koosluste toetused +
- Pärandkultuur +
- Riigimaa kasutus +
- Riigimaa oksjonid +
- Ristipuud +
- RMK metsatööde kaart
- Sadamakaart +
- Soojussaared +
- Teeregister (Transpordiamet) +**
- Üleujutusohuga alad +
- Korduma kippuvad küsimused +

Ajaloolised kaardid

Info »

Version: X-GIS 2

Fotoladu

Info »

Geoloogia 1:400 000

Eh

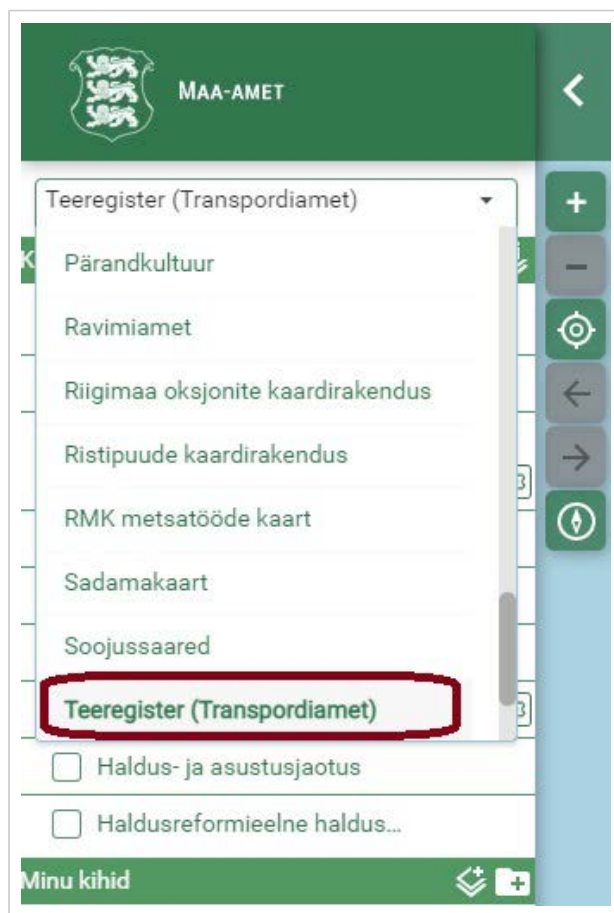
Info »

Geod

Info »

Kalded ja r

Olles mõnes teises kaardirakenduses, saab rakendusi vahetada: <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>

62. Aadressiandmed postisüsteemis

6. oktoobril 2017 jõustus ADS-i põhimääruse muudatus, mille kohaselt kantakse aadressiandmete süsteemi infosüsteemi ka posti sihtnumbrid. Universaalse postiteenuse sihtnumbrid lisati aadressiandmete süsteemi 2019. aasta arendustöödega, siis hakati neid ka päringuteenuste kaudu edastama.

Postiaadress ja koha-aadress on üldjuhul üsna sarnased. Postiaadressides lisandub koha-aadressile sihtnumber (postiindeks). Postiaadresside hulgas on aadresse, mis lõpevad postkasti numbriga. Sellised aadressid ADS-i ei kuulu, sest postkasti number, mis ei viita hoonele ega hooneosale, ei ole koha-aadressi osa.

Postisüsteemis toimivad postiaadressidena lisaks tavapärastele koha-aadressidele ka koha-aadressile (näiteks postkontori aadressile) lisatavad postkastide numbrid ja pakiautomaatide nimed. Selliseid postiteenuse spetsiifilisi aadresse ei ole kavas ADS-s haldama hakata, sest iga ettevõtte või eraisik võib omalt poolt luua erinevaid teenuseid ning määrata aadresse (nimesid) sellistele objektidele, mis ei kuulu aadressisüsteemi, ja kasutada neid oma äri- või muude vajaduste katmiseks.

Sihtnumbrite infot saab universaalse postiteenuse osutaja (AS Omniva) kodulehelt. Samuti võib iga postiteenuse pakkuja välja töötada oma indekseerimise süsteemi.

Omniva uuendab oma baasis aadressiandmeid ADS-st igaükselt.

Infosüsteemide arendajatele ja andmete suurkasutajatele

63. Mis on ADS-i infosüsteemis seni tehtud

- Loodud on tehniline dokumentatsioon (avalikult on kättesaadavad [kontseptsioon](#) 2005 ja 2007 ning [spetsifikatsioon](#), mida uuendatakse arenduse käigus).

- Loodud on ADS-i infosüsteemi andmebaas (aastal 2007, arendatakse pidevalt edasi).
- Loodud on aadressiandmete menetlusrakendus (algse ADS-i haldamise veebirakenduse funktsionaalus on viidud menetlusrakendusse).
- Loodud on avalik [X-GIS-i kaardirakendus](#) ja [päringurakendus](#) (ADS andmete väljavõtteid saab alla laadida).
- Maaregister on liidestatud 2007. aastal (katastriüksused ning haldus- ja asustusüksused).
- Ehitisregister on liidestatud augustis 2008 (hooned ja hooneosad, sh korterid). Alates 2014. aasta oktoobrist saab ADS-is muuta ka ehtisregistris registreeritud hoonete ja hooneosade andmeid ning ehitisregister võtab need andmed automaatselt üle.
- Kohanimeregister on liidestatud detsembris 2008 (liikluspindade ja väikekohtade kohanimed ning ruumikujud).
- On loodud [X-tee teenused](#) andmeuuenduste salvestamiseks ADS-i ja andmete väljastamiseks. Alates 2016. aasta novembrist on kõik teenused X-tee versioonis 6 kättesaadavad.
- 2012. aastal loodi [avaliku päringurakenduse](#) kaudu suuremate väljavõtete tegemise lahendus, mis võimaldab igaühel ADS-i andmeid CSV-vormingus alla laadida (andmehulk on ligikaudu 2 miljonit aadressi ja 2,6 miljonit aadressiobjekti).
- Loodud on integreeritav aadressiotsing [In-ADS](#).
- Kasutada saab ka [WMS teenust](#). Maa-ameti WMS-teenused on OGC WMS standardil põhinevad kaarditeenused, mis võimaldavad maa-ameti aluskaartide ja andmete kasutamist erinevate GIS-tarkvaradega (sh mitmesuguste vabavaraliste tarkvaradega).

64. ADS-i X-tee teenused

ADS-i X-tee teenuste kohta saab täpsemalt lugeda [ADS-i spetsifikatsioonist](#). X-tee on riigi ametlik andmevahetuskiht. Seepärast on ka ADS-i poolt infosüsteemidele pakutavad teenused tehtud just X-tee teenustena. Teenused on nii avaliku kui ka erasektori tarbijale tasuta. Vaata lisaks ADS-i ja KNR-i X-tee teenuste kohta ka [Maa-ameti geoportaalist](#).

Teenuste XML formaadis kirjeldustega on võimalik tutvuda Maa-ameti geoportaali lehel: [aadressiandmete süsteemi X-tee teenused](#).

Lisaks ADS-i X-tee teenustele leiab geoportaalist kirjeldused ka kõikidele teistele Maa-ameti infosüsteemidega seotud X-tee teenustele.

- **Aadressikomponentide kehtiva seisu väljastamise teenus (ADSkomponendid.v2)** – väljastab aadressikomponentide kehtiva seisu, kuid kuna kogu klassifikaatori andmemaht on väga suur, siis algne seis on mõistlik laadida ühekordsena [aadressiandmete süsteemi avalikus teenuses](#) väljavõtete alt CSV-vormingus ja seejärel hakata andmemuudatusi teenustest küsima. Seega päring on sobiv pigem üksikute klassifikaatori väärtuste kontrollimiseks, mitte kogu klassifikaatori allalaadimiseks.
- **Aadressikomponentide klassifikaatori muudatuste päring (ADSkompklassif.v2)** – klassifikaatori väärtuste esmalaadimise järel saab selle teenuse kaudu pärida muudatusi. Enamik infosüsteeme teevad andmeuuenduspäringuid öösiti, muudatused ise toimuvad päeval.
- **Aadressiobjekti otsing (ADSobjotsing.v6)** – võimaldab otsida aadressiobjekte aadressi ja objekti andmete alusel.
- **Aadresside otsing (ADSaadrotsing.v3)**
- **Objekti muudatuste päring (ADSobjmuudatused.v5)** - selle teenuse kaudu saab väline infosüsteem teada, milliseid muudatusi on tehtud aadressiobjektide andmetes. Ainult objekti aadressimuudatusi saab pärida eraldi teenuse kaudu.
- **Aadressi muudatuste päring (ADSaadrmuudatused.v5)** – teenuse kaudu saab väline infosüsteem teavet aadresside lisandumisest, muutmisest ja tühistamisest ADS süsteemis etteantud vahemikus. Logitavad sündmused lähtuvalt otseselt aadressidest.
- **Objekti aadresside muudatuste päring (ADSobjaadrmuudatused.v3)** - teenus annab teada, milliseid muudatusi on objekti aadressides tehtud etteantud vahemikus. Eelkõige jälgitakse objekti ja aadressi seose teket, muutmist ja kadumist. Selliste objekti - aadressi seoste sündmuste lisaandmetena väljastatakse ka objekti enda sündmused, samuti objekti järgnevusinfo, aadressi komponendid ning teiste sama aadressiga seoses olevate objektide andmed.
- **Aadressitekti normaliseerimise teenus (ADSnormal.v2)** - teenuse sisendiks on normaliseerimata aadress, väljundiks on maksimaalselt normaliseeritud aadress. Kõikidel juhtudel ei ole võimalik aadressi normaliseerida.

- **Tühistatud objekti järglaste päring (ADSobjjarglased.v2)** - teenuse kaudu on võimalik pärida tühistatud aadressiobjekti loogiliseks järglaseks olevaid objekte. Asendavad objektid võivad tekkida ajaliselt hiljem kui päringu tegemise hetkel.
- **Tühistatud aadressi järglaste päring (ADSaadrjarglased.v2)** - teenuse kaudu on võimalik pärida tühistatud aadresside loogiliseks järglaseks olevaid aadresse. Asendavad aadressid võivad tekkida ajaliselt hiljem kui päringu tegemise hetkel.
- **Ruumiaadressi päring (ADSruumiaadress.v1)** - teenuse kaudu on võimalik küsida kujule vastavaid ruumiaadresse. Sisendiks kas gml-formaadis kuju või punkti koordinaadid.
- **Liidestujate aadresside tagasiside teenus (ADSadrTagasiside.v2)** - liidestunud register saab selle teenuse kaudu anda tagasidest enda aadressidest, mis ADS-iga seotud või puuduvad ADS-ist.
- **Liidestujate tagasiside soovitude teenus (ADSadrTagasisideSoovitused.v2)** - liidestujate aadressisoovituste teenus, mille kaudu saab liidestunud register pärida liidestuja aadressile ADS-is leitud vastet.
- **ADS gazetteer otsing (ADSGazetteerotsing.v1)** - selle teenuse vahendusel on võimalik kasutada In-ADS-i aadresside päringuid üle X-tee.
- **Ajaloolise aadressiobjekti otsing (ADSobjajalooline.v2)** - teenus võimaldab otsida aadressiobjekte ka ajalooliste andmete alusel.

Lisainfot:

ADS-i arendamine ja tarbijate tagasiside on tekitanud vajaduse uute teenuste versioonide järgi. Vanemad teenused on nii tehniliselt kui moraalselt aegunud ja ei anna enam andmete kohta päris adekvaatset infot.

65. Maainfosüsteemi X-tee teenused

Maainfosüsteem (maakataster) pakub paljusid X-tee teenuseid, kuid aadressiandmete seisukohast on olulisemad järgmised (täpsemalt vt teenuste kirjeldusi [siit](#)):

- **Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatori (EHAK) kehtiv seis** – väljastab EHAK-i kehtiva seisu, enamik andmetest on ka ADS-i teenuste kaudu saadaval, kuid on mõned erinevused.
- **EHAK-i muudatused** – kui kehtiv seis on alla laaditud, siis saab selle teenuse kaudu muudatuste andmeid.
- **EHAK-i muudatuskomplektid** – muudatuste andmed komplekteeritakse ajavahemiku järgi (kõik etteantud ajavahemikus toimunud objektide kustutamised, lisandumised ja muutmised).

Nende teenuste kaudu saab detailseid andmed EHAK-i objektide kohta, sealhulgas ringpiiri andmeid, mida ADS-i kaudu ei väljastata.

EHAK andmete kirjelduse koos andmete allalaadimise võimalusega leiab [Maa-ameti geoportaalist](#).

66. Kohanimeregistri X-tee teenused

- **Kehtivate nimeobjektide päring** – väljastab kehtivate kohanimeobjektide andmeid.
- **Kohanime kõik vasted** – väljastab kohanimede vasteid.
- **Kohanime dokumentide päring** – väljastab kohanimede kõik alusdokumendid.
- **Kohanime muudatuslogi päring** – väljastab kohanimede ja kohanimeobjektide muudatuste andmeid.
- **Kohanimede päring tekstiliste atribuutide ja ruumifiltri põhjal** – võimaldab pärida andmeid kohanimes sisalduva teksti ja objekti või tema tunnuspunkti ruumilise asukoha alusel.

Kohanimeregistri X-tee teenuste kohta koostatud [spetsifikatsioon](#) on kättesaadav Maa-ameti geoportaalist [teenuste jaotisest](#).

67. Andmetöötlus ADS-is

Aadressiandmete süsteemis töödeldakse laekunud andmeid ja toodetakse erinevate reeglite alusel järgmisi lisaandmeid.

- Hoitakse ajakohasena **unikaalaadressi nõudega alade** piire.
- Uuendatakse Omniva **sihtnumbrite** andmeid koos ruumikujudega kaardil.
- Hallatakse kõigi kaheksa taseme **komponentide klassifikaatorit**, arvutatakse välja järgnevussuhted 1-5 taseme komponentide vahel.
- Säilitatakse aadressiobjektide ja koha-aadresside ning nende muudatuste infot alates ADS-i käivitamisest 2008. aasta jaanuaris.
- Aadresside **ajaloo** info – toodetakse andmete **järgnevussuhete info** nii aadressikomponentidele, aadressiobjektidele kui ka aadressidele. Näiteks kui tänavanimi muutetakse kehtetuks ja nimetatakse uus tänav, siis uue tänava järgi määratud aadressid on vanade aadresside nn järglased. Objektidele lisatakse ka seosed ajalooliste andmetega. Sageli ei õnnestu seoseid tuvastada vastavuses üks ühele (1 : 1), vaid üks mitmele (1 : N) või mitu mitmele (N : M). Objektide järgnevuse arvutamisel arvestatakse ainult ruumiliselt samas kohas olevate objektidega. Juhul kui objektil ruumikuju puudub, siis objektide järgnevust ei leita.
- Aadresside **probleemide** info – näiteks kui tänavanimi muutetakse kehtetuks ja määratakse uus nimi, kuid ei muudeta maaüksuste ega hoonete koha-aadresse, siis jäävad vana tänavanimiga seotud aadressid probleemseteks. Probleemidest antakse omavalitsustele teada ADS-i menetlusrakenduses ja e-kirjaga. Sageli suhtlevad ADS-i osakonna töötajad (ADS-i tugisikud) omavalitsustega ka telefonitsi.

Kõik järeltegevused (nt vigade, unikaalaadressi nõude, järgnevussuhete jmt arvutus) toimuvad töövälistel ajal. Juhul kui ühel päeval tehakse väga palju muudatusi, võivad järeltegevused kesta mitu tundi, kuid enamasti saavad arvutused tehtud ühe tunni jooksul.

68. Süsteemi liidestamine ADS-iga

ADS-iga liidestumise juhendi esimene versioon valmis aastal 2013 (vt lisaks peatükk: [ADS-iga liidestumise juhend](#)).

Juhend ise on kättesaadav lingilt: [ADS-iga liidestumise juhend](#) ja juhendi lisaks on [ADS-iga liidestumise seosmodelid](#). Juhend on tõlgitud ka [inglise keelde](#) (seosmodelid [inglise keeles](#)).

Lähtudes ruumiandmete seadusest [§ 59 lg 1 ja 2](#), on aadressiandmete süsteemi kasutamine kohustuslik koha-aadresside määramisel ja muutmisel ning teabevaldajatele koha-aadressidega seotud aadressiandmete töötlemisel. Vastavalt [ADS-i määruse § 4-le](#) peab andmekogu aadressiandmete süsteemi kasutamiseks liidestuma ADS-i infosüsteemiga. Liidestama peab kõik andmekogud, kus tekivad isikute, esemete ja sündmuste vahel seosed koha-aadressidega (sh salvestatakse näiteks isikute, ettevõtete, hoonete või maaüksuste aadresse).

Liidestumise kohustust ei ole, kui andmekogus olevad aadressiandmed on ainult asutusesiseseks kasutamiseks ning ühtegi aadressikirjet süsteemist ei väljastata. Omaette küsimus on, kas sellisel juhul on koha-aadressi salvestamine andmekogusse vajalik - ehk piisab e-posti, IP aadressi vmt salvestamisest.

ADS-iga liidestumine on soovitatav ka erasektori poolt peetavatele andmekogudele (nt sideteenuste pakkujatele), et tagada süsteemis korrektsete ja kehtivate aadresside olemasolu. Samuti on liidestumine oluline selliste suurte aadressimuudatuste puhul nagu haldusreform – liidestunud registritel läheb aadresside uuendamine kergemini.

Andmekogu liidestamiseks ADS-iga on üldjuhul vajalikud järgmised tegevused:

- andmete võrdlemine ja algladimine (nt on võimalus igakuiseid väljavõtteid [avalikus rakenduses](#) alla laadida);
- olemasolevate aadressiandmete korrastamine vastavalt ADS-i nõuetele (näiteks klassifikaatoritasemete vastavuse tagamine);
- olemasolevate andmete seostamine ADS-i andmetega (klassifikaatorite väärtuste vastete otsimine ADS-i klassifikaatorite hulgast);
- integreeritava aadressiotsingu [In-ADS](#) kasutusele võtmine (sh seosandmete oma süsteemi salvestamine);
- süsteemi liidestamine [X-teega](#) (kui andmeid on vaja ajakohasena hoida);
- tarkvara loomine teenuste kasutamiseks;

andmebaasi tabelite (näiteks ADS seosandmete - sh identifikaatorite) lisamine ja kasutajataarkvara arendamine nii, et seoseta aadressiandmeid juurde ei tekiks;

- vajalike aadressiandmete (sh seoste) kandmine oma andmebaasi ja nende uuendamine (ajakohasena hoidmine) või iga kord vajaliku päringu tegemine ADS-ist.

Liidestumise võimalikud variandid: otsene ja kaudne

Kui andmekogusse lisatakse uusi aadressiandmeid inimeste ütluste või esitatud dokumentide alusel, siis on vaja liidestuda ADS-iga otse. Sageli piisab [In-ADS-i](#) kasutusele võtmisest.

Otseliidestumiseks tuleb andmekogu pidajal teostada andmekogus järgmised tegevused:

- andmekogus aktuaalses kasutuses olevad koha-aadressid viiakse vastavusse ADS-i infosüsteemi koha-aadressi struktuurielementide klassifikaatoriga ning edaspidi kasutatakse aadresside töötlemisel kehtivat klassifikaatorit;
- andmekogus olemasolevad koha-aadressid seostatakse ADS-i infosüsteemi poolt peetava koha-aadressi unikaalse tehnilise identifikaatoriga (ADR ID) või aadressiobjekti identifikaatoriga (ADS OID) ning edaspidi tagatakse ADS-is toimuvate muudatuste kajastumine liidestunud andmekogus;
- kui peale liidestumist toimub andmekogus olevates aadressiandmetes muudatusi, siis tagatakse andmete sünkroonsus ADS-i infosüsteemiga ja kui muutuvad andmed ADS-is, siis kajastatakse vastavaid muudatusi liidestunud andmekogus.

Kaudse liidestumise jaoks peavad andmekogul olema täidetud järgmised tingimused:

- andmekogus ei teki isikute, esemete ja sündmuste vahel uusi seoseid koha-aadressidega;
- eelnimetatud seosed koos koha-aadressidega võetakse üle mõnest teisest andmekogust, mis on ADS-iga juba otse liidestunud. Sealhulgas peavad ülevõetud koha-aadressid olema juba ADS-i infosüsteemi identifikaatoritega seostatud.

Kui kasutatakse kaudset liidestumist, siis peab andmekogu pidaja tagama andmete sünkroonsuse ADS-i infosüsteemiga läbi muudatuste jälgimise vastavast otseliidestunud andmekogust ning looma lisaks kontrollpäringute võimaluse läbi X-tee teenuste otse ADS-i infosüsteemist.

Kui näiteks rahvastikuregister registreerib isikule elukoha, siis sellega luuakse seos isiku ja aadressi vahel. Vajalik on otseliidestumine ADS-iga. Kui mõni teine register või andmekogu tahab kasutada isiku andmeid ja tema aadressi, mis pärinevad rahvastikuregistrist ja sealjuures ei muudeta aadressi ega seostata isikut uute aadressidega, siis ei looda uusi seoseid ning andmekogul piisab kaudsest liidestumisest. Teisisõnu kasutab andmekogu ADS-i andmeid läbi ADS-iga liidestunud rahvastikuregistri.

Kui aga andmekogu võtab isiku andmed rahvastikuregistrist ja **lisab juurde teise kontaktaadressi** (näiteks lisaks elukoha aadressile veel töökoha kontaktaadressi), siis on tegemist isiku ja aadressi vahel uue seose loomisega. Sellisel juhul ei kasutata enam ainult neid andmeid, mida rahvastikuregistrist saadi. Sellisel juhul on **vajalik otseliidestumine**.

Erandjuhtudel, näiteks kui andmekogu ei ole X-teel, kuid on ADS-iga liidestumise vajadus, siis on võimalik kasutada ka **In-ADS-i integreeritavat aadressiotsingut**. Tuleb arvestada, et näiteks muudatuste ja järgnevussuhete jälgimiseks see ei sobi.

Kui andmekogu ei ole veel X-teega liidestunud, siis X-teega liidestumise kohta saab infot Riigi Infosüsteemi Ameti kodulehelt:

Liituja saab esmast teavet riigi registrite, andmekogude ja infosüsteemide kohta aadressilt <https://www.riha.ee/>

Ülevaade riigi infosüsteemist

Riigi infosüsteemi haldussüsteemist RIHA leiad riigi
infosüsteemide ja andmete kirjeldused

500

Aktiveeritud andmeti ja ettevõtete

üle 1500

registreeritud infosüsteemi ja andmekogu

RIHA kataloogi sirvimine

Kõik RIHASse kirja pandud infosüsteemid on
loetavad avalikult RIHA kataloogist. Kataloog annab
infot, kui palju erinevaid süsteeme Eesti riigi
infosüsteemi ühikuid moodustavad.

Infosüsteemi sirvimine RIHA-s:

- annab teadmisi erinevatest infosüsteemidest
riigis, nende eesmärgist ja andmetest
- hõlbustab infosüsteemi eest vastutavate
inimeste leidmist
- annab infosüsteemi omaniku teadmise, kust
leida talle vajalikku andmekomplekti

[Loe lähemalt](#)

[Alustan](#)

Infosüsteemi haldamine

Selleks, et teised leiaksid sinu infosüsteemi, tuleb
see esmalt kirja panna. Olgu tegemist alles loodava
või juba aastaid kasutusolevaga, siis kirjelda see
RIHA-s.

Infosüsteemi kirjeldamine RIHA-s annab:

- teistele andmetele ja andmetele teada, mis
andmed sul on ja kuidas neid kasutada saab
- teadmise, kas infosüsteem vastab riigi IT
nõuetele
- sulle endale kindluse, et oled täitnud tüüpilisi
seadusi

[Loe lähemalt](#)

[Alustan](#)

X-teega liitumine

Teistest infosüsteemidest andmete saamiseks või
sinu sisestamiseks tuleb kasutada X-teed. See
tagab koosvõimelise andmevahetuse kõigide
riigisüsteemidega.

X-teega liitumine:

- avab sulle pöörgud teistesse
infosüsteemidesse
- annab teistele turvalise lippkodu sinu
andmetele
- võimaldab sul keskenduda infosüsteemi
funktsionaalsuse ja andmevahetuse ning jätta
andmevahetus X-tee hooldeks

[Loe lähemalt](#)

[Alustan](#)